હમ્દ ૭૮૬/૯૨ નાયત

હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈ દુલ્હા

રહમતુલ્લાહ અલયહેનો

જીકરીઓના અણમોલ રત્નો

મહમૂદ ભૂકે ભોજન દીજેં તરસા દીજેં પાની
ઓછા સીતીં નમકર ચલેં કોઇ મોટમ મન ન આણે

મહમૂદ પેરાયું કહેરે સાત નહાવે આઠ
લુણ જીનુકા ખાવ્હેં તેની સામીં હોવેં

સંપાદક

પ્રોફેસર સૈયદ કાઝી નસીરમિયાં મહમૂદમિયાં

અલકાદિરી, ચિશ્તી, કલોલવી

પ્રકાશક ફોન : ૦૨૮૨૫-૨૨૪૭૮૬

સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી

ઈમામ અહમદ રઝા મંઝીલ, પેરી દરવાજા, ગોંડલ-૩૬૦૩૧૧ (ગુજરાત)

ઝેરે સરપરસ્ત

હઝરત પીરે તરીકત શૈખુલ મશાઈખ ઉસ્તાદુલ ઉલમા અલ્હાજ
સૈયદ કમરૂદ્દીન બાવા સાહબ દરિયાઇ અશરફી કારંટવી (ફાઝીલે શાહી)

કિતાબનું નામ : જીકરીઓના અણમોલ રત્નો

સંપાદક : પ્રોફેસર સૈયદ કાઝી નસીરમિયાં મહમૂદમિયાં
અલકાદિરી, ચિશ્તી, કલોલવી
સાબિક હેડ ઓફ ધી ડીપાર્ટમેન્ટ - ઉર્દૂ-ફારસી તથા ઇસ્લામિક
સંસ્કૃતિ વિભાગ - ગુજરાત કોલેજ, અમદાવાદ-૬
"મહમૂદ નઝર" ૧/એ પ્રાચીના સોસાયટી,
જુહાપુરા, સરખેજ રોડ, અહમદઆબાદ-૫૫.

આવૃત્તિ : પ્રથમ

પ્રત : ૧૦૦૦

પ્રકાશન નં. : ૩૨૬

પ્રકાશન વર્ષ : હીજરી ૧૪૩૯ - વર્ષ - ૨૦૧૮

મુદ્રક : ડીઝાઇન ડોટ પ્રિન્ટર્સ (મદની ગ્રાફીકસ) નડિયાદ.

હદીયો : પોસ્ટ કાર્ડ લખીને જ નીચેના સરનામેથી મફત મેળવો.
(મંગાવનારે પોસ્ટ કાર્ડ અવશ્ય લખવાનો રહેશે.)

પ્રમુખ ખલીફ-એ મુફતીએ ગુજરાત
અલ્હાજ મોહંમદ સુલેમાનભાઇ જુમ્માભાઇ ઇસાણી બરકાતી, દરિયાઇ

ઉપપ્રમુખ પીરે તરીકત વ ખલીફ-એ મુફતીએ ગુજરાત અલ્હાજ
સૈયદ મોહંમદમિયાં હાજી અબ્દુલમજીદમિયાં નાગાણી બરકાતી, દરિયાઇ

પ્રકાશક

ફોન : ૦૨૮૨૫-૨૨૪૭૮૬

સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી

ઈમામ અહમદ રઝા મંઝીલ, વેરી દરવાજા, ગોંડલ-૩૬૦૩૧૧ (ગુજરાત)

ઈલ્તીજા હૈ કિ ઈસ કીતાબ કો અપની મોબાઈલ કી મૈમોરી મે સેવ કરકે ના રખે બલ્કે આપસે ગુઝારીશ હૈ કિ ઈસ કિતાબ કા મુતાઅલા કીજીયે ઔર દુસરો કો ભી શૈર કરે, કિતાબ બહુત શાનદાર હૈ. ઈસ કીતાબ કો પીરઝાદા સૈયદ ગુલામ અબ્બાસ ઉર્ફ મદની બાવા કે હુક્મ સે PDF ફાઈલ બનાઈ હૈ.. ઔર મુજ ગુનેહગાર કો અપની દુઆઓ મે યાદ રખે..

મુહમ્મદ હુસૈન શાહ કમરી દરીયાઈ (કઠોર, સુરત)
મો.:- 7990299919, 8460009265

અર્પણ

મારા પીરો મુરશદ, મારા વાલિદે ગિરામી

પીરે તરીકત (મર્હૂમ) સૈયદ કાઝી મહમૂદમિયાં
અલકાદિરી, ચિશ્તી, કાઝીએ શહર કલોલ

તથા

મારા વ્હાલા માતૃશ્રી વાલેદહ માજેદાહ
(મર્હૂમા) સૈયેદહ માહબાઈમાં ઉર્ફે મરિયમ બીબી
બિન્તે કાઝી ફતેહ મોહંમદ

બન્નેની અરવાહોને
નતમસ્તકે, નિહાયત અદબો એહતેરામ સાથે

અર્પણ કરું છું
(ઝહે કિસ્મત ગર કુબૂલ ઉફતદ)

વાલિદયનની દુઆઓનો અભિલાષી
પ્રોફેસર સૈયદ કાઝી નસીરમિયાં મહમૂદમિયાં
અલકાદિરી, ચિશ્તી, કલોલવી - અહમદઆબાદ

બે બોલ...

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

નહમદોહુ વનુસલ્લી અલા રસૂલેહિલ કરીમ

તલઅલ-બદ્રુઅલૈના, મિન સનિય્યાતિલ-વિદાઇ,
વજબ શ્શુક્રુ અલૈના, મા દઆ લિલ્લાહિ દાઇ

બલગલ ઉલા બિ કમાલિહિ, કશફ્દ્દુજા બે જમાલિહિ
હસોનત્ જમીઓ ખિસાલિહિ, સલ્લૂ અલૈહિ વ આલિહિ

યા રબ્બે સલ્લે વસલ્લિમ દાઇમન અબદા,
અલા હબીબે કા ખૈરિલ્ખલકે કુલ્લે હિમિ

અમારા પ્યારા નબીએ કરીમ મુહમ્મદુર રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ માટે અલ્લાહ તઆલાએ ઈર્શાદ ફરમાવ્યું,

વ મા કા-ન લિ-બ-શરિન અંય્યુ કલ્લિમહુલ્લાહુ ઈલ્લા વહ-યન ઔ મિંવ્વરા-ઈ હિજાબિન ઔ યુર્સિ-લ રસૂલન ફયુહિ-ય બિઇઝ-નિહી મા યશાઉ ઈન્નહૂ અલિય્યુન હકીમ.

ભાવાર્થ : કોઇ માનવમાં એટલી શકિત નથી કે અલ્લાહ તેની સાથે રૂબરૂ વાતો કરે પણ ગૈબથી અથવા પાછળ વાત કરે (જેમ કે મૂસા સાથે વાત થઈ) અથવા કોઇ ફરિશ્તા દ્વારા ચાહે તેટલું (ઇલ્મ) (અલ્લાહ) પહોંચાડે છે. તે મહાન હર્તાકર્તા છે. (સૂરએ શૂરા, પારા-૨૫, આયત-૫૦)

તમામ કાએનાતમાં બધાથી શ્રેષ્ઠ, ઉચ્ચતર જાત સરકારે મદીના (સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમ) ઉપર ખુદાની રહેમત (દુરૂદો સલામ) નાઝિલ થતી રહે અને અલ્લાહ તઆલાની, રેહમત આપની આલ અને ઔલાદ અને અસ્હાબ ઉપર પ્રત્યેક પળે ઉતરતી રહે.

અલ્લાહના પ્યારા નબી હદીષે પાકમાં ઈર્શાદ ફરમાવે છે કે,**અલ-ઇલ્મુ નુરૂન અર્થ :** ઇલ્મ એક નૂર છે, પ્રકાશ છે અને રોશની છે, અને અલ્લાહ રબ્બુલ આલમીન- પણ કુરાને કરીમમાં ઈર્શાદ ફરમાવે છે કે **અલ્લાહુ નુરૂસ સમાવાતિ વલ-અર્દ.** અર્થાત્ અલ્લાહ આકાશો અને ધરતીનું નૂર છે.

વાચક મિત્રો,

આજે મને જે પુસ્તક **"હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ રેહમતુલ્લાહ અલયહેની જીકરીઓના અનમોલ રત્નો"** ની પ્રસ્તાવના લખવાનો સુઅવસર પ્રાપ્ત થયો છે, તે પુસ્તક મુ.પો.બીરપુરશરીફ, જી.મહીસાગરના મહાન ઔલિયા હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ (રહેમતુલ્લાહે અલયહે) કે, જે મારા જદ્દે આલા છે.

આશરે ૫૦૦ વર્ષ જૂની અતિ પ્રાચીન અને અપ્રગટ રહેલી હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ (રહેમતુલ્લાહે અલયહે) ની ગુજરી રચનાઓના કુલર્ભ ગ્રંથની હસ્તપ્રત ઉપલબ્ધ કરી તેની માઇક્રોફીલ્મ બનાવી હઝરત પીર મુહંમદશાહ લાયબ્રેરી અને રીસર્ચ સેન્ટરમાં સુરક્ષિત રાખવા માટે લાયબ્રેરીના ડાયરેકટર જનાબ પ્રોફેસર મોહયુદ્દીન બોમ્બેવાલા સાહેબને ધન્યવાદ પાઠવું છું. પ્રસ્તુત પુસ્તકનું સંકલન અને સંપાદન કરવાની કામગીરી માટે પ્રોફેસર જનાબ નસીરમીયાં મહેમૂદમીયાં કાઝી સાહેબ પણ મુબારકબાદીને પાત્ર છે. એક જર્જરીત અને અપઠ્ય પુસ્તકને સતત પરિશ્રમ અને ચિંતન મનન દ્વારા વાંચન તુલ્ય બનાવવાનો તેમનો પ્રયત્ન અત્યંત પ્રશંસાપાત્ર છે. બંને મહાનુભાવોની કામગીરી કાબિલે તારીફ છે.

સુફી સંતોના વાણી વર્તનથી પ્રભાવિત લોકો અને ગુજરી ભાષાથી પરિચિત સાહિત્ય રસિકો માટે આ પુસ્તક જરૂર વરદાનરૂપ સાબિત થશે. અને તેમનું જીવન કિર્તીમાન અને કલ્યાણકારી બની જશે. એવી મારી સંપૂર્ણ શ્રધ્ધા છે. ગુજરી-દકની કાવ્ય રચયિતાઓમાં હઝરત કાઝી મહમૂદ દરિયાઇ રહમતુલ્લાહ અલયહે ઉચ્ચ સ્થાન ધરાવે છે. તે મેં ગુજરી સાહિત્યના કેટલાક અભ્યાસુઓ જેઓના લેખો તથા સંશોધન નિબંધો ના અવલોકનથી મેં જાણ્યું છે, હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ મહબૂબુલ્લાહ દરિયાઇ કુલ્હાની ઘણી બધી ગુજરી કાવ્ય રચનાઓ આજે પણ મારા સ્મૃતિપટલ પર સચવાયેલી છે. જે પૈકી એક, બે નમૂનારૂપ અત્રે રજૂ કરું છું.

કોઇ માયલા મરમ ન જાને રે,
બાત મનકી કિસે ન સૂઝે રે,
દુઃખ જીવનકા કિસ કહું અલ્લાહ

D

દુઃખ ભરિયા સબ કોઇ રે,
નિર્દુઃખી જગમાં કોઇ નહીં
મેં પિરથી ફિર ફિર જોઇ રે.

અર્થાત : ઓ અલ્લાહ ! હું મનનું દુઃખ કોને કહું ? સૌ કોઇ દુઃખી છે હું આખી દુનિયા ફરી વળ્યો, પણ મને કોઇ એવો મળ્યો નહીં જે દુઃખી ન હોય.

પાંચું વકત નમાઝ ગુજારૂં હાયમ પઢ્યું કુરાન,
ખાઉં હલાલ બોલું મુખ સાચા, રાખું દુરસ્ત ઈમાન,
છોડ જંજાલ ઝુઠી સબ માયા જે મન હોવે જ્ઞાન
કલ્મે શહાદત મુખ ન બિસારું, જિસથી છો તુજ નિદાન
દીન દુનીકી નેઅમત પાઉં, જો જન્નાત રાખું ઠાન,
મહમૂદ મુખથી તિલ ન બિસારે, અપની ધનીકા નાંવ

નીચે પ્રમાણેની એક ગુજરીમાં હઝરત ફરમાવે છે કે,

મુસ્તફા લાગું તુમ્હારે પાઉં
જિસ દિન સાંઇ લેખા માંગે,
સો દિન લેને છુળાઉં

અર્થાત : યા મુસ્તફા (મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમ) હું આપને પગે લાગું છું અને વિનંતિ કરૂં છું કે, કયામતના દિવસે, જયારે અલ્લાહ તઆલા મારો હિસાબ માગે, તે સમયે તમો મને હિસાબથી બચાવજો, મારા ઉપર રહેમ કરજો. તદ્ઉપરાંત મારા અભ્યાસ મુજબ દરિયાઇ સાહેબના વાલિદ સાહેબ અને ત્રણે સાહબઝાદાઓ, આપની બીબી સાહેબા, આપની માસીઓ, પણ ગુજરી કવિતાઓ લખવામાં અને પઢવામાં નિપુણ હતા, તેવા ઉલ્લેખો પણ, આપની મલફૂઝાતોમાં ઠેર ઠેર જોવા મળે છે.

તેવી જ રીતે "આઇને અકબરી" ના કર્તા અબુલ ફઝલે પણ આપના જીવન અને કવન વિષે નોંધ્યું છે, અને ત્યારબાદ શાહઝાદા દારા શિકોહે પણ પોતાની કૃતિ સફીનતુલ ઔલિયામાં પણ આપનો ઝિક્ર કરેલ છે. ત્યારબાદ હિંદના મહાન મુહદ્દિસ હઝરત અબ્દુલ હક દેહલ્વી (રેહમતુલ્લાહે અલયહે) પોતાના સુવિખ્યાત ગ્રંથ "અખબારુલ અખિયાર" માં પણ આપની ગુજરાતના પ્રથમ કોટિના મશાયખો માં ગણના કરી છે. અને તેઓ હંમેશા પ્રભુભકિતમાં લીન રહેનારા સંત પુરૂષ હતા. આપ જયારે પ્રભુપ્રીતિમાં વ્યાકુળ બની જતા હતા, ત્યારે એમના મુખેથી હિન્દી તથા 'ગુર્જરી' બંને ભાષામાં આધ્યાત્મિક

ભક્તિરસની કાવ્ય વાણીનો અવિરત પ્રવાહ વહેવા માંડતો હતો. આ સિવાય, પ્રોફેસર ઈબ્રાહીમ દાર સાહેબે પણ પોતાના એક અભ્યાસ લેખમાં હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈ સાહેબની જિકરીઓનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. અને એમની આ જિકરીઓને સૂફી સંતોના, ઈબાદતના પ્રકારોમાંનો એક વિશિષ્ટ પ્રકાર ગણાવ્યો છે. એટલું જ નહીં પ્રો.દાર સાહેબે, એમ પણ લખ્યું છે કે, આ જિકરીઓને ગુજરાત પ્રદેશના કવ્વાલો બહુધા ગાય છે. કારણ કે આ જિકરીઓ ખૂબ જ અસરકારક અને પ્રભાવાત્મક અને હૃદયંગમ છે. તદ્ઉપરાંત મૌલાના ઈમામુદ્દીન ગુલશનાબાદીએ "તારીખુલ ઔલિયા" માં લખ્યું છે કે હઝરત ખ્વાજા દરિયાઈ સાહેબ મહાન સૂફીસંત, અને પરોક્ષ તથા અપરોક્ષ જ્ઞાનના અપૂર્વ ભંડાર હતા. તેવી જ રીતે મિરાતે એહમદીના કર્તા લખે છે કે આપ દરિયાઈ સાહેબે માટીની દુનિયા (આલમે ખાક) ની સાથો સાથ પાણીની દુનિયા (આલમે આબ) ની સેવા સ્વાધીન કરેલ હતી.

પ્રસ્તુત પુસ્તકની પ્રશંસા માટે ઘણું બધું લખવાની મહેચ્છા છે પરંતુ મારી અતિ નાદુરસ્ત તબિયતને કારણે હું મજબૂર છું. મારા લઘુબંધુ પીરઝાદા સૈયદ અલ્હાજ ગુલામ અબ્બાસ ઉર્ફે મદનીમિયાંના આગ્રહથી પુસ્તકની પ્રશંસામાં બે શબ્દો લખવા માટે શકિતમાન બની શકયો છું. અંતમાં પુસ્તકની કામયાબી માટે અલ્લાહ પાક સમક્ષ દુઆ ગુજારૂ છું અને અઝીઝી મદનીમિયાંએ ગુજરાતી લિપીયાંતર કરાવવા માટે લીધેલ પરિશ્રમની પણ સરાહના કરું છું. કારણ કે ઉર્દુ ભાષાથી અપરિચિત વર્ગને પુસ્તકથી લાભાન્વિત કરાવવાનો તેમનો પ્રયત્ન હઝરત દરિયાઈ સાહેબના શ્રદ્ધાળુઓ (આશિકો) પર ઉપકારક બની રહેશે. હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈ કુલ્હાની અમૃત જેવી મીઠી વાણીથી તેમનું જીવન મધુર અને સુખમય બને તેવી ખુદા એ તઆલા પાસે દુઆ ગુજારૂં છું.

અંતે હું હઝરત પ્રોફેસર મુહંમદ નસીરમીયાં મહમૂદમીયાં કાઝી સાહેબના આ ઉત્તમ સંશોધન કાર્યને બિરદાવું છું, અને આ કાર્યમાં, આ કિતાબના પ્રકાશક, ગુજરાતની નામવર સંસ્થા સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી મુ.ગોંડલના મારા ખલીફા તેમજ પ્રમુખ જનાબ અલ્હાજ સુલેમાનભાઈ જે. ઈસાણી દરિયાઈ બરકાતી અને ઉપપ્રમુખ પીર સૈયદ અલ્હાજ જનાબ મુહંમદમીયાં એ. નાગાણી દરિયાઈ બરકાતી ને પણ હું મારી દિલી દુઆ સાથે મુબારકબાદી આપું છું. સાથે સાથે પુસ્તક મુદ્રણનું ધ્યાનપૂર્વક અને ખૂબજ

F

નિષ્ઠાપૂર્વક કાર્ય કરવા બદલ જનાબ શકીલભાઈ મન્સુરીનો પણ આભારી છું, તમામને મારી દિલી દુઆ અને ફૈઝાને દરિયાઈ દીનો દુનિયામાં, અને આખેરતમાં આપ સર્વેને, આ મહાન કાર્યનો બદલો મળે, તેવી મારી દિલી દુઆ છે.

યક ઝમાના સોહબતે બા અવલિયા
બહેતર અઝ સદ સાલા તાઅત બેરિયા
ગરતૂ સંગે ખારએ મરમર શવી
ચું બ સાહબ દિલ રસી ગવહર શવી
(મૌલાના રૂમ)

અર્થાત : અવલિયાની સોહબતમાં થોડા સમય રહેવું, તે સો વર્ષની ખાલિસ (શુધ્ધ) ઈબાદત કરતાં બેહતર છે, ભલેને તૂં બેકાર આરસનો પથ્થર જ કેમ ના હોય, જયારે તૂં કોઇ દિલવાળા પાસે પહોંચશે તો હીરો બની જશે.

બોલે બોલે ઝડે ફુલ મુખથી — મીઠી બાત સુહાય
અમરિતવાની સુન સુન તેરી — મહમૂદ રહિયા લુભાય

મહમૂદ કી સીખ મનમાં ધરલે, — ચલે રાસ ગરાસ
અપને ધનીકે ચરણું — પુગે મનકી આસ

આસ હમારી અલ્લાહ પુરે — ગઈ હમારી ચિંતા
મહમૂદ સુખિયા કયું ન હોવે — નબી મોહંમદ મીતા

વસ્સલામ

દુઆગો
અતાએ દરિયાઇ દુલ્હા
શૈખુલ મશાઇખ મુફ્તી મૌલાના અશ્શાહ
સૈયદ અલ્હાજ પીર કમરૂદ્દીનમિયાં એ.
પીરઝાદા, કારંટવી, દરિયાઇ, કાદિરી, અશરફી, અફી અન્હો
મુ.પો. કારંટા શરીફ તા.ખાનપુર (વાયા-લુણાવાડા)
જી.મહીસાગર (ગુજરાત) પીન : ૩૮૯૨૩૦
૧૬ રબીઉલ આખર હિ.૧૪૩૯ તા.૦૫-૦૧-૨૦૧૮ બરોઝ જુમ્આ

પેશે લફઝ

હઝરત પીરે તરીકત

સૈયદ અલ્હાજ દાદામિયાં એસ. કાદરી, હૂદી, હુસૈની, મુહિબ રૂપાલવાલા બાબા સાહબનો અભિપ્રાય

નહમદોહુ વનોસલ્લી અલા રસૂલેહિલ કરીમ

દીને ઈસ્લામની તબ્લીગ (પ્રચાર) કાર્યને વેગવંતુ બનાવવામાં સૌથી મહત્વનો ફાળો સૂફીઓ અર્થાત વલીઅલ્લાહનો છે. આ અલ્લાહના પ્યારા નેક બંદાઓ કે જેમણે પોતાનું સમગ્ર જીવન દીન (ધર્મ) ની ખિદમત અને તેના પ્રચાર અર્થે વકફ કરી દીધું હતું એવા અસંખ્ય સુફીઓ થઇ ગયા જેમણે પોતાના સમયમાં સમયની માંગ અને પ્રણાલિકાને નજર સમક્ષ રાખી ઈસ્લામની તબ્લીગ કરતા રહ્યા છે ઈતિહાસ તેની સાક્ષી પુરે છે.

પ્રચારના મુખ્ય બે પ્રકાર જોવા મળે છે. (૧) તકરીર (પ્રવચન) અને (૨) તેહરીર (લખાણ) આ બંને રીતે સૂફી હઝરતો એ અપનાવી મઝહબના પ્રચાર સાથે સમાજ સુધારણા અને માનવ સેવાના ઉમદા મુલ્યોને પ્રાધાન્ય અર્પણ કર્યું.

ઈસ્લામના પ્રચાર અર્થે આવેલા બુઝુર્ગો (સૂફીઓ) ની ભાષા તો અરબી અને ફારસી હતી પણ ગુજરાતમાં જે બુઝુર્ગો આવ્યા તેમણે ગુજરાતના લોકોને સરળતાથી સમજાવી શકાય તે માટે લોકોની ભાષા એટલે કે લોકબોલી માં જ તકરીર (પ્રવચન) અને તેહરીર (લખાણ) બન્ને વડે ધર્મનો માનવતાનો સંદેશ પહોંચાડ્યો છે.

ભાષા (બોલી) નું રૂપ હંમેશા એક રહેતુ નથી દરેક જમાનામાં ભાષામાં ઘણા ફેરફાર થતા રહ્યા છે. ગુજરાતીમાં કહેવત છે. **બાર ગાઉએ બોલી બદલાય** અને એ વાત નકકર હકીકત છે. આજે પણ આપણા ગુજરાતની એક ગુજરાતી ભાષામાં પણ લોકબોલી અલગ-અલગ છે. જે બોલી ઉત્તર ગુજરાતની છે તે દક્ષિણ ગુજરાતની નથી અને પૂર્વ ગુજરાતની લોક બોલી અને સૌરાષ્ટ્રની મીઠી કાઠીયાવાડી ભાષામાં ઘણો ફેર પડે છે. સદીઓ પહેલા આપણી ગુજરાતી કેવી હતી તે જાણવા એ વખતના સાહિત્યનો અભ્યાસ કરવો પડે !

આજે આપણા હાથમાં જે પુસ્તક શોભી રહ્યું છે, તે ૧૬ મી ઈસ્વી સદીમાં થઇ ગયેલા મહાન વલીએ કામીલ અજોડ ધર્મપ્રચારક કુત્બુલ

અકતાબ, ગૌસુલહિંદ, હઝરત ખ્વાઝા કાઝી મહમૂદ દરિયાઈ દુલ્હા રહમતુલ્લાહ અલયહે (દરગાહ બીરપુર શરીફ) ની મુબારક કલમથી વજુદ પામેલ ગુજરી ભાષાની રચનાઓનો **અનમોલ ખજાનો એટલે ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈ દુલ્હા (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ની જીકરીઓ** છે. ૧૬ મી સદીમાં લખાયેલ કૃતિઓની સાચવણી ખરેખર કરામત સમાન છે. હઝરત કાઝી મહમૂદ દરિયાઈ રહમતુલ્લાહ અલયહના દૌરમાં જે ભાષાનો પ્રયોગ થતો હતો તે ભાષામાં હઝરત લોકો સમજી શકે તે માટે લોકબોલીમાં કલામ લખવાનો આપનો આગ્રહ લોકોપયોગી બન્યો છે. આપની રચનાઓમાં દીનની સમજ, સમાજ સુધારણા, ઈશ્કે ઈલાહી, ઈશ્કે રસૂલ અને બીજું ઘણું બધું સમજવા જેવું છે. હાલમાં આપની તે રચના સમજવી અઘરી છે પણ મુશ્કેલ નથી થોડીક મહેનત કરવી પડે.

આનંદની વાત એ છે કે આવા ગહન વિષયને લોકો સુધી પહોંચાડવાનું કામ અંજામ આપીને આ વિષયના રસીયાઓ માટે અનમોલ ખજાનો એકઠો કર્યો છે. તે વિદ્વાન આલી જનાબ પ્રોફેસર નસીરમિયાં મહમૂદમિયાં કાઝીસાહેબ કલોલવાળાની મહેનતને જેટલી દાદ આપીએ તેટલી ઓછી છે. આ પુસ્તકનું પ્રકાશન ઉર્દુ લિપીમાં અગાઉ થઇ ગયું છે. તેની ભાષા ગુજરી રહી છે. હવે જેઓ ઉર્દુ વાંચી નથી શકતા તેમના માટે આ કિતાબને ગુજરાતી લિપિનો પોશાક પહેરાવી અમો ગુજરાતીઓ માટે ખૂબ સરળ કામ કરી આપવામાં આવ્યું છે અને ગુજરાતી લિપિયાંતર કરનાર પણ પ્રો.નસીરમિયાં કાઝી સાહેબ જ છે. ખૂબ ખૂબ મુબારકબાદ કાઝી સાહેબને.

હઝરત કાઝી મહમૂદ દરિયાઈ દુલ્હા રહમતુલ્લાહ અલયહેની જેમ અન્ય બુઝુર્ગોએ પણ ગુજરાતી ભાષામાં ઘણું લખી ગયાના દાખલા છે. દા.ત.(૧) હઝરત પીર મશાયખ બાવા (૨) હઝરત પીર શાહ અલીજી ગામધની બાવા (૩) હઝરત પીર મોહમ્મદશાહ બાવા વિગેરે. આ બુઝુર્ગોએ ગુજરાતીમાં લખ્યુ તેના પાછળનો તેમનો હેતુ ગુજરાતના મુસલમાનોને આસાનીથી વાત સમજ આવી શકે તેવા નેક ઈરાદાથી કામ કરીને કૌમની મોટી ખિદમત અંજામ આપી છે.

આ કિતાબ માટે બે શબ્દો લખવા પ્રોફેસર જનાબ નસીરમિયાં કાઝી સાહેબ તેમજ મારા મિત્ર પીરે તરીકત સૈયદ મદનીમિયાં સાહેબ જેમનું અસલનામ ગુલામઅબ્બાસ છે. જે હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈ દુલ્હા

રહમતુલ્લાહ અલયહની ઔલાદમાંથી છે. તેમનો આગ્રહ થયો કે આપ અભિપ્રાય લખો એટલે આ અલ્પજ્ઞાની એ આ બે શબ્દો લખ્યા છે. ખરેખર આ કિતાબ તેનામાં રસ ધરાવતા લોકો માટે એક અનમોલ ખજાનો છે. જેમાં બે મત નથી અલ્લાહ ત્આલાની બારગાહમાં દુઆ કરું છું કે મૌલા ત્આલા તેના પ્યારા હબીબેપાક સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમના સદકામાં સંપાદકની લિપિયાંતર કર્તાની, પ્રકાશકની અને વાંચકવર્ગની મહેનત કુબુલ ફરમાવે આમીન. સુમ્મા આમીન.

મુ. રૂપાલ
તા.બાવલા
જી.અહમદઆબાદ

ખૈર તલબ
સૈયદ દાદામિયાં એસ. કાદરી
તા.૧૦-૧૦-૨૦૧૭

પ્રસ્તાવના

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

તમામ તારીફને લાયક માત્ર એક અલ્લાહ જલ્લ શાનહુની ઝાત છે નથી કોઇ તેનો શરીક સમસ્ત કાયનાત નો ખાલિકો માલિક માત્ર તેજ છે. સમગ્ર સૃષ્ટિનું સર્જન તેણે જ કર્યું છે. તેનું સંચાલન તથા નિયમન પણ તેને જ હસ્તક છે તેમાં નથી કોઇ તેનો સહભાગી કે મદદગાર તેજ સર્વેસર્વા અને સર્વાધિકારી છે તેજ સર્વ વ્યાપિ અને સર્વશકિતમાન કાદિરે મુત્લક છે. તે જેને ચાહે છે બેહદ નવાઝે છે અને જેને ચાહે છે તેને પોતાની નેઅમતોથી, નવાઝિશોથી મેહરૂમ રાખે છે બધું તેને હવાલે છે.

ફઅઆલુલ લિમા યુરીદ (રબ જે ચાહે તે કરે છે)

નરફઓ દરજાતિમ મન્ નશાઅ (અમે ઇચ્છીએ તેના દરજાત બુલંદ કરીએ)

લેશ માત્ર ગુસ્તાખી તે સાંખી લેતો નથી. ઘમંડમાં અલ્લાહ જલ્લજલાલોહૂના હુકમનો અનાદર કરીને એવું કહેનાર કે "**હું નારી છું તેં મને આગમાંથી પેદા કર્યો છે અને ઇન્સાનને તેં માટીમાંથી પેદા કર્યો છે, હું તેના કરતાં બેહતર છું તેને સજદો નહીં કરૂં**" આટલી ગુસ્તાખી કરનાર શેતાનને તેણે કેવો પદભ્રષ્ટ કરીને રાંદએ દરગાહ (મરદૂદ) બનાવી દીધો !

તે ફરમાવે છે : **ઝાલિક ફદલુલ્લાહિ યુઅતીહે મંયયશાઓ વલ્લાહુ ઝુલ ફદલિલ અઝીમ** (અલ્લાહ જેને ચાહે છે તેને પોતાના ફઝલથી નવાઝે છે તે મહાન ફઝલવાળો છે)

અલ્લાહ તઆલા નિરાલી શાનવાળો છે જેને ચાહે છે તેને ઉંચો રૂત્બો બખ્શે છે તે સ્વાધિન છે તે કોઇને આધિન નથી દુનિયા તેને આધિન છે. તુચ્છ માટીમાંથી માનવી પેદા કરીને તેને કેવું ઉચ્ચ સ્થાન બક્ષ્યું ! તેમાંથી જ સમસ્ત આલમના સરવર અને રસુલોના સરદાર હઝરત મોહંમદ (સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ) ને પેદા કરીને માટીને કેટલી સર્વોચ્ચ બનાવી !

હઝરત કાઝી મહમૂદ પોતાની એક જીકરીમાં આવી રીતે ઉલ્લેખ કરે છે.

પાઉં તલેકી ધુલકું કહો કૈસી બળાઇ

હઝરત શેખ અમીન પોતાની ગુજરી મસ્નવી કલામ 'યુસુફ ઝુલૈખા' મા આવી રીતે વર્ણવે છે.

વોહી ઇસ ખાકકી ઇઝઝત બઢાવે કે લેકર ખાકસું આદમ બનાવે

તુચ્છ માટીમાંથી પેદા કરીને માનવીને અશરફુલ મખ્લુકાત ના સર્વોચ્ચ

પદે બિરાજમાન કર્યો આવા પરમકૃપાળુ ખુદાને કેવી રીતે ફરામોશ કરી શકાય ! બંદાઓને જોઈએ કે હર હાલમાં, હર પલ તેનો શુક્ર બજાવી લાવે તેના જીવનનુ સાફલ્ય તેમાં જ છે.

ખાકસાર ગરીબ મિસ્કીન ગુન્હેગાર બંદો નતમસ્તક તેનો લાખ-લાખ શુક્ર બજાવી લાવે છે કે જેણે ૧૬ મી સદી ઈસ્વીના મહાન સુફી સંત મહાપ્રતાપી કામિલ વલી હઝરત ખ્વાજા કાઝી મહેમૂદ દરિયાઇ દુલ્હા (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ની નેપથ્યમાં છુપાએલી અપ્રગટ જીકરીઓને મન્ઝરે આમ પર લાવી લોકોપયોગી બનાવવા માટે મને પસંદ ફરમાવ્યો. ૫૦૦-૬૦૦ વર્ષ જુની આ કાવ્યરચના અનેક લોકોએ જોઇ હશે, નિહાળી હશે, વાંચી હશે, પરખી હશે તેનો અભ્યાસ કર્યો હશે પરંતુ ધૂળ ખંખેરીને વાંચવાલાયક બનાવવાનું સૌભાગ્ય આ ખાદિમના કિસ્મતમાં નિરમાયું હશે, જેની આકસ્મિક અને ચમત્કારિકપણે તેની ઝેરોક્ષપ્રતો મારા હાથ લાગી અને મારા વડીલ તથા મુરબ્બી પ્રોફેસર મોહિયુદ્દીન બોમ્બેવાલાની પ્રેરણા અને પ્રોત્સાહનથી મેં આ કામગીરી આરંભી અને અલ્લાહના ફઝલો કરમથી તથા હઝરત દરિયાઇ સાહેબની દુઆઓથી આ મુશ્કેલ કામગિરી હું પરિપૂર્ણ કરી શકયો છું જેનો મને અત્યંત ગર્વ છે.

ગુજરી જીકરીઓના આ અમુલ્ય ખજાનામાં જુદા-જુદા ૧૪ રાગો પર આધારિત હઝરત દરિયાઇ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) સાહેબની આશરે ૩૮૭ જીકરીઓના અણમોલ રત્નો સમાવિષ્ઠ છે જેથી ગુજરી ઉર્દૂના આ રૂપાંતરિત કાવ્ય સંગ્રહનું નામાભિધાન **હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ની જીકરીઓના અણમોલ રત્નો** આપવામાં આવ્યું છે.

હઝરત કાઝી મહમૂદ દરિયાઇ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ની આ અપ્રતિમ જીકરીઓ પ્રાચીન ગુજરી ભાષામાં રચાએલી છે. ગુજરી સ્વરૂપ લોકાભિમુખ તથા રોજંદા જીવન મુજબનું હો તે વખતના સમાજ જીવનમાં લોકપ્રિય હતું તેથી તે સમયના સુફીસંતો મહાત્માઓએ પ્રેમ સંદેશ, બોધ-ઉપદેશ, નીતી વિષયક, વિચારો, આદર્શો, ચારિત્ર્યની વાતો, સામાજીક અને સાંસ્કૃતિક બાબતો તેમજ જીવનની ક્ષણ ભંગુરતા, છળ-કપટ તથા સત્ય અસત્ય વિશેના અભિગમ વિગેરેને ગુજરી ભાષાના માધ્યમ દ્વારા લોકો સુધી પહોંચાડવામાં સફળતા મેળવી છે.

હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ઉપરાંત શાહ બહાઉદ્દીન 'બાજન', બાબા શાહ હુસેની ઉર્ફે પીર બાદશાહ, શેખ બુરહાનુદ્દીન 'જાનમ', હઝરત શાહ અલીજી ગામધની, હઝરત ખુબમિયાં ચિશ્તી તથા

અર્વાચિન યુગના કવિઓમાં હઝરત કાઝી અનવરમિયાં તેમજ મુલ્લાં દોસ્ત મોહંમદ 'બિસ્મીલ' વિગેરે કવિમઓએ ગુજરી ભાષામાં કાવ્યો રચ્યા છે. પરંતુ હઝરત કાઝી મહમૂદ દરિયાઈ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ની ગુજરી જીકરીઓને વાણીની મધુરતા અને સરળતાને કારણે પ્રાધાન્ય પ્રાપ્ત છે અને સોળમી સદી ઈસ્વીનું એક મહત્તમ કારનામુ માનવામાં આવે છે.

જીકરી કાવ્ય પ્રકાર સામાન્ય રીતે પ્રેમગોષ્ઠિ, પ્રેમાલાપ, પ્રેમ ચેષ્ઠા વગેરે પ્રેમ વિષયક વાતોને સ્ત્રીઓની વાણીમાં રજુ કરવા માટેનું એક સુંદર માધ્યમ છે. હઝરત કાઝી મહમૂદ દરિયાઈ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) એ પોતાની જીકરીઓમાં પ્રેમી-પ્રેમિકાની વાતો, પ્રેમાલાપ, પ્રેમ ચેષ્ઠા, મિલન-વિયોગ, સ્ત્રી સૌંદર્ય, સાજ-શૃંગાર ઉપરાંત ઉપકાર, શુક્રગુઝારી, ધૈર્ય-ધીરજ, સત્ય નિષ્ઠા, દયાભાવ, પ્રમાણિકતા, દાન-સદાવ્રત, નીતિના બોધ-ઉપદેશ, વૃધ્ધાવસ્થાની વ્યથા-કથા, વેપાર-ધંધો કૃષિ વિષયક બાબતોને પણ આવરી લેવામાં આવી છે.

હઝરત દરિયાઈ સાહેબ સંગીતકળામાં પ્રવિણ હતા. ગાન-તાનના શોખીન હતા તથા રાગ-રાગિણીનું અનેરૂ જ્ઞાન ધરાવતા હતા તે સમયના પ્રચલિત રાગોને તેમણે પોતાની મનમોહક વાણીમાં જીકરીમાં વણી લીધા છે. જેના આસ્વાદથી શ્રોતાઓને મંત્ર-મુગ્ધ અને મોહિત કરી લેતા હતા.

પ્રાચીન ગુજરી ભાષા ગુજરાતી, દકની, ઉર્દુ-ફારસી વગેરેનાં સમન્વયથી બનેલું એક સાહિત્ય સ્વરૂપ છે. જે ઘણું લોકપ્રિય બન્યું હતું. અલબત્ત માત્ર અરબી, ફારસી તથા ઉર્દુ થી પરિચિત પરંતુ ગુજરાતી તથા દકની ભાષાથી અપરિચિત લોકો માટે તેને સમજવી કંઈક અંશે અઘરી છે. પરંતુ ગુજરાતી, દકની તથા ઉર્દૂથી પરિચિત માટે મહદ્અંશે સરળ છે.

પ્રસ્તુત પુસ્તકના મૂળગ્રંથ વિશે એવી માહિતી જાણવા મળી છે કે આ અલભ્ય પુસ્તક કોઈ સદ્ગૃહસ્થના અંગત સંગ્રહાલયમાં સંગ્રહિત હતું પુસ્તક અતિ જર્જરિત અવસ્થામાં હતું તેના પાન ત્રુટક અને બરડ બની ગયા હતા વળી પુસ્તકિયા જીવજંતુઓ (કિરમે કિતાબી) એ તેને વધુ ક્ષતિગ્રસ્ત બનાવી દીધું હતું. પાનાઓમાં ઠેર-ઠેર નાના, સુક્ષ્મ કાણા જે ફોટો કોપી તથા ઝેરોક્ષ કોપીમાં બિનજરૂરી નુકતાઓ વધારતા હતા. આ બધા કારણસર સ્વાભાવિક છે કે પુસ્તકની અંગત માલિકી ધરાવનાર સદ્ગૃહસ્થ પુસ્તક કોઈને હવાલે સોંપવામા રાજી ન થાય અને આ વાત પણ વ્યાજબી છે. સાહિત્ય સેવાના આજીવન ભેખધારી માનવંત પ્રોફેસર મોહિયુદ્દીન બોમ્બેવાલા સાહેબે

પોતાના અંગત પ્રયત્નોથી આવા અમુલ્ય પુસ્તકની માઈક્રોફિલ્મ ઉપલબ્ધ કરાવીને તેને હઝરત પીરમોહંમદશાહ લાયબ્રેરી અને રિસર્ચ સેન્ટરમાં સુરક્ષિત કરેલ છે. મૂળગ્રંથનું હવે તો અસ્તિત્વ પણ શંકાસ્પદ છે. આવા બહુમુલ્ય પુસ્તકની ઝેરોક્ષ કોપી મેળવી આ ખાકસારે આવા અમુલ્ય ખજાનાને ભાવી પેઢીઓને લાભાન્વિત રાખવા, પુસ્તકનું અસ્તિત્વ જાળવી રાખવાના શુભ આશયથી શકય તેટલી જહેમત ઉઠાવી અથાગ પ્રયત્નોથી પુસ્તકને નવજીવન બક્ષવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. હઝરત દરિયાઇ સાહેબની દુઆઓ અને પરમકૃપાળુ ખુદાનો ફઝલો કરમ પ્રાપ્ત થશે તો જરૂરથી મને મારા પ્રયત્નોમાં કામ્યાબી મળશે એવી ઉમ્મીદ ધરાવું છું. હાલમાં ઉર્દૂ તથા ગુજરાતીથી પરિચિત વાંચકોને હઝરત દરિયાઇ સાહેબની જીકરીઓના રસપાન કરતા જોઇને હું અત્યંત હર્ષ અને આનંદની લાગણી અનુભવું છું.

પ્રસ્તુત પુસ્તક પ્રાચીનશૈલી મુજબની લિપીમાં લખાએલું હોઇ તેનું વાંચન અત્યંત થકવી દેનારૂ છે એક જ અક્ષરને અનેકરીતે વાંચી શકાતું હોઇ તેના વિવિધ અર્થો ઘટાવી શકાય છે તેના સ્પષ્ટ ઉચ્ચાર તથા સાચા અર્થ તારવવા માટે અત્યંત ધીરજ, મકકમતા, મનોમંથન તથા ચોકકસ પ્રક્રિયા અપનાવવી પડે છે તેમ છતાં કયારેક તેમાં નિષ્ફળતા પણ મળે છે. ઉદાહરણ તરીકે, થોડા સમય પૂર્વે પ્રસ્તુત પુસ્તક ઉર્દૂ લિપીમાં પ્રગટ થઇ ચૂકેલ છે. જેમાં રાગ ધનાસરી પર આધારિત જીકરી નં.૩૬ જે લગ્નપ્રસંગ વિશેની છે. જેમાં આવતા 'અખ્તાના' શબ્દનો અર્થ ઘણી મથામણ તથા ચિંતન મનન પછી 'એકટાણુ' કરેલ પરંતુ હાલમાં આ પુસ્તકના લિપીયાંતર કરતી વખતે અચાનક તેનો એક જુદો અર્થ સ્ફુર્યો છે કે 'અખ્તાના' એટલે 'એકટાણું' નહીં પરંતુ 'અકદખ્વાના' હોઇ શકે છે. એટલે કે 'નિકાહનુ નજરાણુ' જે સુયોગ્ય જણાયુ છે. આ તો માત્ર એક દ્રષ્ટાંત છે પરંતુ એવા ઘણા શબ્દો જેના ઉચ્ચાર અને અર્થમાં ફેરફાર સંભાવિત છે. લિપીયાંતર કરેલ આ પુસ્તકની રચના, પ્રકાશન તથા પ્રગટ થવા સુધીની કામગિરીમાં જેમણે પણ તન-મન અને ધનથી પોતાનો અમુલ્ય ફાળો આપ્યો છે તેમનો આભાર માનવો તથા તેમનો શુક્રિયહ અદા કરવો આપણી ફરજ છે. તેમના સાથ-સહકાર અને મદદ વિના આ પુસ્તક વાંચકોના મુબારક હાથોમાં ન પહોંચી શકયું હોત.

પીરે તરીકત સૈયદ હાજી ગુલામ અબ્બાસ ઉર્ફે મદનીમિયાં બાવા (તંત્રી 'ફૈઝે દરિયાઇ' માસિક) ને હઝરત દરિયાઇ સાહેબના મુરીદોનો બહોળો વર્ગ જે ઉર્દૂભાષાથી અપરિચિત હતો જે દરિયાઇ સાહેબની જીકરીઓના વાંચનથી

N

વંચિત ન રહી જાય તેની તેમને સતત ચિંતા હતી તેથી તેનુ ગુજરાતીમાં લિપીયાંતર કરવાના સતત આગ્રહી હતા. પુસ્તકના ગ્રાફિકસ અને પ્રિન્ટીંગ અંગેની કામગિરી અર્થે તેમણે પગ પાછો વાળ્યો નથી કે ચેનથી બેઠા નથી. ઉનાળાની સખત ગરમીમાં પણ બસની હાડમારીઓ વેઠીને અમદાવાદ, નડિયાદ તથા ગોંડલના પ્રવાસ કરીને પુસ્તકને મુર્તસ્વરૂપ આપવામાં તેમણે પાછી પાની નથી કરી. સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી, ગોંડલ એ પણ હઝરત મદનીમિયાં બાવાની ભાવનાઓને સન્માનપૂર્વક સ્વીકારીને પુસ્તક છાપી આપવાની તથા હઝરત હરિયાઈ સાહેબના શ્રધ્ધાળુઓમાં વિના મુલ્યે તકસીમ કરવાની તૈયારી દર્શાવી છે. જેના માટે સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી, ગોંડલ પણ ઘણી-ઘણી મુબારકબાદીને પાત્ર છે.

હઝરત મદનીમિયાં બાવા કોટી-કોટી મુબારકબાદીને પાત્ર બને છે કારણ કે તેમનાજ અવિરત પ્રયાસોના પ્રતાપે જ ગુજરાતી ભાષામાં લિપીયાંતર થએલ હઝરત હરિયાઈ સાહેબની અણમોલ જીકરીઓ ધરાવતું પુસ્તક આપ સૌના હાથોમાં શોભી રહ્યું છે.

હઝરત મદનીમિયાં બાવાનો તેમની આ પુરખુલુસ ખિદમાત બદલ અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર તથા હૃદયપૂર્વકનો શુક્રિયહ અદા કરવો પણ ના કાફી છે. સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી, ગોંડલ વર્ષોથી અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તકો છાપીને વિના મુલ્યે કૌમમાં તકસીમ કરે છે તેમની આ મુખ્લિસાના ખિદમાત માટે કમિટીને તથા કમિટીના અરાકિનોનો ખુબ-ખુબ આભાર માનવો રહ્યો. ખુદા તઆલા કમિટીના તમામ અરાકિનોને અજેઅઝીમ અને સવાબે જારિયહથી મુસ્તફીઝ ફરમાવે એવી નુક દુઆઓ ગુઝારિએ છીએ.

મદની ગ્રાફિકસ, નડિયાદના જનાબ શકીલભાઇ જેઓએ કામની અતિવ્યસ્તતા છતાં પણ પોતાનો કિંમતી સમય ફાળવીને સમયસર સુંદર પુસ્તક તૈયાર કરી આપવા બદલ હૃદયપૂર્વક તેમનો આભાર માનવામાં આવે છે.

પીરે તરીકત હઝરત સૈયદ દાહામિયાં એસ. કાદરી હુસેની, હૂદી 'મુહિબ' સાહબ રૂપાલવી અત્યંત વ્યસ્ત હોવા છતાં ટૂંકા સમયમાં પુસ્તકનું અધ્યયન અને અભ્યાસ કરીને પોતાનુ અમુલ્ય અને યશસ્વી મંતવ્ય મોકલીને પુસ્તકની શાન વધારી છે અને ખાકસારની હોંસલા અફઝાઇ કરી છે. તે માટે હું હૃદયપૂર્વક તેમનો આભાર વ્યકત કરું છું.

પીરે તરીકત આલિમે દીન અલ્હાજ મુફ્તી સૈયદ હઝરત કમરૂદ્દીન બાવા દરિયાઇ, અશરફી, કાદરી, કારંટવી સાહેબ જેઓ પોતાની ના-દુરસ્ત તબિયત છતાં પણ હઝરત દરિયાઇ સાહેબના પુસ્તક માટે પોતાનું કિમતી અને કારઆમદ મંતવ્ય મોકલવા બદલ તેમનો અંતઃકરણ પૂર્વક અભાર માનું છું અને આપની સેહતો તંદુરસ્તી સાથે ઉમ્રદરાઝીની અલ્લાહ તઆલા પાસે દુઆએ નેક ગુઝારૂં છું.

મારા ભુતપૂર્વ વિદ્યાર્થી મારા કદરદાન મારા આજ્ઞાંકિત શાગીર્દ જનાબ હાજીમિયાં એન. કાદિરી જેઓ દરેક તબક્કે પુસ્તકની કામગિરીમાં મને મદદરૂપ થયા છે તેમના સાથ અને સહકારને કેવી રીતે ફરામોશ કરૂં તેમનો હું હૃદયપૂર્વક આભાર માનું છું.

પુસ્તકની કામ્યાબી તથા પુસ્તકના સંકલન તથા સંપાદનની કામગિરી બદલ મુબારકબાદી આપતા તથા હઝરત કિબ્લા મદનીમિયાં બાપુનો એહસાન પ્રદર્શિત કરતા ઘણા સંદેશાઓ અને પ્રશંસાપત્રો મળેલ છે જે પુસ્તકની પરિસીમા અને મર્યાદાને લઈને છાપી શકાયા નથી. તે બદલ દરગુઝર ચાહીએ છીએ. તમામ કદરદાનોનું પણ અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

અંતમાં પુસ્તકના સંકલન, સંપાદન તથા લિપીયાંતરની કામગિરીમાં ઉણપ જણાય તો તે માટે મારૂં અલ્પજ્ઞાન જવાબદાર છે તે માટે ક્ષમા કરશો. અને કામગિરી પ્રસંશનિય લાગે તો 'અલહમ્દુલિલ્લાહ' કહેશો કારણ કે પ્રશંસાને પાત્ર તો માત્ર અલ્લાહની જાત જ છે તેના જ ફઝલો કરમથી ઇન્સાન કામ્યાબી મેળવે છે.

વસ્સલામ
દુઆગો

પ્રોફેસર સૈયદ કાઝી નસીરમિયાં મહમૂદમિયાં
અલકાદિરી, ચિશ્તી, કલોલવી
સાબિક હેડ ઓફ ધી ડીપાર્ટમેન્ટ
ઉર્દૂ-ફારસી તથા ઇસ્લામિક સંસ્કૃતિ વિભાગ
ગુજરાત કોલેજ, અમદાવાદ-૬

"મહમૂદ નઝર"
૧/એ પ્રાચીના સોસાયટી,
જુહાપુરા, સરખેજ રોડ,
અહમદઆબાદ-૫૫.

P

પ્રો. મોહીયુદ્દીન બોમ્બેવાલાનો અભિપ્રાય

ખ્વાજા મહમૂદ મહેબૂબૂલ્લાહ દરિયાઇ દુલ્હા (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ગુજરાતના સુફિયાએ કિરામ અને ઔલિયાએ ઉઝાઝમાં મોખરાનું સ્થાન ધરાવે છે. ઉત્તર ગુજરાતમાં હઝરત મીરા સૈયદ અલી દાતાર (રહેમતુલ્લાહ અલયહે) મધ્ય ગુજરાતમાં હઝરત શેખ એહમદ ખટ્ટુ મગરબી (રહેમતુલ્લાહ અલયહે) તથા હઝરત અબુલ બરકાત સૈયદ મહંમદ સિરાજુદ્દીન શાહેઆલમ (રહેમતુલ્લાહ અલયહે) ની સાથે સાથે બીરપુર શરીફ (જી. મહીસાગર) ના મહાન સૂફીસંત હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ મેહબૂબૂલ્લાહ (રહેમતુલ્લાહ અલયહે) ના આ ગુજરી સંગ્રહ **હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ દુલ્હા (રહેમતુલ્લાહ અલયહે) ના જીકરીઓના અણમોલ રત્નો** ના પ્રકાશનની મુબારક ઘડીએ, આપના જીવન ઝરમર ઉપર નજર કરતા જાણવા મળે છે કે તેમનાં ત્યાં સૂંફી સિલસિલાઓની એક પરંપરા સંગ્રહાઇ છે, જે અઢાર સિલસિલાઓથી નિસ્તબ ધરાવે છે.

હઝરત ખ્વાજા કાઝી મહમૂદ દરિયાઇ મહેબૂબૂલ્લાહ (રહેમતુલ્લાહ અલયહે) સૂફીઓની જેમ બાતિની અને ઝાહિરી એમ બે જીવન શૈલીઓને અપનાવી હતી. એમના પારિવારિક જીવન ઉપર દ્રષ્ટિપાત કરતા લાગે છે કે તેઓએ ઉચ્ચ મરતબાના સૂફી હોવા છતાં તેઓ સામાજીક જીવન અને તેના રસ્મો રિવાજ, રૂઢિયો, લઢાણો અને વ્યવહારો સાચવ્યા હતા. આની ચર્ચામા ના ઉતરતા, બીજી તરફ એ જોઇએ કે તે તો તેમનું આધ્યાત્મિક એટલે (ઇશ્કે ઇલાહીમાં તેઓનો ઇસ્તિગરાક) ના તકાઝા, (જંદગીના બશરી તકાઝાઓ) ની સાથે સાથે તેમની એક રૂહાની કૈફિયત તદ્દન જુદા હતી. લગ્ન મંડપમાં બેઠા હોય, તો આપની આસપાસના માહોલ મુજબ ગ્રામીણ લોકોને રીત રિવાજને અનુસરીને તેઓ વર્તતા હતા. તેવી જ રીતે આ સમાજથી જુદા પાડીને તેઓ ચાહે ઇલાહીમાં તલ્લીન થઇ જતા, તો તેમને પોતાના વુજુદ વિષે પણ કંઇ જાણ રહેતી ન હતી. પ્રેમગલી એનું ઉદાહરણ છે. આ લાંબી ગુફામાં બે ડગલા પણ અંદર જઇને બેસવું કબરમાં જીવતા, જીવ રહેવા બરાબર છે. એ જ આ સ્થાન છે, કે જ્યાં પીરો મુર્શીદ હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ (રહેમતુલ્લાહ અલયહે) ઇશ્કે ઇલાહી અને ચાહે ઇલાહીમાં તલ્લીન થઇને દિવસો ગુજારી દેતા હતા. આ એક મહાન સુફીના ઉચ્ચતમ લક્ષણ છે.

હઝરત ખ્વાજા કાઝી મહમૂદ દરિયાઈ (રહેમતુલ્લાહ અલયહે) ની આ પદ્ય રચનાઓ પહેલાં, આપની ગદ્યકૃતિ "**તોહફતુલકારી**" નું પ્રોફે.એમ.એ.અબ્બાસી સાહેબ અને મર્હુમ પ્રોફે. મહમૂદહુસેન શેખ સાહેબે, આ સુફીની કેટલીક અજ્ઞાત અને અંતરંગ વાતોના ઉલ્લેખ સાથે સંપાદન કરેલ છે.

ઉર્દુ (ગુજરી) ભાષા સાહિત્યના લેખન અને પ્રકાશનના હેતુથી ગુજરાત ઉર્દુ અકાદમીની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. ગુજરી ભાષા સાહિત્યના ઉંડા અભ્યાસી એવા ડૉ.ઝહીરૂદ્દીન મદની સાહેબ તેઓના દકની ગુજરી સાહિત્યના અભ્યાસુ હોવાથી તે અંગે અવારનવાર તેમની સાથે ચર્ચાઓ થતી હતી, તેનો લાભ પણ આ પુસ્તકના પ્રકાશનમાં અમોને મળ્યો છે. તદ્ઉપરાંત ડૉ.ઝેડ એ. દેસાઈ (આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિપ્રાપ્ત પર્શિયન ભાષામાં સ્કોલર) પણ, ભારતીય પુરાતત્વ વિભાગના ડાયરેકટર પદેથી નિવૃત થઈને અમદાવાદ સ્થાપી થયા હતા. આવાજ એવા બીજા વિદ્ધવાન સૈયદ અકબરઅલી તીરમીઝી પણ અવારનવાર અમદાવાદ આવતા હતા. ઉર્દૂના ઉચ્ચકોટિના વિવેચક, પ્રો.વારિસ અલ્વી સાહેબની મૌજૂદગી અને ઉપરોકત વિદ્ધવાનોની જ્ઞાનગોષ્ટિ એ ઉર્દૂ અકાદમીના પુસ્તક (પ્રકાશન) ના કાર્યક્રમોમા ખાસ કરીને ગુજરાતના ગુજરી સાહિત્યની રચનાઓને પ્રકાશિત કરવામાં ઉંડો રસ દાખવ્યો. પરિણામ સ્વરૂપ આજે આપના હાથમાં ઉપરોકત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈ સાહેબની અલભ્ય ગુજરી કલામનો ખજાનો અમો પ્રકાશિત કરી શકયા છીએ, એ બાબતનો મને અનહદ આનંદ છે. જેને શબ્દોમાં વર્ણવી શકાય એમ નથી.

વાંચક મિત્રો

ઉર્દૂ સાહિત્ય અકાદમીએ આ અગાઉ અમદાવાદના અને હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈના સમકાલિન એવા શાહ ખૂબમહંમદ ચિશ્તીની "**ખૂબ તરંગ**" નામની કિતાબને પ્રકાશિત કરેલ છે. જે મારા મતે ગુજરી સાહિત્યમાં અને ગુજરાતમાં સૌથી પહેલુ એક મહત્વનું પ્રદાન છે. અને સાથે સાથે એજ સમયના બીજા સુફી હઝરત બહાઉદ્દીન બાજનનો ગુજરી કલામ પણ ઉર્દૂ ગુજરીમાં પ્રકાશિત થયેલ છે. (તેઓ દરિયાઈ સાહેબના મુરીદ અને ખલીફા પણ હતા તેવુ જાણવા મળે છે. અને બુરહાનપુર એમ.પી. મુકામે તેમનો મઝાર આવેલ છે.)

ઉપરોકત પૂર્વભૂમિકા પછી હવે હું મૂળ પુસ્તક દીવાને કાઝી મહમૂદ હરિયાઇ અને મુકર્રમી અકબર અલ તીરમીઝી સાહબથી જાણવા મળ્યું કે કાઝી સાહબનો સંપૂર્ણ દીવાન મશહદી ખાનદાનના સજજાદાનશીન કિબ્લા કાલૂમિયાં સાહેબ પોતાના અંગત સંગ્રહમાં તેઓને જોવા મળેલ અને તે ગુજરી સંગ્રહની માઇક્રોફીલ્મ બનાવીને તેઓએ હઝરત ઝહીરૂદ્દીન મદની સાહેબને તલસ્પર્શી અભ્યાસ માટે આપેલ હતી, આ લખનાર તે સમયે ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં ઉર્દૂના અધ્યાપક તરીકે સેવાઓ આપતા હતા. ત્યારબાદ જાણવા મળ્યું કે, ઉપરોકત હસ્તલિખિત દીવાન જ કાલૂમીયાં સાહબના સુપુત્ર પીરઝાદા સૈયદ તમીઝુદ્દીન પાસે સુરક્ષિત છે. ત્યારબાદ એક દિવસે હું, પ્રો. ઝેડ.એ.દેસાઇ સાહેબની સાથે મુકર્રમી જનાબ તમીઝુદ્દીન સાહેબ પાસે પહોંચી ગયા. તેઓએ, એજ દિવસે ઉપરોકત કલમી દીવાનની હસ્તપ્રત અમોને સુપુર્દ કરી મુકર્રમી ઝેડ.એ.દેસાઇ સાહેબે એ દીવાન હાથમા લીધું અને ઉલટ-પલટ કરીને જોયું તો તેમાં ઉધઇ પણ લાગેલ હતી. જેના લીધે લખાણ પણ બરાબર વાંચી શકાય તેમ ન હતું. આ દીવાનને ખોલીને જોયું ત્યારે અમારા આશ્ચર્ય વચ્ચે, એ જોવા મળ્યું કે દીવાનમાં સામેલ દરેક ઝીકરીના મથાળે લાલસહીથી, જે તે રાગનું નામ લખેલ હતું. જેથી અમોને આ બાબતની પૂરેપૂરી ખાત્રી થઇ ગઇ કે, હઝરત કાઝી મહમૂદ હરિયાઇ સાહેબ રાગરાગણીના જાણકાર હતા. અને પોતાનું લખેલ કલામ તરન્નૂમ મા (ગાઇને) સંભળાવતા હતા.

મુકર્રમી ડૉ. ઝેડ.એ. દેસાઇ સાહેબ કે જેમણે પ્રસ્તુત કાર્યમાં ઉંડો રસ લઇને કેટલાક શબ્દોમાં સુધારા વધારા કર્યા. પરંતુ તેઓ પોતાની નોકરીમાં અત્યંત વ્યસત રહેતા હોવાથી ઉપરોકત કાર્યમાં સંપૂર્ણ ધ્યાન ન આપી શકયા, તે દરમ્યાન ગુજરી ભાષાના કેટલાક જાણકારોએ પણ પ્રયત્ન કર્યા પરંતુ તેઓ સફળ થઇ શકયા નહીં, અંતે એક દિવસે મારા પ્રિય મિત્ર પ્રો.નસીરમીયાં એમ. કાઝી સાહેબે, આ હસ્તપ્રતને જોઈ અને તેમાં જનાબ મુકર્રમી દેસાઇ સાહેબની નોંધ વાંચીને, તેઓએ કહ્યું કે અમારા ગામમાં આજે પણ કસબાઓમાં ઓછુ ભણેલા લોકો દેહાતી આબાદીમાં વસવાટ કરતા આ પ્રકારની બોલી સાંભળવા મળે છે. આ પ્રકારની પ્રો.કાઝી સાહેબની ગુજરી શબ્દોની જાણકારી અને ભાષા સાથેની દ્રષ્ટિએ તેમનું પઠન અને દેશી ઉચ્ચારણની જાણકારીથી તેઓ કંઇક અંશે સહમત થયા. પરિણામ સ્વરૂપ પ્રો.નસીરમીયાં કાઝી સાહેબે ખૂબ જ નિષ્ઠા અને અત્યંત ઉંડાણપૂર્વકના

ચિંતન અને મનન તેમજ પાંચેક વર્ષના ખૂબ જ દીર્ઘકાલિક સમયગાળામાં આ સાહિત્ય કર્મને સંપૂર્ણ કર્યું જે આજે આપના હાથમાં પુસ્તકરૂપે મુકતા હું હર્ષની લાગણી અનુભવું છું.

મારા પરમ મિત્ર જનાબ હાજીમીયાં કાદરી, (નિવૃત્ત પ્રિન્સીપાલ) કે જેઓ ઉર્દૂ ફારસી સાહિત્યના અભ્યાસુ છે, તેઓશ્રીએ પણ આ પુસ્તકના પ્રકાશનના કાર્યમાં પોતાની યથાશકિત નિઃસ્વાર્થ સેવાઓ આપી છે. તેની અત્રે સહર્ષ નોંધ લઇ, તેઓ પ્રત્યે આભારની લાગણી વ્યકત કરું છું.

આ કિતાબ માટે હઝરત પીર સૈયદ હાજી મદનીબાવા દરિયાઇ સાહેબ અવારનવાર પીર મોહંમદશાહ લાયબ્રેરી અને મારા ઘરે આવતા અને આ કિતાબના પ્રકાશન અંગે વારંવાર રજુઆત કરતા હતા અને તેઓની હઝરત દરિયાઇ સાહેબ પ્રત્યેની લાગણી અને તેઓની કિતાબો પ્રસિધ્ધ કરવાની ઝંખના અને તાલાવેલીનો હું સાક્ષી રહ્યો છું. તે વાતનો ઉલ્લેખ કરતા મને હર્ષ થાય છે.

પુસ્તક પ્રકાશનની જવાબદારી સ્વીકારવા બદલ સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી ગોંડલનો આભાર માનીએ એટલો ઓછો છે. આ કમિટીના પ્રમુખ ખલીફ-એ મુફ્તીએ ગુજરાત પીરે તરીકત અલ્હાજ **મોહંમદ સુલેમાન જે. ઇસાણી દરિયાઇ બરકાતી** ઉપપ્રમુખ ખલીફ-એ મુફ્તીએ ગુજરાત પીરે તરીકત અલ્હાજ **સૈયદ મોહંમદમીયાં અબ્દુલમજીદમીયાં નાગાણી દરિયાઇ બરકાતી** સાહેબનો હૃદયપૂર્વક આભાર...

અંતે આશા રાખું છું કે ગુજરાતના સુજ્ઞ વાચકો કે જે ગુજરી સાહિત્યના વાચનમા રસ રુચિ ધરાવે છે, તેઓ અમારા આ પ્રયાસને હોંશભેર વધાવી લેશે, એજ આશા રાખું છું.

દુઆગો

પ્રોફેસર મુહ્યુદ્દીન બોમ્બેવાલા

ડાયરેકટર હઝરત પીર મોહંમદશાહ લાયબ્રેરી એન્ડ રીસર્ચ સેન્ટર

પાનકોરનાકા, અહમદઆબાદ

તા.૨૫-૦૨-૨૦૧૮ ઈતવાર

નશેમન સોસાયટી, રોયલ પાર્ક સોસાયટીની બાજુમાં,

જુહાપુરા, સરખેજ રોડ, અહમદાબાદ-૫૫

આમુખ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

અલ્લાહના નામથી શરૂ કરું છું, જે ઘણો જ મહેરબાન અને રહેમતવાળો છે.

હુવલ્લઝી બ–અ–સ–ફિલ ઉમ્મિય્યી–ન–રસૂલમ મિન્હુમ–યત્લૂ – અલૈહિમ – આયાતિહી – વ– યુઝકકીહિમ વયુ–અલ્લિ મુહુમુલ – કિતાબ –વલ –હિક–મ–ત વ –ઇન કાનુ–મિન કબ્લુ – લફી – દલાલિમ – મુબીનિંવ.

(પારા : ૨૮ - સુરએ જુમઅહ આયત ૨૮)

અર્થ : તેજ અલ્લાહે અભણ (અરબો) લોકોમાંથી એક રસૂલ મોકલ્યા, જે તેમને અલ્લાહની આયતો પઢી સંભળાવે છે, અને (શિર્કથી) પવિત્ર કરે છે, તેમને કિતાબ તથા દીનની વાતો શિખવે છે, આ પહેલા તેઓ માર્ગ ભૂલેલાં હતા.

તેવી જ રીતે અલ્લાહના રસૂલ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ હદીષેપાકમાં ઈર્શાદ ફરમાવે છે કે

ત–લ–બુલ ઇલ્મે ફરીઝતુન અલા કુલ્લે મુસ્લમિં–વ–મુસ્લિમાહ

અર્થ : ઈલ્મનું તલબ કરવું પઢવાનું શિક્ષણ લેવું ફર્ઝ છે, દરેક મુસ્લિમ પુરૂષ અને સ્ત્રી ઉપર ફરજિયાત છે.

અલ્લાહ તઆલાના કરમ અને એહસાનથી મને આ કિતાબ **"હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈ રેહમતુલ્લાહે અલયહે ની જીકરીઓના અણમોલ રત્નો"** નું આમુખ લખવા માટે કહેવામાં આવ્યું, ત્યારે થોડી ક્ષણો માટે હું વિમાસણમાં પડયો, કારણે કે હું કમ ઈલ્મી માનવી આ અતિ દુલર્ભ અને અદ્રશ્ય થઇ ગયેલ ગુજરી ભાષાની ઉપર છણાવટ કે આલોચના કરવાની મારામાં લાયકાત નથી, પણ મારી સુઝ-બુઝ કે, જે મારા રબ્બે કરીમે મને આપી છે, તે આધારે મેં કુરઆને પાકની આયતે કરીમાની શાને નુઝુલ પ્રમાણે સમજાવવા માટે, અને સમજવા માટે, મેં કોશિશ કરેલ છે. અને મેં અલ્લાહ તઆલાના આખરી નબી સરવરે અંબિયા, સૈયદના મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમના સદકએ તુફૈલ અને આપના એહલે બૈત, આલેપાકના કરમ અને અહેસાનથી આ ગુજરી કલામના પુસ્તક વિષે બે શબ્દો લખવાની કોશિશ કરેલ છે. અલ્લાહ તઆલા તેના હબીબે પાક, એહલે બૈત, અને આલે પાક ઉપર તથા તેના સહાબા, ઔલિયા, અંબિયા ઉપર દુરૂદો

સલામ નાઝિલ થાય. આજ અનુસંધાને આપણે અલ્લાહના નબીની શાનમાં, હુઝૂરે પાકના ખાસ ચાહક, આશિકે રસૂલ હઝરત હસ્સાન-બિન-સાબિત રદિઅલ્લાહો તઆલા અન્હુ કહે છે કે,

અહસનુમિનક।-લમ-તરકત્તુ-ઐની-વ-અજમલુમિન-કલમ-તબિદિન નિસાઉ, ખુલિક-ત-મુબરેઅન-મિન-કુલ્લિ-ઐબીન-કઅન્ન-ક-કદ-ખુલિક-ત-ક-મ તશાઉ.

અર્થ : યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ આપ જેવા સૌંદર્યવાન, મારી આંખે મેં કયારેય જોયા નથી, યા રસુલલ્લાહો સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ આપ જેવા જમાલવાળા કોઇ માં એ પૈદા જ નથી કર્યા. યા રસૂલ્લલ્લાહો સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ આપને દરેક ખરાબીથી પાક સાફ પૈદા ફરમાવવામાં આવ્યા. આપ જેવું ઇચ્છતા હતા એવા જ આપને બનાવવામાં આવ્યા. ઇસ તરહ મેરે રબને કિસી કો ભી સજાયા નહીં, સંવારા નહીં.

વાચક મિત્રો ! હવે આપણે અસલ મકસદ ઉપર જઇશું અલ્લાહ તઆલાના નેક બંદાઓએ ગદ્ય અને પદ્ય ઉપર બેશુમાર કામ કર્યું અને ઇસ્લામની તબ્લીગ કરી, કુરઆને કરીમ અલ્લાહ તઆલાની હમ્દ અને રસૂલે પાકની નાતગોઇ દ્વારા પોતાની અકીદતનો ઇઝહાર કરેલ છે. આપણે જાણીએ છીએ નાતે પાક પઢવામાં સહાબીએ રસૂલ હઝરત હસ્સાન બિન સાબિત રદીઅલ્લાહો તઆલા અન્હો, હઝરત સૈયદ ઇમામ ઝૈનુલ આબિદીન રદીઅલ્લાહો અન્હો વગેરે પણ અરબીમાં નાતગોઇ કરતા હતા. તેવી જ રીતે ફારસીમાં સૂફીવાદના કાવ્યોના સર્જનમાં અબુ-સઇદ-બિન અબુલ ખૈર સનાઇ શેખ સાદી ખ્વાજા ફરીદુદ્દીન અત્તાર અને ઇમામ અહમદ રઝા ફાઝિલે બરેલ્વી રેહતમો રિદવાનનો નોંધપાત્ર ફાળો છે. તે કેમ વિસરી શકાય.

શેખ સાદી રેહમતુલ્લાહે અલયહે ફરમાવે છે કે,

બલગલ ઉલા બિ કમાલિહિ, કશફ્દ્દુજા બે જમાલિહિ
હસોનત્ જમીઓ ખિસાલિહિ, સલ્લૂ અલૈહિ વ આલિહિ

પદ્યાનુવાદ

પરિપૂર્ણતાની આણની, છે જેહ પદવી ઉચ્ચતર,
છે, જે પ્રત્યેક કાન્તિને પ્રતાપે, તિમિરતાનું રાજયસર,
સદ્ગુણ છે, પ્રત્યેક જેના ઉચ્ચતર, ને દિવ્યતર
સલવાત હજો, તેના પર, ને તેના પરિવાર પર

આ સંદર્ભે મૌલાના જલાલુદ્દીન રૂમી રહમતુલ્લાહે અલયહે ફરમાવે છે કે,

ચું ખદુલ્લાહ ફવક અયદીહીમ બુવદ
દસ્તે ઉરા દસ્તે ખુદ ફરમૂદ અહદ,
ચું કૌલે હકબુવદ માં મર્દ રાસ્ત,
દસ્તે-ઉ-દર -કારહા દસ્તે ખુદાસ્ત

અર્થ : અલ્લાહનો હાથ જેમના હાથ પર છે, એવા લોકોને અલ્લાહે પોતાનો હાથ ફરમાવ્યો છે, જ્યારે કોઈ બંદાને અલ્લાહ પોતાનો મકબૂલ બંદો બનાવી દે છે, ત્યારે તમામ કામોમાં તેનો હાથ જાણે અલ્લાહનો હાથ હોય છે.

એશિયામાં નાતીયા શાયરીનું બાકાયદા લખાણ સુલતાન શિહાબુદ્દીન ના યુગમાં જોવા મળે છે, આજયુગમાં હઝરત અમીર ખુસરો રહમતુલ્લાહ અલયહે દ્વારા નાતીયા શાયરીને વેગ મળ્યો, તેમની ગઝલો ઈશ્કે હકીકીથી ભરપૂર છે. અને હજારો આશિકોના દિલોમાં તાજદારે મદીના સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ નો ઈશ્ક ભરીને રડાવી દે છે. હવે આપણે અમીર ખુશરો રહમતુલ્લાહે અલયહે ની એક ફારસી ગઝલનો લુત્ફ ઉઠાવીએ

ખુદા ખુદ મીરે મજલિસ બૂદ
અંદર લામકાં ખુસરો
મુહમ્મદ શમ્એ મેહફિલ બુદ
શબ જાએ કે મન બૂદમ

અનુવાદ : હું જ્યારે ઈબાદતમાં મશગૂલ હોઉં છું. બરાબર એજ સમયે મારા ખુદાનું નુર મારી સભામાં ઉપસ્થિત હોય છે. ત્યારે મને મારા આકાએ નામદાર સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમની પ્રત્યક્ષ હાજરીનો, એજ જગ્યાએ એહસાસ થાય છે. જેમાં પૂરી રાત્રિ વીતી જાય છે.

તેજ પ્રમાણે સિલસિલએ કાદિરીયા, ચિશ્તીયા, સુહરવર્દીયા, રિફાઈયા, શાઝીલીયા ના બેશુમાર સૂફીઓએ હમ્દ, નાત, રૂબાઇ, શેરો શાએરી, જેવા પદ્યના જુદા જુદા પ્રકારોમાં કાવ્ય સર્જન કરીને ઈસ્લામ અને અન્ય ધર્મોના લોકો સમક્ષ રહીને ઈસ્લામનો પ્રચાર-પ્રસાર કરવામાં નોંધપાત્ર ફાળો આપેલ છે.

આજ પરંપરાની કડીરૂપે, ગુજરાતના મશહુરો મારૂફ (સુવિખ્યાત) બુઝુર્ગ, સૂફી શાયર, હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ મહેબૂબૂલ્લાહ અને એવોના સમકાલિન, હઝરત શાહ અલીજી ગામધની, રિફાઇ (એહમદાબાદી)

હઝરત બહાઉદ્દીન બાજન (બુરહાનપુર એમ.પી.) હઝરત ખૂબમુહંમદ ચિશ્તી (એહમદાબાદ) અને હઝરત દરિયાઇ સાહેબના વાલિદ સાહેબ હઝરત ખવાજા હમીદુદ્દીન ચાહેલ્દા આરિફ બિલ્લાહ રહમતો રિદવાન અને દરિયાઇ સાહેબના પૂરા પરિવારના બુઝુર્ગો પણ ગુજરી કલામમાં નિપુણ હતા. તે માટે જ ગુજરાતના સુલતાન ખલીલખાન ઉર્ફે મુઝફ્ફરશાહ હલીમ (બીજા) જે હઝરત દરિયાઇ સાહેબના ખલીફા અને મુરીદ હતા તેઓ કહે છે કે, તેઓને ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ સાહેબની જિકરીઓ ખૂબ જ પસંદ હતી અને તેઓ જિકરીઓને સાંભળીને ખૂબ જ ભાવવિભોર થઇ જતા અને તેઓ એટલે સુધી કહેતા કે જો આ કલામ અરબીમાં હોત તો, હું આલિમોને એવું કહેતો કે તેઓ પોતાના ખુત્બા (વાઅઝ) માં પણ મારા પીરના ગુજરી કલામોનો સમાવેશ કરે, અને તેમાં રહેલા ભાવાર્થ ને વિસ્તારપૂર્વક સમજાવે, જેથી મારા પીરના અકીદતમંદો, ગુજરીના ચાહકો, ગુજરી કલામનો લુત્ફ ઉઠાવી શકે. આ સંદર્ભે હઝરત સુલતાન મુઝફ્ફરશાહ હલીમ તેઓના પીરો મુર્શિદ ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ સાહેબના વચ્ચેનો એક રૂહાની કિસ્સો અમો અત્રે રજુ કરીએ છીએ. એક વખતે સુલતાન મુઝફ્ફર શાહે દરિયાઇ સાહેબ પાસે આવી અર્જ કરી કે, મને આપની મહેફિલોમાં શામેલ કરો દરિયાઇ સાહેબે મુરાકબો કર્યો, ત્યારે ગૈબથી અવાજ આવ્યો કે તમારા મુરીદ અને બાદશાહ મુઝફ્ફરશાહને ચાલીસ દિવસ સુધી ચિલ્લો કરાવો, આપ દરિયાઇ સાહેબે બીરપુર શરીફ ખાતે આવેલ મુઝફ્ફરખાન ફોઝદારની મસ્જિદમાં, જે પ્રેમગલી પહાડ પાસે અત્યારે પણ મૌજૂદ છે, તે જગ્યાએ આપે હુઝૂર સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમના દીદાર માટે વિર્દ-વઝાઇફ અતા કર્યું, અને જરૂરી નસીહત કરીને કહ્યું કે, ચાલીસ દિવસ-રાત સુવાની મનાઇ છે. તે મુજબ સુલતાન મુઝફ્ફરશાહે આપની તમામ નસીહતો અમલમાં લાવવાની કોશિશ કરી, પરંતુ સાતમી રાતે મુઝફ્ફરશાહને ઉંઘનો ગલબો થયો, અને ઉંઘી ગયા.

બીજી તરફ હઝરત દરિયાઇ સાહેબને ઇલ્હામથી ખબર થઇ ગઇ કે તમારા મુરીદ સુલતાન મુઝફ્ફરશાહ ઉંઘી ગયા છે. જાઓ તેઓને જઇને જાગૃત કરાવો કે જેથી તેઓની મુરાદ બર આવે. દરિયાઇ સાહેબે સુલતાન પાસે જઇને નીચે જણાવ્યા પ્રમાણેનો ગુજરી કલામ સંભળાવીને સુલતાનને ઉંઘમાંથી જગાડયા.

જાગ નીદ્રાલુ જાગ સવેરા,
સોવન કી તેરી કોન હે વેલા,
જીન્કો હૈ આગુન પંથ ચલના
ઉન્કો નયન્દ ન ચિન્ત કયું સોના

(આ કલામ મુબારકના કુલ તેર (૧૩) અશ્આર છે)

આ કિતાબનો મૂળ ફારસીમાંથી પ્રાચીન ઉર્દૂ કે જેને ભાષા શાસ્ત્રીઓ ગુજરી કહે છે. તે ગુજરી ભાષાનો કોઇ શબ્દકોષ ન હોવા છતાં, લગભગ સતત દસ વર્ષના લાંબા ગાળા દરમ્યાન રાત-દિવસ નિષ્ઠાપૂર્વક ગુજરી કલામનો ઉંડો અભ્યાસ કરીને, પ્રસ્તુત કિતાબનું લિપિયાન્તર કરનાર જનાબ પ્રોફેસર કાઝી નસીરમીયાં મહમૂદમીયાં ચિશ્તી અલ કાદિરી કલોલવી સાહેબનો મારા ખાનદાને દરિયાઇ કુલ્હા તરફથી હું ઘણો જ અહેસાનમંદ છું કે આ કાર્યને ખૂબ જ ચોકસાઇપૂર્વક પૂર્ણ કરી આપ્યું. સાથે સાથે હઝરત પીર મુહંમદશાહ લાયબ્રેરી એન્ડ રિસર્ચ સેન્ટરના નિયામક પ્રોફેસર મુહયુદ્દીન બોમ્બેવાલા સાહેબ પ્રત્યે પણ અંતઃકરણપૂર્વક આભારની લાગણી વ્યકત કરું છું. તેઓએ આ કિતાબની અસલ હસ્તપ્રત મેળવી, તેને જતનપૂર્વક સાચવીને, અમોને તેની ફોટો કોપી સુપર્દ કરી, જેથી આ કાર્યમાં અમોને આસાની રહી છે. હું પણ છેલ્લા પંદર વર્ષથી આ કિતાબના પ્રકાશન માટે અથાગ પ્રયત્ન કરતો હતો અને તેના ભાગરૂપે અવારનવાર હઝરત પીરમુહંમદ શાહ લાયબ્રેરીની મુલાકાત લઈને, તે અંગે નિયામક જનાબ પ્રોફે. બોમ્બેવાલા સાહેબ સાથે ચર્ચા-વિચારણા કરતો, કહેવતમાં છે ને કે **"મન હોય તો માળવે જવાય" એજ આ કાર્ય સાર્થક થયું છે, એનો મને અનહદ આનંદ છે.**

આ કિતાબની પ્રસ્તાવના લખવા માટે પોતાનો કીંમતી સમય આપનાર અમારા વડીલ અને ગુજરાતના પ્રથમ પંકિતના શૈખુલ મશાઇખ હઝરત પીર સૈયદ અલ્હાજ મુફ્તી કમરૂદ્દીન બાવા એ. પીરઝાદા દરિયાઇ, કુત્બી, કારંટવી સાહેબનો અત્રે હૃદયપૂર્વક આભાર માનું છું કે તેઓએ પોતાના અમૂલ્ય બે બોલ... લખી આપીને કિતાબને રોનક બખ્શી છે. સાથે સાથે અમારા બીજા મશાઇખ ગુજરાતના જાણીતા લેખક પીરે તરીકત હઝરત અલ્હાજ સૈયદ દાદામીયાં એસ. હુદી કાદિરી હુસૈની (રૂપાલવાળા બાવા સાહેબ) નો પણ હું શુક્રગુઝાર છું કે તેઓએ અમારી વિનંતિને માન આપી તાત્કાલિક પ્રસ્તુત કિતાબ વિષે માહિતીસભર અને ઐતિહાસિક અભિપ્રાય

લખીને અમારી જાણકારીમાં વધારો કરેલ છે. તે બદલ તેઓનો પણ અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનું છું. તદઉપરાંત સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી (મુ.ગોંડલ, જી.રાજકોટ) ના પ્રમુખ જનાબ હાજી સુલેમાનભાઇ જે. ઈસાણી, હરિયાઇ બરકાતી સાહેબ અને હઝરત પીર સૈયદ મુહંમદમીયાં બાપૂ એમ. નાગાણી હરિયાઇ બરકાતીનો પણ, આ પુસ્તક પ્રકાશનની જવાબદારી સ્વીકારી, અમોને પ્રોત્સાહિત કરવા બદલ, તેઓનું ઋણ સ્વીકાર કરી આભારની લાગણી વ્યકત કરૂં છું. અંતે આ કિતાબના લેખન અને તેના સુધારા-વધારાની કામગીરી વખતે સતત મારી સાથે રહેનાર, મારા અઝીઝ દોસ્ત, જનાબ હાજીમિયાં નાથુમિયાં કાદરી (મુ.સમી, જી.પાટણ) એ આપેલ સહકાર ભૂલી શકાય એમ નથી. તેઓ અને તેઓના વાલિદ સાહેબ મર્હુમ સૈયદ નાથુમિયાં હુસૈનમિયાં કાદરી સાહેબ, હઝરત હરિયાઇ સરકારના ઉર્સમાં દર વર્ષે અચૂક તેઓના ખાસ મિત્ર જનાબ એસ.પી.ખાન સાહેબ (મુ.હેલીયાથરા, જી.પાટણ, ઉ.ગુજરાત) સાથે મારા કાકાના ઘરે બીરપૂર મુકામે આવતા હતા. અમોને એવું જાણવા મળ્યું કે ખાન સાહેબે પોતાના ફાર્મનું નામ પણ "હરિયાઇ ફાર્મ" રાખ્યું હતું. જે તેઓની હરિયાઇ પીર સાહેબ પ્રત્યેની અકીદત અને મોહબ્બતની નિશાનીરૂપ છે, તેઓનું અત્રે સ્મરણ કરતાં હું અત્યંત ગૌરવ અને આનંદની લાગણી અનુંભવું છું.

મારા આમુખના અંતે, અગાઉ મેં જે પ્રમાણે ઉલ્લેખ કરેલ છે. તે મુજબ હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ હરિયાઇ કુલ્હાના પરિવારના બુઝુર્ગો પણ ગુજરી કલામમાં નિપૂણ હતા. તેઓના લખેલ કેટલાક કલામ અત્રે દાખલારૂપ રજુ કરવા માંગું છું

સૌ પ્રથમ હઝરત હરિયાઇ સાહેબના વાલિદ સાહેબ, હઝરત હમીદુદ્દીન ચાહેલ્દાહ, આરિફ બિલ્લાહ રહમતુલ્લાહે અલયહેના થોડાંક, પરંતુ અણમોલ એવા ગુજરી કલામ નીચે મુજબ છે. હરિયાઇ સાહેબની પૈદાઇશ વખતે નીચે પ્રમાણેની જીગરી કહી હતી. તેમાં પંદર પંકિતઓ છે તેમાંથી અમો પ્રથમ બે પંકિતઓ રજૂ કરીએ છીએ.

કીરચા આજ સાંઇ મુજ કીતે સૈયા તેઇ કુચ્છ સનયાં
વો દુઃખ મેરે જીવકા બહાના જી ભેદ ન લેતે ગીનયાં

હરિયાઇ સાહેબના ખુદના જાણીતા અને લોકભોગ્ય એવા ગુજરી કલામ અત્રે પ્રસ્તુત કરીએ છીએ. જે આપને મહેબૂબૂલ્લાહનો ખિતાબ

(પદવી) એનાયત કરવામાં આવી તે સમયે આપે નીચે પ્રમાણે નબીએ કરીમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમની પ્રશંસામાં જિગરી કહી સંભળાવી હતી. જે નીચે મુજબ છે.

સાજન આયા ગલી હમારે ખીલી મેરી દયહારે
નયન ભરી ભરી સરમા કર સો પાઉં તલે કી ખીસયારે
લોગ સભાયા દેખન આયા ઉગા પુનમ ચંદારે
જીનને દેખના ઉન સીખ નમાયા હોકર રહીયા બંદા રે
મીલ સૈયાં રંગ ગલીયાં ગાઉં જબ શેહ મંહદી લાએ રે
ધુલ ધુલ રંગ સો મુજ તન બેઠા દેતી સાંઇ બળહાઇ રે
જગ ભાગ મહેમૂદ કે સો નબી નબી મહેમૂદ પાસે રે
જીસકે રંગીન પે જગા રાત સો મુજહ અલ્લાહને મીલાયા રે

આપના જયેષ્ઠ પુત્ર (દીકરા) હઝરત શૈખુલ ઇસ્લામ તોહફએ રસૂલ શાહ લાડમુહંમદ રેહમતુલ્લાહ અલયહે, પિદરે બુઝુર્ગની જુદાઇમાં નીચે પ્રમાણેની જીગરી કહેલ છે.

કોઇ કહીયો રે વાહેલા વાલે સુનો સો મીલના હોવે કબ લગા
જબ તુમ કીતી ચલન કી બાતો ઘળી દોહેલી ગઇ ગુજરાતમાં

હવે આપના બીજા શાહબઝાદા હઝરત શાહ જમાલમુહંમદ રેહમતુલ્લાહે અલયહે પોતાના વાલિદના વિસાલના સમયે નીચે પ્રમાણે જીગરી લખેલ છે.

શાહ ચાહેલ્દા તન પીયું સન મહમૂદ મીતા
કહે જમાલુ ફિર મુખ કયું રહીયા નચીતા

ત્યારબાદ દરિયાઇ સાહેબના ભાઇ હઝરત મુહંમદ ચાંદ બિન હમીદુદ્દીન ચાહેલ્દા રેહમતુલ્લાહે અલયહેએ પોતાના ભાઇના વિસાલના સમયે નીચે જણાવેલ દર્દભરી જીગરી લખેલ છે.

તુમ બિન મુજકો સબ જગ સુના કીસ દહરા કહું રાવ
મીઠે બચનુ બોલું સાથી કયું નહીં કહેતે આવ
શાહ ચાહેલદા બાબન અપના ઉન હું રચાયા રાજ
એસે સાદ કરી તુમ મેરે બંદ હો ચંગી કાજ
શાહે ચાહેલદા તન બેરન મહમૂદ મેરા માન વધાઓ
વંદ ઓવસર તુજ કર તેરે ચાંદ કે સપને આઓ

આવી જ રીતે આપના ખાનદાનમા પેઢી દર પેઢી નામવર શાયરો, થતા આવ્યા છે, જેમાં પીર સૈયદ ગુલાબુદ્દીન ઉર્ફે ગુલાબ સાહેબે દરિયાઇ સાહેબનું તમામ જીવનચરિત્ર અને મલફૂઝાતને લગભગ સાતસો પંકિતઓમાં વર્ણન કરેલ છે. અમોને આ કિતાબના પૃષ્ઠો વધી જવાનો અંદેશો રહેતા, આ આમુખને અહીં પૂર્ણ કરું છું, અને હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ સાહેબના એક કોલ, સાથે વિરામ લઉં છું.

"પીર ચુના કે બાયદ મુસ્તહિક ઝા બ રાહ મસ્તૂજબ રહમત ગર દાનદ"

(પીર ઉસકો કેહતે હૈ, કે જો હોઝખી કો જન્નતી બના દે)

"તાલિબે ખુદા આમદા, અમલ ખુદા રસાનીદ"

(યાની ખુદાકા તાલિબ હોકર આયા હું, મુઝે ખુદા તક પહોંચા દીજીયે.)

અંતે આ કિતાબના પ્રિન્ટીંગની કામગીરી કે જે ઘણી જ જટિલ હતી, તેને ખૂબ જ નિષ્ઠાપૂર્વક અને ચોકસાઈથી સ્વચ્છ, સુંદર, મુદ્રણ કરવા બદલ મદની ગ્રાફીકસ (શકીલ મન્સુરી) નો પણ અમો અત્રે સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી ગોંડલ વતી આભાર માનીએ છીએ.

દુઆગો

ખાક પાએ ઔલિયા, ગદાએ-દરિયાઇ

મેહબૂબુલ મશાઈખ અલ્હાજ પીર

સૈયદ ગુલામ અબ્બાસ ફતેહમહંમદ

અલમારૂફ મુહમ્મદ મદની બાવા દરિયાઇ, કાદિરી

આમેના મંઝીલ, મુ.પો. બીરપુર શરીફ,

જી.મહીસાગર (ગુજરાત) પીન ૩૮૮૨૬૦

મો.૯૮૭૯૧ ૮૧૧૫૬.

તંત્રી : ફૈઝ-એ-દરિયાઇ (માસિક)

૨, અમ્માર ટેનામેન્ટ, વિશાલા સર્કલ, હેનાબેંક લાઈન,

સરખેજ રોડ, જુહાપુરા, અહમદઆબાદ-૩૮૦૦૫૫.

મો.૭૦૧૬૯૪૫૮૫૫

૨૧ રબીઉલ આખર હિ.૧૪૩૯ , તા.૧૦-૦૧-૨૦૧૮ બરોઝ બુધવાર

AB

સુન્ની મુસ્લિમ કમિટીના બે બોલ

નહમદુહુ વ નસ્તઅી નુહુ વ નુઅમિનો બિહી વ ન તવક્કલો અલયહે વ નુસલ્લી અલા રસુલેહિલ કરીમ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

ઇક-રઅ બિસ્મ રબ્બિકલ લઝી ખલક ખલકલ ઇન્શા-નમિન અ-લક ઇકરહ-વ-રબ્બુકલ અક-રમુલ અલલઝી અલ્લમ બિલક-લમ અલ્લમલ ઇન્સાન મા-લમ યઅ-લમ અલ્લ-મલ ઇન્સા-ન મા-લામ યઅ-લમ.

અર્થ : અલ્લાહના નામથી શરૂ ઘણો જ મહેરબાન રહમવાળો છે.

(અબુ જહલ વિશે) (હે મહબૂબ) પોતાના રબનું નામ લઈ પઢો. જે તમામ મખ્લૂક નો સર્જક છે. જેણે ઇન્સાનને જામી ગયેલા લોહીથી બનાવ્યો. પઢો, (બીજી વખત કહ્યું) અને તમારો પરવરદિગાર જ મહાકૃપાળુ છે. જેણે કલમ વડે ઇલ્મ શીખવ્યું અને મનુષ્યને એવી વાતો શીખવી કે જે તે જાણતો ન હતો. (પારા -30 સૂરએ અલક આયત ૧ થી ૪)

નહમદુહુ વ નસ્તઅી નુહુ વ નુઅમિનો બિહી વ ન તવક્કલો અલયહે વ નુસલ્લી અલા રસુલેહિલ કરીમ.

અલ્લાહ રબ્બુલ અર્શીલ અઝીમના કરમ અને અહેસાનથી પ્યારા મીઠા મહીનાના તાજદાર નબીએ કરીમ હુઝૂર રિસાલત મઆબ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ ના સદકે અમો આજે આ કિતાબ **હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઈ દુલ્હા (રહમતુલ્લાહે અલયહે) ની જીકરીઓના અણમોલ રત્નો** પ્રકાશન કરી બારગાહે હઝરત ખ્વાજા દરિયાઇ સરકારમા ખિરાજે અકીદત પેશ કરી રહ્યા છીએ. અલ્લાહ તઆલાની હમ્દો સના બાદ લાખો કરોડો દરૂદ નાઝીલ થાય આપ સરકારની જાતે પાક ઉપર અને આપની આલ ઔલાદ સહાબા પર અમો હિન્દુસ્તાનના પ્રથમ ઇસ્લામની મોટી ખિદમત કરનાર, ઉચ્ચ વલીયુલ્લાહ કે જેઓ ગુજરાત જ નહીં સમગ્ર વિશ્વમાં રૂહાની, ઇલ્મી પ્રકાશ પાથનાર વલીએ કામીલ મહેબૂબે સુબ્હાની, કુત્બે રબ્બાની ગૌષે ઝમાં, કુત્બે વકત, અરબી, ફારસી, ગુજરીના મહાન લેખક, કવી, હઝરત હાફેઝ ખ્વાજા મહમૂદ મહેબૂબૂલ્લાહ દરિયાઇ દુલ્હા રહમતુલ્લાહે અલયહે (પેદાઇશ ૮૭૩ હિ.સ. વફાત ૯૪૧ હિ.સ.) ની બાતેની દુઆથી આ

કિતાબ છપાવી પ્રગટ કરવાનું અમોને જે ખિદમત કરવાની તોફીક નસીબ થઇ તે બદલ અમો ગર્વ અનુભવીયે છીએ.

અલ્લાહવાળાઓની સોહબતથી ઇમાન તાજો થાય છે. રૂહને તાજગી, અમન મળે છે. અને નફસાની, શૈતાની, ખતરા, વસવસાથી મુકતી મળે છે. અલ્લાહની યાદ આવે છે. અને આખેરત ની ફીકર પેદા થાય છે.

હઝરત મૌલાના રૂમ રહમતુલ્લાહે અલયહે ફરમાવે છે કે અલ્લાહ વાળાઓની ખિદમતમાં થોડા સમય બેસવું એ હઝાર વર્ષની ઇબાદતથી બહેતર છે.

હઝરત ખ્વાજા સૈયદ શાહ મહમૂદ હરિયાઇ સરકારે બેશુમાર અરબી, ફારસી, ગુજરીમાં નાત, મનકબતો ની રચનાઓ લખી હતી. અમો આ અવસરે આપના એક બે ગુજરી ના કાવ્યો લખી રજુ કરી રહ્યા છીએ.

તિલતિલ સંવરૂ નાઉ – તેરા જગહમ પાર ઉતાર
નબી મોહંમદ મુસ્તુફા રે – સાચા ગરવા રસૂલ
મહમૂદ બંદા બિનવે – મેરી હાજત કરે કબુલ

ગુજરીના એક કલામમાં ભારોભાર નમ્રતા, દેખાય છે જે રચના નીચે પ્રમાણે છે.

મહમૂદ ભૂકે ભોજન દીજે – તરસાં દીજે પાની
ઓછા સીંતે નમકર ચલે – કોઇ મોટમ મન ન આણે

હઝરત ખ્વાજા હરિયાઇ સરકાર સાહેબની આવી સુંદ પ્રેમભાવ, મોટાઇ, ઉંચ-નીચ વગેરે કર્યા વગર માણસ બની અલ્લાહ તઆલાની હમ્દ કરે. નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમથી મોહબ્બત કરે. તેવી આપણને તાલીમ આપે છે. આપની આવી સુોર સુફી વિચારો જે આપે લખ્યા છે. તે દર અસલ કુર્આને પાક હદીષશરીફ નો સાર જ છે.

આ કિતાબનું ગુજરાતી વાંચક વર્ગને ખાસ કરી ગુજરી ભાષાના સાહિત્યકારો, સંશોધકો માટે અનમોલ ખજાનો પ્રાપ્ત થશે. ગુજરાત કોલેજના વિદ્વવાન પ્રો.જનાબ કાઝી સૈયદ નસીરમીયાં મહમૂદમીયાં અલ કાદરી (ચિશ્તી કલોલવી સાહેબ) ના અમો ઋણી છીએ કે તેઓએ આ જુની દુલર્ભ ભાષા ગુજરી કિતાબનું મૂળ શબ્દો સાથે તેના અર્થો સમજાવી ગુજરી નો નવું રૂપ આપી હઝરત ખ્વાજા હરિયાઇ સાહેબની વાણી (બોલ) અમોને સરળ સમજાવવા ખુબ જ વર્ષો જુની ગુજરી ભાષાના શબ્દ કોષ ન હોવા છતાં રાત-દિવસ મેહનત કરી છે. તે બદલ અમો તેઓના આ જીવન એહસાનમંદ છીએ.

AD

આ પુસ્તક માટે પીર મોહમ્મદશાહ લાયબ્રેરી એન્ડ રીસર્ચ સેન્ટરના ડાયરેકટર જનાબ પ્રો.મોહીયુદ્દીન બોમ્બેવાલા સાહેબના અમો ઋણી છીએ કે તેઓએ સળંગ ત્રીસ વર્ષ સુધી આ નાયાબ હરિયાઈ સાહેબની કૃતિને જતનપૂર્વક સંભાળીને રાખી ઉર્દુ અને ગુજરાતીમાં લિપિયાન્તર કરાવીને અમારી અને ગુજરીભાષાની જે સેવા કરી છે. સાથે સાથે અમારા આગ્રહને માન આપી આ પુસ્તક માટે પોતાની નાદુરસ્ત તબીયત હોવા છતાં પણ બે બોલ લખવા બદલ અમો તેઓના ખૂબ જ આભારી છીએ.

અમારી સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી (ગોંડલ) ના સરપરસ્ત હઝરત પીર સૈયદ અલ્હાજ શયખુલ મશાઈખ, મુફ્તી કમરૂદ્દીન બાવા હરિયાઈ અશરફી, કાદરી, ચિશ્તી, કે જેઓ અમારા પીરો મુર્શીદ પણ છે. તેઓની દુઆ અને રૂહાની સોહબતથી માલામાલ થઈ આપ હઝરતના બે બોલ આ પુસ્તકમાં લખી આપવા બદલ અમો તેઓના શુક્ર ગુઝાર છીએ.

સાથે સાથે ગુજરાતના સુન્ની મુસ્લીમોના પ્રખ્યાત લેખક અને મશાઈખ સૈયદ અલ્હાજ પીર દાદામીયાં કાદરી હુદી બાવા રૂપાલવાળા સાહેબનું પણ અમો આ કિતાબમા તેઓના મંતવ્ય લખવા બદલ હૃદયપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

અમો હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ હરિયાઈ સાહેબની દરગાહ ટ્રસ્ટના એડમિનિસ્ટ્રેટર જનાબ અલ્હાજ સૈયદ મુખ્તારએહમદ એ. (જી.એ.એસ.) નાયબ કલેકટર સાહેબનો પણ આભાર માનીએ છીએ કે તેઓ અતિવ્યસ્ત હોવા છતાં, આ કિતાબ માટે પોતાનો કિંમતી સમય ફાળવી એક ટૂંકી હકીકત લખવા બદલ અમો તેઓના પણ અત્યંત ઋણી છીએ.

આ કિતાબ માટે છેલ્લા ત્રીસ વર્ષથી રાત દિવસ ઝંખના કરતા અને હરિયાઈ સરકારની તમામ મલકૂઝાત અને હરિયાઈ ખાનદાન વિષે સતત શોધખોળ કરતા હરિયાઈ મુજાહીદ એવા અમારા ખંતીલા અને જોશીલા પીરે તરીકત મહેબૂબૂલ મશાઈખ અલ્હાજ સૈયદ ગુલામ અબ્બાસ ઉર્ફે મોહમ્મદ મદનીમીયાં બાવા એફ. હરિયાઈ કાદરીના પણ અમો આ કિતાબના પ્રકાશન માટે રાત-દિવસ, અહમદઆબાદ, ગોંડલ, નડીઆદ, ગાંધીનગર દોડાદોડ કરી ઘરના પૈસે પરિશ્રમ કરીને આ ક્ષેત્રના જાણીતા અને અનુભવી વિદ્વવાનો પાસેથી તેઓના અમૂલ્ય વિચારો અને ઉંડાણપૂર્વકનું ગુજરી કલામનું દીની અને રૂહાની ઈલ્મી દુઆ સાથે આ કામ પુરૂ કરવા માટે જે મહેનત કરી છે તે

ઘણી જ દાદ ને પાત્ર છે પ્રશંસાપાત્ર છે. સાથે સાથે તેઓના મિત્ર પ્રો.જનાબ હાજીમીયાં નાથુમીયાં કાદરી સાહેબનો પણ આ સાથે દિલી આભાર વ્યકત કરીએ છીએ કે જેઓ હઝરત હાજી મદનીબાવા દરિયાઇ સાહેબના ખભે ખભા મિલાવી છેલ્લી ઘડી સુધીની નિષ્ઠાપૂર્વકની જવાબદારી અદા કરી છે તે કાબીલે તારીફ છે.

આ કિતાબને ટાઇપીંગ અને સુંદર ગોઠવણ કરવા માટે નડીઆદના જનાબ શકીલભાઇ મનસુરી અશરફી દરિયાઇ કે જેઓ સખ્ત બિમાર હોવા છતાં ગુજરી સાહિત્યના ગુજરી કલામની ચિવટપૂર્વક વાકય રચના ને ખૂબ જ સારી રીતે કઠિન અને અઘરી હોવા છતાં પણ તેઓએ નિષ્ઠા - ખંતથી મહેનત કરી સુંદર છાપકામ કરી આપી અમને જે સહકાર આપેલ છે તે બદલ અમો તેઓના ઋણી છીએ.

અંતે હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ સાહેબની ખૂબ જ જાણીતી એક ગુજરી દ્વારા આ લેખનું સમાપન કરીએ છીએ.

ગુજરી

ચંગે ભાગે મહમૂદ સહી　　નબી મોહંમદ પાયા રે
જીસ કે સંગ સબ જગ રાતા　　સો મુઝ ઈલાહ મિલાવા રે

દુઆગો

ખાક પાએ ઔલિયા

સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી

મુ. ગોંડલ (જી.રાજકોટ)

પ્રમુખ - સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી

ખલીફ-એ મુફ્તીએ ગુજરાત પીરે તરીકત અલ્હાજ

મોહંમદ સુલેમાન જે. ઈસાણી દરિયાઇ બરકાતી

ઉપપ્રમુખ - સુન્ની મુસ્લિમ કમિટી

ખલીફ-એ મુફ્તીએ ગુજરાત પીરે તરીકત અલ્હાજ

સૈયદ મોહંમદમીયાં અબ્દુલમજીદમીયાં નાગાણી દરિયાઇ બરકાતી

૮ જમાદિઉલ આખર ૧૪૩૯ હિજરી　મંગલવાર તા.૨૭-૦૨-૨૦૧૮

AF

એક હકીકત... ટૂંકમાં

અલ્લાહની હમ્દ અને
રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ પર દરૂદો સલામ
બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ

હઝરત કાઝી મહેમૂદ દરિયાઇ રહેમતુલ્લાહ અલયહે વિષે લખવાનું, શરૂ કરીએ તો એક ગ્રંથ જેટલી જગ્યા પણ નાની પડે. આપ એક દીની આલીમ અને વિદ્વાન ઉપરાંત ઘણી બધી કલા, વિષયો અને ભાષાના જાણકાર હતા. આપના કુટુંબમાં દારૂલ-કઝાનું પરંપરાગત જ્ઞાન અને વારસો હતો. ઇસ્લામી અદાલત કે શરઇ ન્યાયપાલીકા અંગેની કામગીરી સલ્તનતમાં આપના પૂર્વજોને સોંપવામાં આવી હતી. હઝરત કાઝી હમ્માદ રહેમતુલ્લાહ અલયહે સર્વોચ્ચ ન્યાયપાલીકાના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિના પદ પર આરૂઢ થયા હતા. આપનો મઝાર અમદાવાદના સારંગપુર-સરસપુર નજીક ચારટોળા કબ્રસ્તાન નજીક આવેલો છે.

''તોહફતુલ-કારી'', મીરાતે અહેમદી, મીરાતે સિકંદરી, આઇને અકબરી, તારીખ-અવલિયાએ ગુજરાત જેવા અસંખ્ય ગ્રંથોમાં આપના વિષે ઘણું બધું લખાયું છે.

સલ્તનત કાળમાં આ દેશમાં વિવિધ ભાષાઓ બોલાતી હતી. દેશના વિવિધ પ્રાંતોમાંથી આવતા લોકો સૈનિક તરીકે લશ્કરમા જોડાતાં, આ લશ્કરના સૈનીકો માટે પંજાબી, સીંધી, ગુજરી, ફારસી, પુરબી, હિંદી, સંસ્કૃત, અરબી, તુર્કી વિગેરે ભાષાના મીશ્રણથી એક લશ્કરી ભાષા બની. આ ભાષા શરૂઆતમાં લશ્કરી કહેવાતી જેમાં આગળ જતાં સુધારા-વધારા થઇ ઊર્દૂ ભાષા બની. પ્રારંભિક ઊર્દૂ ભાષા જે આજે પણ બીરપુર અને ગુજરાતના વિવિધ પ્રાંતોમાં થોડા ઘણા ફેરફાર સાથે બોલાય છે. ભાષા તેના શબ્દો સાથે લહેકો અને લઢણ તથા સ્થાનિક લોકબોલીના શબ્દો સહિત આજે પણ મુસ્લિમ સમાજમાં બોલાય છે. હઝરત કાઝી મહેમૂદ દરિયાઇ રહેમતુલ્લાહ અલયહેનો ઊર્દૂ ભાષાના પ્રારંભ ચલણ અને વિકાસમાં અમૂલ્ય ફાળો છે તેવું અનેક ગ્રંથોમાં નોંધાયું છે.

આ પ્રારંભિક ઊર્દુ ભાષાના ગુજરી કલામ, રેખતા કે જે મારી માતૃભાષામા રચાયા છે તે પ્રથમવાર જોયાં, એટલું જ નહીં, આ કલામ શાસ્ત્રીય રાગો પર આધારિત રચાયેલા જોઇને અભિભૂત થઇ જવાયું ! યા અલ્લાહ કેટલી નાયાબ વસ્તુ છે !

શરૂઆતમાં વાંચવાનો પ્રયત્ન કર્યો તો શબ્દો બંધ બેસે નહીં, ઊર્દૂના અમૂક જાણકારોને બતાવ્યું તો માંડ અમૂક શબ્દો ઉકલે, એક, બે જાણીતા ઊર્દૂ શાયરો પાસે પણ આનો ઉકેલ મળ્યો નહીં. જે કંઇ ઉકેલ થયો એમાંથી સમજાયું કે, આ તો બીરપુરમાં રોજ બરોજની બોલાતી ભાષાના શબ્દો છે ! શબ્દો ઉકલતા ગયા સમજ પડતી ગઇ.

શરૂઆતી ઊર્દૂ લીપીમાં, ગાફ, પે , ટે, ચે, ડે, જેમા મૂળાક્ષરો નહીં હોય આથી ગાફને બદલે કાફ અને પે ને બદલે બે એ રીતે નજીકના શબ્દોથી લખાઇ લખાયું છે. ''ઘડી'' ને ''ઘરી'' ''લાગું'' ને ''લાકું'' લખ્યું છે. આ ગ્રંથના ઉકેલનાર પ્રોફેસર નસીરૂદ્દીન કાઝી સાહેબને હું દિલથી ધન્યવાદ આપું છું કે તેમણે આ શબ્દોને તેના સાચા અર્થ અને સ્પીરીટમાં ઉકેલીને અર્થ કર્યો, એટલું જ નહીં પરંતુ તેના અર્થ પણ આપ્યા. મારા માટે દુઃખની વાત એ છે કે મારા ગામની ભાષાના આવા કેટલાંય શબ્દોનો મને અર્થ ખબર નથી, કેટલાંક શબ્દો સાંભળવામાં પણ નથી આવ્યા.

કલામનો કાઝી સાહેબ દ્વારા તૈયાર થયેલા ગ્રંથને વાંચતા તેની શરૂઆતમાં લખેલા શાસ્ત્રીય રાગ સાથે મેળ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો અને અદ્‌ભૂત પરિણામ મળ્યું ! આ તો ચમત્કાર કહી શકાય. રાગની સરગમ, આરોહ, અવરોહ અને પ્રસાર અંગે નિષ્ણાંત લોકો સાથે ચર્ચા કરી તો તેમણે ખુબ સરાહના કરી અને કહ્યું કે રાગની બંદીશો અને ખ્યાલ આ રીતે જ ગવાતા હતા.

આજે પણ કવ્વાલી અને સૂફી ગાયકીમાં ભારત-પાકિસ્તાન-બાંગ્લાદેશના સુફી બુઝુર્ગોના કલામ રાગોની આમેજીશ સાથે ગાવાની પદ્ધતિ અમલમાં છે. જો આ કલામનો ખજાનો આ શાસ્ત્રીય ગાયકોને સૂફી ગાયકોને મળી જાય તો તેમના માટે અમૂલ્ય છે. આ ગાયકો, સૂફી કાફીઓ, હિર, દોહરા, નિસ્બતની શાયરી, જે અલગ અલગ ગાયકો ફરી ફરીને દોહરાવતા આવ્યા છે. આ કલામ અત્યંત નવા કલામ છે જે પહેલાં નથી ગવાયાં. કલાકારોને રાગ શોધવા કે તર્જ બાંધવાની મહેનતપણ નહીં પડે. જોકે એ મુદ્દો મહત્વનો નથી. હકીકતએ છે કે આ કલામના રચયિતાનું જ્ઞાન કેટલું ઉચ્ચ હશે ? ''તોહફતુલ કારી'' માં ઉલ્લેખ છે કે જયારે આપ, આ કલામની શાસ્ત્રીય રાગોનાં ગવૈયાઓ પાસે સાંભળતા તો અલ્લાહની યાદમાં ગુમ થઇ જતાં અને જમીન પરથી ઊપર ઉઠી જતાં તો કયારેક લોહીના આંસુ ટપકવા લાગતા. કલામોમાં નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમ તરફ જે અહોભાવ અને આદર પ્રદર્શિત થયો છે તે વાંચીને ગદગદિત થઇ જવાય છે. કેટલાક કલામ તો કુરઆને પાકની આયતોની તફસીર જેવા છે. એમની કુરઆન હદીષની સમજના પ્રતિભાવો કલામમાં વ્યકત થાય છે. ત્યારે, મારા જ્ઞાનની અને મારી સમજની અલ્પતાનો મને અહેસાસ થાય છે. અને કયારેક તો હું વિચારૂ છું કે જો તેમની સમજ અને જ્ઞાન સુધી મારી પહોંચ નથી તો તેમના વિચારોની ઉચ્ચતા સુધી તો હું કયારેય પહોંચી શકીશ નહીં.

અલ્લાહના આ વલીના પોતાના જીવનમાં, પ્રાપ્ત થયેલ વિશેષ જ્ઞાનની વહેંચણી આપણાં સુધી ઘણી પેઢીઓ સુધી પહોંચી નથી શકી એ અત્યંત દુઃખદ બાબત છે. સાથો સાથ આનંદની વાત એ પણ છે કે હઝરત પીરે તરીકત મદનીબાવાની મહેનત

રંગ લાવી છે. પ્રથમ તો આ કલામની હસ્તપ્રત મેળવવા માટેની તેમની મહેનત અને સંઘર્ષનો હું સાક્ષી છું, વીસ વર્ષ સુધી તેમણે આ કામ પાછળ મહેનત કરી છે. હસ્તપ્રત મળી ગયા પછી તેને ઉકેલવા માટે યોગ્ય વ્યકિતની શોધ અને પ્રિન્ટીંગ માટે તેમણે રાત દિવસ મહેનત કરી છે. જયારે અલ્લાહના વલીઓનું કામ હાથ પર લેવામાં આવે તો અલ્લાહની મદદ જરૂર પહોંચે છે. અને પરિણામ સ્વરૂપ આ કામ માટે યોગ્ય બલ્કે સૌથી લાયક એવા પ્રોફેસર કાઝી નસીરૂદ્દીન સાહેબ મળી આવે છે. જે માત્ર લેખનકે લિપ્યાંતર નહીં પરંતુ કલામ પર રીતસરની રીસર્ચ અને વિષદ સંશોધન કરે છે. એક એક શબ્દ માટે જદ્દોજહદ કરે છે અને તેના અર્થ પણ શોધી આપે છે. તેમની દસ વર્ષની મહેનત પછી આ ગ્રંથ તૈયાર થાય છે. કોઇ પુસ્તક કે કવિતાના ગ્રંથનું આલેખન કે પ્રિન્ટીંગ કરાવવા જેવું આ સરળ કામ નથી.

આ કામમાં પ્રોફેસર મુહય્યુદ્દિન બોમ્બેવાલા સાહેબનું અમૂલ્ય પ્રદાન છે. આમતો હઝરત પીર મુહમ્મદ શાહ લાયબ્રેરીના હસ્તપ્રતોના અમૂલ્ય ખજાનાની અને ગ્રંથોની જાળવણી અને નિભાવણી માટે સમગ્ર કૌમ તેમનો જેટલો આભાર માને તેટલો ઓછો છે. તેમની મદદ વિના આ ગ્રંથ આપણા સુધી પહોંચી શકયો ન હોત.

ગુજરાત ઉર્દૂ સાહિત્ય અકાદમીના સહયોગથી આ ગ્રંથ સૌ પ્રથમ ઉર્દૂમાં છપાયો જેનો અભ્યાસ કરીને મેં આ શબ્દો લખ્યા છે. ત્યારબાદ હાલનો આ ગુજરાતી લિપ્યાંતર વાળો ગ્રંથ પણ મને મળ્યો જે ગુજરાતી વાંચતા લોકો માટે અમૂલ્ય ખજાના રૂપ બની રહેશે.

પ્રોફેસર કાઝી સાહેબ, પ્રોફેસર બોમ્બેવાલા સાહેબ, પીર મુહંમદશાહ ટ્રસ્ટની ટીમ અને પીરે તરીકત હઝરત પીરઝાદા અલ્હાજ ગુલામ અબ્બાસ ફતેહમુહંમદ (મદનીબાવા) ની મહેનતને હું સરાહું છું અને અલ્લાહ પાસે આ તમામને નેક અજર મળે તેવી દુઆ કરું છું, અને હઝરત કાઝી મહેમૂદ દરિયાઇ રહમતુલ્લાહ અલયહેની બારગાહમાં સલામ અને નજરાનાએ અકીદત પેશ કરી, રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમને સલાતો સલામ પેશ કરી મારી વાત પૂરી કરું છું.

લી.

નાચીઝ

અલ્હાજ સૈયદ મુખ્તારઅહેમદ એ. (જી.એ.એસ.)

(ખલીફ-એ મુફતીએ ગુજરાત)

કાદરી, સોહરવર્દી, મુઅમ્મરી, દરિયાઇ, રિફાકતી

નાયબ કલેકટર, એડમિનિસ્ટ્રેટર

(હઝરત કાઝી મહેમુદ દરિયાઇ સાહેબ દરગાહ ટ્રસ્ટ)

ચાંદ ૧૦ જમાદિઉલ આખિર હી.૧૪૩૯, તા.૨૬-૦૨-૨૦૧૮

હઝરત કાઝી મહમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) નો ટૂંકો જીવન પરિચય

હઝરત કાઝી મહમૂદ ઉર્ફે દરિયાઈ દુલ્હાનો જન્મ ઈ.સ.૧૪૬૮ (હિ.સ.૮૭૩) માં અમદાવાદમાં સારંગપુર મુકામે થયો હતો. તેમના વાલિદ હઝરત હમીદુદ્દીન ચાલંદા જેઓ હઝરત શાહેઆલમ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) સાહેબના મુરીદ હતા. એકવાર તેઓ બાળક હઝરત મહમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ને તેમની સમક્ષ દુઆએ ખૈર માટે લઈ ગયા હતા. હઝરત શાહેઆલમ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) સાહેબે તેમને પોતાના ખોળામાં લઈ રમાડતા-રમાડતા બે હાથો વડે ઉંચા કર્યા તો સહસા તેમના મુબારક મ્હોંમાંથી આ શબ્દો નિકળી પડયા **કાઝીકા શિમ્લા બડા ભારી હૈ** આમ બાળપણથી જ હસ્પૃષ્ટ, સુંદર, તેજસ્વી અને પ્રભાવી પ્રકૃતિના હતા. માત્ર પાંચ વર્ષની નાની વયે તેમણે કુરાને પાક પઢી લીધું હતું અને ઘણીબધી હદીસો કંઠસ્થ કરી લીધી હતી.

હઝરત શાહેઆલમ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) તેમને મિયાં મહમૂદ કહી બોલાવતા બાળપણથીજ મામલાઓ સુલઝાવવાની તેમની સુઝ-બુઝને કારણે તેમના વાલિદ હઝરત ચાલંદા (રહમતુલ્લાહ અલયહે) તેમને કાઝી મહમૂદ કહી સંબોધતા. વાસ્તવમાં તેમના દાદાશ્રી હઝરત કાઝી મોહંમદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) અમદાવાદના શહેરકાજી હતા તેથી તેમના માટે કાઝી નું બિરૂદ યોગ્ય બની ગયું હતું.

હઝરત મહમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) આપના કાકા હઝરત શાહ હમ્માદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) થી ઘણા પ્રભાવિત હતા. ઈ.સ.૧૪૮૨માં તેમના અવસાનથી હઝરત કાઝી મહેમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) એટલા બધા દુઃખી અને વ્યથિત થયા હતા કે એક વર્ષ સુધી તેમની ખાનકાહમાંથી બહાર પણ નિકળ્યા નહોતા.

ઈ.સ. ૧૪૯૦માં પિતાની સાથે તેઓ વીરપુર આવ્યા હતા અહીં આવીને પણ તેઓ તેમના કાકા હઝરત શાહ હમ્માદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ને ભુલી શકયા નહોતા હંમેશા તેમના ગમમાં ગમગીન રહેતા

અને વીરપુર ગામ પાસેની કોહેઅલટ પર્વતની એક ગુફામાં જેનું નામ પ્રેમગલી આપ્યું હતું હંમેશા એકાંતમાં બેસી રહેતા. આ એકાંતવાસમાં તેઓ ઈશ્કે હકીકી અને ઈશ્કે ઈલાહીમાં ગરકાવ રહેતા અહીંથી જ તેમની જીકરીઓની પરિપકવતાની શરૂઆત થઈ.

શ્રધ્ધાળુઓ અને તેમના આસ્તિકો તેમનામાં અત્યંત આસ્થા ધરાવતા હતા. સાગરખેડુઓ સામુહિક આફત વેળા તેમના નામની દુહાઈ દેતા અને આફતો-મુસીબતોમાંથી મુકિત મેળવતા હતા. અને આજ કારણે તેઓ **દરિયાઈ** કહેવાયા. તેમના પ્રત્યેની અપ્રતિમ આસ્થાને લઈને તેઓ તેમને **દરિયાઈ દુલ્હા** ના હુલામણા નામથી યાદ કરતા ઘણા તેમને **ખ્વાજા ખિઝર** પણ કહેતા. **તોહફતુલ કારી** ના લેખક મન્સુર બિન ચાંદ મોહંમદ અનુસાર તેમને અલ્લાહ તરફથી **મહેબુબુલ્લાહ** નો ખિતાબ મળ્યો હતો કારણકે આપ જે દુઆ ગુજારતા તે કબુલ થતી હતી તેવી લોકોમાં દ્રઢ માન્યતા હતી.

વંશવેલાની દ્રષ્ટિએ પોતાના વાલિદ તરફથી તેઓ **હુસૈની** હતા અને વાલિદહ તરફથી સરવરે કાએનાત હઝરત મોહંમદ (સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ) ના અમુયે મોહતરમ હઝરત અબ્બાસ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ની ઔલાદના સિલસિલે **અબ્બાસી** હતા. પ્રચલિત પરિભાષામાં તેને **અબ્બાસિયહ** સૈયદ કહેવામાં આવે છે.

તેમના પૂર્વજ વડવા હઝરત શાહ અલી સરમસ્ત (રહમતુલ્લાહ અલયહે) સાહેબ અત્યંત પ્રભાવી અને ચમત્કારિક પ્રકૃતિ ધરાવતા હતા. મદીના શરીફથી આજ્ઞા મેળવી જમીનમાર્ગે શિરાઝ થઈ પોતાના અનુયાયીઓની સાથે હિન્દુસ્તાનમાં દાખલ થયા હતા અને ખંભાત તથા ડભોઈ થઈ ગુજરાતના તે સમયના પાટનગર નહેરવાલા (હાલનું પાટણ) માં તેમનું આગમન થયું તે વખતે રાજા કરણ ગુજરાતનો રાજવી હતો પોતાના અત્યંત રૂહાની પ્રભાવથી રાજા કરણને ઘેલો બનાવી દીધો હતો. તે હઝરત શાહ અલી સરમસ્તથી એટલો બધો પ્રભાવિત હતો કે તેમની કોઈ વાત ટાળતો નહીં પોતે તથા પોતાના અનુયાયીઓ માટે વસવાટની પરવાનગી મેળવી લીધી હતી તેમજ નમાઝ માટે મસ્જીદ

બનાવવા માટે પણ રાજા કરણને રાજી કરી લીધો હતો. અને ત્યાં મસ્જીદે કાત અથવા ફતેહ મસ્જીદનું નિર્માણ કર્યું હતું. રાજા કરણ નિઃસંતાન હતો. આપની દુઆઓના તુફૈલથી જ રાજા કરણને ત્યાં સિધ્ધરાજનો જન્મ થયો હતો.

હઝરત શાહ અલી સરમસ્ત (રહમતુલ્લાહ અલયહે) એ પોતાની પ્રાથમિક આવશ્યકતાઓ પરિપૂર્ણ કરી લીધા પછી પોતાના મૂળ ઉદ્દેશ ઈસ્લામના પ્રચાર તથા પ્રસાર તરફ વળ્યા હતા અને ગુજરાતના ખુણે ખુણે ઈસ્લામની તાલીમબધ્ધ આલીમો, ફાઝલો, મશાઈખો ની સાથે સાથે આપના શાહબઝાદા, કુત્બુલ આફતાબ સૈયદ શાહ સુલેમાન રહમતુલ્લાહ અલયહેને પાલનપુર અને રાજસ્થાન તરફનો ઈલાકો સોંપ્યો હતો. અને તેઓના શાહેબઝાદા હઝરત ખતીબ ઈબ્રાહીમ રહમતુલ્લાહ અલયહેને પણ ઈસ્લામની ખિદમતમા જીંદગી ખર્ચી નાખી હતી. ત્યારબાદ આપના શાહબઝાદા કુત્બે રબ્બાની મહેબુબે સુબ્હાની ઉવૈશે શાની સૈયદ શાહ ખતીબ મહમૂદ દાદા સોહરવર્દી કાદરી રહમતો રિદવાન એ પણ પાટણથી કારંટા મુકદ્દસા જઈ પરચમે તોહીદનો ઝંડો બુલંદ કર્યો હતો. આપના બાદ આપના શાહબઝાદા તાજુલ આલમ ગૌષે ઝમાં ખલીફ-એ કુત્બે આલમ સૈયદ શાહ મોહંમદ કાદરી શોહરવર્દી અને આપના ત્રણ શાહબઝાદા હઝરતે શાહ હમીદશહીદ મુ.ચાંપાનેર, હઝરત શાહ હમ્માદ અને હઝરત શાહ હમીદુદ્દીન ચાહેલદા આરીફબિલ્લાહ મુ.અહમદઆબાદ રહમતો રિદવાનોએ કે જેઓ સૈયદ મોહંમદ સીરાજુદ્દીન શાહેઆલમ મહેબુબેબારી રહમતુલ્લાહ અલયહેના મુરીદ અને ખલીફા હતા. ત્યારબાદ હઝરત ખ્વાજા હમીદુદ્દીન ચાહેલદા હિ.સ.૮૯૫માં બિરપુર શરીફ આવી દીને ઈસ્લામનો રૂહાની ચિરાગ બુલંદ કર્યો હતો. તેવી જ રીતે ગુજરાતના અન્ય ઈલાકાઓમાં શોહરવર્દીયા, કાદરીયા, ચિશ્તિયા, નકશબંદીયા, રફાઈયા, મદારીયા સિલસિલાના બુઝુર્ગોએ દીને ઈસ્લામની અમન, ઈન્શાનિયત, ઉંચનીચ, ખાવા-પીવા, અને ઈબાદતની સમાનતા નો પૈગામ લોકોને સમજાવી રાજીખુશીથી ઈસ્લામ કબુલ કરાવવામાં આ બુઝુર્ગોએ રૂહાની મોટો ફાળો આપ્યો હતો.

AL

હઝરત કાઝી મહમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ના વડવાઓ અને તેમના ખાનદાનના વંશજો ઈસ્લામી પ્રચાર અર્થે ગુજરાતના ખુણે-ખુણે પથરાયા હતા અને મૂળ મુકામથી સ્થળાંતરિત થઈને અન્ય શહેરો તથા ગામોમાં વસ્યાના સંકેત મળે છે. ગુજરાતના મુખ્ય શહેરો અમદાવાદ, મહેમદાવાદ, નડીઆદ, વડોદરા, સુરત, આણંદ, ભરૂચ, ગોધરા, ખંભાત, મુંબઈ અને ત્યારબાદ વિદેશોની ધરતી પર આફ્રિકા, પાકિસ્તાન, દુબાઈ વગેરે સ્થળોએ તેમના વંશજો પથરાએલા જોવા મળે છે. જે આજે પણ દીને-ઈસ્લામની ખિદમાત બજાવી રહ્યા છે.

હઝરત કાઝી મહમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) નો તે વખતના સુલ્તાન મહમૂદ બેગડા તથા સુલતાન મુઝફ્ફરશાહ હલીમ સાથે ગાઢ સંબંધો હતા. હંમેશા તેઓ તેમની દુઆઓના અભિલાષી રહેતા હતા.

સુલતાન મુઝફ્ફરશાહ હલીમના વઝીર ઈમાદુલમુલ્ક હઝરત ખ્વાજા કાઝી મહમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) ના ખાસ મુરીદોમાંથી હતા. તેમની બિમારીમાં દુઆએ ખૈર માટે હઝરત દરિયાઈ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) એ આપની બાર વર્ષની ઉંમર અતા કરી હતી અને તેમની દુઆઓથી વઝીર ઈમાદુલ મુલ્ક તંદુરસ્ત થઈ ગયા હતા. હઝરત કાઝી મહમૂદ (રહમતુલ્લાહ અલયહે) પોતે એવા બિમાર પડયા કે ચાંપાનેર મુકામે ઈ.સ.૧૫૩૪ ઓકટોબર માસની ૨૧મી તારીખે ૬૮ વર્ષની ઉંમરે તેમણે આ ફાની દુનિયાને લબ્બેક કહીને હકતઆલાને જઈ મળ્યા. ઈન્નાલિલ્લાહે વ ઈન્ના ઈલયહે રાજેઉન. ચાંપાનેરથી વીરપુર મુકામે લાવીને આપના પીરોમુરશદ આપના વાલિદે ગિરામીની બાજુમાં જુમ્મા મસ્જીદની પાસે સિપુર્દે ખાક કરવામાં આવ્યા.

દુઆગો
પ્રોફેસર સૈયદ કાઝી નસીરમિયાં મહમૂદમિયાં
અલકાદિરી, ચિશ્તી, કલોલવી
સાબિક હેડ ઓફ ધી ડીપાર્ટમેન્ટ
ઉર્દૂ-ફારસી તથા ઈસ્લામિક સંસ્કૃતિ વિભાગ
ગુજરાત કોલેજ, અમદાવાદ-૬

"મહમૂદ નઝર"
૧/એ પ્રાચીના સોસાયટી,
જુહાપુરા, સરખેજ રોડ,
અહમદઆબાદ-૫૫.

AM

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૧	અલ્લાહ હૂં તેરા રાતા ઔર ન્આવે અંખ, તલભર તેરે ભાતા	મારૂ	૧
૨	મુસ્તુફા લાગું તમ્હારે પાવ	મારૂ	૨
૩	એને મારૂ મન મોહિયું રે, મીઠરે હૈ વલી સબ રાગ	મારૂ	૩
૪	બિલ્ખી લાગું પાય દયાગર સીસ ઓચાય અરે સાથી બિલ્ખી	મારૂ	૪
૫	સુન રે સહી બીનતી ઘન જોબન બાલા	મારૂ	૫
૬	મેરી સહી આજ ગોલા હર લે દેખન કાલ કો દે ન દે	મારૂ	૬
૭	અરે વાણિયા ઝુટડે વારંવાર તુને પુછે રાજદ્વાર	મારૂ	૭
૮	મુઝ મિલ ભેલા આવરે મિતના લે ચાવન ગલ લાય	મારૂ	૮
૯	સ્રીજન તું રૂઠી શું ગયા વલી કભીં હું રૂઠૂં સુનિયા?	મારૂ	૯
૧૦	મેરી મેરે બાબુલા કે તુ રહ્યા બિસાર	મારૂ	૧૦
૧૧	અરે સુન બાલમજીવ મુઝ તેરા ચાવ હું તુઝ કયા કહૂં	મારૂ	૧૧
૧૨	તેરી સાંરિયા બુલાએં સમરત સાઈયા રે	મારૂ	૧૨
૧૩	આવ નિહારી બેલા આવી મુને આવની સન્તોક	મારૂ	૧૩
૧૪	જાને કો મેરા સાગર મિલસે સાથી તેન્હૂંકી વારની	મારૂ	૧૪
૧૫	નૈનૂં નૈન મિલાવ તેરે મુખરેકા મુઝ ચાવ	મારૂ	૧૫
૧૬	જબ રતાલે દેખેંગે નૈન તબ સુખ હોયગા ભીતર કે ચૈન	મારૂ	૧૬
૧૭	કો' કહે રે મેરે બાલમ બાત સોઘન બિલ્ખે માંઝમ રાત	મારૂ	૧૭
૧૮	અરે મેરા બાલનિહા જીવ મુઝ તપની કૂં આન મિલાવ રે	મારૂ	૧૮
૧૯	અરે હાં રે મેરા સાજનિયા જીવ અરે હાં રે મેરા રાજનિયાં જીવ	મારૂ	૧૯
૨૦	સબ કર રલિયાં માને ઘર અપને માંહી	મારૂ	૨૦
૨૧	સલોને વારની તેરે જાઉ ચક મુખર દેખન પાઉ	મારૂ	૨૧
૨૨	આવરે મેરે લાળ ઘેલે હૂં કંઠ લાગૂ ધાઈ	મારૂ	૨૨
૨૩	મેરા મનહર મંદિર આવેરે મુઝ તપ થીં ની રેન બિહાવેરે	મારૂ	૨૩
૨૪	આજ સ્રીજન હમ ઘર આયા આજકા લાભ મુઝયા રે સહેલિયાં	મારૂ	૨૪
૨૫	બિછરના કિસ ભાવે જીવ મેરે રૂં રૂં બસે સૌ તું	મારૂ	૨૫
૨૬	બિછરના દોહિલા માઈ બિછરના દોહિલા	મારૂ	૨૬
૧	મન મેલા દિલ ઓપાય પનિહારીને માથે બેળૂં રે	બિલાવલ	૨૭
૨	હાં રે કોઈ ધોરેવાલા વલી સુ મિલ્ના હોસે કબ લગ	બિલાવલ	૨૮
૩	આવરે લાળ ઘેલે હૂં તુઝ લાળ લળાસૂં	બિલાવલ	૨૯
૪	ઘન એક મુઝ મિલરે વાલા ચરન તેરે મસ્તક ધરસૂં	બિલાવલ	૩૦

AN

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૫	ઇતનેકે કારન એતા કરના બલ અબલાસૂં કૈસા રે	બિલાવલ	૩૧
૬	સાંઇ ધન એક બાર ઉધાર હૂં દુખિયા કરૂં જુહાર	બિલાવલ	૩૨
૭	તેરે સુખ સીં સબ દુખ જાયે મેરા સાથે પ્યાર સું મુખ દિખલાય	બિલાવલ	૩૩
૮	કહો કેવન મિલસે મીતા એની મુખ દેખન મનસાધ	બિલાવલ	૩૪
૯	પ્રીત દોહીલી હૂઇ જાને જરદલા કોઇ	બિલાવલ	૩૫
૧૦	પિયુ આતા કો મુઝ આખે જીવ જાતા મેરા રાખે	બિલાવલ	૩૬
૧૧	મિલ્વે સાથે મુઝ કૂં તપૂં મીત બિછીને	બિલાવલ	૩૭
૧૨	હે કો સખી યે રૂસ્ના ભાને હમ બીચ અંતર કે પિવ આણે	બિલાવલ	૩૮
૧૩	કુલ ગુલાલ કુમલે માઇ મેરે લાલ કી ઐસી નરમાઇ	બિલાવલ	૩૯
૧૪	હું હું હૂં મેરે અલ્લાહ કૂં સેવુંગી મેરે સાહિબ હૂં	બિલાવલ	૪૦
૧૫	મુઝ લાલન બુલાઓ કોઇ રે મેરે બાલમ દરસન હોયે રે	બિલાવલ	૪૧
૧૬	કોઇ માયલા મરમ ન બૂઝે રે બાત મન કી કિસુ ન સુઝે રે	બિલાવલ	૪૨
૧૭	આજકા લાહા લિજે કાલ કિન્હેં દીઠી	બિલાવલ	૪૩
૧૮	લેણા ચેત જહાં લગ જમ નહી કૂટા ચેતેકી યે બેલા	બિલાવલ	૪૪
૧૯	કયૂં તટ લાગૂં હૂં ધન બાલે સત નાહીં તુમ્બા જાલે	બિલાવલ	૪૫
૨૦	લે પરાકી પ્રીત દોહિલી હૂઇ જીસ બીતે બૂઝે સોય	બિલાવલ	૪૬
૨૧	જાગ પ્યારે અબ કયા સોવે રેન ગઇ ત્યૂં દિન કયા ખોવે	બિલાવલ	૪૭
૨૨	મન મોહના મન મોહિયા કુછ છાનાં થા સો જોઇયા	બિલાવલ	૪૮
૨૩	આજ સુ ચંગી રાત સુહાવે દીસ ભી કરૂં બધાઇયાં	બિલાવલ	૪૯
૨૪	જે કો' આખે પિયૂંકૂં જાયકર બિસારે મુઝકૂં ધન કયૂં જનમ ગંવાયે	બિલાવલ	૫૦
૧	ચંદન કે છિરકે મારે રે તેરે હાતૂં કી બલિહારી રે	ભાકરા	૫૧
૨	સાજન આયા ગલી હમારે ઘેલી મેરી દેહા રે	ભાકરા	૫૨
૩	પ્યાર તેરેકા ચાવ મુઝ દૂજા કુછ ન માંગું	ભાકરા	૫૩
૪	મીઠરા સ્રીજન હાતમેં આયા અબ ન છોરૂં માઇ રે	ભાકરા	૫૪
૫	મીત સલોના બસ મૈં પાયા જીસકા થા મુઝ હાવા રે	ભાકરા	૫૫
૬	શહ મુઝ દેખન દેવરે મેરા હદ્ જીવ હદયા લેવ રે	ભાકરા	૫૬
૭	હૂં કયા અખૂં સહેલી ધન આજકી રાતા	ભાકરા	૫૭
૮	આયેરા મેરે મન ભાએરા મીઠુલા ધોલા	ભાકરા	૫૮
૯	આવ પ્યારે પ્યાર કર મુઝ ભેલા	ભાકરા	૫૯
૧૦	સ્રીજન મેરા મુઝકૂં ખોરે પીડન ઇતની જીવકી લ્હૂરે	ભાકરા	૬૦
૧૧	સોહે મીત મેરે મુકુટ સુભાગુ ચાહત ચક ન આરે	ભાકરા	૬૧

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૧૨	ખેલતા બહુ ન જાયો લોકા ખેલનિયા બહુ ન જાયો	ભાકરા	૬૨
૧૩	તેરા મુખરા દેખને પાઉં ઉભળી છાનવે છાઉં	ભાકરા	૬૩
૧૪	સુહાગન સાઇયાં કી હૂં દાઉં અપના પિયૂ	ભાકરા	૬૪
૧૫	ઇતના કરી કહો રે મેરે પિયૂ તેરે તાઇં તરસે મેરા જીવ	ભાકરા	૬૫
૧૬	લાલન જીવ મત કર જાની બાત વાલા મિલસૂં હું તુઝ રાત	ભાકરા	૬૬
૧૭	તેરે દીદાર કૂં હૂં તપૂં ખોલ ખિરકી જે પિયુ તુઝકૂં મિલૂં	ભાકરા	૬૭
૧૮	અરે ઘરિયાલી બાવલે મત ઘરી બજારે	ભાકરા	૬૮
૧૯	સાજના સંજોગસુ આયા માંઝ સુભા સુહાવનાં સુભાગું ભાયા	ભાકરા	૬૯
૨૦	સલોને મારે હૂંકુલકી પાંખુરિયાં કહૂં કિસ રાવ તુમ્હારી દેખન સુલુભ હમારે	ભાકરા	૭૦
૧	સેવા કિજી કિજે અપને ધનીકા નાવ સુબ્હા ઉઠ લિજે	લલિત	૭૧
૨	આણા આયા પિયૂકા મુઝે સાહુરેજાના	લલિત	૭૨
૩	મેરે મીતા રૂસ ન કિજેં પિયૂ ભાવતેં હંસમુખ દિજેં	લલિત	૭૩
૪	કંથસુ સેહજે મેરણા ધન હંસમુખ લૂણે	લલિત	૭૪
૫	હું કયા જનું પ્રીત ઓપાઇ ચતુર પનીતેં હાવરે લાઇ	લલિત	૭૫
૬	પિયુસૂં પ્રીત ઓપાય કરી જીવ રાખ્યા કંથ લોભાય કરી	લલિત	૭૬
૭	હૂં કિસ આખૂં બેદન મેરી અવચિંત ઠાગો મને આવ ભેરી	લલિત	૭૭
૮	સોહનેમેં પિયૂ પાઇયા દેખત અંગ નમાયે	લલિત	૭૮
૯	હૂં નિગૂન કયા મુખ લે આઉં મેરે અવગુન દેખ લજાઉં	લલિત	૭૯
૧૦	જીસ્કે ચરિત મુઝ એક ના લહે તિસ કયૂં સહી સૌ ભોલા કહે	લલિત	૮૦
૧૧	માંગૂં એક ગુસાઇયાં જીસ થીં વરાઉં	લલિત	૮૧
૧૨	સુસાજન મેરે મન બસે સુનાવે પિરથીનો સંગાર	લલિત	૮૨
૧૩	હું તો તાહલી તું પિયૂ માહલો ઇતના અંતર બીચથીં ટાલો	લલિત	૮૩
૧	સેલે રાત સહેલિયાં જો સજનાં પાઉં અવગુન શીસ ચરાયકર લે સરાઉં	ધનાસરી	૮૪
૨	મુઝ દરસન સાંઇકા ભાવે ચિંત મેરે ઔર ન આવે	ધનાસરી	૮૫
૩	મુઝ નીંદ ન્આવે એકખનાં મેરા જોબન બાલા નેહ ઘનાં	ધનાસરી	૮૬
૪	જો પૂછો પિયૂ કિસ ઠાંહાં મૈં પિયૂમાંહ પિયૂ મુઝ માંહાં	ધનાસરી	૮૭
૫	ઐસા નેહ કિસે હૈ સહી જૈસા મુઝ હરમીતા	ધનાસરી	૮૮
૬	જે કહેગા સિધ હમારેવાલે કેરી પેવ પિયૂકે દોહી જાનુંગી વારે ફેરી	ધનાસરી	૮૯
૭	અપને બાલમસૂં હિલમિલ રહે બુરા ન આખે કોય	ધનાસરી	૯૦
૮	પિહરણાની સાધ ઘનેરી સાસરે સુખ નાંહીં	ધનાસરી	૯૧

AP

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૯	સલોને બોલને હંસ બોલ સલોને મીલને હંસ બોલ	ધનાસરી	૯૨
૧૦	મુખ દેખત મુઝ ન ભારે કર અપની આપ સંભારે	ધનાસરી	૯૩
૧૧	પ્યારે બોલ રે મેરે જીવ મેરે જીવ કા જીવન પીવ	ધનાસરી	૯૪
૧૨	મિલ્યા કયૂં નૈનૂ મુઝ મિલ્યા ચાતુરનાંહ મેરા જીવનજાન	ધનાસરી	૯૫
૧૩	કિરપા આજ સાઇં મુઝકીતી સહી તેં કુછ સુન્યા !	ધનાસરી	૯૬
૧૪	કોઇ આખો રે માને કયૂં કરૂં વાલ્હા કયૂં લહૂં	ધનાસરી	૯૭
૧૫	રાવલ રાજ મારગ જાન જોગી જોગ મારગ જાન	ધનાસરી	૯૮
૧૬	મુઝ તું હી ભાવે તૂંહી હોય તેરા તિસે નિઢોંએં	ધનાસરી	૯૯
૧૭	ચેતે નહીં કે ચેતનહારા આજકાલ જે ચલનહારા	ધનાસરી	૯૯
૧૮	કૌન ચેલા કહ્યા કરસે કો' સિખ્લાવે	ધનાસરી	૧૦૦
૧૯	મેરે અવગુન છેહ નહીં અલ્લાહ તું કર મેરી સાર	ધનાસરી	૧૦૧
૨૦	સજના મિલેગો આજ આજ સુલખણી રાત	ધનાસરી	૧૦૨
૨૧	ચતુર બાલમ હૂં સોતે બાર ન લાગો	ધનાસરી	૧૦૩
૨૨	લૂણ જીનૂંકા ખાવ્હેં તેની સાંમીં હોવેં	ધનાસરી	૧૦૪
૨૩	સુન રે મેહમૂદ સીખ હમારી ધૂન સૌપર કીંજે	ધનાસરી	૧૦૫
૨૪	નેહર વલાયો મન દોલાયો રે તોરે આંધરિયાં	ધનાસરી	૧૦૬
૨૫	કોઇ કહો કદ મિલસે મેરા સાજનિયાં દિન ગિન ગિન કાટે મોરી અંખૂરિયાં	ધનાસરી	૧૦૭
૨૬	તુન ભાગ સુહાગેં ભરિયા મુઝ મિલ્યાને મૈં વરિયા	ધનાસરી	૧૦૮
૨૭	આપને પાંહરે દિન દો ચાર ગત દિન સાંઇ	ધનાસરી	૧૦૯
૨૮	હું રહી રે અમાહી સુખથીં મેરા જીવકા વાલા હે નહીં	ધનાસરી	૧૧૦૨
૨૯	પિયૂ ન મિલે ચાવકર જીવ કયૂં બહલાઉં	ધનાસરી	૧૧૧
30	આખો લોકા પિયૂને મેરી જીવકી બાતા હું રાહ તેરી વારની તું કિસકા રાતા	ધનાસરી	૧૧૨
૩૧	એક સંદેસો સાજન મોકલો હેણૂં ઠાણું હોય	ધનાસરી	૧૧૩
૩૨	બાંધે પાલવ તેરણે આજ સંતાપી કે મુઝ	ધનાસરી	૧૧૪
૩૩	દેખૂં સલોને બાટડી સુન મેરે સાંઇ બાન્ક સંવારૂં પટીયાં શહ તેરે તાઇં	ધનાસરી	૧૧૫
૩૪	આપ દિખા પિયૂ એક બારકો હમ તો તેરીરીયાં નહીં કો પારકો	ધનાસરી	૧૧૬
૩૫	આધલ ચલના પિછલ ચલનાં સાંભલ ઇતનાં કરનાં	ધનાસરી	૧૧૭
૩૬	આજ સુલખની રાતડી શહ હમ ઘર આયા	ધનાસરી	૧૧૮
૩૭	જોગીણીસું જીવળા બંધાનાં રાવલે કે રૂપ	ધનાસરી	૧૨૦
૩૮	ચંગે મારૂ મન લાગા ધીક હમારે ભાગ	ધનાસરી	૧૨૧
૩૯	અગર ચંદન કા ઢોલિયા હીરે રતન જડાવ	ધનાસરી	૧૨૨
૪૦	સજન મિલાવા કે' દિન હોસે કો' આખો ભાવ	ધનાસરી	૧૨૩

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૪૧	મેરા નોશહ આયા હમઘર યે જીવ બધાવા દયૂંગી મૈં	ધનાસરી	૧૨૪
૪૨	કાઢૂં ઉસકી જીભળી ઉસ લાઉંલૂણ	ધનાસરી	૧૨૫
૪૩	તુઝ દેખને લુણૂ મીતા મન મેરે એહી ચિતા	ધનાસરી	૧૨૬
૪૪	મેરી સહી મીત મિલાઓ કોઇ મેરે હેણે તો સુખ હો એ	ધનાસરી	૧૨૭
૪૫	આવ સલોને મેરે નૈન સલોને મેરે	ધનાસરી	૧૨૮
૪૬	આવ મિલે સ્રીજન ધોલા રે તેરે નાંઉ બિછાંઉંગી ખોલા રે	ધનાસરી	૧૨૯
૪૭	કહો કયા પુર હોયગી મેરી હૂં ગુની સાઇથાં તેરી	ધનાસરી	૧૩૦
૪૮	કર્ભી મુઝ મુખરા દેખન દેહ અહુબલ ઐસા તેરા નેહ	ધનાસરી	૧૩૧
૪૯	સોધન ઝુરે સેજ એકલરી આવે સાંઇ મુઝ તન બરેહ પીડ	ધનાસરી	૧૩૨
૫૦	જીવરા મિલ્યા પર કિજેં પ્યાર ઘરે પિયૂ જીવ તો ગુન કર લિજેં	ધનાસરી	૧૩૩
૫૧	અરે સાંઇ કૈ તું સંવર ન આયા મુઝ કેળે ભરા લાયા	ધનાસરી	૧૩૪
૫૨	તુઝ બલ સાજનાં રે ભેર્ગી લઇ સરન સંભાલ	ધનાસરી	૧૩૫
૫૩	મેરા પિયૂ દેખને જૈસા દેખો લોકા નૈન ભરી આખો કૈસા	ધનાસરી	૧૩૬
૫૪	કરહમ રહો વાલ્હાવાલો હૂં બાંધી જીસકે પાલવ	ધનાસરી	૧૩૭
૫૫	ચલન કરે પિયુ ચલન નદેસૂં ગવન કરે પચ્યાં લાગ રેહસૂં	ધનાસરી	૧૩૮
૫૬	ખોલ ઘુંઘટ દરસન દીજેં છેલ ઉલઝિયા છેહ ન કીજેં	ધનાસરી	૧૩૯
૫૭	ઉન લોગુંકું કયારે પરબા સ્રીજન તુસસૂં જીવ મિલ્યા	ધનાસરી	૧૪૦
૫૮	અરે માઇ નેકનસૂં ગુન ગુણા નેહ કરે કો મુઝ યે સીખ દેહ	ધનાસરી	૧૪૧
૫૯	આઉં રૂં રૂં નગરિયા તિલ જોઇ જીવ	ધનાસરી	૧૪૨
૬૦	એક જ દીન સહૂ કૂં દુનિયાં ચેતલેજ ફલ બાંધે.....	ધનાસરી	૧૪૩
૬૧	મેરે મનકા માનિયા રે જાઉંગી ભામની રે	ધનાસરી	૧૪૪
૬૨	ઘેલા હોય સો સોહને રાચે ગરબ હચ્યેમેં આણે	ધનાસરી	૧૪૫
૬૩	બનકે બાલમ મન પર છાયો ગુન બીજ બિજકો લાયો	ધનાસરી	૧૪૬
૬૪	ગુન અવગુન મન લે રહિયો અપને મંદિર મુંઘ સંભાલ	ધનાસરી	૧૪૭
૬૫	વાલ્હા ચેતેં ચેતે ઇસ ચેતન મુકત નિધાનતું ભૂલેમાંહ ન્આન	ધનાસરી	૧૪૮
૬૬	કુલ્જગ અમ વાલ્હા લિયે વાલ્હા લે કોય નહીં	ધનાસરી	૧૪૯
૬૭	ઘર આવ પ્યારે મેરે તેરા મુખ દેખને જાઉંરે	ધનાસરી	૧૫૦
૬૮	બાર એક મનઘર આયે જીવ યૂં સંતોક ન્આયે	ધનાસરી	૧૫૧
૬૯	વાલ્હા મુખવાલીને જોઇ હજાજોવાલેતુ મિલ્વાન ચાલ્યો રે જે તિહારે ઘેર	ધનાસરી	૧૫૨
૭૦	પ્રીત દોહિલી હૂઇ ખન મુખજાતરા કરવાવરે	ધનાસરી	૧૫૩
૭૧	હોમાયુ મારૂ ખેતર હરનલે ખાધું	ધનાસરી	૧૫૪
૭૨	પિયુ પરદેસ કે રહિયો મારે છે લમણુ કાજ	ધનાસરી	૧૫૫

AR

ક્રમ	જીકરી નું નામ		રાગનું નામ	પેજ નં.
૭૩	મેરે મનથીં ચેન ન તુ રે	તુહી જીવ આધાર મોહનાં	ધનાસરી	૧૫૬
૭૪	નેન રંગીલોંકે કુરબાન	નેન છબીલોંકે કુરબાન	ધનાસરી	૧૫૭
૭૫	પ્રેમકી બાત કોઈ ન પાએ	ઈસ ખતઈમેં આપિસ દે ગંવાએ	ધનાસરી	૧૫૮
૭૬	કોઈ આખોય માઇ	બિન સાઈયાં કયૂં જીવ જીવૂં	ધનાસરી	૧૫૯
૭૭	કોઈ કહિયો રે મેરે મીત	સંદેસા કહિયો રે મેરે પીવ	ધનાસરી	૧૬૦
૭૮	જીવન સિધાવન કયૂંકર પાઉં	નેહ લગાવન કયૂંકર પાઉં	ધનાસરી	૧૬૧
૭૯	તમ્હુને કૂરીયાં અમને કેમ સરે	નાહૂ લિયા નીદર રે નિવાર રે	ધનાસરી	૧૬૨
૮૦	સબહી ઠાંહાં પિયૂ હી પિયૂ હૈ	સો તુ મેરે જીવકા જીવ હૈ	ધનાસરી	૧૬૩
૧	પિયા રે કયૂં બેહલાઉં જીવ	મેરે મન હાવા તેરા પિયૂ	સામરી	૧૬૪
૨	હૂં તો ભાંભર ભોલી	લાળઘેલી જાતીથી મેરી બાટ	સામરી	૧૬૫
૩	તેરે જીવકા ગમતા કર	પન પ્યાર હમુંકૂં ધર	સામરી	૧૬૬
૪	હજું સુ મન આપ ન ચેતે	નેનૂ પરતગ કથા કથા દેખે	સામરી	૧૬૭
૫	મન્હે બિસારી સાઈયાં	ધર આંગન સુભાવે	સામરી	૧૬૮
૬	બનરી તેરી આંખકી કીકી	કિયા અબલાકા મન કેતા	સામરી	૧૬૯
૭	ભાયે મૂન્હે લાઝન કેસી	હૂં મિસ્વાસન નાર	સામરી	૧૭૦
૮	તારા મુખરાની વારની	ભેજ સંદેસરૂ	સામરી	૧૭૧
૯	નેનૂં નિરખનાં જીવરા	જુગ ગયો રે	સામરી	૧૭૨
૧	મૈં તો થૂં બુઝિયા રે સહી	નમી ચલે તો પિયૂ જે લહે	ટોડી	૧૭૩
૨	તુઝ બલ સાઈયાં રે	સુન બીન્તી મેરી	ટોડી	૧૭૪
૩	આજ સુરંગી સેજ સંવારૂં	દૂધેં બોઠો મેહ	ટોડી	૧૭૫
૪	હું રે સુહાગન સહિથૂંમે	મન જીતના પાયા	ટોડી	૧૭૬
૫	મૈંતો તેરા કિયા ક્યિા ગુનવન્તરે નાંહાંતુઝ મુખ ચાહન હૂંતપૂંસાધુ મન માંહાં		ટોડી	૧૭૭
૬	આવ પિયા મુખ જોઉં તેરા	તનમન જીવ તપે સાંઈ મેરા	ટોડી	૧૭૮
૭	સાહુરે જીવ કિ ન પર લાએ	પિહર અપને કે બલબલ જાએ	ટોડી	૧૭૯
૮	આજ કયૂં આયા મંદીર મેરે	કેહ મુઝ સાથે વારી તેરે	ટોડી	૧૮૦
૯	ઐસે બોલ ન બોલે કોઇ કુછ બિચારે પાસ પરોસ જાગને મત હાંસે મારે		ટોડી	૧૮૧
૧૦	નૈના મોટે ચોધરે તિસ કાજલ કીતા		ટોડી	૧૮૨
૧૧	લોકણા કિસ કથા પરા હે		ટોડી	૧૮૩
૧૨	જાગ નિદરાલૂ જાગ સવેરા	સોવન કી યે કોનસુ બેલા	ટોડી	૧૮૪
૧૩	સો પરભૂ મન મેરે ભાવે	અલખ રૂપ દે અખિયા નજાવે	ટોડી	૧૮૫

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૧૪	કયૂં ન દેખૂં નેન ભર મેરે જીવથીં વાલ્હા	ટોડી	૧૮૬
૧૫	જે ચે પૂછે લોકણા કુછ ગરજે નાહીં કયા કયા બાને સુરભે તો મિલ્યા સાંઇ	ટોડી	૧૮૭
૧૬	આજ સૂ બેલાં રાવન કી ચાલંધરા મેરા મુઝ તેરા ચાવ હે મીઠબોલે ધોલા	ટોડી	૧૮૮
૧૭	ઉસરે નગર કયા રીત હે કો' રાજ સુનાવે	ટોડી	૧૮૯
૧૮	આવ સલોને આવને હૂં વારી તેરે ચોધરીયાં મનાવે વારે તેરે	ટોડી	૧૯૦
૧૯	સુહાગી બનરા ચાઉન બિયાહને આયા	ટોડી	૧૯૧
૨૦	કયૂં ન માનૂં ગુન સાંઇ કરાનિદે સબ સુખ લાએ	ટોડી	૧૯૨
૧	અવગુન મારૂં લે ગુણ તારૂં જાનિયું કાંઇ સોધૂં રે	રામકલી	૧૯૩
૨	યે મન ઘેલા બાવલા ઉસ લાજ ન આવે	રામકલી	૧૯૪
૩	તું તો આહે રાવલ મિતરા ભાયું સંવરૂં નાઉં સૌ તેરા	રામકલી	૧૯૫
૪	મારે સાજનાં સંતોક ઇતનાં તુઝ બિન જીવરા ન રહે મેરે મીતા	રામકલી	૧૯૬
૫	ચુંરિસ લિજે રીસીરે જે બુધ હોય સયાની	રામકલી	૧૯૭
૬	ચેતો ચતુરે ભાયા મેલો મેલોરે માયા બોલમ કાં મન આણો	રામકલી	૧૯૮
૭	સબ તુઝથી હમકૂં માન વાલ્હા તૂં ચતુર સુજાન	રામકલી	૧૯૯
૮	મેરે શહ માંડે શતંરજ બાઝી આર્પી બિસાત બિછાએ	રામકલી	૨૦૦
૯	આન મિલાવરે હમકૂં આન મિલાવરે હમારે મનકા માનિયા પિયૂ	રામકલી	૨૦૧
૧૦	મેરા મીતના હે સિધ્ધ સનાસી પરગટ કિન્હેં બનાયા માઈ	રામકલી	૨૦૨
૧૧	રાખુંગી રાખુંગી નેનૂં અંદર પિવહૂં જાનૂં કૈસા પિયૂ જે મેરા પિવ જાને કે જીવ	રામકલી	૨૦૩
૧૨	સાજના જોઇ જોઇ હૂં બાટડી સબ રાતડી જાગી	રામકલી	૨૦૪
૧૩	તપતી હું તેરે મુખ કારને જીવ દરસન તેરા મુઝ ખન દિખલાવરે	રામકલી	૨૦૫
૧૪	કોન કહેગા મિલ્યા તિલ છનાં આર્યે મુઝ તપિન્દી દેખકર મેરા જીવ સમઝાર્યે	રામકલી	૨૦૬
૧૫	હૂં અઝસૂં બાલ કુંવારી મિસ્વાસન કંથ પ્યારી	રામકલી	૨૦૭
૧૬	વાલ્હા મનહર મન રેહર્વે ચે ચરિત સોભાયે એ કરીત ઉસ કેરણે જીન આપન બનાયે	રામકલી	૨૦૭
૧૭	જાન ન દેસૂં તુઝકૂં સૂન તેરી હે મુઝકૂં	રામકલી	૨૦૯
૧૮	હય્યરે કોપીં બહુ દાધી કોઇ આખે સ્રીજન મેરા હવે બુઝાવે	રામકલી	૨૧૦
૧૯	પિયૂ બાંધી મુઠી રખેં રે મેરા અવગુન ખોલ નઆખેરે	રામકલી	૨૧૧
૨૦	આજ હૂં મેરે સાંઇસૂ બોલુંગી	રામકલી	૨૧૨
૨૧	બાર તેરે મેં બાંધી આસન બિહાન આસન જીવ મેરે કી બિમાસન	રામકલી	૨૧૩
૨૨	વાહરી જાઉં ઓ સલોને મિલે સલોને હૂં તો રાતી તુઝ	રામકલી	૨૧૪
૨૩	મેં શહ કારન બહુતી કુછ કીતા કોઇ કયા જાને જે મુઝ બીતા	રામકલી	૨૧૫
૨૪	તું બેહની ન હોઇ તું બેરન ભઇમેરૂ સુતુ નાંહ જગવાન કિત કિએ	રામકલી	૨૧૬

AT

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૨૫	કિસ રે ઘરી મેરા પિયૂ મિલે પંદિત કરો વિચાર	રામકલી	૨૧૭
૨૬	આઇ ઋત ગુલાલકી ગુનવન્તરે ઢોલા મેં પહેરિયા ઉલાંસકર તન રાતા ચોલા	રામકલી	૨૧૮
૨૭	તુઝ દરસન જોગી જોગ લિયા કર જોગન જોગ સંજોગ કિયા	રામકલી	૨૧૯
૨૮	આવો સહેલિયાં ખેલન જાવેં પિયૂ કી બાળીમાંહ	રામકલી	૨૨૦
૨૯	આવરે આવ મુઝ લાળ લળાવન આવમેરા જીવ સિધાવન આવ	રામકલી	૨૨૧
૩૦	તુઝકૂં કયા દયૂં દોસ પ્યારે લિખ્યા આપ ભાગ હમારે	રામકલી	૨૨૨
૩૧	ભેજી મેંહદી સુહાગભર સાસુ શહ કે ચાઉં	રામકલી	૨૨૩
૩૨	મીઠે બચન ન મોટા કોઇ જીન જીન કહે ન સુહાગન હોયે	રામકલી	૨૨૪
૩૩	નેહ અપના પરગટ ન કિજે સબકી તૂં છિપાએ	રામકલી	૨૨૫
૩૪	જાનુંગી ઈત્ના તેરણા લટકન આયેરે ઢોલા	રામકલી	૨૨૬
૩૫	કો મુઝ આખો ઉસકી બાતા હું તપૂં લાલન હે કિસ રાતા	રામકલી	૨૨૭
૩૬	યોવન સુંદર મેરે સજનાં દિન સૂરજ નિસ જયૂં ચંદનાં	રામકલી	૨૨૮
૩૭	હે કો આખે મેરે શહ કૂં જાઇ તુઝ બિન યે જીવ કયૂં રહે સ્રીજન ભૂલાયે	રામકલી	૨૨૯
૩૮	આઇને દેખો મુઝકૂં મેરે તન લોહુ ન માસા	રામકલી	૨૩૦
૩૯	આઓ સહેલીયાં ઝીલન જાવેં પીવેં ચોખા નીર	રામકલી	૨૩૧
૪૦	કો આયરા પારધી ને બાંધે ફાંદે આયેં છાનેં પારદી આગલ દેરે ટાંડે	રામકલી	૨૩૨
૪૧	હૂં બિલ્ખી જે શહ પાઉં જીવ અપનાં કિસી ન લાઉં	રામકલી	૨૩૩
૪૨	આજ પેખો પિયૂ કૂં તો સુખ લાધો નેન કાનૂંકો ભાગુ બાંધો	રામકલી	૨૩૪
૪૩	ઉસરે જોબન કી સાર સાંઇ ન બિસારસે માનેહ	રામકલી	૨૩૫
૪૪	અપને બાબા ગ્યાન ચોખલિયા પિહર જોગને આવે	રામકલી	૨૩૬
૪૫	આવો મિલ્વા બાત કરૂંગી જે બિત્યા તુઝ લગ રે મીતા	રામકલી	૨૩૭
૪૬	બહુ ભાતું મન સમઝાયા સાજન આયા રે ઘર આયા	રામકલી	૨૩૮
૪૭	અમને અમારે પિયૂ કી ઘની ઘની આસ રે	રામકલી	૨૩૯
૪૮	કામનગારે લોયન તેરે તિસ પર કીકી મુકુલ	રામકલી	૨૪૦
૪૯	બાર એક મંદિર આયે જીવ નેનૂં નેન મિલાએ જીવ	રામકલી	૨૪૧
૫૦	તુ સાજન કેમ વિસરે સંવરૂ બારી બાર હો વાલા	રામકલી	૨૪૧
૫૧	કયુંકર વારૂ બેરન અંખરી અવચિંત જીવ લચરાએ	રામકલી	૨૪૩
૫૨	નિરસપના હમસૂં ન કિજે રાવ તેરન હૂ કરૂં કિસે	રામકલી	૨૪૪
૫૩	મેરી ગલી કંટાલરી જે શહ ઇસ ગલી આયે	રામકલી	૨૪૫
૫૪	કરમ કરી પ્યાર જો આને તો યે જીવ જીવ્યા જાને	રામકલી	૨૪૬
૫૫	રે ભાઇઓ હૂં શુ કરૂં મુઝથીં અધિકસુ કયા હોવે	રામકલી	૨૪૭
૫૬	મેરા આઇસ આન મિલાવરે મેરા જોગી મુઝ દેહર લાવ રે	રામકલી	૨૪૮

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૫૭	સામીં કયા હે રે સામીં કયા હે રે કછુ તલહીયા હેરા	રામકલી	૨૪૯
૫૮	હે હે ભાયો જનમ ગુન્વાયા આલે	રામકલી	૨૫૦
૫૯	તુંકારના મિયાં ન હોયેં રે ઈસ બુઝે જનમ ન ખોયે રે	રામકલી	૨૫૧
૬૦	કયા કરે સુંગન ઠાગા રંગ લાગા ભઈ રંગ લાગા	રામકલી	૨૫૨
૬૧	સાંઇ આવે નહીં તિલ પૂછેં નહી દેહન કયુંકર જનમ ગુનગાવે	રામકલી	૨૫૩
૬૨	મુઝ દુખ સોકન કા ભાવે ધુતારી કામનગારી	રામકલી	૨૫૪
૬૩	વારી રે આવ સલોને મનસલોને નેનૂં નેન મિલાવ	રામકલી	૨૫૫
૬૪	કો કહ્યોરે પરનવ પારખો કહ્યો રે સીસ પુકાર	રામકલી	૨૫૬
૬૫	વાલા હું ચેરી તુમ્હારી તેરે દરસનકી બલહારી	રામકલી	૨૫૭
૬૬	રાજે આવજે ભલેં આયા દિન આજ કેરા રલિયાવનાં	રામકલી	૨૫૭
૧	હોતેં હોતેં હમથીં હોણા અબ કયા કરી જાય હો લેણા	અસાવરી	૨૫૯
૨	સાજનાં વારની તેરી તેરા મુખરા મુઝ દિખલાવ રે	અસાવરી	૨૬૦
૩	મને મારો પિયૂ જીવ ભાવે રે બીજૂં કોઇ ચિન્ત ન આવે રે	અસાવરી	૨૬૧
૪	લિયૂં જોગ જોગી કારને બેરાગ જોગી કારને	અસાવરી	૨૬૨
૫	આવરે સાજના મુઝ તો તુઝ લગ જાન હું ઓસીકલ જીવ દેસૂં તોફી તુઝકૂં હાન	અસાવરી	૨૬૩
૬	મનકા માન્યા રે ધન એક મિલે તો કકૂં મુંહ બિસારી કે રહિયો દુખરા કેતા સહૂં	અસાવરી	૨૬૪
૭	સુન રે પિયા હાત કરિહયા કુલમેં રહસે કયા	અસાવરી	૨૬૫
૮	હબ ન બિસારિયો હમથીં માયા ન ઉતારિયો હમ થીં	અસાવરી	૨૬૬
૯	પંથ દોહિલા દૂર પિયાનાં આગલ બિરમીં બાટ	અસાવરી	૨૬૭
૧૦	જીસ કિસ હોવે જીવ પ્યારા પ્રેમ ન ખેલો ઈસ જમવારા	અસાવરી	૨૬૮
૧૧	ઈસ જીવન કા કયા રે ભરોસા યે જગ જાની લે સપને જેસા	અસાવરી	૨૬૯
૧૨	સહેલિયાં ખેલેં હુળા હુળ આપન આસિસ કી કરેં રે શહકૂં અપના ખોર	અસાવરી	૨૭૦
૧૩	તપ તપ હાતૂં આયા પીવ પાસ ન છોરૂં જહાં ઘટ જીવ	અસાવરી	૨૭૧
૧૪	મેરી રૂપકી માતી પિવ તેરે તાંઇ તલવલતા હે જીવ	અસાવરી	૨૭૨
૧૫	મેરા સાથી આહુરિયાં ઘર આવો મનમાંહ મેરે તેરા ચાવ	અસાવરી	૨૭૩
૧૬	હે કો સહી પીયુ આવતા આખે ધરમ કરી યે જીવ જાતા રાખે	અસાવરી	૨૭૪
૧૭	જીસ દિન સાજન મિલકર બેસે વારી ઉસ દિનાઇં	અસાવરી	૨૭૫
૧૮	હાત તાલી દે સબ જગ ચાલે મુરખ તું કયાં રેહકર માલે	અસાવરી	૨૭૬
૧૯	મેરા બાલિહા મેરા બાલિહા કયા જાનૂ તંતમંત કયારે કિયા	અસાવરી	૨૭૭
૨૦	મેરે રાવલે હૂં ચેરી કેની રૂપી દિખા સુધ હર કર લીની	અસાવરી	૨૭૮
૨૧	આસ ઘણી મ્હને આસ ઘણી સામીં જોય હોતા રે દાસ ભણી	અસાવરી	૨૭૯

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૨૨	ચાંદા જાને રે સેસાર મુરખ નિદરી નિવાર	અસાવરી	૨૮૦
૨૩	ઓલ્ગા જીવ જીવના દિન દોચારતું તો એવા વહામ નિવાર	અસાવરી	૨૮૧
૨૪	હાલીરા તુ હાકી સાવજવાર મત જોય ખા જાસે ચાર	અસાવરી	૨૮૨
૨૫	જંઝાલે છજ લગાવન કૂં ઈત ભાવિક પેમ જગાવન કરી	અસાવરી	૨૮૩
૨૬	અરે હમ વાતોડીયાં હમ પેમબલોધી ખેલેં દુરજન રંગભર સોધી	અસાવરી	૨૮૪
૨૭	જહાં જહાં દેખૂં ત્હાં ત્હાં સાંઇ દમ દમ રહિયા માંઝ ગુસાઇં	અસાવરી	૨૮૫
૨૮	ઇસ પ્રેમ ગલી મીત આવે રે ઘર ધૂરૂં સીસને લાવી	અસાવરી	૨૮૬
૨૯	સોહના રે થે જગ સોહનાં નેપથ ધરતી સોનાં	અસાવરી	૨૮૭
૩૦	ઇસ માચા સૂં કયા જીવ લાયા આજકાલ ચલના રે માયા	અસાવરી	૨૮૮
૩૧	બિલખતી રેન સભાઇ જાવે સહી હે કો મારગ લાવે	અસાવરી	૨૮૯
૩૨	મંદિર કોરૂ એકજ દીવલા કો જાની અંતર જોવરા	અસાવરી	૨૯૦
૩૩	જગ માલીરા હું માલન તેરી ગુન ઘૂંટ ઘૂંટ હોય અવેરી	અસાવરી	૨૯૧
૩૪	કિસકા મેરા કિસકા તેરા ફોગટફાગટ ઝુટા ફેરા	અસાવરી	૨૯૨
૩૫	હૂં વારી રે હૂં વારી તન મનસું વારી જ વારી	અસાવરી	૨૯૩
૩૬	મેરે લાલકું કાગલ ભતુંગી બચન લિખાયે	અસાવરી	૨૯૪
૩૭	મન મારિયા તેણે મનહર પાયા ..... હૂઇ ઝાખી	અસાવરી	૨૯૫
૩૮	મારા સાજનનો મારગ મુને દાખો રે જહાં આસુરજે મિલવા આવે તમુરે	અસાવરી	૨૯૬
૩૯	શહ પૂછન નહીં ચક આયે હૂં રહીસુ મન સમઝાયે	અસાવરી	૨૯૭
૪૦	યૂં જગ પિયા પ્યારા રે સહી કો સત પરણાઐં	અસાવરી	૨૯૮
૧	મેં બૂઝી જીવકી બાત લાલનજે છુપાવતેં રાખેં	સારંગ	૨૯૯
૨	રત રોય દો લોયનાં સુન મેરે મીતા સૌરત બીરભુતિયાં લે ઉભરન કીતા	સારંગ	૩૦૦
૩	તેરે ચન્ગે મુખરે કે બચન હૂં પિત્યાઇતેરે મીઠે બચનાં હૂ તો હાવરે લાઇ	સારંગ	૩૦૧
૪	કયા સીખ દીજેંતેન્હ કૂંજેઇતના ન બૂઝેઅપને ઘટકી સુધ નહીં પરઘટ કયા સૂઝે	સારંગ	૩૦૨
૫	મિલકર ધીરકઈજેંમુઝ મીત સલોનાંતુઝ બિન નિરજી જાન તૂંજીવ મેરા સૂનાં	સારંગ	૩૦૩
૬	અપને જીવસૂં સેવા પિયૂકી કિજે સ્રીજન અપના કર કર લિજે	સારંગ	૩૦૪
૭	કંથકી પરખન કહી ન જાએ તાસૂં કયા ચલે મોરી માઇ	સારંગ	૩૦૫
૮	આયોરે મિતરા જીવ અધાર લિયાયો રે મુઝ સબ સંકાર	સારંગ	૩૦૬
૯	પ્રેમ રસ પીજે પીજી અરે યે લાખું બૂંદ પકાઇ	સારંગ	૩૦૭
૧૦	હુંતો બરાની બાત ન જાનુ અપના બીજા આખું	સારંગ	૩૦૮

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૧	આવના મન ભાવના મેરે ગુન ગુન ચંદન લાઉં પાવન તેરે	મલ્હાર	૩૦૯
૨	આજ સ્રીજન મુઝપર ટુઠા સાંઇ રત માનું પારસ પુઠા	મલ્હાર	૩૧૦
૩	આવ રે સ્રીજન યે રત માને અપન ભી અપના જીવ્યા જાને	મલ્હાર	૩૧૧
૪	ચૌદિસ બાદલ આવનનો ગરજ કરેઝુરમુર બરસે મેહજલ જલ થલ નીર ભરે	મલ્હાર	૩૧૨
૫	આજ બધાવા હમ કર સહી અપના કોત મિલાઉં	મલ્હાર	૩૧૩
૬	આયો રે મુઝ મિલનકે કાજ તુઝ પર પ્યાર મેરા હે આજ	મલ્હાર	૩૧૪
૭	રાજે મોહી રે નેન કી જાલે છલ બિછકન બાંધી કેતી	મલ્હાર	૩૧૫
૮	માઇ આજ લાલન જીવ બાજ નહોવેમુઝરે મિલે મેરા સબ દુખ ખોવે	મલ્હાર	૩૧૬
૯	આવરે સ્રીજન મિલ રે સ્રીજન મેરે તુજસું કાજ	મલ્હાર	૩૧૭
૧૦	આજ આયા મેરા ધોલા તિસ કારન બાસિયા ચોલા	મલ્હાર	૩૧૮
૧૧	હું કયું શહ કે હો મુખ લાગું શહ મુઝ રાતા હું રેન ન જાગું	મલ્હાર	૩૧૯
૧૨	જારે પપીહા પિયુ પર છાએં દેકર બુમ્બ હોર મીત જગાએં	મલ્હાર	૩૨૦
૧	જીસકા સ્રીજન ચાવકર ચક સેજ ન આવેહેરા તનકા બિજુરકા જે ફાટ ન જાવે	કોરી	૩૨૧
૨	હું પ્રેમ પ્યાસી તેરી મુઝ ઔર ન ભાવે	કોરી	૩૨૨
૩	બહુર્તી બુજું જીવકું પલ માટ ન આવેભોલા દન્યા દેખકર ઉસ કેરે ધાવે	કોરી	૩૨૩
૪	તુઝ નમીં નમીં કરું જુહાર રે સાંઇ કરહેં મેરી સાર રે	કોરી	૩૨૪
૫	હું તિસવારે જીવ વારી મેરે બાલપને કા મીત	કોરી	૩૨૫
૬	પાઇ જીવ નચેતી માઇ જોબન હાત તાલી દે જાય	કોરી	૩૨૬
૭	કબ તુ મિલેગા રે હું પરેમ પ્યાસી તેરી	કોરી	૩૨૭
૮	આવ સલોને હૂંકુંસુન બાત સલોની જીસરેસભામાં તુંનહીં સો સભા અલુની	કોરી	૩૨૮
૯	મુઝે દેખતે હોય સો હોય સલોને મુઝ ન વારો કોઇ	કોરી	૩૨૯
૧૦	ઇતને કે કારન કહૂં ખરી હંસ મુખ દીજે માન જીવ	કોરી	૩૩૦
૧૧	કૂલોં કુલોં ભંવરનું ગાન ભમે કુલુ પ્રેમલ બાસ	કોરી	૩૩૧
૧૨	હું રે સયાની તુઝ ન બિસારૂં યે જીવ પ્યારા સાંઇપર વારૂં	કોરી	૩૩૨
૧૩	રાજા તું થવ આજ હમું સબકું દે બળાઇ	કોરી	૩૩૩
૧૪	તું કયા જાને પ્રેમ કહાની તુઝ બિન લોહુ ન હોણા પાની	કોરી	૩૩૪
૧૫	કયારે સુનાઉં હું દુખ આખ બાંધી મુઠ્ઠી લ્હે પિયુ લાખ	કોરી	૩૩૫
૧૬	કેહ ન સકું બિન કહે ન હોય કહૂં સૌ કુછ હું કયા	કોરી	૩૩૬
૧૭	સહી લાગું તેરે પાય ખડી બજારે લટકન જાય	કોરી	૩૩૭
૧૮	ખેલૂંગી હું કુદીકુવ અપને સાંઇકિ રાજ	કોરી	૩૩૮
૧૯	મેં મન એનું ન જાનિયા તું તો એસા કરસે	કોરી	૩૩૯

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૨૦	તુઝ બિન સ્રીજન મેરરે કો ચિન્ત ન આવે	કોરી	૩૪૦
૨૧	આવરે ઠાકુર કુન કુછ કહિયા જે તું મુખ ફિરા કર રહિયા	કોરી	૩૪૧
૨૨	ઇસ કુલ કોરે આય કરી રે નારો દરિયા નાવ	કોરી	૩૪૨
૨૩	કુછ કહું માઇ હૂં મેરે જીયા કી હૂં મિસ્વાસન અપને પતિયાકી	કોરી	૩૪૩
૨૪	હું રે બુરાંસી મેરે ઢોલ હમકું બેકે બોલ ન બોલ	કોરી	૩૪૪
૨૫	તેરે મુખરે કી મન સાધ સલોને મુઝ હાવા તેરા રે	કોરી	૩૪૫
૨૬	હું તો સેવક તેરણી મુઝ તુંહી ભાવે	કોરી	૩૪૬
૨૭	ગુન અવગુન કેહ સાઇચાં યે તારા કરનાં	કોરી	૩૪૭
૨૮	આયા બુરાપા બાવનેગએબાલપનેકેભેસ કાગ ઉડેબગ પારસ બૈઠધોલેહુયેસૌક્સ	કોરી	૩૪૮
૨૯	પ્રિત કી બાંધી નીદ મુઝ નાંહીંબેઠરી હું જાગું કો મિલસે મેરા સાંઇ	કોરી	૩૪૯
૩૦	જનમ ગંવાયા તુઝ લગ મુઝ આસા તેરી કઇ ન ઘાલે મુઝકું હું ગઇ અવેરી	કોરી	૩૫૦
૩૧	આવ સ્રીજન જીવ અધારા મેરે તુઝસું હે સુકારા	કોરી	૩૫૧
૩૨	નેન બેનસું બારૂં લગાના અચરત મોહિયા જીવ	કોરી	૩૫૨
૩૩	ગોરી કહે મોરે મીત સુહેલે ચતર ભંવર નિસ પરહૂં અકેલી	કોરી	૩૫૩
૩૪	રસિયા મીતસુ બાવલા નિત ખેલન જાવે ખેલ તો ઐસા ખેલે જીસે હાન ન આવે	કોરી	૩૫૪
૩૫	એક એક કી હે સબ બાતા આપી અપને ચરિતું રાતા	કોરી	૩૫૫
૩૬	મેરા જીવ જાત હે માઇ મેરા મીત ચિત ખનખન ચ્હરત હે માઇ	કોરી	૩૫૬
૩૭	રનલ જોબન લઇ કાં ખોવે આલે જનમ ગંવાએ રે	કોરી	૩૫૭
૩૮	એસા દેખ ચલો તુમ ભાઇ પીછી ના પછતાઓ	કોરી	૩૫૮
૩૯	મેરા મેરા કે કરો અપના કુછ નાંહી કાહે કૂં કો ગરબ કરો.... કે તાંઇ	કોરી	૩૫૯
૧	સ્રીજન પાખી મિલના દોહેલા મુરખ જાને નેહ સોહેલા	કાનરા	૩૬૦
૨	બનીકા આયા બના મુખરા દિખલાવરેવારી રંગ લાવ રે	કાનરા	૩૬૧
૩	ભરી ભરી નેનૂં દેખું મેરા રસિયા જીસરી પ્રીતમેં તન અપના કસિયા	કાનરા	૩૬૨
૪	એકતિલ પાસ ન છોળે કેળા નેહ લાગા મુઝ મીઠા	કાનરા	૩૬૩
૫	વ્હેલ આવ પ્યારે મુઝ ઘરે ચક દેખું તુઝ મુખ નેનભરી	કાનરા	૩૬૪
૬	સાજન પ્રીત દોહિલી હોય જાની જોવન લાકરે	કાનરા	૩૬૫
૭	લાલન જીવ હું માન માંગુંગી હરહરન દાન માંગુંગી	કાનરા	૩૬૬
૧	અલખ સાંઇ એક ગુસાઇ લખિયા કયું બન જાવે	કેદારા	૩૬૭
૨	હબકી છુપ્યા હાંટે મીતા મેં પીર તેરે જાની	કેદારા	૩૬૮
૩	સાંવલે સાથે જીવ જાસે હઠમેલ પુરણ તુ મેરા મનમાં તેરાગેલ	કેદારા	૩૬૯

ક્રમ	જીકરી નું નામ	રાગનું નામ	પેજ નં.
૪	સ્રીજન રે મુઝ તેરા આધાર મિલ મુઝ આસા તેરી	કેદારા	૩૭૦
૫	દેખો માઇ આવકરી સેંચ્યન બાલા પાયા	કેદારા	૩૭૧
૬	બેહું માલે ચાવ કરી મેરા મીત સલોનાં	કેદારા	૩૭૨
૭	આજ ન ચેતે કે જગ ખોવે પીછીં હાત મલેં કયા હોવે	કેદારા	૩૭૩
૮	સાહિબ જીવ હંસા હમસું છોર એ હૂં મેલ્યું દો કર જોર	કેદારા	૩૭૪
૯	આવ રે મેરા વાલ્હા તુઝસું માણે	કેદારા	૩૭૫
૧૦	કહે મુઝ પંદિત રાસ બિચારી કોનસુ ગરહ હું દિસ ભાવે	કેદારા	૩૭૬
૧૧	કાનું સુનિયાં મેં દીઠા સોય કેમ ન હેણા ઠારા હોય	કેદારા	૩૭૭
૧૨	કયું જાસે બાલમ બલાપનાં બીચલોગ સુમરા બેરે કાન	કેદારા	૩૭૮
૧૩	ઇસ ધાધગરે સીતે કયારે ચલે જે સોધે મનસું નારે મિલે	કેદારા	૩૭૯
૧૪	બાલન્હારે કેમ હમ રહિયા બિસાર તું આવરે સાઇં અપને દેસ	કેદારા	૩૮૦
૧૫	જહાં બાલા નસુનેં મેરા ત્હાં કયા કયા સુખ હોવે કેરા	કેદારા	૩૮૧
૧૬	આવરે રંગીલે આવરે છબીલે મુઝ તપતીકા મીત	કેદારા	૩૮૨
૧૭	આવે ઠાગો ઠાકુર હંસમુખ લાએ આજધન કયું જીવે તુઝ બાજ	કેદારા	૩૮૩
૧૮	આપીં રાવલ આપીં જોગી આપીં બેરાગી આપીંભોગી	કેદારા	૩૮૪
૧૯	અબહું અપગત કરસું માઈ ઇતની બાત ન સાંખી જાવે	કેદારા	૩૮૫
૨૦	મુઝ કોઇ નભાવે તુઝ બિનાં મુઝ હાવા તેરા નિસ દિનાં	કેદારા	૩૮૬
૨૧	પિયા પર વારૂં જીવ અપના તુઝ દેખિન બાજ નસારૂં મિત્ના	કેદારા	૩૮૭

રાગ - મારૂ

૧

અલ્લાહ હૂં તેરા રાતા[૧] और न्आवे अंख, तलभर तेरे भाता

अल्लाह मुंझ तुंहीं भावे सवन[૨] तेरी है मुझकुं, जे जंप करावे

घडी जावे पानीवल जे तुझ बिन साइं

ईत नी बारका जीवना सो लेखे नाइं

घिर गया परिवार में, फ़रमान थीं तेरे

नहीं तो ये दुख क्या था नित करना मेरे

आले लोभ ने लायकर मुझ छेल[૩] न पारीं

हुं तपुं मुख देखने साइं बार[૪] उघारें

महमुद केरी बिनती साहिब ईत्नीं मानें

नबी मोहंमद की दोस्ती राखें मुखडा[૫] पानी

(અર્થ)

(૧) ચહિતા, પ્યારા (૨) સરન, તાબેઅ (શરણે - ગુજરાતી)

(૩) ઝેલ ન પાઇ (૪) દરવાજા (દ્વાર, બારણુ-ગુજરાતી)

(૫) આબરૂ (સ) સલ્લલ્લાહો ત્આલા અલયહે વ સલ્લમ

૨

મુસ્તુફા લાગું તમ્હારે પાવ

જીસ દિન સાંઇ લેખા[૧] માંગે — સો દિન લેણ છુરાવ

જી મેં અવગુન અન ગિને — રે તોફની[૨] તેરી દાસ

આપેં આપ મયાગર[૩] સાઇં — પુરી મન કી આસ.

નિસ દિન[૪] સેવા[૫] હૂં કરૂ — રઇ ઉભરી[૬] સાંઇ કે દ્વાર

તિલતિલ[૭] સંવરૂં નાહું[૮] તેરા — જગ હમ પાર ઉતાર

નબી મુહમ્મદ મુસ્તફા (સ.) રે — સાચા ગરવા[૯] રસુલ

મહમુદ બન્દા બીનવે — મેરી હાજત કરેં કબુલ

અર્થ

(૧) હિસાબ (૨) તોફાની

(૩) કરમ ફરમા (મયાગર-ગુજરાતી)

(૪) રાત - દિન (૫) ખિદમત (૬) ખડીં રહકર

(૭) પલ પલ (૮) નામ (૯) કાબિલે ફખ્ર

3

એને માઉ મન મોહિયું રે, મીઠરે હૈ વલી[૧] સબ રાગ

બાજે તાંતબુરો[૨] જ્હો રાગ

સહિયાં માંહી સૌ બિરાજં દૈવ્યન[૩] દિયા રે સુહાગ

જયું ફૂલું ભીતર ભોગરા ત્યું રાગુંમેં માઉ રાગ

સબકોઇ આખે[૪] મુંઝકું રે તુ ગયા મેલી ભીસ[૫]

કિસ કિસ હું ઉતર[૬] દ્યૂં શહ ચલિયા માઉ દેસ

કાઝી મુહમ્મદ તુન શાહ ચાલંધા મહમુદ લાગે પાય

કામનગારી માઉ ની જીસ રહિયા મેરા પિયુ લુભાય

(અર્થ)

(૧) ફિરભી (વળી - ગુજરાતીમેં)
(૨) તાન તંબુરે જૈસા
(૩) દેન (દાન - ગુજરાતી)
(૪) પુછે (મેરે મુતઅલ્લિક)
(૫) દબાવે (ભીંસ - ગુજરાતીમેં)
(૬) જવાબ (ઉત્તર-ગુજરાતીમેં)

૪

બિલ્ખી[૧] લાગું પાય દયાગર સીસ[૨] ઓચાય અરે સાથી બિલ્ખી

તુજરે મીલન કું સ્રીજન મેરે નિત ઉઠ માંગૂં સવન

આજ તું ફિરે જો હમથીં મીતા કાલ મુઝ માને કોન

ડણ[૩] તુમ્હારી મીત હમારે તન મન રહિયા સૌ કાંપ

નેકનકારી હું ચલ આઇ અવગુન[૪] મેરે ઢાંપ

સબ જગ તેરા કો નહીં મેરા કિસ દેહર આખું[૫] દુખ

જો મુઝ સાંઇ હંસ મુખ દેવે તનમન હોવે સુખ

કાઝી મુહમ્મદ તુન્ શાહ ચાલંધા સાચા સમરત[૬] પિયુ

મહમૂદ સેવે પાવ તુમ્હારે રે સારે દેહર પિયુ.

(અર્થ)

(૧) બિલખ કર (૨) સર ઝુકાકર

(૩) ડાંટ, ડપટ (૪) ગુનાહ

(૫) કહૂં (૬) કુદરત વાલા (સમર્થ : ગુજરાતી મેં)

૫

સુન રે સહી બીનતી ઘન જોબન બાલા

જલ કુંબ્ઠા[૧] હુઇ દુખ મેં કઇ[૨] મિલસે વાલા

મિલ્ને સજન કે તાંઇ જીવ તપે નેના[૩] રોયે બિમાસું[૪]

તુમ ઠાકુર[૫] હમ ચેરિયાં[૬] કઇ મિલ્ને પાસું

ભેઇ નહીં ઇસ પીડ કા કો' દર્દ ન જાને

કામિની સુન્દરિયાજે પિયા દુખ આવ બિન્હાને[૭]

મુજકે એતી[૮] ઝરીં પલક હુઇ પલ હીનાં[૯]

જાય કહો ઉસ પિયુ કૂં જો બન જાયે લખેણા[૧૦]

જીસ્કા પિયુ પરદેસ હૈ ઉસ્કે મૂવે સુખ હોવે

આંઝુ[૧૧] સૂકે નયન કે વે રકથેં[૧૨] રોવે

કાઝી મોહમ્મદ કા દુખ હિનજો[૧૩] મીઠે સાંઇયાં

મિલ અમીંરસ[૧૪] પિજીયેં દુખ સુખ કે નાઇયાં[૧૫]

(અર્થ)

(૧) જલ કર કોયલા (૨) કબ (૩) નયના (૪) પરેશાની
(૫) હાકિમ, રાજા (૬) ચેલીયાં, ખાદિમાત (૭) દુર કરને
(૮) ઇતની (૯) હેચ, કમતર (૧૦) મહેંગા, લાખોંકા
(૧૧) આંસુ (૧૨) ખૂનસે (રકત થીં-ગુજરાતી)
(૧૩) દુર કિજીયો (૧૪) શરાબે તુહુર (૧૫) સાથી

૬

મેરી સહી આજ[૧] ગોલા હર લે દેખન કાલ કો હે ન હે

હમ પરદેસી જ્યુંરે પંખેરું જાત[૨] ન લાગે બાર[૩]

મન પછતાવા દુના[૪] ફિર હોસે સાંભલો મીત જુહાર[૫]

જીવન જગ બાળી ખેલેં કલિયાં બેસેં ભંવર સિવાય[૬]

ફુલ ગ્લાની[૭] ભંવરાની ભોર[૮] ન દેખીં જાય

એક તિલ અલ્ગા[૯] મીત ન ઘીરું[૧૦] જીસ થીં હૈ મુઝ રાજ

મહમૂદ સાંઈકું કયુંરે બિસારે જીનસું તિલતિલ કાજ

(અર્થ)

(૧) ગેંદ, ગોલ (૨) જાતે હુએ (૩) દેર

(૪) દુઆ (૫) નિછાવર મીત (૬) બહોત, બહોતેરે

(૭) પ્રિતી, પ્રિત (૮) સુબહ (૯) જુદા, અલગ

(૧૦) ન ઘરું, ન હોને દુ (૧૧) ભુલે

૭

અરે વાણિયા ઝુટડે[૧] વારંવાર તુને પુછે રાજદ્વાર[૨]

ઘળા ખોટા લઇ પાસ તેરણા[૩][૪] ખોટે તેરે બાટ

નયન ઠરા દંડત કરવું[૫] ચૌટે તેરી હાટ[૬][૭]

ભિષન્ત લાઘણી[૮] હત્યે લઇ[૯] તેરી દિખસે વાની ઘોલ[૧૦]

સાજ[૧૧] સીતીં ઘળા અપના બાંધે જ્યુંરે ત્રાગે[૧૨] ખોલ

ઉના ન દિજેં અદખ ન લીજેં[૧૩] લોભથી હોય વિનાસ

લેખા દેના ખરા દોહ્યલા[૧૪][૧૫] ચાલો રાસ ગરાસ[૧૬]

મહમૂદ વાની નિર્મલ જાની[૧૭] વાન બખાને સોય[૧૮]

એકસ[૧૯] કાંટે પાપ-પુન તોલના ઘરમ ઘનેરા હોય[૨૦]

(અર્થ)

(૧) બારબાર (૨) માલિક કે દરબારમેં, રોઝે જઝા

(૩) પલળોંકો હમવઝન કરને કે લિએ રખી જાતી અશ્યા

(૪) ઉસકે પાસ (૫) દંડી મારના (૬) ચોરાહે પર (૭) છોટી દુકાન

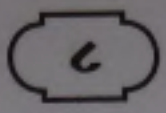
(૮) શદીદ (૯) અહેસાસ (૧૦) ઘોલ-માલ (ઘાલમેલ-ગુજરાતી)

(૧૧) સાઝ-સામાન (અશ્યા) રખકર (૧૨) તરાઝૂકે પલળે

(૧૩) કમ, (ઉણુ-ગુજરાતીમેં) (૧૪) હિસાબ (૧૫) મુશ્કિલ

(૧૬) મઅમુલ કે મુતાબિક, કાયદે સે (૧૭) સાફ સુથરી (૧૮) વોહી

(૧૯) એક હી તરાઝુસે (૨૦) બહોત

મુઝ મિલ ભેલા[૧] આવરે મિતના — લે ચાવન ગલ લાય

ગુન તેરે રે રહેભારી નૈન — સલોને કે બલ[૨] જાય

નેહ સાંઇ કે આપ સંવારૂં — મુખ ધોકર પાય

માંગ મોતી પટીયાં પારૂં — કાન કલાફર લાય

નેનૂં કાજલ મુખ તંબૂલા[૩] — નાખ[૪] મોતી ગલ[૫] હાર

સીસ નમાવું નેહ[૬] ઓપાવું — અપને પર કરૂં જુહાર[૭]

ચાવન તેરે નીદ ગવાઇ — રવ જુવે કામનવાર[૮]

મહમૂદ સંવરે તુઝ ગુસાંઇ — કરિપ્યા[૯] રે સાર

(અર્થ)

(૧) સાથમેં — (૨) બલ-બલ જાએ, કુરબાન હો.

(૩) પાન (તાંબુલ-ગુજરાતીમેં) — (૪) નાક પર

(૫) ગલેમેં હાર — (૬) પ્યાર જતાઉં

(૭) કુરબાન, નિછાવર — (૮) રાહ, ઇન્તેઝાર

(૯) કરમ (કૃપા-ગુજરાતી)

૯

સ્રીજન તું ૩ઠી શું ગયા વલી કભીં હું ૩ઠૂં સુનિયા ?

ચરનૂં આપ હી આપ હો રેહતા કુછ ન કેહતા કોઇ

હમ બિતીં તુન્ આપ કહાના નાંવ[૧] ધરિયા કરદોઇ[૨]

સબ સહેલિયાં ટોને[૩] કીતિયાં હોણા આપ નિચિત[૪]

સબ સહેલિયાં મિલ હાંજે[૫] કહિયા સહે હમારા મીત

જીસ્કે પિયુ બિન ના સરે રે સોગ્યૂં[૬] રાખે જીવ

જાન બરાંસા[૭] જીસ હુવારે મહમૂદ પ્યારા પિવ

અર્થ

(૧) નામ (૨) દોનો હાથોં

(૩) તાને મારે (૪) યકીનન, ઝરૂર, (નિશ્ચિત-ગુજરાતી में)

(૫) મઝાક કરતીં (હાંસી-ગુજરાતીમें)

(૬) નાખુશ, માતમમें (૭) ભરોંસા

૧૦

(અપને વાલિદે ગિરામી હઝરત શાહ ચાલંધા કે વિસાલ પર યે જીકરી કહી ગઇ)

મેરી મેરે બાબુલા કે તુ રહ્યા બિસાર

મેરી બુરી કે બાબુલા કરની ન મેરી સાર

અરે યે દુખ કિસ કહૂં

બાબુલા મેરા ૧ઉસ સિધાયા યે કિસ આખું ૨રાર

મન પછતાવા ૩મેરણે ૪મેં સેવ ન સકી પાર

ઇસ ૫ભુલાને હું રહી મેરા બાબુલ કયા જાય

૭પોફટ કે ૬પરવાર ગયા ૮ભોર ન મિલ્યા આય

કાઝી મોહંમદ તુન્ શાહ ચાલંધા પેર લાગું પાય

૯રબેં કિયા સો મેં સહિયા ૧૦અબ સેહને થીં મીત જાય

અર્થ

(૧) ૩ઠકર (૨) ચીસ, ચીખ (બુમરાડ-ગુજરાતીમેં) (૩) મુઝે
(૪) એહસાન (પાડ - ગુજરાતીમેં) (૫) ભુલાવેમેં
(૬) અલસ્સુલહ, સુબહસવેર (૭) ફારિગ હો ગયા (૮) સુબહ
(૯) રબને (૧૦) અકલ (મતી-ગુજરાતીમેં)

૧૧

(જબ હઝરત કાઝી મહમૂદ કૂદ્સે સિર્રહૂ અપને વાલિદે ગિરામી કી કબ્ર પર અપના સર રગળતે થે આવાઝ આઇ કે મેરી કબ્ર પર હાથ રખેં સર ન રખેં ઉસ વકત હઝરત કાઝી મહમૂદ (રેહ) ને યે જીકરી કહી)

અરે સુન બાલમજીવ મુઝ તેરા ચાવ — હું તુઝ કયા કહૂં

તું તો ચતુર[૧] સુજાન — હૂં તુઝ કયા લહૂં[૨]

કર જોડી દેહન બિનવે[૩] — મુઝ ન કિજાં દોસ

જે સિર[૪] દેવે ભીસ[૫]ના રે — તેનેસુ[૬] ઘરા[૭] દોસ[૮]

પાઉ લાગન હું નમું રે — કેળે[૯] સિકુરે[૧૦] પાય

દેખત સાંસે સિસકતી — મુઝ ધીરખ[૧૧] દે ગલ[૧૨] લાય

કાઝી મૂહમ્મદ તુન્ શાહ ચાલંધા — તુ મુઝ બહોત સ્નેહ[૧૩]

મહમૂદ પાયાં લાધેં — મેરે અવગુન ગુન કર લેહ

અર્થ

(૧) નેક, અકલમંદ (૨) સમઝાઉં (૩) આજિઝી કરે, વિનવે
(૪) જો સર (૫) દબાવ (૬) ઉસકે લિયે
(૭-૮) ઈલ્ઝામ લગાયે (૯) કમર પર (૧૦) સિકોડકર
(૧૧) સબ્ર (ધીરજ-ગુજરાતીમેં) (૧૨) ગલે લગાકર
(૧૩) પ્યાર મોહબ્બત

૧૨

તેરી સાંરિયા[૧] બુલાએં — સમરત સાઈયા[૨] રે

મુંઝ અપરાધીકા જીવ તપે — તુઝ તાંઈયાં[૩] રે

બાટ[૪] સમે પંથ સેવ — કુર ન પંખ બિન ઉડ સકું

કો પંથી પંથ ન સાથે — તુઝે કયું મિલ સકૂં

કો' કહે ન તેરી ભાલ[૫] — સાથી તુઝ કયૂં લહૂ[૬]

બહુ સાળ[૭]ન હેળે[૮] માંહ — મેરા દુખ કિસ કહું

અબ કયા કરના જાય — લિખન હારા લિખ રહિયા

સાથી મેલેં મયા[૯]ગર આવી — મહમૂદ કહે તુઝ કહિયા[૧૦]

અર્થ

(૧) સાવરિયાં (સાલીયાં) — (૨) કાદિર, સમર્થ (ગુજરાતીમેં)
(૩) તેરી ખાતિર — (૪) ઈન્તિઝાર કા વકત
(૫) સુરાગ — (૬) કૈસે સમઝાઉં
(૭) દુખ, દર્દ — (૮) દિલ કે અંદર
(૯) કરમ ફરમા — (૧૦) કથની, બાત

13

આવ નિહારી[૧] બેલા આવી
સહી સમાની સંવારે
અન માન્હા[૪] કરી સૌ ઉપડે
એક બિનતી મન ઘર સ્રીજન
માન સરોવર ભરિયા સપુરન[૫]
પીડ[૮] મહમૂહ કી સાઈયા રે
મુઝ દિખલાવે તેરણા[૯]

મુને[૨] આવની સન્તોક[૩]
દેખન મિલે સુહાગ
તો મેરે સૌભાગ
આય સાધુર મન માન્હે
હંસ સિધાવે કાંહ[૬][૭]
તુઝ બિન લહેન કોય
તો સુખ પૂરા હોય

(અર્થ)
(૧) દેખને કી ઘળી (૨) મુઝે
(૩) સબ્ર (સંતોષ-ગુજરાતીમેં) (૪) અનમાની કર
(૫) મુકમ્મલ (સંપૂર્ણ-ગુજરાતી) (૬) રવાના હો જાએ
(૭) કયૂં (૮) દુખ (૯) ઉસકા

૧૪

જાને[૧] કો મેરા સાગર મિલસે — સાથી તેન્હૂંકી વારની[૨]

બાલપને કે બિછરે સહી — મુઝ ન મિલ્યા મીત

હૂં લૂણૂ[૩] પૂન[૪] ના લહૂં — યૂં બિસારી ચીત[૫] [૬]

અન્[૭] ન ભાવે સુખસું સહી — નેનૂં નીદ ન આવે

પિયૂ પિયૂ કરતી હૂં ફિરું રે — હે કો મારગ લાવે

પીર હમારા ચાલંઘા રે — મહમૂદ આખે એવન[૮]

ઘર પિહરિયા પર[૯] હમકૂં — પિયૂ મિલસે કેવન[૧૦]

(અર્થ)

(૧) કબ (૨) છોટી નદી (વારણી-ગુજરાતી)

(૩) ખ્વાહિશ કરું (૪) સવાબ (પૂણ્ય-ગુજરાતીમેં)

(૫) ભુલકર (૬) દિમાગ (ચિત્ત) દિલસે.

(૭) ખાના (અન્ન-ગુજરાતીમેં)

(૮) ઉનકો (૯) પરાયે (૧૦) કબ

૧૫

નૈનૂં નૈન મિલાવ
તેરે મુખરેકા મુઝ ચાવ

આહૂરિયાં[૧] ઘેર[૨] આવેરે સાથી
નૈનૂં નૈન મિલાવ

હું બેઠી થી મંદિર મેરે
બિરહની નિસ[૩] જાગ

સહી સમાની પ્રેમ કહાની
પૂંછેં ભાગ સુહાગ

હેયરે[૪] સાધ[૫] તુઝ મિલનકી
સહિયુંમેં રે માન[૬]

આવ મયાગર બીચ હમારે
ઘરીભર[૭] એને જાન

મિલે સાંઈયાં તો પાઉ લાગૂં
દયા મયા મન આણ

મહમૂદ કેરા મન સંતોકિયૂ[૮]
રહેગા દુખ બિહાન[૯]

અર્થ

(૧) સહેલિયાં
(૨) ઘેર લેં
(૩) રાત
(૪) દિલ મેં, હૈયે (ગુજરાતીમેં)
(૫) લગ્ની, ખ્વાહિશ (સાધના-ગુજરાત)
(૬) રહેં
(૭) પલભરકે લિયે, ઘડીભર
(૮) તસલ્લી (સંતોષ-ગુજરાતી)
(૯) દૂર કરે.

૧૬

જબ રતાલે[૧] દેખેંગે નૈન — તબ સુખ હોયગા ભીતર કે ચેન

સહી સમાની પુછે બાતા — મેરા શહ મુઝસૂં રાતા

ચૂં મિલે જૂં દૂદ[૨] નબાતા — નિત ઉઠ બાટ[૩] તમારી જોઉં

છેલા છાંને[૪] આંઝૂ[૫] રોઉં — ઈસ ડરથીં હૂં તિલ નસોઉં

કાઝી મોહમ્મદ તન્ જો હૂં પાંઉ — શાહ ચાલંધા તને આખ જનાઉં

(સ)
મિલે મોહમ્મદ તો સીસ નમાઉં

અર્થ
(૧) સુર્ખ
(૨) દુધ ઔર શકર
(૩) રાહ, ઈન્તેઝાર
(૪) ચૂપકે સે
(૫) આંસું

૧૭

કોં કહે રે મેરે બાલમ બાત — સોઘન[૧] બિલ્ખે માંઝમ[૨] રાત

ઈસકૂં જો તિલ આઇ બતાવે — તેરા કયા ઘટ જાએ

માંઝ સહિયાં રે મેરી — સમાની મનમાંહ અંખ નમાય

જીન્કે તુઝ બિન નાં સરે રે — તિસરે બિસારે[૩] કયૂં

ઈસ તૂં આયે સંતોકી[૪] રે — રે સુખ જીવે જીવન

મહમૂહ સંવરે તુઝ કું સાંઇ — સોતે બેઠે જીવ

જંપતે જંપતે[૫] સબ સો જાવે — મેં પિયૂ પિયૂ પિવ

(અર્થ)
(૧) બિયાહતા, ઔરત (શોઘન-ગુજરાતીમેં)
(૨) રાતભર, આધીરાત
(૩) ભૂલે
(૪) તસલ્લી હે
(૫) રટતે રટતે, તસ્બીહ કરતે હુવે

૧૮

અરે મેરા બાલનિહા[૧] જીવ મુઝ તપની કું આન મિલાવ રે

મુઝ મરતી કું આવ જીવાવ રે મુઝ ખન[૨] એક હો દિખલાવરે

મુઝ સીતેં[૩] અંતર[૪] કયૂં લહે હત્યે નેરા[૫] હોરૂખ કોખે

જ્યૂં દીપક ઘરમેં રમ રહી મેરી એકલરીકા સાથ હૈ

મેરી એકલરીકા સાથ હૈ મેરે સાંકલતા[૬] દિનરાત હૈ

મેરા જંપનાં તિસ પરભાન[૭] હૈ જીસ દેખેં બિન તિલ નાં સરેરે

ઉસ દેખિન રૂં રૂં મન ઠરે મન મેરે માનવે બિખરે[૮]

નિસ બાલમ બાલમ હૂં કરૂં નાંવું[૯] બાલમ કા મન માં ધરૂં

સેવા જાઉ સરભર[૧૦] મેં કરૂં મહમૂદ કું બતલાવ રે

મેરા બાલમ તુ દિખ જાવે રે અને ફલ જીવન કા હૂં પાઉ રે

(અર્થ)

(૧) બલમ જીવ (૨) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૩) રખ્ખા

(૪) ફાસલા (૫) ઝાહિર હો રૂખ

(૬) જોડતા, મુન્સલિક કરતા (૭) ઉસકે મુતઅલ્લિક

(૮) બિખર જાએ (હાશિયામે મઅની-સરાયત કુનદ)

(૯) નામ (૧૦) આઓભગત (સરભરા-ગુજરાતીમેં)

૧૯

અરે હાં રે મેરા સાજનિયા જીવ અરે હાં રે મેરા રાજનિયાં જીવ

ઉસ બિના જન સાજન કયૂં કહૂં ઈસ રાજન કૂં કિસ પર લહૂં[૧]

બાત જીવકી ઉસ બિન ના કહૂં

જીસ કારન મૈં દુખ ઈત[૨] સહિયા બન જાએ નૈન કિસી દહર[૩] ગહિયા

સર અપને પર સબ સેહ રહિયા

પીડ મેરી ઉસ લગ કો કહે પીડ પીડન મનકી તું લહે

કભૂં સાર[૪] કરી કરગર[૫] કહે

મહમૂદ કૂં લે દિખલાવ રે ધીરે હેવ[૬] રહી હે આવ[૭] રે

મેરા રાવલ આન મિલાવ રે

(અર્થ)

(૧) સમઝું (૨) ઈતના

(૩) ખાક ધુલ (૪) દેખભાલ

(૫) આજીઝીસે (કરગરીને - ગુજરાતીમેં)

(૬) સબ્ર (ધીર, ધૈર્ય, ધીરજ - ગુજરાતીમેં)

(૭) બે સબ્રી હો રહી હય

૨૦

સબ કર[૧] રલિયાં માને ઘર અપને માંહી

કાગ ઉડાઉ હું રહી શાહ કેરે[૨] તાણે

કાનરે[૩] બલોઘૂં પિયુ કે તિલ[૪] આઇ ને જૂએ

મેરી બિકોચન[૫] દુખ હેરકર સારી પરજા રોઇ

જનમ ગયા મુઝ લેખ થીં દુખ હૈરે કેરા

મુઝ લગ કોઇ ન આવ્હેં લઇ કાગલ મેરા

બેઠી માંય[૬] સહેલિયાં અરે શાહ હંસ લાઉ

એક ઘળી પિયુ આવે રે હું ભી સુહાગન થાઉં

યે તન ગયા નિસાંસ રે રત[૭] રહિયા ના માસા[૮]

અબ તો કિત[૯] કન આવે ઘટ જાવે નિસાંસા

પંથ ન પાઉ પલ ઘણીઆઈ પીડન આખું.....

ભર દુખ હયરા[૧૦] વિભરે હૂં કયૂંકર રાખૂં ભર

મહમૂદ કેરી બિનતી સાઇં ઇતની માને

નબી મોહંમદ કી દોસ્તી કર અપની જાને

(અર્થ)

(૧) રંગરેલિયાં મનાએં (૨) પીછે ખીંચે (૩) કાનમેં કહૂં (૪) પલભર આકર
(૫) અડચન, પરેશાની જાનકર (૬) મંચ, મચાન (૭) રાત (૮) મહિના
(૯) કિસ પલ (ક્ષણ- ગુજરાતીમેં) (૧૦) દિલ ઉભર આયે, જોશ મારે

૨૧

સલોને[૧] વારની તેરે જાઉ — ચક[૨] મુખર દેખન પાઉ

ઉંચી માડી[૩] તેરી ચંદવા[૪] — હાથ નપૂંચે[૫] પાઉ

હાથ પસારૂં મિલ્ને પુરૂ[૬] — ઉભરે તેરે ચાવ

તેરે મંદિર માલે ચંદલા — મોહે ખાન સુલ્તાન

ખિડ[૭] ખોલી મુખ દિખાલે — ઈતના માંગું માન

મહમૂદ રાતા તેરા ચંદવા[૮] — જાને સબ સેંસાર

ચિંત હમારી તુ કર સાંઇ — તુઝ થી લાગૂં પાર

(અર્થ)

(૧) વારી જાઉ — (૨) નૂરાની ચેહરા (ચકા ચાક ચેહરા)

(૩) મેડી — (૪) ચન્હને

(૫) ન પહોંચે — (૬) મુકમ્મલ, પુરે

(૭) ખિડકી — (૮) ચાંદ, ચંદા

૨૨

આવરે મેરે લાળ[૧] ઘેલે
હૂં કંઠ લાગૂ ઘાઇ[૨]

બાંધિયા જુડા સરથીં ચૂંમા
યૂં હૂં અંખ નમાઇ

તુન્[૩] રંગ રાતા માના અપના
સખિયા[૪] પરીં સર ફોળા

હું ભી રાતી તુ કે અયા[૫]ના
દેખન હાતું ચૂળા

આપ સંવારૂ ચાવ કરી રે
હેવ્યરે[૬] સંદલ લાઉ

પાઉ નુપૂર[૭] હાતું ચુળા[૮]
ભર ભર ભાણા[૯] ઢોલાઉં[૧૦]

મિલ સહિયાં રંગ ખેલીયાં ગાવેં[૧૧]
હું મુખ કછુ ન બોલૂં

હાતા જોડી પિયુ સું હાંરૂ[૧૨]
એક તિલ પાસ[૧૩] ન છોળૂં

પ્રિત મહમૂહકી સોહી જાને
જીન યે પ્રીત પિછાની

આજ સ્રીજન હમઘર આયા
કયૂં ન કરૂં મેહમાની

(અર્થ)

(૧) લાડઘેલે, પાગલપ્રેમી (૨) દોડકર (૩) તુઝે
(૪) દરવાઝે કી શાખ (૫) આયા નહીં (૬) દિલ કે અંદર
(૭) ઝાંઝર (૮) બલઈયે, ચૂડા (૯) ખાને કા થાલ
(૧૦) ઢુલવાઉં (૧૧) રંગ ખેલને કે ગીત, રંગ કે ગીત
(૧૨) કે લિયે (૧૩) પાસા, બાજુ, સાથ

23

મેરા મનહર મંદિર આવેરે
મુઝ તપ થીં ની રેન બિહાવેરે[૧]

મુઝ તુઝ બિન ઔર ન ભાવેરે
તુ ઘર આવ સલોને મીતારે

તુઝ સરખા કોઇ ન દીઠા[૨] રે
સાડું કું તૂંહી મીઠા રે

પિયૂ તેરે નેહ[૩] બધાની[૪] રે
જયૂં મછલી તરફે[૫] બિન પાનીરે

તલવલતીં રેન બિહાઇ રે
મુઝ બુરસી[૬] ભી નેહ જોતાં

નેહ છાનાં[૭] પરકટ[૮] હોતાં
સુખરા[૯] નહીં રે બેઠાં સૂતાં

કાઝી મહમૂદ દાસ તુમ્હારારે
નબી મુહમ્મદ (સ.) મીતા હમારા રે

આપ કિયા મનકા ભાયારે

(અર્થ)

(૧) બિતાએ
(૨) ન દેખા
(૩) પ્યાર (સ્નેહ- ગુજરાતીમેં)
(૪) બૅંધી
(૫) તળપે
(૬) બુરીસે
(૭) છિપા હુઆ
(૮) ઝાહિર (પ્રગટ- ગુજરાતીમેં)
(૯) સુખ ચૈન

૨૪

આજ સ્રીજન હમ ઘર આયા આજકા લાભ મુઝ[૧]યા રે સહેલિયાં

મિલ રહે એક[૨] ઠાંહ

ઉના[૩] હોય સો પૂરા કિજે જહાં જીવરા ઘટ[૪] માંહ

કિસે ભરોસા કાલકા હૈ લઈ સુન સુન મેરે નાંહ[૫]

મિલે સાજન તો મનસુખ[૬] હોવે જાવેં સગલે દુખ[૭]

લોચન[૮] ઠાળે[૯] માંહ[૧૦] થી હોવે દેખી બાલમ મુખ

મહમૂદ મનમાંહ યે પરજાણે[૧૧] કો બૂઝે[૧૨] કે નાંહ

રેય[૧૩] અજરા મર તિસકૂં રાખે જે હોવે પરિવારકી છાંહ[૧૪][૧૫]

(અર્થ)

(૧) મેરા (૨) એક સાથ (૩) કમ (ઉણુ- ગુજરાતીમેં)
(૪) બદન મેં (૫) પ્રિતમ (૬) મન કા ચેન
(૭) સારે (સઘળા-ગુજરાતીમેં) (૮) આંખે
(૯) ઠરાયેં (ઠારે - ગુજરાતીમેં) (૧૦) અંદર સે
(૧૧) જાન લે (૧૨) સમઝે (૧૩) હંમેશા રખે
(૧૪) ખાનદાન (૧૫) સાયે મેં

૨૫

બિછરના કિસ ભાવે જીવ મેરે — કૂં કૂં બસે સૌ તું

કયૂં રહૂં હૂં — તુઝ બિન કયૂં

એક બનાને હૂં તુઝ આખૂં — મેરે તુઝ સું કાજ

બાલપનેકા નેહ બઁધાના[૧] — મુઝ સબ તુઝથીં રાજ

જનમ નિઢોહી તેંની હૂં સ્રીજન[૨] — ગવન કરે હબ કેય[૪][૩]

ઈતનાં મનમાંહ બિમાસ પ્યારે[૫] — ઘટ મેરે તૂં જી[૬]

આસ[૭] બલોધા[૮] જીવણાં રે — હમકૂં દીજીં માન

થોરે માંહ બહુત કુછ આખિયા[૯] — બૂઝે મહમૂહ કી સાન[૧૦]

(અર્થ)

(૧) બઁધા — (૨) તાબેઅ

(૩) ચલ હે — (૪) કયા

(૫) સોચ લે — (૬) તું હી

(૭) ઉમ્મીદ — (૮) લગા એ

(૯) કેહ દિયા — (૧૦) ઈશારા

૨૬

બિછરના દોહિલા[૧] માઇ — બિછરના દોહિલા

મુઝ મિલસે કેહ કિસ બેલા — બિછરના દોહિલા

તૂં ન બિછરેં મુઝથીં રે — હું સૂખ જીવું જીવન

એક જીવળા[૨] દોહના[૩] ઘટ[૪]ભીતર — અલગી[૫] રહસૂં કયૂં

દેસન દેસન તિરથેં[૬] ચલ આઇ — મુખરા દેખના કાજ

તુઝ બિછર મુઝ કયૂં સુખ હોસે — કેય મુકલાવે[૭] આજ

એક બિન્તી મનધર સ્રીજન — સુન રે મેરે પિવ

હૂં રંગ ભીની સ્રીજન તેરી — રૂં રૂં ઉલઝ્યા જીવ

બોલેં બોલેં ઝરેં કુલ મુખ થીં — મીઠી બાત સુહાય[૯]

અમરત[૧૦] વાની સુન સુન તેરી — મહમૂદ રહિયા લુભાય

(અર્થ)

(૧) મુશ્કિલ, કઠીન
(૨) જાન
(૩) દો
(૪) જીસ્મ મેં
(૫) જુદા, અલગ
(૬) તીરથ પર, ઝિયારત કે લિયે
(૭) કેહકર ખબર ભેજે
(૮) અંગ અંગમે ઉલઝ ગયા
(૯) સોહે
(૧૦) અમરિત જૈસી મીઠી બાત

રાગ - બિલાવલ

૧

મન મેલા દિલ ઓપાય[૧] પનિહારીને માથે બેળૂં[૨] રે

જારે આવે ઘની નૂં તેળૂં[૩] રે ત્યારે કોઇ ન્આવે નેણૂં[૪] રે

બોલો બિસ્મિલ્લાહ ચાલો આઘાંરે[૫] ઇસ કોટે[૬] કઇ ઘર ભાગાં રે

આવી બેઠાં આવે બારેં[૭] કરછી હલ્વા અને કરછી[૮] ભારી રે

તારે કરમ થીં પાર ઉતારી રે કાળી મોહમ્મદ બિસન[૯] જિત કિધૂં રે

પરથમ નાંવ ઘનીનું લીધું રે નબી મોહમ્મદ (સ.) દરસન દીધૂં રે

(અર્થ)
(૧) રગબત કરે
(૨) બેડા, ગાગર
(૩) બુલાવા
(૪) કરીબ
(૫) દૂર
(૬) ઝિન્દગી મેં, જીવનમેં
(૭) બાહિર કી તરફ
(૮) ચમ્મચ , કુરછી
(૯) આદત (વ્યસન - ગુજરાતીમેં)

૨

હાં રે કોઇ ધોરેવાલા વલી[૧] સુ મિલ્ના હોસે કબ લગ

જબ તેં કીતી ચલન કી બાતા ભુઝ ઘડી દોહિલી કે બિસુરાતા[૨]

ભડું નિસાસે હોય પરભાતા[૩] જબ તેં સાથી પીટ[૪] ફિરાઇબ ર્હ

(ભર) અંગીઠી ચોંદિસ[૫] લાઇ જલું જલું હૂં બલબલ જાઇ

કાઝી મોહંમદ તન્ હૂં પાઉ ચૂની ચૂની કલિયાં સેજ બિછાઉ

કાઝી મોહંમદ પય્યાં લાગ મનાઉ

(અર્થ)
(૧) વલી સે
(૨) ભુલ જાતા
(૩) સુબહ
(૪) પીઠ, પુશ્ત
(૫) ચારોં સિમ્ત

3

આવરે લાળ[૧] ઘેલે — હૂં તુઝ લાળ લળાસૂં

તેરા કહિયા સરપર કરસૂં — સો તેં મુખ[૨] ન ફિરાસૂં

દૂરિજન કેરે બોલ સ્ટીજન — હેણે માંહ[૩] ન લીજીં

બિન અપરાધ સુમંન[૪] પિયૂ મેરા — હમકૂં દોસ ન દિજેં

હૂં કિસ ભીતર કિસમાંહ બિચારી — કે[૫] હૂં સેવૂં મેરા

ન હે કૂછ નહીં તેં સબ તુઝ કીને — કયૂં ગુન માનૂં ન તેરા

ભાગ[૬] તના રે જે તુઝ સેવેં — તેરા મોહત જનઉ કૂં

હોય પરાપત તો તુઝ પાવે — તેરા ચાવ સભું કૂં

અહનિસ આપેં ગેલ ગુનિદા — આહુરિયાં સુન મેરીયાં

મહમૂદ કૂં ભી મયાગર સાઇં — તુઝ તો બહોત બહોતેરિયાં

(અર્થ)

(૧) લાળ ઘેલે, પ્યાર મેં પાગલ (૨) તુઝ સે (૩) દિલ કે અંદર (૪) ફુલ જેસા (૫) કિસ કો (૬) હિસ્સે કે લિયે (૭) દિખાઉં કૈસે (૮) હાસિલ (૯) હમેશા (૧૦) ગેલ-ગપ્પિયાં,મસર્રત, ખુશીયાં (૧૧)સહેલિયાં

૪

ઘન[૧] એક મુઝ મિલરે વાલા — ચરન તેરે મસ્તક[૨] ધરસૂં

પાઉ તલેકી ગહિયા[૩] — નેનૂ મેરે સુરમાં કરસું

આપ સંવાઇ ચાવ કરી રે — સરતે[૪] હિરદીવ[૫] રા રાજ

સૈજ સલોના સ્રીજન મેરા — તન મન રહિયા લુભાય

દુખ બિસરે સુખ પાલવે — જો ચક[૬] મુખ દિખલાય

એક તિલ તુઝ ન બિસાંઇ મીતા — જહાં ઘટ[૭] મેરે સાંસ

તું ભી દયા મયાકર[૮] મુઝકૂં — બીનવે મેહમૂદ દાસ

(અર્થ)
(૧) એક પલ(ક્ષણ - ગુજરાતીમેં)
(૨) સર, માથા
(૩) ધૂલ,ખાક
(૪) સરે,ચલે
(૫) દિલ કા (હિરદય - ગુજરાતીમેં)
(૬) ખુબસુરત ચેહરા
(૭) જબતક જીસ્મ મેં
(૮) રેહ મો કરમ

૫

ઈતનેકે કારન એતા[૧] કરના — બલ અબલાસૂં કૈસા રે

દુરીજન કહિયા કાન ન કિજેં — મત કરજાની રીસા[૨] રે

નેહ ખિલન્દી જોબન માતી — ઈત[૩] પ્યારૂં કુછ કહિયા રે

માનસ હોય તિસ પરે[૪] — બરાંસાસુ[૫] મન મેલે તો રહિયા રે

હસ્તે હસ્તેં હાવૂં[૬] જાવે — તું તો ખરા રિસાલૂ રે

ઈતની બાત ન એતી કિજે — સોઘન[૭] આહે લજાલૂ[૮] રે

પેહલે બેઠી લાવન[૯] લાય — પીછીં[૧૦] તું કયું તાન્યા[૧૧] રે

ચતુર બાલમ હૂં કો[૧૨] ન જાનૂ — ભાગ સુહાગ મન આણિયા[૧૩] રે

કાઝી મોહમ્મદ તુન્ પીર હમારા — ચાલંધા ભાગું[૧૪] લહિયા[૧૫] રે

મહમૂદ સાઈસુ પ્રીત બંધાની — દુખ સુખ ઉસ[૧૬] લગ કહ્યા રે

આંઝુ સૂકે નયન કે — વે રકથેં રોવે

કાઝી મોહમ્મદ કા દુખ હિનજો — મીઠે સાંઈયાં

મિલ અમીંરસ પિજીયેં — દુખ સુખ કે નાઈયાં

(અર્થ)

(૧) ઈતના (૨) રીસ (૩) ઈતને પ્યારસે (૪) ઉસ પર (૫) ભરોં સે કેલિયે (૬) હાથ સે જાવે (૭) બિયાહતા ઔરત (૮) શર્મ, લાજ (૯) નમકલગાયે, મિર્ચ - મસાલા લગાયે (૧૦) બાદ મેં (૧૧) ખીંચે (૧૨) કિસી કો (૧૩) લાયા (૧૪) નસીબ મેં (૧૫) લીખા (૧૬) ઉસકે મુતઅલ્લિક

૬

સાંઇ ઘન[૧] એક બાર ઉધાર — હૂં દુખિયા કઉં જુહાર[૨]

તેરે મુખરે કી બલ્હાર[૩] — મહમૂદ સાંઇ સેવક તેરા

તું તો સમરત સાંઇ મેરા — કરેં હમારી સાર[૪]

બહુત અકરન[૫] મેં કિયે — હૂં આયા રાજ દ્વાર

હમ થીં સભીં ભલીરિયાં[૬] — નેકન હે મુઝ નાઉં

દુખ મેરા[૭] કો ના લહે[૮] — હું તુઝ બિન કિધર જાઉં

ઉમ્મત નબી મોહમ્મદ કી (સ.) — યે મેહમૂદ તેરા દાસ

બરકત[૯] પીર ચાલંધા સાંઇ — પૂરવેં[૧૦] મનકી આસ

(અર્થ)

(૧) એક પલકે લિયે (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૨) કુરબાન જાઉં (૩) બલી હારી (૪) દેખભાલ (૫) ટેળ્હાપન (અકોણાઇ-ગુજરાતીમેં) (૬) નેક, અચ્છી, ભલી (૭) કોઇ ભી (૮) સમઝે (૯) ઝાહિર, પરગટ (પ્રગટ-ગુજરાતી) (૧૦) પુરી કરેં

૭

તેરે સુખ સીં સબ દુખ જાયે મેરા સાથે પ્યાર સું મુખ દિખલાય

કોઇ કિસ સુ ઉભારે રાજી કિસ ભાવે કરે

મેરે મનમાંહ તું બસે રાજી મીત ન હોવે રવેં

દયાકર બિન્તી કાન ઘર સ્રીજન સાંભલો મેરણી[1] બીન

યે જીવ નિસ્તાન[2] હો રહિયા રાજી દેખને તેરે નૈન

કાઝી મોહમ્મદ તુન્ પીર સમરત ચાયલંઘા કે લાગૂં પાય

મેહમૂદ દરસન સાંઇકા લૂણે[3] પીર બિન કુન મિલાય

(અર્થ)
(૧) મેરી બાત (૨) બે ઘર (નિસ્થાન) (૩) ચાહે

રાગ-બિલાવલ

૮

કહો કેવન[૧] મિલસે મીતા એની મુખ દેખન મનસાધ[૨]

એની[૩] મંઇ ઘટ બહુ અપરાધ

મન સૂં સાંઈ કી સેવા ન હોવે અવગુન ઉપર જીવ

એક ઘંગ[૪] નહીં મુઝ ભીતર જીસ ગુન રાચે પીવ[૫]

ઇતનાં જિસકો લેવે ભણી[૬] હમકૂં મેલે[૭] નાંહ

અવગુન સંવરૂં અપને હૂં છોરૂં માંઝ પનાંહ[૮]

નબી મોહમ્મદ તેરે જોધરે[૯] યે દુખ હમથીં ટાલ

મહમૂદ પર હન્સ[૧૦] બીનવે રે મેરા લોને હવાલ

અર્થ

(૧) કબ (૨) મન કે તસલસુલ કે લિયે (૩) ઉસમેં

(૪) ઢંગ, તોર-તરીકા (૫) રાઝી હો જાએ (૬) સમઝ લે (૭) છોળે નહિ

(૮) આપખુદી (હુંપણી-ગુજરાતીમેં)

(૯) જેયા લે જંગજુ (યોદ્ધા-ગુજરાતીમેં) (૧૦) અકસર, હંમેશા

૯

પ્રીત દોહીલી હૂઇ જાને જરદલા[૧] કોઇ

દુખમેં સુખ તુ કિન પર લૂણે[૨] સુન સુન સોહની બીન[૩]

જીવન દીવળી[૪] મુખ જલજલ બાતી[૫] કાજલ ઝરિયાં[૬] નૈન

ઝાલ[૭] પ્રેમકી કયા કયા બીતી સહે સૌ અપને અંગ[૮]

દેખ સિંદૂરીન તુ રંગ રાતા સીસ ચરાયા[૯] અંખ

મહમૂદ દુખ પણ સુખ તું લૂણે નીત[૧૦] નવેલે રંગ

ઉદ[૧૧] અગન[૧૨] પર આપ ચરાયા તો જગ મોહિયા ગંઠ[૧૩]

(અર્થ)

(૧) શાઝો નાદિર, કોઇ એક હી
(૨) ચાહે, ખ્વાહિશ કરે
(૩) અચ્છી બાતેં
(૪) છોટા સા દિયા
(૫) દિયે કી બાતી, બાટ
(૬) નીતરે (નિથરે)
(૭) લો, શોઆઅ
(૮) જિસ્મ
(૯) ચખ્હાયા
(૧૦) નએ-નએ, નિત નએ
(૧૧) લોબાન
(૧૨) આગ
(૧૩) ખુશ્બુ, મહક (ગંધ-ગુજરાતીમેં)

૧૦

પિયુ આતા કો[૧] મુઝ આખે[૨] — જીવ જાતા મેરા રાખે

કર રહિયા આપિસ બહાનાં — કયા જાનૂ કેમ રિસાનાં

પિયુ મિલે તો એનૂ[૩] મનાઉં — પાઉં ચૂમૂં સોભામને[૪] જાઉં

તિલ ઉસકૂં દેખન પાઉં — જીવ વારને[૫] બારે[૬] ન લાઉં

અન્[૭] ઈસ દુખ મુઝે નઉચે[૮] — યે મહમૂદ જન-જન[૯] પૂછે

(અર્થ)

(૧) કૌન (૨) કહે, જાનકારી દે, આગાહ કરે (૩) ઉસકો (૪) ઈસ્તેકબાલ કે લિયે (૫) કુરબાન કરને મેં, જાન નિસાર કરને મેં (૬) દેર (૭) (અન્ન-ગુજરાતી), ખાના (૮) ન ભાયે (૯) હર કિસી કો

૧૧

મિલ્વે સાથે મુઝ કૂં તપૂં મીત બિછીને[૧]

માંઝ સહેલિયાં માન દે મુઝ કરે લખેની[૨]

આખો મીત પ્યારણે[૩] ઘટ ગઇ નિસા[૪] રે

ઘનેશ[૫] અવગુન મુઝ થીં જે સાર[૬] બિસારે[૭]

તો પિયુ આપ સૌ ઉભા નિત રલિયાં[૮] માને

તુઝબિન રેહના મુઝ કૂં જીવ મેરા જાને

અકેવારિયાં[૯] દૂજિયાં[૧૦] રાવસે[૧૧] નાચિયાં હાવરે[૧૨] લાયાં

મહમૂદ બિચારા કયા કરે તપે તેરણી તાયાં[૧૩]

કાઝી મૂહમ્મદ તુન્ શાહ ચાલંધા તુ મુઝ બહોત સ્નેહ

મહમૂદ પાયાં લાધેં મેરે અવગુન ગુન કર લેહ

(અર્થ)

(૧) બિછાકર (૨) લાખેની, લાખ ગુનવાલી (૩) પ્યાર સે (૪) રાત
(૫) બહોત સે (૬) દેખભાલ કર, તવજોહ સે (૭) ભૂલે
(૮) રંગ રેલીયાં, ખુશીયાં (૯) કંવારિયાં (૧૦) શાદી શુદહ (૧૧) રાજા સે
(૧૨) ખુશી કા ઈઝહાર, હાવ-ભાવ કે સાથ (૧૩) ઉસ્કી કાયા

૧૨

હે કો સખી યે ઉસ્ના ભાને[૧] હમ બીચ અંતર કે પિવ આણે

પ્રીત[૨] ઓપા પિયૂ અલોપ[૩] હો રહિયા ઈસ દુખ બિરેહની[૪] મેં તન રહિયા

કઉં જો રેહવે સુને ન કહિયા હિર્દય[૫] ઝાલ કયૂં આપ સંવાઉ

નેનૂં કાજલકે પુર[૬] સાઉં[૭] જે સાઉં[૮] ચક[૯] ધોય ડાઉં

મહમૂદ જો મીત સલોના પાઉ હાતૂં પાઉ મહેંદી લાઉ

સેજ ચરી[૧૦] સીસ[૧૧] મુકુટ[૧૨] પેહરાઉ

(અર્થ)

(૧) જાને, સમઝે (૨) જતાકર (૩) ગાયબ (૪) જુદાઇ મેં (વિરહ-ગુજરાતીમેં) (૫) દિલ કી આગ (હૃદય-ગુજરાતીમેં)

(૬) પૂળ, પિરત (પડ-ગુજરાતીમેં) (૭) ચળ્હાઉં (૮) જીસકે લિયે

(૯) ચેહરા (૧૦) ચળ્હકર (૧૧) સરપર, માથેપર (૧૨) મુગટ, તાજ

13

ફુલ[૧] ગુલાલ ફુમલે માઇ — મેરે લાલ કી ઐસી નરમાઇ[૨]

પિયા કી પરિમલ[૩] ભંવર લુભાને — બારહ માસ બસન્તઋત જાને

નેન-બેન[૪] કે ઐસે લગાએ — કહી ન જાવે પિયા કી સખ્રાઇ[૫]

નાસ પરિમલ મહમૂહ મોહિયા — તિસ ગંધ[૬] થીં સબ જગ મોહિયા

(અર્થ)

(૧) ફૂલોં કી લાલી (૨) નઝાકત (૩) ખુશ્બુ (૪) નયનો કે તીર (નૈન-બાણ-ગુજરાતી મેં) (૫) સીધાપન (સખળો-ગુજરાતીમેં) (૬) ખુશ્બુ

૧૪

હું ઢું ઢૂં મેરે અલ્લાહ કૂં — સેવું‌ંગી મેરે સાહિબ હૂં

જાવે કુવળ[૧] સંવરને કેરી — એક તિલ આંખ ન લાયે

પૂછત પૂછત ઢુંઢત ઢુંઢત — મૈં ઉસકી સિધ[૨] પાઇ

પીડ[૩] મહમૂદર કી સોહી[૪] જાને — જીસ સાંઇ મન બસિયા

કે'[૫] જાને યે જીવણા મેરા — કે'વે[૬] મેરા રસિયા

(અર્થ)

(૧) બદઝાત, ના હિન્જાર (૨) સુરાગ, રાહ (૩) પીડા, દર્દ (૪) વો હી

(૫) કૌન (૬) જીના (૭) કેહવે, કહે

૧૫

મુઝ લાલન બુલાઓ કોઈ રે — મેરે બાલમ દરસન હોયે રે

હેણા[૧] દાઝે[૨] તન તપે — નૈનૂ નીંદ ન્આવે

અહનિસ[૩] ઝુરૂં[૪] એકલરી — મેરા બાલમ કોઈ મિલાવે

આપ ન્આવે હમ ન બુલા વેં — કાગલ લિખ ન પઢાવે

માસ ગયા તન પાંજર રહિયા — આહર[૬] નીર ન ભાવે

નૈનૂં આંઝુ પાલવ[૭] ભરિયા — જ્યૂંરે જીવસે કાયા રે

કાગ ઉરે બગ પારસ[૮] બૈઠે — સંવર ન બાલમ આયા રે

કાઝી મોહમ્મદ તુન્ પીર હમારા — બીનવે મહમૂદ દાસ તુમ્હારા

શાહ ચાલંધા પય્યા[૯] લાઘ મનાંઉ — યે દુખ બિહાન[૧૦] મારા

(અર્થ)
(૧) બાતિન (હૈય્યું-ગુજરાતીમેં) (૨) જલે (૩) હર વકત (૪) ઝુરૂં
(૫) પિંજરા (૬) ખાના-પીના, દાના-પાની (૭) દામન (૮) પારસ બુગલે, સફેદ બુગલે. (૯) પાઉ લગકર (૧૦) દૂર કર

૧૬

કોઇ માયલા[૧] મરમ ન બૂઝે રે બાત મન કી કિસુ ન સુઝે રે

દુખ જીવકા મેરે કિસ કહૂં અલ્લાહ દુખ ભરિયા સબ કોને રે

નિર્દુખી[૨] જગમેં કો'[૩] નહીં મેં પિરથી[૪] ફિર ફિર જોઇ રે

યૂં મુઝ પૂછેં સહેલિયાં તુઝ તન લોહૂ ન માસ[૫]

છાંને[૬] લાઘંન[૭] મૈં કિયે મેરે સાંઇ કારન અપવાસ

મેરે ભીતર દુના[૮] જલે મેરે સાંઇ બિન કૌન બુઝાય

વાલ્હા કોઇ આખે મુઝ આવીના[૯] હંસ દિયૂં તિસ બધાઇ

કાઝી મોહમ્મદ તુન્ શાહ ચાલંધા મેરા સબ દુખ રહે ઓલાંવે[૧૦]

મહમૂદ સંવરે સાઇયાં મુઝ ઉસ બિન ઔર ન ભાવે

મિલે મોહમ્મદ (સ.અ.વ.) તો સીસ નમાઉં

(અર્થ)
(૧) અંદર કા ભેદ (૨) દુખ બગૈર કા (૩) કોઇ ભી (૪) દુનિયા, અર્દ
(૫) ગોશ્ત (૬) ચૂપકે સે (૭) ભુખે રેહના (૮) આગ અંદર
(૯) આનકર, આકર (૧૦) બુઝાવે

૧૭

આજકા લાહા[૧] લિજે — કાલ કિન્હેં દીઠી[૨]

એક તિલ રહને ન પાએ — જબ આવે ચિઠી

જોરે[૩] સબ કોઇ આઇયા — ઇસ નગર મંઝા[૪] રે

કિન્હેં મોલ ગિન્વાનિયા[૫] — કિન પૂંજી[૬] બધારી

સોંઘે[૭] પેશા લુતાલ[૮] કે — બાઝાર સબ કોઇ પાવે

ગુનભર[૯] પૂઠે લિજે[૧૦] — જીસ ખોટ ન્આવે

જીન્હેં ઇકઠ્ઠા ભોરિયા — સુખ રે ભારતે[૧૧]

ચંગા સૌદા જીન કિયા રે — લાભ લઇ છૂટે

સેઠ પૂછે સદાવત સૂં — ત્હાં દાન ન ચાલે

મહમૂદ દ્વાર[૧૨] રાખેં પૂંજી — તો હીજ આલે

(અર્થ)

(૧) ફાયદા, લાભ (લ્હાવો-ગુજરાતીમેં) (૨) દેખી (૩) સાથ મેં
(૪) મેરે નગરમેં (૫) ગિનવાયા, બણ્હાયા, ઇકઠ્ઠા કિયા (૬) બણ્હાઇ
(૭) સસ્તે મેં (૮) લૂટાકર (૯) ગુન ભરકર, થેલા ભરકર
(૧૦) પીઠપર લાદે (૧૧) દેખતે (૧૨) દર, ચોખટ

૧૮

લેણા ચેત જહાં લગ જમ[૧] નહીં ફૂટા ચેતેકી યે બેલા

સાથ ન સાંભલ[૨] મન પછતાસે આગીં પંથ દોહિલા

લેણા દેખત પેખટ[૩] ચૂંધે[૪] લાયે સોદા મરમ[૫] ન પાવે

જીવ સરિખા સહી પાહનાં બારીં બાર ન આવે

લેણા અંજન મોહન કામનગારે અન[૬] જગ ભરકે લાયે

દેખ પરથમિન સબકો રાચે[૭] મારગ કોઈ ન પાવે

લેણા કિસ્કા યે પરવાર[૮] વિચારે કિસ કા બાપ હર દ્વારા

પકર બાંધ જબ માર જીલાસે[૯] કોઈ ન હોસે આરા[૧૦]

કે' તુ મહમૂદ ભૂલા હાંળે[૧૧] આપ સંવારત કાજ[૧૨]

સેવા સાંઈ કી મન ઘર અપને જીસ્થીં દુના જગ લાજ[૧૩]

(અર્થ)

(૧) મૌત કા ફરિશ્તા (યમદુત-ગુજરાતીમેં) (૨) ન સંભાલ, ન ચાહકર (૩) ફોગટ-ફાગટ (પંગાથ-ગુજરાતીમેં) (૪) ફુઝુલ નઝર ફેરે (ફોગટ ફાંફા મારે-ગુજરાતીમેં) (૫) ચાહાભેદ (૬) ખાના (અન્ન-ગુજરાતીમેં) (૭) પસંદ આયે, ખુશ હો (૮) પલ ભર કે લિયે (૯) મારેગા ઔર જીલાએગા (ખુદા કી ખુદાઈ) (૧૦) કિનારા (૧૧) અબ (૧૨) ખુદ ગરઝી (૧૩) દોનોં જહાન મેં લાજ (દોનોં જહાન મેં શરમ-ભરમ)

૨૧

જાગ પ્યારે અબ કયા સોવે — રેન ગઇ ત્યૂં દિન કયા ખોવે

સોતે મીત ન પાવે કોઇ — ઘરી[૧] રહા ગિન સોવે સોવે

જીસ્કે શહકૂં ઉંઘ[૨] ન આવે — સોધન[૩] કયૂં સો રૈન ગંવાવે

જાગ જાગ કર નીર નિલાવે[૪] — સોએ બૈઠે કયૂં શહ પાવે

મહમૂદ જાગ ન શહકૂં રાવે — સોકર મીત પીછીં[૫] પછતાવે

(અર્થ)

(૧) ઘળી, પલ (૨) નીંદ (૩) બિયાહતા, ઔરત (૪) પાની ન્હાયે, (આંસુ બહાયે) (૫) બાદમેં

૨૨

મન મોહના મન મોહિયા કુછ છાનાં[૧] થા સો જોઈયા

જબ સાઈં નેરે[૨] બુલાયે રે બાત ભી પેત[૩] ન જાને રે

મિલ સહિયાં પૂછેં આઇ રે

જે સાયર[૪] આવી તેહરી રે વે સાંઇકી પ્યારી બૈરી[૫] રે

હબ[૬] ભાલ ખુલી સર મેરે રે

કઈ વાર બિસ્તરે જોઈ રે ઘનેં[૭] પરદે માંઝ કીતે રે

યૂં તિલભર પિયૂ બતલાએ રે ભાંતું[૮] દીપજ[૯] બરાયે[૧૦] રે

તબ સોહન[૧૧] અંગ નમાએ રે

કાઝી મહમૂદકે ભાગૂં[૧૨] ભરિયા રે મુખ દેખત રૂં રૂં ઠરિયા રે

યે ચાવન અબજૂ[૧૩] દુર પારે

(અર્થ)
(૧) છિપા (૨) કરીબ, પાસ (૩) પેટ (૪) દૂસ્રી (૫) બીબી (૬) અબ સુરાગ મિલા (રાઝ ખુલા) (૭) બહોત ભી (૮) કઈ તરહ, મુખ્તલિફ તરીકે સે (૯) રોશની (૧૦) બળ્હાએ (૧૧) ઔરત (સોધન-ગુજરાતીમેં) (૧૨) કિસ્મતમેં (૧૩) અબજેં હીરે મોતી

23

આજ સુ ચંગી[૧] રાત સુહાવે દીસ[૨] ભી

કડ઼ે બધાઈયાં

ચાઉન બલ બલ જાઉં મીઠે સાઈયાં

પિયૂકે મનકા હેજ[૩] આજ મૈં પાયા

મુખરે અમરિતબાની સૌ આખ સુનાઈયા

જીસ કારન સબ જગ રે બનાઈયા

નાવ મોહમ્મદ પાકસુ શહ મૈં પાઈયા

જીસ્કા થા મુઝ ચાવ પિયુ રાતા

ડ઼ે ડ઼ે હરદા[૪] સુખ સમાતા

(અર્થ)

(૧) ભલી (૨) સિમ્ત (૩) પ્યાર (હેત-ગુજરાતીમેં) (૪) દિલમેં (હૃદય-ગુજરાતીમેં)

૨૪

જે[૧] કો' આખે પિયૂંકૂં જાયકર

બિસારે મુઝકૂં ઘન[૨] કયૂં જનમ ગંવાયે

આસ[૩] ત્યાસી જેકો[૪] તેરી તિસ કયૂં દિજે છેહ[૫]

બાલપને જીવ તુઝસૂં લાગા નિત નવેલા નેહ

લોએન[૬] પંથસૂ લાએ રહી ખન[૭] એક આન બતાવે

બિલ્ખી ઘાઈકર પાંઉ લાગૂં અપના સીસ નમાએ

એક તિલ આન સમઝાવે સાથી નૈતર[૮] જાસે જીવ

મન પછતાવા નીજીં[૯] કરસે સુન રે ગુનવંત પિયુ

ઘન[૧૦] રાત હૈ અમાહા[૧૧] તેરા તિસ્જીં[૧૨] સીતી જાન

અગન્યા કારી જેકો હિરદય ઉસસૂં એનૂં શાન

(અર્થ)

(૧) જો કોઇ (૨) ખાવિન્દ (૩) આસ કી પ્યાસી (૪) જીસકો (૫) ફરેબ
(૬) આંખ (લોચન-ગુજરાતીમેં) (૭) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં)
(૮) વરના (નહીંતર-ગુજરાતી) (૯) પકીનન, ઝરૂર (નિશ્ચિત-ગુજરાતીમેં)
(૧૦) ઘન ઘોર, ગેહરી રાત (૧૧) બેહદ ખુશી (૧૨) ઉસકે સાથ

રાગ - ભાકરા

૧

ચંદન કે છિરકે[૧] મારે રે તેરે હાતૂં કી બલિહારી રે

શહ હૂં તમૂં પર વારી[૨] રે તેં સાર કીતી હમારી રે

શહ બાચા[૩] હમકૂં દીતી રે સહિયાં માંહ સુહાગન કીતી રે

સુન નબી મોહમ્મદ (સ.) મીતારે મેરા જીવરા[૪] તુઝ બલ દીતા[૫] રે

તેન મહમૂદ અપનાં કીતા[૬] રે

(અર્થ)

(૧) છિલ્કે (૨) કુરબાન (૩) બોલી, ઝબાન (વાચા-ગુજરાતીમેં) (૪) જાન, જીવ (૫) દિયા (૬) કિયા

૨

સાજન આયા ગલી હમારે ઘેલી[૧] મેરી દેહા[૨] રે

નેન ભરી-ભરી સુરમાં કરસૂં જું પાવતલે કી ગહિયા[૩] રે

લોક સભાયા દેખને આયા ઉગિયા પૂનમ ચાંદા રે

જીન દેખિયા તિન સીસ નમાયા મુખ કર રહિયા બાંધા રે

મિલ સહિયાં રંગ ખેલિયા[૪] ગાયાં જબ શહ મેંહદી લાયે રે

ધુલ ધુલ રંગ મુઝ ભી બેઠા દેતે સાંઇ બળાઇ રે

ચંગે ભાગ મહમૂદ કે સહી નબી મોહમ્મદ (સ.) પાયા રે

જીસકે રંગ સબ જગ રાતા સો મુઝ ઈલાહ મિલાયા રે

(અર્થ)

(૧) પાગલ (ઘેલી-ગુજરાતીમેં) (૨) બદન, જીસ્મ (૩) ધૂલ (૪) રંગ ઝોલી

3

પ્યાર તેરેકા ચાવ મુઝ દૂજા કુછ ન માંગું

જે મન દીસ[૧] ન્આનેં તેનૂં પાઉં લાગૂં

દૂર ન તેરે હૂં હોઉ રહી અલ્ગી[૨] તપૂં

મત કર રે મુખ તેવરી[૩] હુંયે આવ જંપૂં

ભણે[૪] રાતા આપ તૂં હૂં તિસ્થીં[૫] પૂછૂં

યેજ[૬] પૂછે કંઠ લાગકર મૈં પીછીં બુલોચૂં[૭]

જે દિન તૂં ભાવે મુજકૂં હૂં ત્યૂં તુઝ ભાવૂં

એક તિલ મુખ દિખ્લાવ્હેં તો વારની જાઉ

બિનવે મહમૂદ બીનતી સુન ગરવા સાંઇ

જે તુઝ ભાવે મુઝ થીં સૌ કામ કરાયેં

(અર્થ)

(૧) દિખે ન્હીં, રૂખ ન કરે (૨) અલગ, જુદા (૩) ના ખુશી ઝાહિર કરના

(૪) બોલે (૫) ઉસસે (૬) યહી (૭) માન જાઉ

૨૦

લો પરાકી પ્રીત દોહિલી હૂઇ — જીસ બીતે બૂઝે સોય

ભોલપને મેં કછૂ ન જાનિયા — નેહ પ્રેમકા ચાવ

હબ[૧] તૂં પિયૂ મુઝ મીઠા લાગા — ખોલ ઘુંઘટ મુખ દિખલાવ

બેદન[૨] મેરી કેહી[૩] ન જાને — તુઝ બિન મેરે પીવ

મુઝ અપની કર લે રે સ્રીજન — નહિં તો રો રો કાહૂં[૪] જીવ

કાઝી મોહમ્મદ તન શાહ ચાલંધા — સાંઉયાં બેદન જાને સોય

કાઝી મહમૂદ પિયૂ કે બલ જાસે — નહીં તો મનમાંહ રેહસૂં રોય

(અર્થ)

(૧) અબ (૨) દર્દ (વેદના-ગુજરાતી મેં) (૩) કોઇ (૪) નિકાલૂં

૪

મીઠરા સ્રીજન હાતમેં[૧] આયા — અબ ન છોડું માઇ રે

પાવ પળી પળી ભામની[૨] જાઉ — રાખુંગી ગલ લાઇ[૩] રે

ચૂંનડી ચોલા પેહર ન[૪] જાએ — જબ થી સહી ભૂલે રે

સહી સમાની માન્હે[૫] ન મિલતે — મિલ મિલ સબકૂ હંસતા રે

બોલ ઉનૂંકા ઉનમેં આયા — જબ દેખિયા ઘર બસતા રે

મિલ હોનૂં હમ એક હો બેઠે — કીતા[૬] મન કા ભાયા રે

અપના સુહાગ કયા બનવાઉ — કેહસે લોગ સભાયા[૭] રે

મહમૂદ બિચારા બહુતી આખે — બોલ ન કોઇ માને રે

યે મીઠાઇ ખલી ન[૮] જાવે — જે ચાખે સો જાને

(અર્થ)

(૧) હાથમેં આયા (૨) ચક્કર લગાઉ, ઘુમું, રફ્સ કરું (૩) ગલે લગાકર
(૪) પેહની ન જાએ (૫) મુઝે (૬) કિયા (૭) સબ લોગ (૮) ખાઇ ન જાવે

૫

મીત સલોના બસ મૈં પાયા જીસકા થા મુઝ હાવા[૧] રે

સહી સભાની સબ મિલ આઓ આજ હું કરૂં બધાવા રે

પિરથી[૨] સારી જીસ્કૂં હાંદે કહીં ખોજ[૩] ન પાયા રે

અવચિંત[૪] મેરે મન ચિંત[૫] નાહીં ઘર બેઠે સુ આયા રે

પ્યાર કિયા હૂં મુહત છળ્હાઇ[૬] નેહ લાગા મુઝ મીઠા રે

હાથ મુંહ દેખ લોક સબ રહિયા જબ અદીઠા[૭] દીઠા[૮] રે

શહ મેરા તિલ પાસ છોરે[૯] તિલ તિલ હંસમુખ લાવે રે

મહમૂહ મનમંહ બહુતી રાખે પન[૧૦] સુહાગ અંગ ન માવે રે

(અર્થ)
(૧) બહોત ખુશી (ल्हावो-ગુજરાતીમેં) (૨) અર્દ, ઝમીન દુનિયાં (૩) ઢૂંઢે
(૪) અચાનક (૫) મન મેં ભી (૬) ચળ્હાઇ (૭) અન દેખા (૮) દેખા
(૯) સંગત, સોહબત (૧૦) લેકિન

૫

મીત સલોના બસ મૈં પાયા જીસકા થા મુઝ હાવા[૧] રે

સહી સમાની સબ મિલ આઓ આજ હું કરું બધાવા રે

પિરથી[૨] સારી જીસકૂં હાંદે કહીં ખોજ[૩] ન પાયા રે

અવચિંત[૪] મેરે મન ચિંત[૫] નાહીં ઘર બેઠે સુ આયા રે

પ્યાર કિયા હૂં મુહત છવ્હાઇ[૬] નેહ લાગા મુઝ મીઠા રે

હાથ મુંહ દેખ લોક સબ રહિયા જબ અદીઠા[૭] દીઠા[૮] રે

શહ મેરા તિલ પાસ છોરે[૯] તિલ તિલ હંસમુખ લાવે રે

મહમૂહ મનમંહ બહુતી રાખે પન[૧૦] સુહાગ અંગ ન માવે રે

(અર્થ)
(૧) બહોત ખુશી (લ્હાવો-ગુજરાતીમેં) (૨) અર્દ, ઝમીન દુનિયાં (૩) ઢૂંઢે
(૪) અચાનક (૫) મન મેં ભી (૬) ચવ્હાઇ (૭) અન દેખા (૮) દેખા
(૯) સંગત, સોહબત (૧૦) લેકિન

૬

શહ મુઝ દેખન દેવરે — મેરા હદ્ (૧) જીવ હદ્યા (૨) લેવ રે

અવચિંત પિયૂકા બોલ સુનિયા — જીવ ઘસકગયા (૩) રે

તન ચટપઠી સુલાંગ (૪) રહી — રૂં રૂં કાંપ રહિયા રે

લટકન (૫) લટખટ ગલિયું આયા — પગછલ (૬) મૈં પેહચાની રે

હેરે ભીતર તાંબ (૭) હુઆ હબ — રૂં રૂં ઝરતા પાની રે

સખી સભાની સાજનિયાં રે — મૈં મન હોણા ઉલાંસયા (૯) રે

જીસ સુખ કારન બહુ દુખ સહિયા — હવે મિલન કી આસા રે

ધન ધન જીવ્યા આજ હમારા — શહ મુખ દેખન પાઉ રે

બહુ મન મેરે ચાવ સહેલિયાં — ચાઉન બલબલ (૧૦) જાઉ રે

હાજલો (૧૧) હાકર જલ્વા દેતા — હંસ હંસ પૂછે બાતા રે

નબી મોહમ્મદ (સ.) અલ્લાહ પ્યારા — મહમૂદ દાસ સુ રાતા (૧૨) રે

(અર્થ)

(૧) દિલ ઔર જાન (૨) મોજેં મારે (૩) હીલ બેઠ ગયા (૪) સુલગ રહી, જલ રહી (૫) લટકને લટકાતા હુઆ (૬) પાંવ કી આહટ (૭) દિલમેં (હ્યે-ગુજરાતીમેં) (૮) તપિશ, ગરમાહટ (૯) ખુશી હુઇ (ઉલ્હાસ-ગુજરાતીમેં) (૧૦) મુબારક, આફરીન હમારા જીના (૧૧) હાઝિર હુઝુર (૧૨) પ્યારા

૭

હૂં કયા અખૂં[૧] સહેલી ધન[૨] આજકી રાતા

સીસ નમીનમી પાઉ લાગૂં હોણા મન કા ભાતા

પેહરૂં અભરન[૩] આપ સંવારૂં આઈણા[૪] સેજસું[૫] સાંઇ

સુરમા સલાઇ નેનૂં કરસું નેહ સાંઇ કે તાંઇ

આવ સહેલિયાં કરો બધાઇ ગાઓ રંગ સૌ ખેલીયાં[૬] રે

હું રાતી થી જીસ શહ કેરી હમકૂં શહ મિલ્યા રે

જે મૈં દીઠા સૌ મૈં લહિયા[૭] બોલ નહિ કુછ છાંદા[૮] રે

મેં જાન્યા આજ મંદિર મેરે ઉગા પૂનમ ચાંદા રે

મહમૂદ સાંઇ તુઝ કુરબાની સહિયાં મોંહ પત[૯] રાખેં રે

સોહને[૧૦] મેં જીવન સુખ દુખ ગલાયા ચૂંહી પરતિગ[૧૧] રાખેં રે

(અર્થ)
(૧) કહૂં (૨) શાબાશી (ધન્ય-ગુજરાતીમેં) (૩) ઝેવરાત (આભૂષણ)
(૪) આયહ પર (૫) સેજ કી તરફ (૬) રંગ ખેલિયાં (૭) પાયા (૮) છને હુએ
(૯) મુંહફટ (૧૦) ખ્વાબમેં (૧૧) સામને

૮

આયેરા[૧] મેરે મન ભાયેરા[૨] મીઠુલા ઘોલા

રેન સબ્હાય[૩] રાત સૂ મેરા કંથ[૪] અમૂલા[૫]

સહી સમાની મિલકર મુઝ રંગ ચળ્હાવ

સબ સિંગાર પેંહરાય કર મોતી માનેક ભરાવો

મન ચીતા[૬] શહ પાયા હબ[૭] જીવ્યા જાનૂં

દુરિજન હેરે પાવ[૮] રે રંગરેલિયાં માનૂ[૯]

મહમૂહ મનમાંહ રેહસ[૧૦] કરે યે સોહિલા કે તા

આસન પૂત્રે[૧૧] શહ પાયા ચાયલંઘા મીતા

(અર્થ)

(૧) આયા (૨) ભાયા (૩) રાતદિન (૪) સજન (૫) મહેંગા, કિંમતી
(૬) મન ચાહા (૭) અબ (૮) ખેંચે (૯) મનાઉં (૧૦) રગબત રખે
(૧૧) પહોંચકર

૯

આવ પ્યારે પ્યાર કર મુઝ ભેલા[૧]

આજ સૂ ચંગી રાત હે રાવન[૨] કી બેલા

જાન પ્યારે તુઝ લગ મૈં કયા સહિયા

ઈતની ગલકે કારને પરહણ કે[૩] રહિયા

એક તિલ મિલે પિયુ મુઝ પીછે ઈતનાં બોલું

મુઝથીં અધકા[૪] કયા હોવે પન[૫], પાવ ન છોળું

આપ ચહ્યા કર[૬] કે રહિયા સુન રસિયા મેરા

પૂજ[૭] બરાનાં કોઇ નહિ યે જીવભી તેરા

નબી મોહમ્મદ (સ) કી દોસ્તી દયાકર સહુવેરા[૮]

મહમૂદ કે મન ચાવ હેં મુખ દેખને કેરા

(અર્થ)

(૧) મેરે સાથ (૨) ખુશીકા મોજ મસ્તીકા વકત (૩) રસ્મે શાદી (૪) ઝયાદા (અધિક-ગુજરાતીમેં) (૫) લેકિન (૬) ચાહકર (૭) માલ દૌલત (પુંજી-ગુજરાતીમેં) (૮) સબ લોગોં પર

૧૦

સ્રીજન મેરા મુઝકૂં ખોરે[૧] પીડન ઇતની જીવકી લ્હૂરે[૨]

જદ[૩] કી બિછી તુઝથીં સાંઇ મૈં મન[૪] અભય[૫] પાતા

કિસ અવગુનથીં મન્હેં[૬] આવેરી તુ હૈ કિસકા રાતા

ઇસ ઘસ્કે[૭] જીવ ઠાંવૂં[૮]મેં ફિર ફિર પૂછૂં જોસી

જે દિન ફલે મુઝથી પિયુસૂં ફિરભી સુદિન[૯] હોસે

ઇસ ગલ ભીતર હે કો' ઐસા જીસ્થીં સ્રીજન પાઉં

મહમૂદ આખે[૧૦] યૂં મૈં સહી ચાવન બલ બલ જાઉં

(અર્થ)

(૧) ઢૂંઢે (૨) બરદાશ્ત કરે (૩) જબસે (૪) મૈં મનમેં (૫) મેહકુઝ (૬) મૈં (૭) ઘકકે, ઠેસ પર (૮) ઠિકાને પર (૯) અચ્છે દિન (શુભ દિવસ-ગુજરાતીમેં) (૧૦) કહે

૧૧

સોહે[૧] મીત મેરે મુકુટ સુભાગ[૨] ચાહત ચક[૩] ન આરે

અર્મીં[૪] બસે મોરે નેન પિયા કે મોતી છીલ[૫] જિયા[૬] રે

સોમ[૭] ડણસ્તા[૮] હે મોરે પિયા કે સહી જીસ્કૂં જોવે

કૂણ[૯] બરસકા સૂકા[૧૦] પળાના ઘનમેં[૧૧] નીલા હોવે

જગ સબ જંપે[૧૨] કીરત ઉસ્કે હૂં બખા[૧૩] ન કયા આખૂં

જીવે મૂવેકા પિયૂ હે રે સો જિન હેરે માંહીં[૧૪] રાખૂં

જીવ મેરે કા જીવ પિયૂ હે હિરદ્ય માંહીં રાખૂં

હૂં ગુન આખૂં[૧૫] કબ તક ઉસકે મેં મુખ ગિન્ત[૧૬] ન આવે

અવગુન મેરે ગુન ઉસ[૧૭] કેરે મહમૂદ વારિયા[૧૮] જાવે

(અર્થ)

(૧) ઝેબદે, ઝિનત બખ્હાયે (૨) કિસ્મતમેં (૩) ચેહરે પર (૪) શીરીન, રસભરે, નશેમેં ચૂર (૫) તરાશેહુએ મોતી કી માનિન્દ (૬) ઝિયા, દિલ (૭) કાતિલ ઝહર (૮) ટપકતા, ડંસના (૯) કૌનસે (૧૦) સુખા હુવા (૧૧) પલમેં (૧૨) રટન, તસ્બીહ (૧૩) તારીફ (૧૪) દિલ કે અંદર (હ્રય્યામાં-ગુજરાતીમેં) (૧૫) કહૂં (૧૬) ઝબાની ગિન્તી (૧૭) ઉસકે લિયે (૧૮) વારી જાએ, કુરબાન હો જાએ.

૧૨

ખેલતા બહુ ન જાયો લોકા ખેલનિયા બહુ ન જાયો

છેલ[૧] છંદા સત્ય[૨]ન ખેલનાં આઈ[૩]ન કો બહુ સરાયો[૪]

માંઝ સહિયાં ખિલન્દણા માઇ હાવે સારે લાએ રે

ખેલ[૬] માલને આપેં જીતા[૭] દૂજે સબ હરાએ રે

આપ સંવારત ખેલન મિલ્યાં છોરિયો મનકા મૈલ

નિત બરાંસી[૯] કોઇ સહેલી છેલ પા[૧૦]રે કા છેલ

આપ સરાએ કહો કયા હોવે મહમૂદ ઇનકુ આખ

પાસ તમ્હારે જે હૈં દો[૧૧] જન વે પૂરેંગે સાખ

(અર્થ)

(૧) ખેલ દિલીસે (૨) સચમૂખ (૩) નિયમ, કાનૂન (૪) સરાહો (૫) ખુશીયાં (હાવે લ્હાવે - ગુજરાતીમેં) (૬) ખેલકા મઝા (૭) જીત (૮) ખુદ ગરઝી (૯) ભરોંસે મંદ, જીગરજાન, (પ્રાનસી) (૧૧) જાદુગરી કા ખેલ (૧૧) દો ફરિશ્તે (કિરામન કાતેબીન)

૧૩

તેરા મુખરા દેખને પાઉં ઉભળી[૧] છાનવે છાઉં[૨]

સોભાયે[૩] પીર મનાઉં તેરે હૂં વારની[૪] જાઉં

રૂપ તેરે જગ મોહિયા તું તો મીત સુજાન

મુઝ દેખિન મનહર કીની તેરે નૈનૂં કે કુરબાન

સહી સમાની આંખ મિચાની[૫] હમસૂં ખેલે પીવ

આપ છુપે હમ હાવ છુરાવે કયૂં ન તરસે જીવ

મેરે અવગુન બહૂ ગુનાં[૬] જોરે મિલે હંસ બોલ[૭]

મહમૂહ સંવરે સાઈયાં મેરે લાનલ મીઠે બોલ

(અર્થ)

(૧) ખડી રહકર (૨) આજીઝી કરું (૩) ઝેબ દે (૪) કુરબાન હોના (૫) આંખ મીંચે, આંખસે ઈશારા કરે (૬) બહુતસે, બહુ તેરે (૭) હંસના બોલના

૧૪

સુહાગન સાઈયાં કી હૂં — દાઉં[૧] અપના પિયૂ

મીત હમારા લાડલા સહી — હમ ભી લાળ લળાયેં

સહી સમાની બીચ હૂં રાની — બિસવન[૨] કોડ[૩]રચાએ[૪]

હૂં પ્યારી શહ અપને સહી — મુઝ ભી સૂ પિયૂ ભાયે?

માન કરૂં જો તિલ સુહેલે — છાંદવે છાય[૫] મનાએ

લોકસભાયા મૂકર[૬] રહિયા — દેખ હમારે ભાગ[૭]

ધન જીવ્યા[૮] જીવ ફુલાયે — મહમૂદ શહ ગલ[૯] લાગ

(અર્થ)

(૧) દાંવ પર (૨) બિસિયું, કઈ (૩) તમન્ના (કોડ-ગુજરાતી) (૪) રખી (૫) ઈજઝો નિયાઝ કે સાથે (૬) ઈનકાર કરે, નાખુશ હોં (૭) કિસ્મત (૮) અપને કો શાબાશી હે (ધન્ય-ગુજરાતીમેં) (૯) ગલે લગ કર

૧૫

ઇતના કરી કહો રે મેરે પિયૂ તેરે તાઇં[૧] તરસે મેરા જીવ

હૂં કહાઉં તેરણી[૨] રે ઘટ[૩] મેરે તેરા જીવ

ઇસ પછતાવે હૂં રહી રે કેયં[૪] ન મિલે પિવ

પિયૂ કાગલિયા જે પૂંયાવે જીવ બધિયા[૫] મોલ

એક સંદેસા હૂં લિખૂં રે મીઠે મીઠે બોલ

નબી મોહમ્મદ (સ) મુસ્તુફારે તેરી ઉમ્મત હૂં

મહમૂદ સેવે પાવ તુમ્હારે મુઝ રસીંલા[૬] તૂં

(અર્થ)

(૧) તેરે લિયે (૨) ઉસ્કી (૩) બદનમેં (૪) કયૂં (૫) બણ્હા (૬) પ્યારા

૧૬

લાલન જીવ મત કર જાની બાત વાલા મિલસૂં હું તુઝ રાત

પરકટ[૧] આન ન હમકૂં ભાવે યે પરહમસૂં[૨] છોર

લોકસભાયા હંસને[૩] મિલિસને તબ મુઝ લાગે ખોર[૪]

પાળ પળોસી દેખત સાંઈ મુઝ ન દિયેં સાન[૫]

બચન કી બાંધી હૂં તુઝ મિલસૂં બોલ હમારા માન

કય તું રશિયા કહ્યા નમાને હસ સત્યન હૅટીયા[૬]

જીસકે બોલ નહીં પિત્યારા[૭] તિસકે સૂંહ ભી[૮] કયા

કાઝી મોહમ્મદ તન ચાલંધા સાથી ચોખન્ડ[૯] તેરા નામ

મહમૂદકી ગરજ[૧૦] કિસ ન આખે રાખેં હમારી મામ[૧૧]

(અર્થ)

(૧) ઝાહરિ (પ્રગટ-ગુજરાતીમેં) (૨) પરસોં પર (૩) હંસે-મિલે (૪) બુરા, તલ્ખ (૫) ઈશારા (૬) સચકી હઠવાલી (૭) ખાત્મા (૮) સોગંદ, કસમ (૯) ચારોં ખંડ (દુનિયા) ચારોં તરફ (૧૦) ગરજના, ઘાક (૧૧) શરમ-ભરમ

૧૭

તેરે દીદાર કૂં હૂં તપૂં ખોલ ખિરકી[૧] જે પિયુ તુઝકૂં મિલૂં

પિયૂ પિયૂ કરૂં દિન-રૈન[૨] સુભાયે બાર[૩] તેરી હૂં ઘની[૪] ન બતાઇ

બન બન હાંડૂં[૫] છોં દિસ[૬] ઠાઉં[૭] કૌન દેસન[૮] હૂં તઝકૂં પાઉં

મહમૂદ હાંદિયા બારી[૯] બાર ઘટમેં[૧૦] બેસ અબ આસનમાર

(અર્થ)

(૧) ખિડકી (૨) સુબ્હો શામ ઔર રાત દિન (૩) ઇન્તેઝાર (૪) બહોત (૫) ઢૂંઢૂં (૬) ચાસેં સિમ્તોંમેં (૭) ઠિકાના (૮) દેસ (૯) બારોબાર (૧૦) ઘાટ પે બૈઠ

૧૮

અરે ઘરિયાલી બાવ[૧]લે મત ઘરી બજારે

હૂં મેરે શહસૂં રંગ રમૂં, મત રેન ઘટા રે

જેતે ઘાવ જો તેં કિયે ઘરીયાલી પાપી

સોતન લાગે મેર[૨]ણી હૂં ખરી [૩]સંતાપી

બર[૪]સા સો કી કર ઘરી બલ્હારી તેરી

આજ સુ ન[૫]વલા નેહ હે શહ સી[૬]તે મેરી

જો તુઝ શહ કા ચાવ હૈ મુઝ દે[૭]હની લાંજા

ખીંચ કરૂં દિન તો તુંક[૮]રા પાંચ પેહર કી રાતા

સી[૯]સ બ[૧૦]દિયા દયૂં તુઝે જો ઘરી બઢાવે

શહ મેરા એતા રિસાલા હૈ નિત હા[૧૧]ત સમૂલા જાવે

મહમૂહ કે મન સાંચ હૈ કરસો રહી બાતા

જીસ્કે શહસૂં વાત નેહ હૈ તિસ દિન ભી રાતા

(અર્થ)

(૧) પાગલ (૨) મેરી (૩) સચમૂચ પછતાઇ (૪) બરસ, સાલ

(૫) નયા પ્યાર (૬) રખ્ખે (૭) બદન કી શર્મ (૮) તંગ, (ટૂંકા-ગુજરાતીમેં)

(૯) મઝીદ (વિશેષ-ગુજરાતી) (૧૦) બઘાઇ

(૧૧) પૂરા હાથોંસે જાવે (સમૂળગો-ગુજરાતીમેં)

૧૯

સાજના સંજોગસુ[૧] આયા

માંઝ સુભા સુહાવનાં સુભાગું[૨] ભાયા

ચાવકર હમ[૩] દેહર આયા મુંહમેં ગલીયાં[૪]

હાર હૂં ગલે બાનિયા[૫] ચંપેકી કલિયાં

આજ સુખ દેખન[૬] મેરણા સબ સહિયાં મિલ્યાં

યે જીવ કયૂં ન મોહે પિયૂકી ચતુરાઇ

સોતે આય જગાયકર હૂં સબ સુખ લાઇ

સહિયું માંઠી[૭] ચૂંકર મુઝ મુહત છુરાય[૮]

જીવ ઠવ[૯] મન મેરણા હૂં અંગ નમાઇ

યે પિર[૧૦] મેરી દેખકર સબ પિરથી[૧૧] આઇ

એ બાતા સબ ઉસથીં હૂં કયા જાનું માઇ

નેહસુ મેરે સાંઇકા મુઝ લાગણા[૧૨] મીઠા

કાનૂ સુનિયાં મૈં થા સો નૈનૂ દીઠા[૧૩]

માન હિયા મહમૂદ હૂં હોર[૧૪] અપના કીતા

(અર્થ)

(૧) મોકેસે (૨) નસીબોં (૩) હમારે મુલ્ક (૪) બાતેં (૫) ગલેમેં પેહના (૬) મેરા સુખ દેખકર (૭) બુરી સખીયાં (૮) મોહ છૂડાએ (૯) ઠિકાને (૧૦) દુખ, દર્દ (૧૧) દુનિયા, જહાન (૧૨) લગતા (૧૩) દેખા (૧૪) ઔર

૨૦

સલોને મારે હૂં ફુલકી પાંખુરિયાં

કહૂં કિસ રાવ[૧] તુમ્હારી દેખન સુલુભ[૨] હમારે

દૂરીજન કા તમાચરા ન્આને કોઇ

સ્રીજન કેરા મારિયા ફુલ દોહિલા હોય

બારબાર મૈં વારિયા[૩] અબહૂં દીસૂં ગાલ[૪]

જીસ જીસ્નેથીં હોય લડાઇ સો હસના છોર ઘાલ

કાઝી મોહમ્મદ તુન્ શાહ ચાયલંઘા મહમૂદ લાગે પાવ

ઈતને કે કારન એતા કરનાં હમ સી તીં કયૂં સુભાવ[૫]

(અર્થ)
(૧)ઈન્તેઝાર, રાહ (૨) સેહલ, ફાયદેમંદ (સુલભ-ગુજરાતીમેં) (૩) રોકા
(૪) બાત (૫) કૈસે ઝેબ દે (શોભાવે-ગુજરાતીમેં)

રાગ - લલિત

૧

સેવા કિજી કિજે અપને ઘનીકા[૧] નાવ સુબ્હા ઉઠ લિજે

પાંચૂં વકત નમાઝ ગુઝારવીને દાઈમ પરવૂં કુરઆન

ખાવ હલાલ બોલો મુખ સાચા રાખો દુરૂસ્ત ઈમાન

છોર જંજાલ ઝૂઠી સબ માયા જે મન હોવે ગ્યાન

કલ્મા શહાદત મુખ નબિસારો[૨] જીસ્થી છો તૂ નિદ્યાન[૩]

દીન દિનાકી[૪] નેઅમત પાઓ જો જન્નત રાખો ઠાંવ[૫]

મહમૂદ મુખથીં તિલ[૬] નબિસારે અપને ઘનીકા નાંવ

(અર્થ)

(૧) માલિક કા નામ (૨) ન ભૂલો (૩) ઈલાજ, છુટકારા, નજાત (૪) દીન-દુનિયા (૫) ઠાન રખો, ઠિકાના બનાઓ (૬) તિલ બરાબર, ઝર્રાબરાબર

૨

આણા[૧] આયા પિયૂકા મુઝે સાહુરેજાના

પિરહ ચિન્ત ન લાઇઓ પીછીં પછતાના

આવ મિલો સહેલિયાં મેરા ચોલા[૨] સીયો

કુછ સિવીયા કુછ સીવનાં મૈં અંગૂં લાઉં

એ બેલા હૈ દોસ્તાં કી બળી[૩]મેં ન લાઓ

પિહરકે પરિવારમેં રંગ રમતી હોતી

કિસકી સહી સમાની મુઝ મેરે[૪] કોતે

અગર ચંદન કી પાલ્કી કુલૂં પાઉં છાઇ

હમ ચલે ઘર આપને તુમ ફિરો ભાઇ

જંગલ કેરે રુંખરે સૌ તેરે મીતા

અમળીંકા પાસા[૫] છોર ચલી હબ કિસ્કી ચિંતા

કાળી મેહમૂદ કી લાડલી બહુ ચાઉં પાઇ

પિહરે ન જાઉં કયા રઉં માઇ

(અર્થ)

(૧) બુલાવા (૨) ચોલા-ચોલી (૩) બળાઇ મેં (૪) મેરી બરાબરીમેં
(૫) માં કી કોખ

3

મેરે મીતા ઇસ ન કિજેં પિયૂ ભાવતેં હંસમુખ દિજેં

મેરે અવગુન પાર ન પાઉં તેરે ગુન સંવર સંવર બલ[૧] જાઉં

સેવા કરતેં મુખ ન ફિરાઉં તુ ગુણવા[૨] આહે સાંઇ

જીવ જોબન તેરે તાઇં[૩] મુઝ અબલા ઇસ ન લાએં

સુન સમરત મીત સુ મેરા બીનવે મહમૂદ સેવક તેરા

કર સ્રીજન સાર સવેરા

(અર્થ)
(૧) કુરબાન હોઉં (૨) ગુનવાલા (૩) તેરે લિયે

૪

કંથસુ[૧] સેહ[૨]જે મેરણા[૩] ઘન[૪] હંસમુખ લૂણે

કિરગી[૫] ફોરે ઓઠ[૬] થીં કો'[૭] મુંહ મચકોરે

આજ ન છોડું છેરા[૮] બાલા યૂં જાને ન પાવે

અવગુન કીતે[૯] અજાનતે સો મુઝ કેહ દિખલાવે

હાત આયા[૧૦] શહ મેરણા[૧૧] સાથી હૂં જાને ન દેસૂં

જે તુઝ ભાવે સો કરેં પાવ લગે રહીસૂં

કાઝી મોહમ્મદ તન શાહ શાહ ચાયલંધા હૂં દાસ તુમ્હારી

બીનવે મહમૂદ બિન્તી મુઝ પાર ઉતારે

(અર્થ)

(૧) સાજન, ખાવિન્દ (૨) બરદાશ્ત કર (૩) તઅને (મ્હેણા-ટોણા-ગુજરાતીમેં) (૪) ખાવિન્દ (ઘણી-ગુજરાતીમેં) (૫) આજિઝીસે (કરગરી-ગુજરાતીમેં) (૬) સાલુસ તરીકે સે (બેહતર લેહજેમેં) (૭) કયૂં (૮)દામન (૯) કિયે (૧૦) પાયા, હાથ લગા (૧૧) મેરા

૫

હું કયા જનું પ્રીત[૧] ઓપાઇ ચતુર[૨] પનીતેં હાવરે[૩] લાઇ

મીઠે બોલ મૈં તેરે પાએ હૂં પિયૂ તિસ પિત્યા[૪]ની

સુધ-બુધ છોર હૂં હોઇ ઇયા[૫]ની મોહી અમરિત વા[૬]ની

બચન તુમ્હારે સુનકર સ્રીજન સોઇ[૭] સેકાવૂ[૮] કેતી[૯]

મન સોધી[૧૦] મૈં તબ ચૂં જાનિયા સાચી બાચા રીતી[૧૧]

માન ખિયાર્તી[૧૨] કે ન મિલે પિયૂ અબદા દોસ ન દિજેં

મહમૂદ શહ સૂં બોલ બંદકર અબ તો એનૂં[૧૩] ન કિજેં

(અર્થ)
(૧) પ્યાર કી રગબત (૨) ચતુરાઇ સે (૩) પાગલ (બહાવરી-ગુજરાતી)
(૪) તાબેદારી ઉસકી કુબુલ કી (૫) ઉસકી (૬) ઝબાન, બોલ, વાણી
(૭) સોચે-સોચે (૮) જલતી રહૂં (૯) કિત્ની (૧૦) દિલમેં ગૌર કિયા
(૧૧) સચ્ચીબાત ઔર રીત (રિત-ભાત-ગુજરાતીમેં) (૧૨) માન-શોહરત (ખ્યાતિ-ગુજરાતીમેં) (૧૩) ઐસા

૬

પિયુસૂં પ્રીત ઓપાય[૧] કરી જીવ રાખ્યા કંથ લોભાય[૨] કરી

શહ મેરા રસિયા હાતસુ[૩] અજેય પિયૂ લટકના[૪] રે લે ગલ લાય[૫]

પરેમ પિયાલા ભરી મદ્ય[૬] દેતા કર મતવાલી મન હર લેતા[૭]

બિનવે મહમૂદ સાંઇ મનભાયા સિદ્ધ મતવાલે[૮] મૈં શહ પાયા

(અર્થ)

(૧) પ્રીત કરતી રહી (૨) લુભાતી રહી (૩) હાથોં કી તાકત સે ફાતેહ, જીસે કોઇ ન જીત પાએ (૪) લટકે (૫) બાતેં બનાયે (૬) શહદ (૭) દિલ જીત લેતા (૮) કામ્યાબ આશિક

૭

હૂં કિસ આખૂં[૧] બેદ[૨]ન મેરી અવચિંત ઠાગો[૩] મને આવ[૪] ભેરી

એક બીન્તી મનધર મેરી નેગુન ગુનકારી ભી શાહ તેરી

મુઝ મિલ સાંઇ હૂં વારે ફેરી[૫] મીત કહૂં કે કહૂં તુઝ બેરી[૬]

એક તિલ સાર કરે ન મેરી તુઝ ન બિસારૂં સાંઇસૂ મુઝ તેરી

કાઝી મોહમ્મદ તન ભાવે મેરે શાહ ચાલંધા ચાવન મનાવે

ઇસ બન જલતીકું બુઝાવે

(અર્થ)

(૧) કહૂં (૨) દર્દ (વેદના-ગુજરાતીમેં) (૩) ઠગી મુઝે (૪) સાથમેં, આને કે સાથ હી (૫) ફિરતી બારી, બારી-બારી (૬) વેરી (ગુજ) બદલા લેનેવાલા (૭) બનકી તરહ જલ્તી કો

૮

સોહનેમેં[૧] પિયૂ પાઇયા દેખત અંગ[૨] નમાયે

પાઉં લાગી ઘાયકરી[૩] લે કંથરે લાઇ[૪]

કાનૂં સુનિયા થા સહી નેનૂં દીઠા[૫]

ઉસ્કી તોલેં હોય નહિં સભૂં થીં મીઠા

ભાગ સુહાગ સહેલિયાં પિયૂ દીઠા માઇ

સોહનાં પરતિક[૬] હોય ગયા મુઝ ટોનમ[૭] જગાયે

પૂરી આસ ગુસાઇયાં જેથી મનમાંહીં

બલ ઇસ સોહને જીસ મિલ્યા મહમૂદ સાંઇ

(અર્થ)
(૧) ખ્વાબમેં (૨) અંગ-અંગમેં ખુશી નસમાએ (બદનમેં ન સમાએ)
(૩) દૌડકર (૪) કંથકો ગલે ગલાઇ (૫) દેખા (૬) નઝર કે સામને (પ્રત્યક્ષ-ગુજરાતીમેં) (૭) તાને મારે (ટોણે-ગુજરાતીમેં)

૯

હૂં નિગૂન[૧] કયા મુખ લે આઉં મેરે અવગુન દેખ લજાઉં

ઘન[૨] જાગે સો ઘન[૩] સોવે રે બિન સેવા જનમ સૌ ખોવે રે

ચૂં પ્રીત ગુનીપર હોવે રે ! સહિયાઁ તિલતિલ દેખે રે

એતી[૪] હઠ વઠ[૫] મનમાંહ લેખે[૬] રે સબ અવગુન ગુન ન એકે રે

જે આખિયા[૭] એમ ન કિજેં રે જીવ તિલતિલ તિસ પર હીજેં રે

શહ રાતેપર કેમ ન ખિજેં[૮] રે મહમૂદ ચેત બિચાર ચલે રે

કર સેવા સાંઇ કી રલે[૯] રે જે પીછૈં[૧૦] હાત ન મલે રે

(અર્થ)

(૧) બેગુન નુગની (નિર્ગુણી-ગુજરાતીમેં) (૨) ખાવિન્દ (૩) બિયાહતા, ઔરત (૪) ઇતની (૫) ઝિદ (૬) રખ્ખે, સમઝે (૭) સોચા (૮) નારાઝ હોં, ગુસ્સા કરેં (૯) ચલે, જાઇઝ હો (૧૦) બાદમેં

૧૦

જીસ્કે ચરિત[૧] મુઝ એક ના લહે[૨] તિસ કયૂં સહી સૌ ભોલા કહે

ભોલા સ્રીજન આપ કહાવે મનમાંહ ઉસ્કે દયા ન આવે

બિન અપરાધ સાંઇ મુઝે બતાવે કિતના આપ નિયોકે[૩] લેખે

નિસ[૪] અન્દયારે ચીંવટી દેખે ઐસા જાન સો કૂં બિસેખે[૫]

અહનિસ સેવા ઇસ્કી કર લે મનમાંહ અપને ગરબ[૬] ન હરલે

અપને સાહિબકૂં રણલે[૭]

(અર્થ)

(૧) બરતાવ (૨) પસંદ ન આયે, મુવાફિક ન આયે (૩) નિચોડકર રખે
(૪) અંધેરી રાતમેં (૫) સાકુ માત કરે, સો પર ભારી (૬) તકબ્બુર, ફખર
(૭) નિભાલિયા, મેલ કર લિયા.

૧૧

માંગૂં એક ગુસાઇયાં જીસ થીં વરાઉં[૧]

હિતે દૂ જૂં કેર[૨] રે હૂં કયૂં અખાઉં[૩]

એસી બરાઇ જે કરે વે ખરા સચુકા[૪]

હાત આવરે[૫] સભૂં ભની[૬] વે બૈઠે ભૂકા

સેવા કીતી એક સાંઇ ટોઠા[૭] મેરા

દેતા ઘન[૮] ઘર લગી હોર મોહોત ઘનેરા[૯]

જીન જીન આગીં માંગને મહમૂદ કયું ન લાજે

માંગે તો તિસ માંધે જીસ્થીં ભૂક[૧૦] ભાજે

(અર્થ)

(૧) જીસ્કી જોઝીયતમેં જાઉં (૨) ઝુલ્મ, કેહર (૩) બતાઉં (૪) ખરા, સચ્ચા, ખરા સાચુકલા (૫) હાત ફૈલાએ (૬) સબકી તરફ (૭) નુકશાન (તોટો-ગુજરાતીમેં) (૮) દૌલત (૯) બહોત પ્યાર (૧૦) ભૂક દૂર હો, ગુરિસ્નગી ભાગે

૧૨

સુસાજન[૧] મેરે મન બસે — સુનાવે પિરથી[૨]નો સંગાર[૩]

પરકત[૪] સહુકો જાન્હેં — આછે આત્મા[૫]ને પાસ

સુસાજન મને મેલવ[૬] — માની[૭] તેંની હૂં ગુનદાસ

ચાંદ સૂરજ બી ચિર બદાંયા[૮] — અવિચલ[૯] તેનૂં રાજ

બેચારા બની સહૂ ચલેં — મારે તેહસૂં[૧૦] કાજ

ઉદર માઇ[૧૧] કે' ભોગ્યા[૧૨] — મહમૂદની તેને સંભાલ

પરથમીન[૧૩] તુ પાલક તુ ધની[૧૪] — બીજું સહૂ જંજાલ

(અર્થ)

(૧) અચ્છે સાજન (૨) અર્દ, ઝમીન (પૃથ્વી-ગુજરાતીમેં) (૩) ઝેબાઇશ (શૃંગાર (શણગાર)-ગુજરાતીમેં) (૪) ઝાહિર (પ્રગટ-ગુજરાતીમેં) (૫) દિલ કે બહોત કરીબ (૬) મિલાવે (૭) માનુ ઉસકે ગુન (૮) શકકુલ કમર ઔર સૂરજકો વાપસ લાને કા વાકેઆ (૯) સાકિત ઔર ગેર મુહર્રિક (૧૦) ઉસીસે (૧૧) માં કે પેટ મેં (૧૨) કૌન હૈ (૧૩) હોવલ અવ્વલ (૧૪) હોવલ રબ (૧૫) માલિકુલ મુલ્ક

૧૩

હું તો તાહ[૧]લી તું પિયૂ માહ[૨]લો ઈતના અંતર[૩] બીચથીં ટાલો

એક સંદેશો પિયૂને માહ[૪]લો જાનાં ભલુકે હો ભલિયા[૫]

જે અપરાધી ભી હૂં તારી કાએ[૬] ઉતારી તૂં માયા

કભીં દયા મયા મન આણે ઈત્ના ભી કર દેખીં લિયા

જગ સુહાગન મુઝકૂં આ[૭]ખે મુખ ફિરા કર કે તું રહિયા

અબદા[૮]સીતેં બલ ન કીજેં યૂં કેહ પિયૂ પર છાંએં હો ભેરા[૯]

તુઝસા સામીં જીસ્કે હોવે તિસકૂં દુખ દહે સવેરા

મહમૂદ કેરી બીન્તી સહી પાવ ન પિયૂકૂં આ[૧૦]ઘેં

મિલ મયાગર દુખ હ[૧૧]રે જ જાતા જીવના સામ્હીં[૧૨] રાખે

(અર્થ)
(૧) તેરી (મીઠેબોલ તાહલી) (૨) મેરા (માહલો-મીઠેબોલ) (૩) ફાસલા (૪) મેરા (માહલો) (૫) આપ ભલોં કે હો ભલે (૬) કયૂં ઉતારી (૭) કહે, (૮) રખ્ખેં (૯) સાથમેં (૧૦) દૂર (૧૧) દુખ મિટાએ (૧૨) સામને, મુકાબિલ

રાગ - ધનાસરી

૧

સેલે[૧] રાત સહેલિયાં જો સજનાં પાઉં

અવગુન શીસ ચરાયકર લે સરાઉં[૨]

શહ કે અંગ લગાવી ચરાચંદન[૩] ઘસિયા

હાતું હાર ગુલાલ કે લે આયા રસિયા

રત જો આઇ બસન્તકી સબ બન હર્‌યે[૪] ફુલે

પાલવ બાંધૂં હિન્ડોલણા[૫] મેરે શહ સુઇ ઝૂલે

શહસૂં માનુંગી રંગિયાં[૬] ઠંડી મીઠરી છાંહાં

દિયૂંગી શહકી સરાહની લટકંદરી[૭] બાંહાં

સુરત જમાલ હૈ બહૂ ચાઉન[૮] પાયા

જિસ્કા થા મુઝ હાવડા સો દઇ મિલાયા[૯]

(અર્થ)

(૧) ઘૂમે, સેલ કરે (૨) તારીફ કરું, સરાહૂં (૩) ચન્હાવે કા ચંદન (૪) દિલમેં (૫) ઝૂલા (૬) માણુગી રંગ રેલિયાં (૭) બાંહેં લટકાકર (૮) ચાહ (૯) મિલા દિયા

૨

મુઝ દરસન સાંઈકા ભાવે ચિંત મેરે ઔર ન આવે

જબ હંસમુખ આપ દિખલાવે સબ સહિયાં હાવરે[૧] લાવે

છુપ ચાંદા બિચારા જાવે ઉસ રૂપ ન જાવે કહિયા

દેખ તારોં તેજ સહિયા ભરકર પીઠ સૂરજમુખ રહિયા

મંગલ બુધ બૃહસ્પત આરે શુકર સનીચર બાર જુહારે[૨]

રાહ ગેલાએં[૩] લૂણ[૪] ઉતારેં કાઝી મોહમ્મદ મેરે મન ભાયા

ચાવન ચાલંધા પીર મૈં પાયા એણે[૫] મહમૂદકૂં મીત મિલાયા

(અર્થ)

(૧) બહાવરી બન જાય (૨) ઈન્તિઝાર કરાવે, રાહ દિખલાવે (૩) ગેલ મસ્તી કરેં (૪) લૂણ ઉતારના (મુહાવર) આફતો બલા સે હિફાઝત કી નિય્યત સે યા અહેસાન કા બદલા ચુકાયેં (૫) ઉસને

3

મુઝ નીંદ ન્આવે એકખ[૧]નાં મેરા જોબન બાલા[૨] નેહ ઘનાં

ક્યૂં જીવ બુલાવું તુઝ બિના

ઘન[૩] પ્રેમકી માતી[૪] યૂં જંપે મેરે કંથકે તાઇં[૫] જીવ તપે

બાયા[૬] હેકર કંથ સિધાયા[૭] અવધ પૂગી[૮] સેજ ન્આયા

બીનવે મેહમૂદ કુતુબતના[૯] મુઝ પાર ઉતારે શાહ

(અર્થ)

(૧) એક પલ ક્ષણ (ગુજ) (૨) પ્યારા શબાબ (૩) શાબાશી કે બોલ (ઘન્ય-ગુજરાતીમેં) (૪) પ્યારમેં મસ્ત (૫) સાજન કે લિયે (૫) બોલી, ઝબાન (વાચા-ગુજરાતીમેં) (૬) રવાના હો ગયા (૭) મીઆદ, વકત (૮) પહોંચી, પુરી હુઇ (૯) કુતુબ કો

૪

જો પૂછો પિયૂ કિસ ઠાંહાં[૧] મૈં પિયૂમાંહ પિયૂ મુઝ માંહાં

દૂધમાં[૨] ઘી ચૂવાનાં[૩]હ યૂં પિયૂ જીવ મન માંહાં

જે કો' તન અપના લે તાવે[૪] ઉસ પરકત[૫] પિયૂ દિખલાવે

કુછ પિયૂથીં અલ્ગા નાંહીં મુઝ લેખન[૬] યૂં મનમાંહી

જે કો મરમ[૭] સોધા પાવે સબ ઉલ્ઝન ઉસ્કી જાવે

કાઝી મહમૂદ ઈત્નાં માને મીઠે પિયૂકૂં અલ્ગા નજાને

અભૂત[૮] બાત એક આખે વે છૂટ[૯] નહીં ચખસાચે[૧૦]

(અર્થ)

(૧) ઠિકાના, જગહ (૨) દૂધમેં (૩) સરાયત કરના, મિલના પેવસ્ત હોના (૪) તપાએ, ગર્મ કરે (૫) ઝાહિર મેં (પ્રગટ-ગુજરાતીમેં) (૬) લિખાવટ, લેખ (૭) રાઝે મકસૂદ, ચાહા ભેદ (૮) અનહોની, અજીબ, (અભૂત યા અદભૂત ગુજરાતી મેં) (૯) ઝૂટ (૧૦) જગ સચ્ચાઈ (ચખ-જગ) ઝાહિર સચ

૫

ઐસા નેહ કિસે હૈ સહી — જૈસા મુઝ હરમીતા[૧]

જે મૈં ઇસકૂં ઝૂટેં[૨] કહિયા — સો ઉન સાચીં[૩] કીતા

જીત ખન[૪] હૂં કુછ કળવા બોલૂં — મીઠા કર વે લેવે

હંસ હંસ પૂછુ બાત સહેલી — તડકન[૫] ઉતર દેવે

હૂં બિલખંન્દી[૬] બહૂતી બોલું — આપૌં જનમ ન કૂપે[૭]

જે હૂં આખું[૮] ઇસકૂં સહી — સો વે લેહ ન લેવે[૧૦]

ખેલ પરેમ કા મરસૂં ખેલી — તુ યે પ્રીત ઓપાઇ[૧૧]

જે મુઝ આખે કામનગારી — કહતેં લાજ ન્આયે

જીન યે પ્રીત હમારી દીઠી — તેણે અચંબા[૧૨] કહિયા

કિસ્કા મન પિયૂ અપનાં કીતા — કયૂં ઇસ હો અપના હોણા[૧૩]

નેહ કરી ઇત ચાવન સીતે — બહૂ પરછાંદવે[૧૪] છાવે

હૂં ઉસ રાતી વે મુઝ રાતા — સબ્હીં લાળ લળાવે

મુઝ ભાવે પિયૂં અપનાં — સહી મૈં મન ઉસસું લાયા

લોહુ અપના પાની કીતા — તો મેહમૂદ શહ પાયા

(અર્થ)

(૧) મનહર મીત (૨) ઝુટ-મુટ (ઝુટભી) (૩) સચહી (૪) પલ (૫) ફૌરન (૬) ખિલન્દરી, બોલ કી (૭) અપની ઝિંદગીમેં (૮) ગુસ્સે ન હોં (૯) સમઝું (૧૦) માન ન લે (૧૧) પ્રીત કી (૧૨) તઅજ્જુબ (૧૩) હોના (૧૪) ઇજ્ઝો નિયાઝ કિએ, આજિઝી, ઇલ્તિજા કી

૬

જે કહેગા સિધ[૧] હમારેવાલે[૨] કેરી

પેવ પિયૂકે[૩] હોહી[૪] જાનુંગી વારે ફેરી[૫]

ઇસ બૈરાગ સહેલિયાં તન અપના ઘસૂં[૬]

પાસ પ્યારા[૭] મેરણા દેખનકૂં તપૂં

બહુંતી તીરત[૮] મૈં કિયે બિછોરે[૯] થોથે

યે કુછ બાત અલ્ગી હે નહીં પાને[૧૦] પોથે

પૂછે બહુતી પંથ કે નિત પંડિત જોસી

કોઇ ન[૧૧] આખે મુઝકૂં હરસન કબ હોસે

સેવતાં જનમ ગંવાઇયાં ખન[૧૨] મુખ ન[૧૩] અખે

ઇસ જીવ કેરી બાતળી મહમૂહ કિસે આખે

(અર્થ)
(૧) ઠિકાના, સુરાગ (૨) વ્હાલેકી (૩) પૈર પિયૂકે (૪) હોએ જાઉંગી (૫) બારી-બારી (૬) ઘિસું, રગળું (૭) પ્યારે કા પાસા (પડખું-ગુજરાતીમેં) મેરે પ્યારે કા આસરા (૮) તીરથ, ઝિયારત (૯) થોથે બિછાએ, ઝખીમ કિતાબેં (૧૦) પોથી કે પાને, પોથીઓં કે અવરાક (૧૧) ન કહે (૧૨) પલ (૧૩) મુંહસે ન બોલે

૭

અપને બાલમસૂં હિલમિલ રહે બુરા ન આખે કોય

નિત ઉઠ અપના મિતવા ચાહે ખન બૈરાગ ન હોયે

સ્રીજન સીને[૧] કોઠરે દુરીજન[૨] તહાં ન કોઇ

(હાશિયેમેં ફારસી શેઅર : દોસ્ત દર હુજરએ સીનઇ દુશ્મન આંજા કસી નીસ્ત)
ઉર્દૂ મઅની : દોસ્ત સીને કે હુજરમેં વહાં કોઇ દુશ્મન નહીં)

જારે સાજન તન[૩] દીસણે જહાં માનસ મર્ગ[૪] ન હોય

નેહસુ અપને સ્રીજન સીતે[૫] જીસ પર માણે જીવ[૬]

જિન જિત સીને પ્રીત[૭] ઓપાકર કવન[૮] ભી મુખ પિયુ

મહમૂદ માના એક[૯]સ રા દૂજા ચિન્ત ન આવે

ફાટવે[૧૦] તાસ નાર[૧૧] કા હીણા[૧૨] જિન જિન જીવ લુભાવે

(ફટ પળે ઉસ ઔરત કા સીના જીન જીન્કો ઉસને અપની તરફ લુભાયા)

(અર્થ)
(૧) સીનેકા હુજરા (૨) વહાં (૩) તુઝે દેખી (૪) ઇન્સાની મોત (૫) પાઇ (૬) જાન નિછાવર કી (૭) જીસ જીસને પ્રીત બાંધી (૮) ગવન, તારીફ ભી મુંહ સે (૯) એક હી કો (૧૦) ફટ જાવે (૧૧) ઉસ ઔરત કા (૧૨) હીલ, (હીયણા-હૈયા-ગુજરાતીમેં)

૮

પિહરણાની[૧] સાધ[૨] ઘનેરી[૩] સાસરે સુખ નાંહીં

ધામસ[૪] ધુમસ કરી કરી ભાગે ન્યાવે[૫] કાંઇ

સાસરે મોટી સાસુ ઘણી ભાંભંર[૬] બહુ મોટું

દેવર દેવરાની જેઠ જેઠાની સહુયે મિલ્યૂં ખોટું

માતા પિતા સહુ સગે સનેજે[૭] નાત મિલી પરણાવે[૮]

ભોલપનમેં કાંઇ ન જાનૂં હૂનં ઘણી ચેતાવી

બાબાની કો બાત સંભાલે[૯] નણદી કછુ ન છોડે[૧૦]

જિત ખન[૧૧] નાઉં સાંઇનું લિજે નિત ખન પાખંડ[૧૨] માંડે

મહમૂદને મન પિહર ભાવે પણ છે બહૂ અપરાધી[૧૩]

બાબાનુ જો દરસન જોઉં હોવેં આંખે ટાઢી[૧૪]

(અર્થ)

(૧) પિહર, નેહર (૨) પ્યાર (૩) બહોત (૪) ધામ ધૂમસે (૫) હિસ્સેમેં (૬) કુમ્બા (૭) રિશ્તેદાર (સગા-સ્નેહી-ગુજરાતીમેં) (૮) બ્યાહ કરેં (૯) ન યાદ કરેં (૧૦) છોડે નહિ (૧૧) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૧૨) ઉધમ, શોરગુલ (૧૩) ખતાવાર (૧૪) આંખે ઠંડી હોં

૯

સલોને બોલને હંસ બોલ સલોને મીલને હંસ બોલ

હેણે[૧]કી ગાંઠ આંખે ખોલ

હૂં તો દરસન તેરા લૂણૂ[૨] મિલે મીત સુજાન[૩]

બીચ અંતરકી[૪] બેલા નાંહીં હૂં તેરે કુરબાન

કિસ અવગુન તેં ચૂંકર છોરી[૫] આલી[૬] લોંભે લાય[૭]

ઇતનાં મનમાંહ બિમાસ[૮] પ્યારે હાત લિયા જાય

ઉતર દખ્ખન પૂરબ પશ્ચમ જાને રાઉં[૯] રાણ

મહમૂહ રાતા તેરણા[૧૦] સાંઇ બાત[૧૧] કને મિલ્નાં

(અર્થ)

(૧) અંદરકી, બાતિન કી (૨) ચાહૂં (૩) અચ્છે મીત (સવજન-ગુજરાતી) (૪) દાવપેચ ઔર ફાસલે (૫) છોડ દી (૬) દે દી (૭) લાલચ કી આગ (૮) સોચ, બિચાર કર (વિમાસણ-ગુજરાતીમેં) (૯) હર જગે શોર માલમ (રાડા-રાડ-ગુજરાતી મેં) (૧૦) ઉસ્કા (૧૧) બાત કે વકત

૧૦

મુખ દેખત મુઝ ન ભારે[૧] કર અપની આપ સંભારે

જીસ જોબનથીં હૂં માતી[૨]

સૌ જાવે તુઝ બિન સાથ[૩] યે જર્વન[૪] ભી હૂં રાતી[૫]

કેહ ઈતની લગ હો કિસ થીં

કે આપ છુપાવે મુઝ થીં મુઝમાંહ મોહત[૬] સબ તુઝ થીં

યે મહમૂહ તેરા દાસા

નિત માંગે યૂં તુઝ પાસા[૭] યે પૂરવેં મનકી આસા

(અર્થ)
(૧) ન દેખે (૨) જોબન કી માતી (૩) સાથમેં (૪) જાના (ગમન) (૫) રાઝી (મૈં ચાહૂં) (૬) ઈતની લગની (૭) બાજુ, સાથ, સહારા (પાસો, પડખું-ગુજરાતીમેં)

૧૧

પ્યારે બોલ રે મેરે જીવ — મેરે જીવ કા જીવન પીવ

સાઇયાં તેરી જોધરી[૧] — ચક નૈનૂં નૈન મિલાવ

નૈન ગંવાયે લોયણા[૨] — તેરા મુખરા દેખન ચાવ

બાવલ[૩] હોણી હૂં ફિરૂં — જયૂંરે જાગન કે ભેસ

તુઝ બિન જીવણા તિલમિલે — કે તુ રહિયા પરદેસ

જયૂં દવ દાઘે રુંખળે[૪][૫] — ત્યૂં દુખ દાઘે દેહ[૬]

નૈન હમારે યૂં બહેં — જયૂં સાવન ભાદો મેહ[૭]

બીનવે મહમૂદ બીનતી — બન તેરી અવધાર[૮]

નબી મોહમ્મદ કી હોસ્તી — ચક[૯] હમ ભી પાર ઉતાર

(અર્થ)
(૧) લડાખું, જંગ જૂ (૨) આંખેં (૩) પાગલ, બાવલી (૪) આગ (૫) પૌઘૂંકી સૂખી ડંડીયાં (૬) બદન (૭) બારિશ (૮) તેરે આસરે (૯) જગ, દુનિયા

૧૨

મિલ્યા કયૂં નૈનૂ મુઝ મિલ્યા ચાતુર[૧]નાંહ મેરા જીવન[૨]જાન

ઘટમાં [૩]વારી હૂં કયૂં ન જાઉં રલિયાં માનૂં નિત આન

નવેલિ[૪]યા અપને સાંઇકી રાજ આજ સ્રીજન હમ ઘર આયા

પૂગે મનકે કાજ

દેખ સહેલી કામ[૫] ઘેલી મુઝ પિયૂ ઐસા નેહ

જે મૈં કહિયા સો ઇન કીતા હંસ હંસ ઉતરજવાબ દેહ

સાર હમારી સાંઇ કીતે દીતા સાચા માન

મહમૂહ લખેણા અબહુઆ ચાલંધા કે કુરબાન

અર્થ

(૧) ચતુર જીસ્કા નામ (૩) જીસ્મ જીસપર કુરબાન
(૨) જીવ ઔર જાન (૪) નઇ નવેલીયાં
(૫) કામમેં મશ્ગુલ

૧૩

(હ. કાઝી મહમૂદ (કુદસે સિર્રહૂ) સાલ ભર કે રોઝે રખતે થે,
ખલ્વતસે બાહર આને પર ઇન્હોંને યે જીકરી મુઝે સુનાઇ થી)

કિરપા[૧] આજ સાઇં મુઝકીતી સહી તેં કુછ સુન્યા !
વે દુખ મેરે મનકા બિહાનીયા[૨] ભેદ[૩] નલહેતા ગુનીયાં
માતા પિતા નિત બેદ[૪] બુલાયે પૂછતે પંડિત જોસી
જીસ્કે પિંજર[૫] માસ ન લોહુ કયૂં જીવન હોસે
મોલ ઓઘડકો[૬] ઐસા દેવે જીસ્થીં યે દુખ જાવે
બહોતું મિલકર મથા[૭] મથ્યા ભેદન કોઇ ન્પાવે
ન વસીખ[૮] ન અંગ ચુટપુટી[૯] લહેં સોઘન સુહાવે
ખાયા પિયા કુછ અંગ નલાગે નૈનૂ જીંદ ન્આવે
લાજૂં બેદન[૧૦] કિસ ન અખું કીન્હીં મરમ ન બૂઝા
સૌ પીડ મેરે જીવકી જાનેં પિયૂ મેરે કૂનં સુઝા[૧૧]
પિયૂ પિયૂ કરતાં જીબ સુકાની જિસ લગમેં દુખ બીતા
તેન પિયૂ મુઝ મયા યૂં કીતી દુખ બન્ટા[૧૨] કર લીતા
જીવન સપને અંતરે[૧૩] સ્રીજન મેરા મોહત સહિયામેં રેતા
સો સોહનેમેં પરગત[૧૪] દીઠા મહમૂદ મોટા કીથા[૧૫]

(અર્થ)

(૧) કરમ (૨) દૂર કિયા (૩) રાઝ (૪) તબીબ (૫) જીસ્મ (૬) ના મુકમ્મલ તબીબ ના તજરૂબાહાર તબીબ (૭) ના કામ કોશિશકી (૮) જુંબિશ (૯) હરકત (૧૦) દર્દ,(વિદેના - ગુજરાતીમેં) (૧૧) દિખાએ (૧૨) બાન્ટ લીયા (૧૩) દિલ કે અંદર (૧૪) ઝાહીર (પ્રગટ-ગુજરાતી મેં) (૧૫) કિયા (કિધા - ગુજરાતીમેં)

૧૪

કોઇ આંખો[૧] રે માને[૨] કયૂં કરૂં વાલ્હા કયૂં લહૂં[૩]

સહી પ્યાર મેરે મન જીસ્કા સો પિયુ હોણા નજાનુ કિસ્કા

અહનિસ જીવરે મેરે યે ધસ્કા

મૈં બહુતી લેખ લિખાએ મેરે સાઇં લગ કોઇ ન જાએ

હૂં રહી રે ઉસકી અમાઇ[૪]

ખેંપ[૫] કરતે પિલે જો મીતા મૈં બહુતીં ઉસ લગ કીતા

સબ કરવા હુઆ સૌ મીઠા

કબ શહ હંસમુઝકૂં રાખે કોઇ પંડિત સાચ ન આખે

ધન[૬] એક જીવ કેતા રાખે

નિસદિન મહમૂહ છાંનવે[૭] છાવે જો પીર આપીં આપ મિલાવે

તો યે દુખરા મનકા જાવે

અર્થ

(૧) કહો
(૨) મુઝે
(૩) કૈસે સમ ઝૂં
(૪) લાચાર
(૫) ફેરા કરતે, ફેરી કરતે
(૬) ખાવિન્દ (ધણી - ગુજરાતીમેં)
(૭) આજીઝી વ ઇલ્તેજા કરે

૧૫

રાવલ રાજ મારગ જાન — જોગી જોગ મારગ જાન

દરસન અપના પિછાન — ભુલા બચન કર મન[૧] આન

કહૂં કંઠા જોગને — જો જીવ રાખે ઠાંઉં[૨]

હાટ[૩] ખપોરને દંડ[૪] લેતા — કયા જોગી ધરિયા[૫] નાઉં

ગયા[૬] ભભુત સૌ આપ ચરાવે[૭] — ડૂબરે પટેકે કાજ

ચૂપકે ન્આવે જગ સુનાવે — તો ભી ન્આવે લાજ

અમરત બેલ નવું જીવ લાવે — નરસે[૯] કરે ભાવ[૧૦]

સોનુ[૧૧] દીઠી પંથ ભુલા — ભિકલરી[૧૨] કે સાવ

નૈન ઘડી સીસ ઘર લે — કહાન્લેકી[૧૩] સાધ

મહમૂદ કરમ બંધન જીવ બંધિયા — કહાન મંદિરા આવ

સત[૧૫] કછોટા જનમ બાંધે — દસ્ટરાખેં[૧૬] માક[૧૭]

મંઢ[૧૮] દેખી પંદ[૧૯] ભારે — તોગિહા[૨૦] બૈરાગ

સંધે[૨૧] ગોરક રુધ[૨૨] ભીતર — બાહર ઢૂંઢે કાંહ[૨૩]

બહુત તીરત તુ ફિરહો[૨૪] ભીતર — સોધ ઘટમાહ[૨૫]

મુકત પુરી આપની — પરહર[૨૬] સધલે[૨૭] ભોગ

મહમૂદ બચન જો ઉચરે[૨૮] તો — હોય જોગ સંજોગ[૨૯]

(અર્થ) : (૧) મન મેં લેઆ (૨) કિકાના (૩) સૌદા બાઝાર ખરીદને (૪) કિમત, દંડ (૫) નામ (૬) રાખ, ભભુત (૭) ચખ્હાવે (૮) ડુબલે (૯) ગલત, ખોટે (૧૦) હાવ ભાવકરે (૧૧) સોના દેખકર (૧૨) પુરા ભુખલરા (૧૩) કનહિયા કી સોચ (૧૪) સાંચ કા કછોટા (જુડા) (૧૫) અપની ઝિંદગીમેં (૧૬) નઝર રખ્ખેં (૧૭) મખ્ખી પર, નિશાને પર (૧૮) જોગીયોંકી રિહાઇશ (મઢ - ગુજરાતીમેં (૧૯) દેખે (૨૦) તર્કકર દિયા (ત્યાગ્યા - ગુજરાતીમેં) (૨૧) સારે ગોરખ ધંધે (૨૨) દિલકે અંદર (૨૩) કયૂં (૨૪) ફિરે (૨૫) બદનમેં અપને અંદર (૨૬) છોડ દે (૨૭) સારે (૨૮) બોલે (૨૯) મોકા - મહલકે મુતાબિક

૧૬

મુઝ તું હી ભાવે તૂંહી હોય તેરા તિસે નિઢોંએ[૧]

સબ ઠાંહાં તૂંહી સોહે[૨] કોઇ રે નિરખ નજોવે[૩]

આપ છુપિયા પરઘટ હોવે[૪]

તૂ એસા ચતુર હોર ઘૂરત[૫ ૬] કો લહે ન તેરી સુરત[૭]

હો નેનૂં ભીતર સુરત

નૈનૂંમે મહમૂહ રાખે આપ હે ખી કભીં ન વાખે[૮]

લોક ન લહે ગેલી આખે[૯ ૧૦]

(અર્થ) (૧) અપનાએં (૨) સુહાયે (૩) બરિકીસે (૪) ઝાહિર (પ્રગટ - ગુજરાતીમેં) (૫) ઔર (૬) ઝીરક, ચાલાક (ઘૂર્ત - ગુજરાતીમેં) (૭) સમઝે (૮) બંધ કરે (૯) પાગલ (ઘેલી - ગુજરાતીમેં) (૧૦) કહે.

૧૭

ચેતે નહીં કે ચેતનહારા આજકાલ જે ચલનહારા

નેનૂં[૧] પરતિક જાં ઘટ[૨] જોવે ચેતે નહીં કયા ઘેહલા[૩] હોવે

વાટ માલી[૪] રે સબ જગ ચલિયા ઇસ જૈફી[૫] પર કયા તું માલિયા[૬]

ચલ ગએ પંથી કૂચ બતાએ[૭ ૮] ઇસ પંથે જઇ સુધ[૯] ન આવે

ચેત બિચારી ચેત બિચારે જોના ચેતે બાબિલા[૧૦]

(અર્થ) (૧) નઝરકે સામને (પ્રત્યક્ષ - ગુજરાતીમે) (૨) જીસ્મ ઔર જાન(જાન - ઘટ) (૩) પાગલ (ઘેહલા - ગુજરાતી) (૪) રાહ પકડકર (૫) ઝઇફી બુઢાપા (૬) ઝિંદગી ગુઝારી (૭) મુસાફિર (૮) કૂચ કર ગએ (૯) હોશ, સુધ-બુધ (૧૦) બાવલા

૧૮

કૌન ચેલા કહ્યા કરસે કો' સિખ્લાવે

પિદલ[૧] માપકી દરીશ્ટ[૨] બંધાઇ મારગ[૩] કુન પરમાવે[૪]

લાહે[૫] કારન મોલ ગુનવાવે[૬] સંવરત[૭] સત ન હોય

છાંડા ઝૂટ[૮] સભુંકૂં ભાવે સાચ ન[૯] રાચે કોઇ

સિધ[૧૦] સાધકર જે આગેં હોણે તૈસા મિલે ન કોઇ

માયા[૧૧] સીતીં જીવ બંધાના મોટા કારન સોહી[૧૨]

બેદપુરાન[૧૩] ભની ભની[૧૪] દેખે પૂછો પંદિત જોસી

સીખ મહમૂદકી મન ધરસે[૧૫] દરસન તિન્કૂં હોસે[૧૬]

(અર્થ)

(૧) પેદલ માપ (૨) નઝરિયા બનાયા (દસ્ટિ ગુજરાતીમે) (૩) રાસ્તે કો (૪) નાપે (૫) જલનકી વજહસે (૬) મોલ બઢવાયે (૭) ગરઝ (સ્વાર્થ - ગુજરાતીમે (૮) (ઝુટ મુટ) મનઘળત ઝુટ (૯) પસંદ ન પડે સાઝગાર નહો. (૧૦) હુસૂલે મકસદ કે સાથ (૧૧) હુસૂલે દૌલત કે લિએ (૧૨) વહી (૧૩) વેદ ઔર પુરાણ- હિનદુ ધર્મકી કિતાબે (૧૪) પઢકર (૧૫) મન મેં રખે (૧૬) ઉસકો

૧૯

મેરે અવગુન છેહ[૧] નહીં અલ્લાહ તું કર મેરી સાર[૨]

મુઝ તુંહીં પાર ઉતાર મુઝ તુંહી જીવ અવઘાર[૩]

લોયન વારે ના[૪] રહેં રે કાન ન મેરે હાથ

જીબ[૫] સ્વાદીં આપણી યે જીવરા બારા[૬] બાટ

અમરતવાની મૌનકી આણી[૭] ચિંત અનેરે ઘાએ[૮]

યે તન મીત ન હોર[૯] હૈં મૈં દેખિયા ડોક બજાએ[૧૦]

બીનવે મહમૂદ સારિયાં રે અવગુન દોસ નિવાર[૧૧]

યે જીવ મેરે બસ નહીં અલ્લાહ તું કર મેરી સાર

(અર્થ)
(૧) ફરેબ (૨) હિફાઝત કર, ખબર લે (૩) આસરા (૪) રોકે ન રૂકેં
(૫) લિઝઝતકી આદી જીભ (૬) બગાવતપર (બ્હારવટ - ગુજરાતીમે
(૭) અપનાઇ (૮) અનોખે (૯) ઔર નહીં હૈં (૧૦) મુકમ્મલ યકીન કે સાથ
(૧૧) દૂર કર

૨૦

સજના મિલેગો આજ આજ સુલખણી[૧] રાત

યે બિરહ[૨] બિરહકી બાત

સજન મિલનકૂં આગમ[૩] હોણા મોરે અંગ ફિરકે બાંહ[૪]

આંગન કાગા સુકન[૫] કવે આજ મિલ્સે મોરે નાંહ[૬]

કાગલ લિખ સંદેસ પઢાયૂં પિયૂ લગ મીઠે[૭] બેન

આવન કહિયુ સુ આવસે માઇ હૂં દેખૂં ગી તેણ[૮]

મહમૂદ સાંઇ સેવીયારે રેન સુબ્હાઇ જાગ

લોક અચંબા હો રહિયા જબ દીઠા ભાગ[૯] સુહાગ

(અર્થ)

(૧) અરછે લરછનવાલી સઆદત મંદ (૨) ફિરાક, જુદાઇ (૩) આમદ (૪) બાંહોમે લપેટકર (૫) કુછ બાત કહે (૬) મેરા પ્યારા (૭) મીઠે બોલ (મીઠા વેણ ગુજરાતીમેં) (૮) ઉસે (૯) કિસ્મતમેં સુહાગ

૨૧

ચતુર બાલમ હૂં સોતે બાર ન લાગો

સહી સમાની મન[૧] હેત આણે નિસ દિન ચૂંહી માંગુ

હૂં તો બરા[૨]ની બાત નજાનૂં ઓરૂં જીવ ન લાઉં

હૂં મેરા પિયુકો બુરા આખે ઉસ મુખ લૂંણ[૩] ચબાઉં

લોકા મનથી બિમા[૪]સ નબોલે આંય[૫] બરાઇ તાપે

જો જીભ[૬] કાઠ અગન[૭] મુખ દિજે જે કિરગી[૮]સી સ્વાપે

કાઝી મહેમૂદ પીર હમારા ચાયલંઘા સો[૯]ઘન સેવે

મૈં મન મહમૂદ નિસ્[૧૦]જં જાનિયા હમ દુખ દઈ ન દેવે

(અર્થ)

(૧) દિલસે પ્યાર કરે (૨) બળ્હાની (૩) બુરા માનુ, લુણ ચબાના (મુહાવરા) (૪) સોચકર (૫) આંચ બળ્હાકર (૬) ઝબાન કાટકર (૭) મુંહ પર આગ લગાએં (બુરા બોલ્ને પર રોક લગાએં)ના પસંદીદા બાત કહે (૮) કરકસ (કર્કશ ગુજરાતીમેં) (૯) બિયાહતા ઔરત (૧૦) ચકીનન

૨૦

સજના મિલેગો આજ આજ સુલખણી[૧] રાત

યે બિરહ[૨] બિરહકી બાત

સજન મિલનકૂં આગમ[૩] હોણા મોરે અંગ ફિરકે બાંહ[૪]

આંગન કાગા સુકન[૫] કવે આજ મિલ્સે મોરે નાંહ[૬]

કાગલ લિખ સંદેસ પઢાયૂં પિયૂ લગ મીઠે[૭] બેન

આવન કહિયુ સુ આવસે માઇ હૂં દેખૂં ગી તેણ[૮]

મહમૂદ સાંઇ સેવીયારે રેન સુબ્હાઇ જાગ

લોક અચંબા હો રહિયા જબ દીઠા ભાગ[૯] સુહાગ

(અર્થ)

(૧) અરછે લરછનવાલી સઆદત મંદ (૨) ફિરાક, જુદાઇ (૩) આમદ (૪) બાંહોમે લપેટકર (૫) કુછ બાત કહે (૬) મેરા પ્યારા (૭) મીઠે બોલ (મીઠા વેણ ગુજરાતીમેં) (૮) ઉસે (૯) કિસ્મતમેં સુહાગ

૨૧

ચતુર બાલમ હૂં
સોતે બાર ન લાગો

સહી સમાની મન[૧] હેત આણે
નિસ દિન ચૂંહી માંગુ

હૂં તો બરા[૨]ની બાત નજાનૂં
ઓડું જીવ ન લાઉં

હૂં મેરા પિયુકો બુરા આખે
ઉસ મુખ લૂંણ[૩] ચબાઉં

લોકા મનથી બિમા[૪]સ નબોલે
આંચ[૫] બરાઇ તાપે

જો જીભ[૬] કાઠ અગન[૭] મુખ દિજે
જે કિરગી[૮]સી સ્વાપે

કાઝી મહેમૂદ પીર હમારા
ચાયલંધા સોધ[૯]ન સેવે

મૈં મન મહમૂદ નિસ[૧૦]જં જાનિયા
હમ દુખ દઈ ન દેવે

(અર્થ)
(૧) દિલસે પ્યાર કરે (૨) બળ્હાની (૩) બુરા માનુ, લુણ ચબાના (મુહાવરા) (૪) સોચકર (૫) આંચ બળ્હાકર (૬) ઝબાન કાટકર (૭) મુંહ પર આગ લગાએં (બુરા બોલ્ને પર રોક લગાએં)ના પસંદીદા બાત કહે (૮) કરકસ (કર્કશ ગુજરાતીમેં) (૯) બિયાહતા ઔરત (૧૦) ચકીનન

૨૨

લૂણ જીનૂંકા ખાવ્હેં તેની[૧] સાંમીં હોવેં
હીણા[૨] પાપન જો રહિયા મન મેલ ન ધોવેં
હિન્દુ[૩] તુરક સંત છાંદનિયા[૪] સબ અવગત[૫] જાવેં
કાઝી બના વટ કર[૬] ચલે કૂલ[૭] આપ લજાવેં
જાને જીસકૂં યે ભલા સો ચેહ[૮] દિખ્લાવે
એકાકાર[૯] સૌ યૂં હુવા કોઇ ઘટ[૧૦] ન પાવે
બેદ[૧૧] ભણે મુખ અપને સીખ ઓરૂં દેવે
બેટી-બેટા હોય આપણે દામ ઉસ્કે લેવે
ઐસા કરેં જો અપકરમ[૧૨] બ્યાજ ઉસ્કા ખાવેં
બોલ એક સતકા મન ધરેં યૂં મહમૂદ આખે
સગલૂં[૧૩] ભીતર વે ભલા જે આબાર[૧૪] અપના રાખે
ઐસી પુર સંસાર કી યે કાલ[૧૫] ઉજારે
જમ આહિણે તન સસ્લા મન લેહ બિચારે

(અર્થ)

(૧) ઉસકે સામને (૨) પાપી હીલ (૩) હિન્દુ તુર્ક (૪) સાધુ સાધ્વીયાં (૫) મુક્તલે હો, સમઝ લેં, (૬) રોબસે (૭) નસબ (કૂળ-ગુજરાતીમેં) (૮) વહી ચેહરા (વહી ખયાલ) (૯) એક હો જાએ (૧૦) કિનારા (ઘાટ-ગુજરાતીમેં) (૧૧) વેદ પઢે (મઝહબી કિતાબેં પઢેં) (૧૨) બુરે કામ (૧૩) તમામ (૧૪) એહસાન (૧૫) ઝમાના

૨૩

સુન રે મેહમૂઢ સીખ હમારી ઘૂન[૧] સૌપર કીંજે

હિન હિન આએ સો ઘટતે જાવેં લાહા[૨] જીવનકા લિજેં

આગીં આગીં રે બહોત ભવ[૩] તેરી ચલતી હિકજ[૪] છાંહાં[૫]

બાકિયા પકળિયાં બિરદબુલાઇ[૬] ઘાણ[૮] સૌ ઇસ કુલ માહાં

ઘાણ[૧૦] સુ માનસ જન બળતા[૧૧] બદન[૧૨] સેંહ જો હોતે છેલે[૧૩]

રતન સરીખે જતન કરતે કૈસે સૌ માયા મેલે

એક પતિને મીર[૧૩] મલિકજી પીર પૈગંમ્બર[૧૪] સારે

આગેં[૧૫] ઠહેર[૧૬] હો કોઇ ન રહિયા તૂ મન ચેત બિચારે

બોલ એક સતકા તૂઝ મહેમૂદઆખે[૧૭] ગ્યાન મનમાંહ આણે

નીદ સોતેં જયૂ સોહના[૧૮] પાયે જીવના ઐસા જાણે

(અર્થ)
(૧) ગુન, સિફત (૨) લાભ, ફાએદા (લ્હાવો-ગુજરાતીમેં) (૩) ઝમાને (ભવ-ગુજરાતીમેં) (૪) બળી (હિઝ્જ-ગુજરાતીમેં) (૫) છાંવ (૬) લગામ (૭) ગાનેવાલોં કા ગિરોહ (૮) હુજુમ (૯) કુલ દુનિયામેં (૧૦) જમઘટ (૧૧) બળહતા (૧૨) જિસ્મસે (૧૩) છેલ છબીલે (૧૪) પીરો બુઝુર્ગ (૧૫) આગે (૧૬) ઠેહરા (૧૭) કહે (૧૮) ખ્વાબ (શમણું-ગુજરાતીમેં)

૨૪

નેહર[૧] વલાયો[૨] મન ડોલાયો[૩] રે તોરે આંઘરિયાં[૪]

સાથી ભંવર કંવલ જ્યું પાંખુરિયાં હૂં રાતી રંગ[૫] તિહારી

કર સ્રીજન સાર હમારી ઘનવારી તુઝ બલિહારી

તૂન સમરત મીત કહાવે કોય તેરે જમલ[૬] ન્આવે

મુઝ તુઝ બિન ઔર ન્ભાવે

સાંઇ તુમ[૭]સૂં કિયા મુઝ જોરી તુઝ લગ પ્રીત સભા[૮]સૂ તોરી

તોડી પ્રીત તમુસૂં જોરી

કાઝી મોહમ્મદ તુન મેરે ભાવે જીવ ઇસ બિન મહમૂદ કે નદા[૯]રે

શાહ ચલંધા પીર રે.

(અર્થ)

(૧) બાબુલ કા ઘર, પીહર (૨) ઝખ્સતી (૩) ડોલા, ઝૂમા (૪) આંગન
(૫) તેરી રંગ રાતી (૬) રૂપ, જમાલ (૭) તુમ્હારે સાથ (૮) સબ સે તોડી
(૯) નિધારે, બે સહારા (નિરાધાર-ગુજરાતીમેં)

૨૫

કોઇ કહો કદ[૧] મિલસે મેરા સાજનિયાં

દિન ગિન ગિન કાટે મોરી અંખૂરિયાં[૨]

નીંદ[૩] છાને છાને લાય[૪] કરે

મુઝ ઓચિંત ભરકે ભાય[૫] કરી

આપ રહિયા ચિંત ઓચાય[૬] કરી

હું અપરાધી પિયૂ નિરદોસી રે નિત ઉઠ પૂછું પંડિત જોસી રે

કબ દરસન સાંઇ કા હોસે રે

મૈં બહુત ભીતર અખ્યારી[૭] રે મેરે અવગુન મનલે રહિયા રે

મૈં દુખ સુખ તુઝ લગ સહિયારે

કાઝી મોહમ્મદ તન પીર મનાએ રે શાહ ચાલંધા કે બલબલ જાએં રે

મહમૂદ સાંઇસૂ મન લાએં રે

(અર્થ)
(૧) કબ (૨) આંખે (૩) આંસૂ (નીર ગુજ.)(૪) લાયા કિયે (૫) પસંદ કી, ભાઇ (૬) છોડકર (૭) અકેલી

૨૬

તુન ભાગ સુહાગેં ભરિયા — મુઝ મિલ્યાને મૈં વરિયા[૧]

જયૂં જયૂં હેખૂં હૂં મુખ તેરા — માંજ સહિયાં મુઝ મુહત ઘનેરા[૨]

હૂં તિતખન સ્રીજન માનીરે[૩] — જબ પાલવ તેરે બાંધી

મૈં તુઝસા કોઈ ન હીઠા — સબ્હાંથી[૪] તૂંહી મન મીઠા[૫]

મન તુઝ[૬] બિના કોઈ નભાવે — સરન તેરી સોઘન[૭] કહાવે

મિલ્યા નબી મોહમ્મદ મીતા — અબ મહમૂદકી ગઈ ચીતા

મેરે અવગુન ગુન કર લિજેં — હીન દૂંના[૮] કા મુઝ સુખ દિજેં

(૧) બિયાહી (૨) બહોત (૩) ઉસીપલ (૪) સબસે (૫) મુઝે મીઠા લગે
(૬) મુઝે તેરે બિના (૭) ઔરત, બિયાહતા (૮) હીન દુનિયાં

૨૭

આપને પાંહરે[૧] દિન હો ચાર ગત[૨] દિન સાંઇ

રહિયા બિસારાય[૩] દિન દિન રે જુગ[૪] જાવ્હેં

એક માસ કેહકર કંથ[૫] ચલિયા ગયા માસ ન્આઇયા

ઇસ માસ જાતે જીવ જીસે કહીં કેહ ન નસાઇ[૬]યા

ખોલ મનતીં[૭] બોલ દેતા પાય સાચે પાસે

યે જીવ જાતા પિયૂ રાખેં આવે ઘર[૮] સમઝાને

તુઝયાજ બનસે કાજ સાંઇ આજ મંદિર આયે

સબકી ઉસીકલ[૯] હૂં હૂઇ હબ કલંક હમ નચરાયે

કાઝી મોહમ્મદ પીર હમારા ચાલંધે રહો દુખ ખોરન[૧૦]

ઇસ દુખ ખેતાં[૧૧] સુખ હોવે મહમૂદ સાંઇ હૂં કહૂં

(અર્થ)

(૧) સીધે (પાંસરા-ગુજરાતીમેં) (૨) ઘટ, ઘળી, સાઅત (૩) ભુલાતે (વિસરાય-ગુજરાતીમેં) (૪) ઝમાના (યુગ-ગુજરાતીમેં) (૫) મઅશુક (૬) ભગાયા (૭) દિલ સે (૮) ખાવિન્દ (૯) મજબુર, ફિકરમંદ (૧૦) બાઝુમેં (કોરણ-ગુજરાતી) (૧૧) ઉઠાતે, તહમ્મૂલ કરતે

૨૮

હું રહી રે અમાહી[૧] સુખથીં મેરા જીવકા વાલા[૨] હે નહીં

મુઝ આસા તેરી હે રે ઘની[૩] તિલ દેખને સાંઇ મુઝ ભની[૪]

સર મેરે તુઝસા હે ઘની હૂં આસા તેરી મન ઘરૂં

જીવ કેતા[૫] સંતોકૂં કયૂં રહું તુઝ બાજૅ[૬] ન કિસી મન ઘરૂં

ખેપ[૭] કરનેકા યું ભાર તલિયા[૮] કો મન્તર ન ઐસા મિલ્યા

ઈસ બિરહી સીતેં મુઝ તળપાવન

કહો મહમૂદ શહ કહેં કયા કરે કો મીત ન એસા મુઝ પરે

પીડ મેરી જીસ્થીં કુછ પરે[૧૦]

(અર્થ)

(૧) મેહરૂમ (૨) જાનસે પ્યારા (૩) બહોત (૪) મેરી તરફ (૫) કિતના
(૬) રહૂં (૭) તેરે બિના દૂસરા (૮) ઢૌરા કરતે (૯) ટલ ગયા (૧૦) ઉપર

૨૯

પિયૂ ન મિલે ચાવકર જીવ કયૂં બહલાઉં

દિસ ન્આખે કોઇ મુઝ હૂં કીધર જાઉં

પંડિત જોસી મેલકર[૧] મેં જોસ[૨] દિખાએ

રાસ[૩] અપની દિખલાયકર સબ ગિરહ પરનાઇ[૪]

પંડિત પૂછે હીસકી[૫] કયા કરૂં સુ માઇ

જેથે તીરથ જગ મંહીં મૈં ફિર સબ કીતે

જલથલ જહાં લગ પાવ ફિરે મૈં જા જા હીઠે[૬]

કોન લહે દુખ મેરણે[૭] જે પીયૂ લગ બીતે

કિસ કહૂં દુખ અપનાં મહમૂદ સુનાઉં

ઇસ ગુસાઇં મન ઘરૂં હોર જીવ સમઝાઉં

નબી મોહમ્મદ જો મિલે તો બૂંજ ન[૮] પાઉં

(અર્થ)

(૧) તય કર કે, બુલાકર (૨) ફાલ (૩) રાસીફલ (૪) ગાંઠ બંધવાઇ

(૫) સિમ્ત કે મુતઅલ્લિક (૬) દેખે (૭) મેરે (૮) બુઝ ન પાઉં, સમઝ ન પાઉં

30

આંખો[૧] લોકા[૨] પિયૂને મેરી જીવકી બાતા[૩]

હું રાહ તેરી વારની[૪] તું કિસકા રાતા

મુઝ ન ભાવે તુઝ બિન મૈં સબકો દીઠા[૫]

નેહ[૬] તુમ્હારા કરતીં સાઈયાં તુ મુઝ લાગા મીઠા

હું સુહાગન તેરણી[૭] શહ નેહ ન તોળૂં

સેવા તુમ્હારી કરતીં સાંઈમુખ ન મોળૂં

કાઝી મોહમ્મદ તન પીર હે ચાલંધા મેરા

મહમૂદ માંગે સાંઈયાં રે દરસન તેરા

(અર્થ)

(૧) કહો (૨) લોગ (૩) બાતેં (૪) કુરબાન (૫) દેખા (૬) પ્યાર (સ્નેહ-ગુજરાતીમેં) (૭) ઉસકી

૩૧

એક સંદેસો સાજન મોકલો હેણું[૧] ઠાણું[૨] હોય

માન ઓમાંહું[૩] વાલા લઇ ઇત ઘનૂં[૪] લ્હે ન તુઝ લગ કોઇ

માહિલી પીડન વાલ્હા લિએ કિસ કહૂં મરમ[૫] ના હોય કોઇ

પાંજર[૬] બલિમિયુ[૭] સાજન સાંભરિયા[૮] ધુવાં ન પરગટ હોય

જે સોઘન ભી હૂં તેરી બિન્તી કાન ઘરિયા

તુઝ મુખ જોવન લોચન[૯] ઘોયાં વાલ્હા વલન[૧૦] કરિયા

મનમાંહ બિસારી વાલા લઇ કે રેહતી હૂં તેરી ગુનદાસ[૧૧]

આન પરી બીનવે મહમૂદ બિન્તી પૂરવેં મન્હ જી[૧૨] આસ

(અર્થ)
(૧) બાતિન (૨) ઠંડા, ઠિકાને પર (૩) પાઉં (૪) ઇતના સારા (૫) અંદરુની દર્દ (૬) જીસ્મ, પીંજર (૭) જલાયા (૮) યાદ આયા (૯) આંખે (૧૦) અચ્છે કામ (૧૧) ગુનોં કી દાસી (૧૨) મનકી

32

બાંધે[૧] પાલવ તેરણે[૨] આજ સંતાપી[૩] કે મુઝ

કાલ જાઉંગી પિહરણે[૪] કોન બતાવેગા તુઝ

હમસું છેહ[૫] ન કીજીં ઇતના મનમાંહ બિમાસ[૬]

કાજ પરેગા મુઝસું ભોર[૭] તુ કરસે મેરી આસ

૩ઠી જાઉંગી બાપ કેરી તેરે ઘર આવેગા કોન

દુખ નિબરેં[૮] બાપ કેરે તુઝસું બોલેગા કોન

બાબા કેરી લાડલી પરણી[૯] બહોતી[૧૦] કોડ

સોખિયાં[૧૧] સબ ન લેખે[૧૨] રે મેરે કિસી હોર[૧૩]

મંદિર મારે બેઠી દેખૂંગી સુખ

બાબા કેરી વારની રે કુન ચઢાવે મુખ

પ્રેમન પપિયાર[૧૪] બાવલા રે છૂતી[૧૫] લાલચ જીસ ભાયે

મહમૂદ જીવ તિસ લાયેં રે જીસ્થીં ભુલ ન્આયે

(અર્થ)

(૧) દામન બાંધકર (૨) ઉસ્કે (૩) પરેશાન હાલ (૪) પિહર (૫) ફરેબ (૬) ફિક્ર પરેશાની (૭) સુબહ (૮) દૂર હોં (નિવડે-ગુજરાતીમેં) (૯) શાદીકી, બિયાહી (૧૦) બહોત ઉમ્મીદોં કે સાથ (૧૧) નાઝ-નખરે (૧૨) ન ચલે (૧૩) મેરી કિસી જાનિબ (૧૪) પ્રેમી પપીહા (૧૫) ઝૂટી લાલચ

33

દેખૂં સલોને બાટ[૧]ડી સુન મેરે સાંઇ
બાન્ક સંવા[૨]ડૂં પટીયાં શહ તેરે તા[૩]ઇં

ચોટી ગુંધાઉં મૂય[૪]બંદ સર ફૂલ[૫]ળે બાયે
કાન કલાફર ઘૂટીયાં તિરફૂં[૬]ટીયાં લાયે

સર ટીકા ગાલ[૭] પંજરી ખ્યાલ પિયૂકે લાયે
નાક મોતી નક ફુલળે લટકન સુહાયે

હાત[૮] તાઇત બાઝુબંદસૂં સાંઇ નામ તમ્હારે
દૂસરે જીવ ન લાઇસું મીત હમારે

હાત ગજરે પંજદસ્તીયાં પેહર રાતા ચૂડા
પેહડૂં બાલે અંગુઠીયાં બાંધૂં બાંકા જૂળા

ગલે ગુલૂબંદ મલકે રે મોતીસરાયાં સુહાના રે
ગલે સુહાવે સંકલે આનંદી[૯] હાર હમેલાં લટકેરે

પાયલ પંજન[૧૦] બાજની પેહર પલ્લુ[૧૧] દિખાઉં
અનૂ[૧૨]ટ બજવે ઘુંઘડૂં દૂન્હેં પાં[૧૩]વ લાઉં

મહમૂદ મીઠરા પાઇયા તનમન કુરબાની
તાજ હમુંસર સાઇયાં તેરી છા અરઝા[૧૪]ની

(અર્થ) (૧) બાટ, રાહ, ઇન્તેઝાર (૨) માંગ (૩) તેરે લિયે (૪) બોરીયે, બાલમેં લગાને કે ફુલ (૫) સર પર ફુલ (૬) કાન કી તિરકુની ઘુંટીયાં (૭) પાંચ સરોંવાલા ગાલ કા ઝેવર (૮) ટાઇટ બાઝુબંદ (૯) મશ્હુર આણંદી સંકલે (૧૦) બજતી પંજન (૧૧) પૈર (૧૨) અનોખે (૧૩) દોનું પાઉં (૧૪) તેરી કિમતી છાંવ

૩૪

આપ દિખા પિયૂ એક બારકો

હમ તો તેરી[૧]રીયાં નહીં કો પારકો

સહી સંદેસો પિયૂને જાને કહેં

બિચ[૨]કુ લાઇને રહિયો જીવ તો થા[૩]મોંન્હે

બરસું અ[૪]માહે પિયુ ભ[૫]માને જીવ

તેરે દરસન કેરે જાઉંગી હૂં

તુઝ તો ઠાં[૬]ઉં નહીં કયા જાનૂં

પિયુ તું કહાં રે બસે

મહમૂદ પતીને જંપતે પિયૂ

તિસ તું કે[૭]રે કસે.

(અર્થ)
(૧) તેરી (જમા કા સેગા) (૨) બિચમેં (૩) થામો, સહારા દો (૪) મેહરૂમ
(૫) પીછે ફિરાએ રહી (૬) ઠિકાના (૭) પીછે ખીંચે, પીછે ઘસીટે

૩૫

આઘલ ચલના પિછલ ચલનાં સાંભલ ઈતનાં કરનાં

આસ ગુસાઇ કી મન ઘરલે જીવ સાંઇ કી સરનાં[૧]

જે કામ સાંઇકૂં સોંપે બુરા કહીં ન હોસે

જાન[૨] હોવે સો એસા આખે પૂછેં પંડિત જોસી

જે જિસ લિખિયા ભાગ[૩] મિલા રે તૈસા સોહિજ[૪] પાવે

અવસર અપનાં આજ પિછાનેં મત પીછીં પછતાવે

મહમૂદ કી સીખ મનમાંહ ઘર લે ચલે રાસ કરાંસ[૫]

અપને ઘની કે ચરનૂં રહે પુગી મનકી આસ.

(અર્થ)

(૧) સરનમેં, તાબેઅ (૨) જાનકારી હો (૩) નસીબમેં (૪) વૈસા હી

(૫) મઅમુલ કે મુતાબિક કઅહો કહમી સે

૩૬

આજ સુલખની[૧] રાતડી શહ હમ ઘર આયા

જે બરહા મન ચિંતીયા[૨] સો મેં બૈઠી પાયા

બીચ મશાતા[૩] ઘાલકર અમળી[૪] કામ જુડાયા

બાબુલે[૫] રાસ દિખાયકર સબ (કૃત) કિત[૬] મિલાયા

ઘોલ[૭] ઘમાયન બાજતે શહ બિયાહ[૮] કિનાયા

તખત પાલક સબ માંડિયા[૯] નિજતૂંમેં[૧૦] શહ પાયા

તાજ સુરાસા[૧૧] સેહરા હીરે માનેક લાયા

તાઝી[૧૨] ઘોળા ચતુરસી[૧૩] શહ બિયાહને આયા

સરતૂં[૧૪] સીતીં[૧૫] દૂરિયાં ભાયૂં[૧૬] મેરે લિખાયા

દે અખ્તાનાં[૧૭] મુલ્લાંકૂં શહ કાંઇ પરાહિયાં[૧૮]

દેતા જલ્વા સહેલિયાં સબ રીતાં કીતીયાં

નૌશા નાખે ફૂલીયાં સૈર ભર લેતીયાં

હંસ હંસ સહી સમાનીયાં નૌબાત ચુનાઇ

ખોલ અખિયાં શહ દેખિયા હૂં કરું બધાઈ

શાહ ચાલંધા તન બહુ ગુના યે ચાઉન પાયા

ધન રે માતા સુલેખની જીન મહમૂદ જાયા

બહુ રે સૂહેલા ઉન કિયા જીસ શહ ઘર આયા

અબ મોતીયાં બધાઈકર કરસૂં અલંગા ભાયા

(અર્થ)

(૧) સઆદત મંદ રાત (સુલક્ષણી-ગુજરાતીમેં) (૨) ફિક્ર સે ભરા દિલ (૩) ઝીનતો સીંગાર કરનેવાલી, રિશ્તોં વગૈરહ જોડનેવાલી ઔરત (૪) અમ્મી, માદર (૫) રાશીફલ (૬) ફેઅલ (કૃત્ય-ગુજરાતીમેં) ફાલ મિલાયે (૭) ઢોલ-ધમાલ (૮) શાદી રચાઇ (૯) માંડે, રખ્ખે (૧૦) ખુસુસી લોગોંમેં (૧૧) નકાબવાલા તાજ (૧૨) અરબી નસ્લ કા ઘોળા (૧૩) ચબરાક, ચાલાક (૧૪) ચોથે બુર્જકા નામ કેકળા (સરતાન) (૧૫) રખ્ખીં (૧૬) નસીબમેં લિખાયા (ભાગ્ય-ગુજરાતીમેં) (૧૭) અકદ કી રકમ (અકદ ખ્વાની કા નઝરાના) (૧૮) પહવાયા (૧૯) સબ રસ્મેં, રીતી રિવાજ (૨૦) ઢોલ, નૌબત (૨૧) નૌબત ચહાઇ, (નૌબત ચહાના-મુહાવરા) કિસી કી મઝાક ઉળાના કિસીકે નામ કા ઢોલ પીટના વગૈરહ (૨૨) મુબારક બાદ દેના (ધન્યવાદ-ગુજરાતી મેં) (૨૩) જનમ દિયા (૨૪) સુહેલા, ચહિતા (૨૫) મોતીયોં કા બધાવા (૨૬) મનમાની કરના, અળંગા લગાના.

૩૭

જોગીણીસું[૧] જીવળા બંધાનાં રાવલે[૨] કે રૂપ

અવિચળ[૩] આસન જબ મૈં દીઠા નિરધારે[૪] અવધૂત

મન[૫] ખેવ કરહિયા સંતોકૂં[૬] પૂન[૭] સાધકર બૈઠ

તનચિંત ભાવે રે પાસ રાવલ કે મિત્રી[૮] સંઢલી બેઠ

નિત[૯] કરઢંપા ઉભી[૧૦] સેવૂં દરસન તેરા ભાવે

જોગ તેરણે મોટે કંથા ધુન્થીં[૧૧] છેહ ન્આવે

જટા મુગુટ કર મોહી પિરથી[૧૨] મંદિરા દેખન કાજ

સીંગી[૧૩] નાદકર ભુરકી[૧૪]લાઇ રેહન સકૂં ઉસ બાજ

મહમૂદ ઉકગ[૧૫] ભભૂત ચરાયે તિસ મન રહિયા ઝૂર

ગોરખ[૧૬] સબ્દેં ભિખ્યા[૧૭] દિજેં ભરપૂર બિઘન[૧૮] સબ દૂર

અર્થ : (૧) જુગની સે દિલ લગા (૨) રાવલ (રાજા) (૩) અટલ તખત, સાકિત ઔર મુસ્બિત (અવિચળ-ગુજરાતીમેં) (૪) ઈરાદા કિયા (૫) દિલ લગાકર (૬) તસલ્લી પાઉં (૭) કારે સવાબ કર કે (૮) દોસ્તી જોડ લી (મૈત્રી-ગુજરાતીમેં) (૯) હાથ બાંધકર (અદબ કે સાથ) (૧૦) ખડે રેહકર (૧૧) ગુનસે (સિફત) (૧૨) દુનિયા કો અપની તરફ મુતવજ્જેહ કી (૧૩) શંખ બજાકર (૧૪) મંતર પળ્હી હુઈ ભુર કી (૧૫) ભભૂત ઔર કાલિખ (ઉંગણ-ગુજરાતીમેં) (૧૬) ગોરખ સબ દેંગે (૧૭) ભુખોં કો દે (૧૮) રૂકાવટ (વિઘ્ન-ગુજરાતીમેં)

૩૮

ચંગે ભાઽ મન લાગા ધીક[૧] હમારે[૨] ભાગ

દિન દિન પ્રીત સૌ અદખી હોવે દેતા[૩]

એક રત્નાલે[૪] હોર મતવાલે બાંક બકીલે નૈન

દેખત[૫] પેખટ જીવ બંધાના સુનસુન અમ્રિત[૬] બૈન

ખોલે વાલે સહિયર[૭] કાલે કંકરીયાલે કેસ

ચાંદ સૂરજ દો દીપ નિધારે[૮] બાંધે ચહુતી[૯] દિસ

આસ હમારી અલ્લાહ પૂરે ગઈ હમારી ચિંતા[૧૦]

મહમૂદ સુખિયા કયૂં ન હોવે નબી મોહમ્મદ મીત

(અર્થ)

(૧) ઝયાદા (અધિક-ગુજરાતીમેં) (૨) હમારે નસીબમેં (૩) દેનેવાલા, દાતાર (૪) રતન જૈસે, ખુબસુરત (૫) ચોખટ દેખકર (૬) બાત (અમરિત વાણી-ગુજરાતીમેં) (૭) કાલાસાંપ, ઘુંઘરિયાલે કાલે બાલ (૮) સહારે બિના (૯) ચારું સિમ્ત, ચો તરફ (૧૦) ફિક્ર

૩૯

અગર ચંદન કા ઢોલિયા[૧] હીરે રતન[૨] જડાવ

સોને રૂપેકા બાણ[૩] ભરાકર ફૂલોં કે[૪] ગુલ લાવ

મણકે[૫] ભાવું લાવન[૬] લાયે હેળે સાધુર આયે

જો ઈતના કહિયા કરસે મીતનાં સહિયાંમાંહ જણવાંયે[૭]

ચંગા[૮] ઢોલન ચંગા સાથી ફૂલું સેજ બિછાઉં

હોય પરાપત[૯] મેરે સહી યૂં કર સ્રીજન પાઉં

દુખ[૧૦] બિસારન સુખ પતેસિયામેં[૧૧] મહમૂહ કેરા સાથી

મીત સલોનાં નબી મોહમ્મદ હૂં ઉસકી રંગરાતી

(અર્થ)

(૧) છોટીસી ખટીયા, ખટુલી (૨) હીરે-મોતીયોં સે જડા (૩) ડોરી (૪) ફુમતોંસે બને ફૂલ (૫) મનોંકી કિમત પર (૬) નમકીન સાલન (૭) જનવાઇ, જાનકારી (૮) બેહતર ખટુલી (૯) હાસિલ (૧૦) દુખ ભુલને (૧૧) સુખ કુરબાન કિયા

૪૦

સજન મિલાવા કે' દિન હોસે[૧] કો' આખો ભાવ[૨]

પીંજર મેરે પિયૂ બસે[૩] ઉસકા મુઝ ચાવ

સાથ ન સાંભલેમુઝકૂં[૪] ન હેં પાંખુરિયાં[૫]

સાંહ[૬] ભરનાં ચાલનાં ઈસ બાટરિયાં[૭]

પિયૂં ન બૂઝે બાર્તળિયાં[૮] મેરા કૌન હવાલ[૯]

જીવ કી પીડન કિસ કહૂં સોકન[૧૦] ચલે ચાલ

મહમૂદ ઝૂરે સાઈયાં બન અપને માંહાં

અવગુન દેખે આપને ગુન એકે નાંહાં

(અર્થ)

(૧) હોગા (૨) કોઇ એહસાસાત સમઝો (૩) જીસ્મમેં (૪) ન સંભાલે (૫) પંખ (૬) ઇશારા કરતે હુએ (૭) રાહ, રાસ્તે પર (૮) બાતેં (૯) હાલ પૂછનેવાલા (૧૦) સૌતન

૪૧

મેરા નોશહ આયા હમઘર યે જીવ[૧] બધાવા દ્યૂંગી મૈં

નેણ[૨] પાયા રંગ ભર

ધન[૩] મૈં મીત જોબન માતી ઈછાં[૪] પૂગીયાં મિલ્યા ન સાથી

ધન આજ સુહાગ કી રાતી

તન પેહરું ચોલા[૫] કસિયા સબ જગ મેરે મન બસિયા

શહ આજ હમૂંસૂં હસિયા

પગ માંડી ચાઉન કરસૂં હો નૈનૂ સુરમાં ભરસૂં

નેહ નીત નવેલા કરસૂં

કાઝી મોહમ્મદ તન ચાલંધા જીને મહમૂદસૂં પ્રીત યૂં આને

યે ભાગ સુહાનગ અરઝાને[૬]

(અર્થ)

(૧) ઈનઆમ, બધાઈ (૨) મૌકા (૩) મુબારક (ધન્ય-ગુજરાતીમેં)

(૪) ઉમ્મીદેં પુરી હુઈ (૫) તના હુઆ, કસકર (૬) આસાન

૪૨

કાઢું ઉસકી જીભળી ઉસ લાઉંલૂણ[૧]

મુઝ સીંતે[૨] મેરે પિયુ કૂં પિયૂ આંખે[૩] કૂં

એકસ બાર પપિહરે જે પિયુ પિયુ કહિયા

ઉસકે સરમેં કયા કિયા જનમ તિયાંસા[૪] રહિયા

ભોંર[૫] જો મેરે પિયૂ કૂં પિયૂ મેરા કેહ સે

ઐસી સિયાસત ચોઘ[૬]ની સૌ અપની પાતે

કાઝી મોહમ્મદ તન બહૂ ગુના ભાગેં[૭] ભરિયા

શાહ ચાલંધા પાઉં સેવતાં મહમૂદ મન ઠંરિયા[૮]

(અર્થ)

(૧) લુણલાના-મુહાવરા (ખાર ખાના, મનમેં ખારાપન લાના (૨) રખ્ખેં, બુલાએં (૩) કયૂં બોલે (૪) પ્યાસા (૫) સુબ્હ (૬) ચાર ગુની (૭) કિસ્મતમેં (૮) દિલકો સુકુન હુવા

૪૩

તુઝ દેખને લુણૂ[૧] મીતા મન મેરે એહી ચિંતા[૨]

હૂં પાપિણી કે તેરે

તેં સાર[૩] બિસારી મેરી કિસ ગુનસુ મીત અવેહરી[૪]

બહૂ સિંધ[૫] ઇયાની ભાલી[૬] યૂં બિરહી તેરી ચાલી

જ્યૂં હોરી કોયલઁકારી[૭]

કાઝી મોહમ્મદ હૂં તન પાઉં જીવ અપનાં ઔર ન[૮] લાઉં

શાહ ચાલંધા પીર મનાઉં

(અર્થ)

(૧) ચાહૂં (૨) યહી ફિક્ર (૩) દેખભાલ ભૂલી (૪) બજાકર રખ્ખી, દોસ્તી કાયમ રખ્ખી (૫) સુરાગ, રાહ, મુઆહેદા (સંધિ-ગુજરાતીમેં) (૬) ઉનકી દેખી (૭) કોયલકાલી (૮) ઓર કિસીકી તરફ ન ફેરું

૪૪

મેરી સહી મીત મિલાઓ કોઇ
મેરે હેણે[૧] તો સુખ હો એ

બન બન હાંદૂં[૨] ઢુંઢતી
સહી ઉભરે[૩]હૂં હંસ લાઉં

કંથ[૪] બિદીસી હો રહિયા
હૂં કયૂંકર પિયૂ મલીસૂં

જે જે કહિયા સો મૈં કી તા
છાનિયાં[૫] મિલસે પિયૂ

આસ ભરી મૈં જનમ ગિન્વાયા
સાઇંલગ રાખિયા જીવ

કાઝી મોહમ્મદ તન શાહ ચાલંધા
મહમૂદ લાગે પાઉં

માંગૂં એક સાંઇમુખ[૬] જાતરા
બીનવૂં સીસ નમાઉં

(અર્થ)
(૧) દિલમેં (૨) ભટકું ફિરું (૩) ઉકસાએ, ઉભારે (૪) સાજન, પ્રિતમ
(૫) ચૂપકે સે, છાના (૬) ચેહરે કે દિદાર

૪૫

આવ સલોને મેરે નૈન સલોને મેરે

મિલે સાંઇ વારી[૧] તેરે ઇતના હૂં જાનું કેળે[૨]

બાટડી[૩] જોઇ જોઇ બરસ ભયે[૪] પિયૂ આવણા[૫] મુઝ કોઇ રે કહે

જલ બિન માછલીયાં જ્યૂં હૂં તુઝ બિન સાંઇ ત્યૂં

નિસ તપૂંને જંપૂં મીતા તેરે તાઇં હૂં

કાઝી મોહમ્મદ તન સુગન[૬] સાંઇ મન ઘરકે[૭] મેરા ચાલંધા કે તાઇં

(અર્થ)

(૧) કુરબાન (૨) બાદમેં (૩) ઇન્તેઝાર, રાહ (૪) હુએ (૫) પિયૂકી આમદ (૬) ગુની, (સુજ્ઞ-ગુજરાતીમેં) (૭) ઘળકે

૪૬

આવ મિલે સ્રીજન ઘોલા રે તેરે નાંઉં બિછાંઉંગી[૧] ખોલા રે

જીસ[૨] નાઉંસે સુખ એતા રે તિસ દેખનકું સુખ કીતા રે

હબ એતા છેહ[૩] ન લીજેં સાંઇ તિલમુઝ દરસન દીજેં

બલ અબલાસૂં એણ[૪] ન કિજેં

સાંઇ મુઝ યૂં તુઝ બિન જાની જયૂં મછલી હોય બિન પાની

યૂં તપતી રૈન બિહાની મુઝ આંખ[૫] સલોને મીતા

કયા અવગુન તેરા કીતા જે યે દુખ હમકૂં દીતા

સાંઇ મહમૂદ તુઝ પર ગાજે[૬] દુખ કેહતાં તુઝ બિન લાજે

પીડ મેરી તુઝથીં ભાંજે[૭]

અર્થ

(૧) ગોદ બિછાઉંગી (૨) જીસ નામસે (૩) ફરેબ, છલાવા (૪) ઐસા
(૫) મુઝે કેહ (૬) ગરજે (૭) દૂર હો, તોળે

૪૭

કહો કયા પુર હોયગી મેરી હૂં ગુની સાઈયાં તેરી

નેકનકાર હૂં નિરધારી પિયૂ પરહર[૧] મન્હે બિસારે

નહી સાંભલ[૨]ની પંથ ભારી

ઐસ કછૂ ન કીતા સ્રીજન મયાગરે મુઝ મીતા

કિસ આખું મન કા બીતા

મૈં છોડ઼ે ને બહૂ પછતાઉં સબકીતા અપનાં[૩] પાઉં

બાર સાંઇ કયા મુખ લાઉં

યે મહમૂદ બહુતીં ઘાયા[૪] પન સાઇંકા અંત[૫] ન પાયા

જવાની ગઇ બુઢાપા આયા

(અર્થ)
(૧) છોડકર (૨) સંભાલ ન સકું (૩) કિયા અપના (૪) હોડભાગ કી
(૫) સરા, સિરા, કિનારા

૪૮

કભીં મુઝ મુખરા દેખન દેહ
અહુબલ[1] ઐસા તેરા નેહ

મુખ દેખન તું મેરા લૂણે[2]
હૂં તુ ખરા નજાનૂં રે

હૂં તુઝ પાસ ન તુ મુઝ દેખે
ઐસા હે તું અજાન

હૂં તું કરતે દોજ[3]ન હોણે
યું તૂ મુઝે ન ભાવે

મુઝ મિલન કૂં જે તું લૂણે
છોર વાર[4]ને ચલી આઇ

અપના કવ[5]જ ન પરગટ હોસે
કોન કેહ સે હોઇ

બાઝી ખેલન હમસૂ આએ
ભૂતે[6] હિરદય સુ બાત

મહમૂદ મનમાંહ બિમાંસ[7] ન કિંજે
મુખ ન્યાણે મોટીવાત

(અર્થ)
(૧) અજબ, મઝબુત, કવી (૨) ચાહે (૩) દો (૪) વારી હોને (૫) કવચ, ખોલીયા (૬) જાને (૭) ફિક્ર, સોંચ, પરેશાની

૪૯

સોઘન[૧] ઝુરે સેજ એકલરી[૨] આવે સાંઇ મુઝ તન બરેહ[૩] પીડ

સો દુખ નિસ દિન દહે સરીર[૪] સાઇયાં રે કિસ અવગન દે ન ધીર[૫]

હું તેરે ગુન લુભાની તેં કિસ અવગુન ચિંત ન્યાની

માંજ સહેલિયાં ખરી લજાની સાંઇ તેરા પંથ સુ દૂર

બીચ મહમૂહ રહિયા બિસોર સાથી રે મિલ આય હમારે પુર

(અર્થ)

(૧) ઔરત, બિયાહતા (૨) અકેલી, તન્હા (૩) બળ્હે દર્દ (૪) જીસ્મકો જલાયે (૫) તસલ્લી, (ધૈર્ય, ધીરવ-ગુજરાતીમેં)

૫૦

જીવરા મિલ્યા પર કિજેં પ્યાર ઘરે પિયૂ જીવ તો ગુન કર લિજેં

જહાં જીવ હોય ઘટમાંહ ત્હાં મિલન માંહ બિમાસે[૧]

આજ કહિયા જો તું ન સુન્સે તો પીછીં પછતાસે

સીખ હમારી કાન ઘર કે હોણા સૌના[૨]

જીન પિયૂ અપના સેવિયા[૩] તિસ કહે કયા ઉનાં[૪]

જે પરિયા[૫] દૂના બાટમેં[૬] તિસ એક ન સૂજે

જાય પૂછો મહમૂદ કૂં જે યે પીડ બૂંજે[૭]

(અર્થ)

(૧) મિલને કી ફિક્ર કરે (૨) હોના સબકા (૩) બનાયા, માના (૪) અધુરા (૫) પળા (૬) દો રાહે પર (૭) સમઝે

૫૧

અરે સાંઇ કૈ તું સંવર ન આયા મુઝ કેળે[૧] ભરા લાયા[૨]

સુનં ઠાકુર મેરી બાતા જીવ મેરા તિલ સમઝાતા

તો તેરા કયા ઘટ જાતા

જયૂં જલ બિન મછલી ત્યૂં તપૂં

નાઉં તેરા નિસદિન હૂં જપૂં

બિછળી[૩] પ્રાપિત[૪] કે દિન તુઝ મિલ સકૂં

કાઝી મોહમ્મદ તન પીર મનાઉં

શાહ ચાલંધે જીવન સુખ પાઉં

સબ દુખ મહમૂદ આખ જનાઉં[૫] રે

(અર્થ)

(૧) પીછે (૨) જોળ લાયા (૩) બિછડકર (૪) હાસિલ (૫) ખબર કરું, જાનકારી દૂં.

૫૨

તુઝ બલ સાજનાં રે ભેગીં[૧] લઇ સરન[૨] સંભાલ

ચંદા બેરી બાવલા મરગ[૩] આહિણે પાસ

ગુણી[૪] બૈરી બિરહ[૫] ટાળે તુમ બિન ઘરી[૬] છ માસ

તબ લગ પ્રીત સેહલી[૭] જબ લગ સાજન પાસ

આઇ ન દેખે તુઝ બનાં રે મુઝ તન લોહૂ ન માસ

જબકા બિછળા સાઇયાં બિસોયા[૮] હાર સિંગાર

આપ સંવાડે તુઝ બનાં રે સબકો કરસે.....

જીન જીન કેરે બુફરે[૯] હેણા[૧૦] સૌ દામાં ડોલ[૧૧]

તુમ બિન ઘનં[૧૨] ન સુહાવેં રે કાજલ ફૂલ તંબૂલ

બિનવે મહમૂદ બીનતી રે માંગે તેરા દાસ

સોદન ચંગા તું કરે રે બેસું શહ કે પાસ

(અર્થ)

(૧) સાથમેં (૨) હિફાઝત કર (૩) મોત કા ફરિશ્તા (૪) ગુની ઔર (ગુણીયલબીવી) (૫) જુદાઇ ટાલે (૬) ઘળી, સાઅત (૭) ગન્ને જૈસી, મીઠી (૮) ભુલા દિયા સજના સંવરના (૯) બિફરે, નારાજ હો (૧૦) દિલ (હૈય્યું-ગુજરાતીમેં) (૧૧) ડાંવાં ડોલ (૧૨) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં)

૫૩

મેરા પિયૂ દેખને જૈસા દેખો લોકા નૈન ભરી આખો કૈસા

સાઇં સાઇં બાયેં[૧] તુઝ બાજ[૨] ન સાઇં

જીસપા[૩] કહીં મુઝ ના સરે તિસ કયૂં બિસાઇં

સબ જગ હાંડૂં દેખ[૪] અરે તુઝસા નાંહીં કોઇ રે

મેરે પિયુકૂં દેખતે સારી પિરથી મોહી રે

જીસકી રાતી મૈં ન ફિરૂં સો શહમૈં પાયા રે

લાળ[૫] ખેલા લાડલા સાઇં મન ભાયા રે

સબકો દેખો હાંડ[૬] કર ઐસા કોઇ સોહે રે

રૂપ સુભાંયા[૭] હૈ ઉસ સબ પિરથી જોઇ રે

જીસ્કે ઐસા સાઇંયાં સો કયૂં ઓરૂં મોહે રે

મેરા પિયૂ બહુ રૂપવન્તા[૮] સબ લોકણા[૯] તાકે રે

મહમૂદ બિચારા કયા કરે નૈનૂં મેં રાખે રે

(અર્થ)

(૧) ભાયે, પસંદ કરે (૨) તુઝ બિના દુસરા (૩) જીસકે પાસ (૪) દેખતી ફિરી (૫) લાળઘેલા, પ્રેમપાગલ (૬) ઘુમ કર દેખો (૭) હુસ્ને ઝેબા (૮) હસીન, ખુબસુરત (૯) સબલોગ

૫૪

કરહમ[૧] રહો વાલ્હાવાલો હૂં બાંધી જીસકે પાલવ[૨]

મુઝ[૩] ભાવે મેરા સાઇં કોઇ પાસ હમારે નાંહીં

મેરા જીવ હે ઉસ[૪] તાઇં

હૂ મોહી મેરે મીઠ બોલે જગમેં નાંહીં કો ઉસ તોલે

સર ઘાલ્યા મૈં ઇસ[૫] ખોલે

કો આખો ઠાકુર મીતા મુઝ બાલી[૬] કે દિખ દેતા

ખોલ ઘુંઘટ ઉસ મુખ દીઠા

કાઝી મોહમ્મદ તન જીવ કયૂં લહે યે મેહમૂદ બેદન[૭] તિસ કહે

મેરે ચાલંધે બિન દુખરા કૌન સહે

(અર્થ)

(૧) (અલ્લાહ કા) કરમ રહો, કરમ હો પ્યારોં પર (૨) દામન (૩) મુઝે ભાએ (૪) ઉસકી જાનિબ (૫) ગોદમેં (૬) બાલિકા, કંવારી લડકી (૭) દુઃખદર્દ (વેદના-ગુજરાતીમેં)

૫૫

ચલન કરે પિયુ ચલન નહેસૂં ગવન[૧] કરે પય્યાં લાગ રેહસૂં

મૈં તુમ સ્રીજન બહોત સ્નેહા વારી તેરી કર મુઝ....

હબ જો રિસાનાં પિયૂ કારન કહિયા મંઘ[૨] આયાને કંથ સયાનાં

ઘટ ગુન[૩] કોહે છાંન[૪] બનાનાં કિન કુછ કહિયા જે મીત રીસાનાં

સેવા તુમ્હારી તિલ ન બિસારૂં ગહિયા[૫] પાઉંકી દો નેનૂં સારૂં

મહમૂદ સાંઇ પર જીવણા[૬] વારૂં

(અર્થ)

(૧) ચલને લગેં (૨) મઢ, મઢૂલી, રિહાઇશ (૩) ગુન કા ઘાટ (૪) પેહચાન (૫) રાખ, ધૂલ (૬) જી જાન

૫૬

ખોલ ઘુંઘટ દરસન દીજેં છેલ ઉલઝિયા છેહ[૧] ન કીજેં

યે ઘુંઘટ કામનગારા જગ કીતા બંદા[૨] સારા

રેહ રહિયા દેખન હારા

ઈસ ઘુંઘટળે[૩] જીવ દીજે જીવ માંગે ના ન કી જેં

ભર અમીં મહારસ પીજેં

યે મહમૂદ કા મન દુથેર[૪] મુઝ હંસ કે ન દેવે ઉતર

યે સાધુર હેણે[૫] ભીતર

(અર્થ)
(૧) ફરેબ (૨) બંધા હુઆ (૩) ઘુંઘટ પર (૪) દોહરા (૫) બાતીનમેં, દિલ કે અંદર

૫૭

ઉન લોગુંકું કયારે પરબા[૧] સ્રીજન તુસસૂં જીવ મિલ્યા

હૂં કેર ન છોળૂં તેરા તૂં તો મેરે મન ગમિયા

જીતનાં બલ મૈં તુજસૂં કિતા સુનયન[૨] શહ મેરા ગમતા

મેં પેર તો તુમ્હારે લેતી લોગ કહેં મુઝ વેઠી[૩]

ખિલ ખિલ રંગ સૌ મુઝમેં પેઠા જેસા રંગ મજેઠી મીઁઠા[૪]

હોવે પ્રીત સુહેલે જે કોઇ કર જાને

મહમૂદ સાંઇ અપનાં રાવે[૫] લોક અંખ લે આને[૬]

(અર્થ)

(૧) પરવાહ (૨) ચશ્મે ખુબ (૩) બેવજહ બોઝ ઉઠાનેવાલા (વેઠી-ગુજરાતીમેં) (૪) મીઠી મજેઠી (જેઠીમધ યા હલ્દી) (૫) બનાવે, રખ્ખે (૬) આંખોમે લેના (મુહાવરા) હર વકત નઝર રખના

૫૮

અરે માઇ નેકનસૂં ગુન[૧] ગુણ નેહ કરે કો મુઝ યે સીખ દેહ

મેરે મનમાંહ પ્યારા કબૂં મિલે હૂં સૌ સીખ કાન ધરિયા

આપ સંવારત નેહ કિયા રે મિલે ન હમકૂં નાંહ[૨]

રૂં રૂં જીવ ઉલજિયા કહે જો નિરાભંમીન દિખાનહ[૩]

કુલ કોરે[૪] પિયુ પતલિયા[૫] રે મૈં મન પાલ્યાં સોસ[૬]

જે સ્રીજન દુર્જન હોવે તેને હોય ઘણા દોસ

કાઝી મોહમ્મદ તન શાહ ચાલંધા મહમૂદ કેરા પીર

હૂં છોરૂં મુજ માંજપના[૭] ચક આવ ન દેવે ધીર[૮]

(અર્થ)

(૧) ગુણ ભરકર (૨) આશિક, સાજન (૩) ના મગરૂર (૪) પુરે જહાનમેં (૫) પતલા (૬) યકીન (વિશ્વાસ-ગુજરાતીમેં) (૭) ખુદદારી (૮) તસલ્લી (ધીર-ધીરજ-ગુજરાતીમેં)

૫૯

આઉં રૂં રૂં[૧] નગરિયા તિલ જોઇ જીવ

રાજધાન જોઇ જે ચંદ રાવલ જુએ જીવ

નગર બરા સેરી સાંકરી રે કોઇ ન ખોય ચારો

એક ઘરની ભીતર કોઠા પાંચ પોલા દસ દ્વારો

નગર ધૂલે[૨]થીં ભરે જાન હાઠથી[૩] હઠનાલો

જો જો જોય તુરનીયાં[૪] લગીં ગૂંજે રાજ દ્વારો

ઇસ નગરીમાંહ મન્ધી[૫] એક હે ગોરખ કી મન[૬] ભાની

જીન કરી સેવા તેને પરજાની[૭] સીદ્ધકર બચન પીછાને

મહમૂહ દયા મન ન્આણે સાઇંસૂં પ્રિત સૌ લાને

હેજ[૯] હરખસૂં ચાલંધા તુઠા જીન ગલી પંથ સાથ ન્આલે

(અર્થ)

(૧) ઢીલ કા નગર (૨) ધૂલ સે ભરા (૩) ભરી બાઝાર, (હકડે ઠક-ગુજરાતીમેં) (૪) તોરનોં કી તરફ (લટકન) (૫) મંડી, બાઝાર (૬) જાની પેહચાની (૭) ઉસે જાનકર (૮) મુરશિદે કામિલ (સિદ્ધ ગુરૂ) (૯) લબરેઝ ખુશી (૧૦) તુટા

૬૦

એક જ દીન સહૂકું દુનિયાં ચેતલેના ફલ બાંધે.....

જપને પતનેસું જીવ લાએ એન્હાંસુ[૧] ભેંગી[૨] થાંવ

જીન પર છતર ચુનોરિયા[૩] ઘલતે[૪] એનૂ નિશાન ન[૫] નાંઉં

દુનિયા સીતી જીવ લગાકર ઈસ બીજ[૬] રાતી કુંલી[૭]

સાથે અપને ચલાયા દેખી તું એતા કયા ભૂલી

પીર પેગંબર જાની ગ્યાની પંથ સેવ નિગૂં ચલનાં

ચેત બિમાસ ન ઐસા ચલે જીસ્થીં હાત ન મલ્નાં

કાઝી મોહમ્મદ તન શાહ ચાલંધા અલ્ગા બહૂ પર છાના

મહમૂદ દુનિયાં એક ઘળી હે ઉસ પર કયા જીવ માન્યાં

(૧) ઉસકે લિયે (૨) જમા હોના (૩) ચુન્વાયા (૪) ગલત ભી (૫) નામોનિશાન (૬) ઈસકે દરમિયાન (૭) ચહીતી હુઇ ઔર ફલીફુલી ઇતરાઇ (૮) ઝુકકર (૯) દિલ લગાયા

૬૧

મેરે મનકા માનિયા રે જાઉંગી ભામની[૧] રે

ઉસ અચરન[૨] જીવ હો રહિયા તેરે ચરિત[૩] નલેહવે કોઇ

ઘુન[૪] ભીતર સાથે સુખ રે જે મન ચિંત ન હોય

એકીંએક ભુલનિયાં સેવે તેરી બાર[૫]

સબ મન રહિયા બિસોરકર કિન્હીં ન લહિયા બાર[૬]

બીનવે મેહમૂહ બીન્તી રે મીત ન હોય દૂઇ[૭]

યે પ૦હ આપ મયાગર સાથે જીસ્થીં મુકત બનજાવે

(અર્થ)

(૧) ઘુમતી-ફિરતી, ચક્કર લગાતી (૨) ચાલ ચલન (આચરણ-ગુજરાતીમેં) (૩) કિરદાર (૪) ગુનકે દરમિયાન (૫) ઈન્તિઝાર (૬) પાર (૭) દો તરફ્ગી દૂઇ

૬૨

ઘેલા હોય સો સોહ[૧]ને રાચે ગરબ હ[૨]ત્યેમેં આણે

ઘરી ભર એની ફિરતી છા હાં ઐસાં ગ્યાન ન જાણે

કોઇ સંવારત નાહક જાલે લોભેં જીવ લચરાવે

એના ઘા[૩]ણ બરાહના તાકે સો કયૂં નરક ન જાવે

દુભરે પેટકે કારણ સબ છાં[૪]દે કલ્જુગ બ્યાપા દી[૫]ઠા

સાચે બોલ ન[૬] રાચે કોઇ જુઠ સભાં[૭]કો મીઠા

ગરજીયાલ જીવીસ નાંહીં નાંઉં ધની કા જંપે

અંધે અંધા થલે[૮]લે કોઇ મરમ ન લેવે

ગોરખ રહિયા નિરખ અલ[૯]ગૂં દેખૂં સબ બોલ બરે કીધે

ઝૂ માયા જીવના લઇ નામ ધનીકા જંપે

મહમૂદ આધે ઐસા ચલે જૈસા તરના[૧૦] નાસે

(અર્થ)

(૧) ખ્વાબ રાસ આયે (૨) દિલ કે અંદર (૩) જથ્થા, માલ-દૌલત, માલ-મતાઅ (૪) સબ કુછ કરે (૫) ફૈલા (૬) પસંદ ન કરે (૭) સબકો (૮) ધકેલે (૯) અલગ (૧૦) તિન્કા

૬૩

બનકે બાલમ મન પર છાયો ગુન બીજ[૧] બિજકો[૨] લાયો

પેર તમ્હારે ચિંત બાંધિયો ઇસો ખાકર આયો

ના મૈં અવગુન તેરા કીતા ના સેવતેં જીવ બાંરિયા[૩]

રંગે અપનેં તું રંગ રાતા મૈં તેરા કયા બિગારિયા

હિરદય પરદૂં[૪] રાખી તોકૂં[૫] તો ભી તેં યૂં કીતા

નાસ[૬] નાવકૂં ખેવ આયા નિજી[૭] પિત્યારે મીતા

આમેં નામેં ભામેં રાંવે[૮] મનકી ગરજ ન ખોલે

હૂં મન ભોલી કાંઇ ન જાનૂં દોસ હમૂંસર ઢોલે

તૂં પિયૂ જાણ જોગી માનવી[૯] હિરદય ઇસ ન કિજે

મહમૂદ માંગે માન સો ઇત્ના અવગુણ ગુન કર લિજે

(અર્થ)

(૧) ગુનોં કે દરમિયાન (૨) થેલા ભર કર (૩) જીવ જલાયા (૪) પરદોંમેં (૫) તુઝકું (૬) ઇન્સાન (૭) અપને બલ સે (હુઝુર સ.અ.વ. કી તરફ ઇશારા) (૮) હર તરહ સે બિદાઇ કી (વરાવી-ગુજરાતીમેં) (૯) સબ કુછ જાનનેવાલા ઇન્સાન

૬૪

ગુન અવગુન મન લે રહિયો અપને મંદિર મુંધ[૧] સંભાલ

સેવામેં હો કર જોરી બીનવે સાથી મન ન લીજે રીસ

સુમન સુજાતે[૨] કંથ તુ તુંહી સબકો હે આશિસ

હાઉ[૩] બિરહ બ્યાંપે[૪] હમ રહે મારા.....વાટ

સેજ અકેલે ઘન તિલમિલે બરસા[૫] સૂની તુમ બિન રાત

પિયૂ પિયૂ જંપૂં અહનિસ[૬] તપૂં ભયવાની[૭] મોહે સાઘ

કાંઇ ગએ કંથ તું ન મિલે મારા એવ[૮] હેતા અપરાઘ

કાઝી મોહમ્મદ તન ચાલંઘા તુમ લખ[૯] બીનવે મહમૂદ દાસ

વાર એક તિસુ[૧૦] લેહનૂ હોવે પૂરીં મનની આસ

(અર્થ)
(૧) મંદિર और મઠ, (મઢી-ગુજરાતીમેં) (૨) અચ્છે પ્યારે (૩) સાથમેં (૪) ફૈલે (૫) બારિશ (૬) હમેશા (૭) ખોફકી સદા (૮) વોહ (૯) લાખોં મરતબા (૧૦) ઉસ્કા લેના

૬૫

વાલ્હા ચેતેં ચેતે ઈસ ચેતન મુકત[૧] નિધાન તું ભૂલેમાંહ[૨] ન્યાન

નેનૂં અપને પરગત[૩] દેખી ખુલા પૂછે સાખ[૪]

સપને[૫] સરસા સબ જગ છાનીયા[૬] કોઈ આચલ[૭] મુઝ વાખ[૮]

જે સરખોરે અપને સાંઈ[૯] ચન્ગે ભાગ સુહાગ

નેન નેન ભરભર કેતા સોવે સેર સાંઈકિ જાગ

મહમૂહ કેરી અમરિતવાની સિસન[૧૦] પર ઘર પાપ

જાનપના[૧૧] તુ ઉસકા કહે જે રે છુરાવે આપ

(અર્થ)

(૧) નજાતકા ઈલાજ, નજાત પાને કા ઝરીઆ (૨) ભુલાવેમેં (૩) ઝાહિર (૪) શાખ (૫) સપનોં જૈસા (૬) છાન ડાલા (૭) કપડા (૮) ઢાંપ (૯) સરીખા (૧૦) સર પર (૧૧) ઉસકી પેહચાન

૬૬

કુલ[૧]જગ અમ[૨] વાલ્હા લિયે

વાલ્હા લે કોય નહીં

તું રાતા આપની સરખી આસ

દિન બીચ રાત કે કાંકાં કરે રે ત્રાસ

ગગન[૩] પિસા જીવન કરે પિયૂ પિયૂ કરેં લાઇ

તપૂં નિસ ઝુરૂં એકલી ભાંઇ[૪]યાં ગલ પા[૫]લાઇ

અંગ ઓપાય તન તપે હે[૬]ણુ હી[૭]લારે

ગુન છાંહા સાચા ઇસિયાં જીન મન લઇ ઘજ કરે[૮]

ગુણવા સાંઇ તૂંરે ઘન તુઝ મુખ દેખન સાધ

મહમૂદ માંગે યે મુખજાત્રા પરહર[૯] સબ અપરાધ

(અર્થ)
(૧) તમામ જહાન (૨) હમેં (૩) આસમાન ઔર ઝમીન કે દરમિયાન પીસતી ઝિંદગી (૪) ભાઇ-બહેનેં (ભાંડૂણા-ગુજરાતીમેં) (૫) ગલે લગાકર (૬) દિલ (૭) મોજેં મારે (હિલોણા-ગુજરાતીમેં) (૮) ખુશીયાં ઉઠે (ઘજાગરે-ગુજરાતીમેં) (૯) છોડકર

૬૭

ઘર આવ પ્યારે મેરે — તેરા મુખ દેખને જાઉં રે

ચક નૈનૂં નૈન મિલાઉં રે — તેરે પાઉં ચંદન લાઉં રે

કેહ સુદેસી મીત હારા — કેયે રહિયા પરદેસ

નેહ જુરાતાં[૨] બિરહીં કેરા — ધન સુ ભાલે ભેસ[૩]

હૂં રંગ રાતી તેરણી — ઢોલા તું ચિન્ત ઓર નલાવ

વારેફેરી બલ કિએ — સયર[૪] ઈતના બહલા[૫] આવ

મહમૂદ સંવરે તુઝકૂં સાંઇ — તું ચિન્ત ઔર ન લાઇ

નબી મોહમ્મદ મીત મિલાય — મોતીયું લ્યૂં બલાઇ

(અર્થ)
(૧) જુળતે (૨) દેખે (૩) લિબાસ (૪) સહિયર, સહેલી (૫) બહલાવ

૬૮

બાર એક મનઘર[૧] આયે જીવ યૂં સંતોક ન્આયે

હું સુખ લૂણૂ લોયન[૨] અપને સેવામેં તિહારે[૩] પાએ

જલબિન હૂઈ માછલી સ્રીજન તપૂં હૂં તુઝ બિન જાનં[૪]

આવ મયાગર દયા મન કિજે હમસૂં કિરપા પ્રાન

માન બહોત જગ તું દિયારે એ તું રાખે માલ[૫]

તુઝ બિન મહમૂહ કિસે નં મન્ધરે કરે સૌ તેરી હામ[૬]

(અર્થ)

(૧) મનમેં બસાયા (૨) આંખેં (૩) તુમ્હારે પાઉં (૪) જાન લે (૫) મમતા, પ્યાર (૬) હિમાયત

૬૯

વાલ્હા મુખવાલીને જોઇ[૧] હજાજોવાલેતુ મિલ્વાન ચાલ્યો રે જે તિહારે ઘેર

કોર દિવાર લે વાલ્હા લઇ મિલે મિલાવી રિજાં.....

મૈં જાનિયો ઠરા ન સીતે તુન મૈં કેતા સ્નેહ

થા[૨]નુ ન હોય કયૂં આપનૂ જે સર બીસ[૩]ન દેહ

આપેં પ્રીત[૪]ઓપાયકર રલે[૫] મન ઘરીં હોસ

અવગુન મારા મા[૬]નુ બાંધે મહમૂહને કહિયા હોસ

અપની ગરજેં મોહત છુરાય તિસ કયૂં દિજે છેહ

મહમૂહ તુઝ બિન ઓર નરા[૭]યે જહાં લગ ઘરે સો દેહ

(અર્થ)

(૧) દેખ જાઇયો (૨) ઠિકાના, ઠાંવ (૩) આદ્ત (વ્યસન-ગુજરાતીમેં) (૪) પ્યાર જતાકર (૫) ચલે (રળે-ગુજરાતીમેં) (૬) મુઝસે (૭) પસંદ ન આયે

૭૦

પ્રીત દોહિલી હૂઇ ખન[૧] મુખજાતરા કરવાવરે

અપને હાવ[૨]રે જા રહો વાલ્હા નૈનૂં નૈન મિલાવ રે

જૈસા નેહ તુઝહે ઔર મુઝ થા કહીં ન દીઠા સોઇ[૩]

તું જાને ગરભ[૪] જીવ મેરા ઔર ન દૂજા કોઇ

તુજકૂં ભાર સકે[૫] ગર કોઇ ઇતનાં મને[૬] બિમાસ

(અર્થ)
(૧) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમાં) (૨) સાથમેં (૩) ઐસા (૪) અંદરુન, બાતિન (ગર્ભ-ગુજરાતીમાં) (૫) દેખ (૬) મુઝે

૭૧

હોમાયુ[૧] મારૂ ખેતર હરનલે[૨] ખાધું

જ્યારે ગુલતર[૩] ગુલ્વા આયાં ત્યારેં પંતરૂં[૪] લાધૂં

પાંચ હરનલા એવા હેલોયાં[૫] અહનિસ[૬] કેર નમે લેં

તેસૂં અમારૂં કાંઇ ન ચાલે બાળ[૭] ભાંજીને ભેલેં[૮]

બહૂં ભાગીને[૯] ઘરસન માંડિયૂં[૧૦] દીસ રાત હૂં રાખૂં

સેવ[૧૧] નસેવ રહી પન[૧૨] પાંગલી હરન કેતે પર હાંકૂં

કાઝી મોહમ્મદ ખેતર એનૂં[૧૪] કેવરી કીરત[૧૫] કરાવ

કામ ક્રોધ લોભ મન માયા ભાણુય[૧૬] ભેલૂ[૧૭] પરાવ[૧૮]

(અર્થ)

(૧) બરબાદ હુવા (૨) હિરનૂં ને (૩) ગુલ ઔર ગુલઝીરા (૪) પત્તીયાં લગીં (૫) ઐસી આદી હો ગઇં (૬) મુસલસલ કેહર બપા કરે (૭) ખેત કી કાંટેદાર બાઉન્ડ્રી (૮) ફસલ તબાહ કરે (ભેલાણ-ગુજરાતીમેં) (૯) ભગદોડ મચાકર (૧૦) તનાવ પેદા કિયા (ઘર્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૧૧) સંભાલ ન સકી (૧૨) સવાબ કી ભૂકી (૧૩) કિતને લેકીન (૧૪) ઉસકા (૧૫) કેવળી કિરતન (દફએ આફત કે લિયે કી જાનેવાલી હિન્દવાના રસ્મ) (૧૬) સાથમેં (૧૭) ભોગ થાલ (ફાતેહા કા થાલ) (૧૮) ખૈર-ખૈરાત કરો.

૭૨

પિયુ પરદેસ કે રહિયો મારે છે લમણુ[૧] કાજ

જીવકા જીવન તું મુઝકૂં કયૂં જીવૂં તુઝ બાજ

પ્રીત લાઇ પિયૂ ચાલ્યો બળની[૨] પીડન કિસ કહેં

મારુ સુદેસી મોતી[૩] લૂણ્હે દુખસુખ કેતે[૪] કહેં

પીહર પાઉં ઘરન કયૂં દેતે ઇતની[૫] આધેળ[૬] પીછીં[૬] કયૂં કીતી

મેરે સ્રીજન કયા કુછ કહિયા મેહર[૭] છોરી કે તુ રહિયા

પેર પડી રાંવ[૮] જો કહિયા આપ સંવાર[૯] પિયૂ આપીં[૧૦] કીતા

દોસ હમારે સરપર દીતા[૧૧] એસા હે તુ સમરત મીતા

મહમૂદ ઇતની બિન્તી આખે કામન[૧૨] અલખસુ કંથ ન રાખે

તુમ કુછ રાખો હમ કુછ ભાકે[૧૩]

(અર્થ)

(૧) મેરે ઝિમ્મે (૨) બળ્હતી પીડા (દુઃખ) (૩) ખ્વાહિશ કરે (૪) કિતને (૫) મુઅમ્મર, અધેળ ઉમ્રકી (૬) ફિર (૭) મેહર છોડકર (૮) ફરાદ (૯) અપની ગરઝ સે (૧૦) આપ હી કિયા (૧૧) દિયા (૧૨) કામની આઝાદ ફિતરત કો (૧૨) તસવ્વુર કરેં

૭૩

મેરે મનથીં ચેન ન તુ[૧]રે તુ હી જીવ આધાર મોહનાં

તેરે પ્યારેં સબ જગ સર[૨]જિયા તું હી પાર ઉતાર મોહનાં

મોહના તેરે સર[૩]ખે કોઇ નહીં હર્ય[૪]રે બસાઉં કોઇ મોહનાં

હું હું મેરે તું બસ રહિ[૫]યા દૂજા નહીં કોઇ મોહનાં

મોહના એક તિલ ન બિસરે સંવરૂં સાંઇ સામર[૬] મોહનાં

જે દિન તુઝ બિન જાવ્હેં ઘળી બરસ દિન માસ મોહનાં

મોહના તુઝસૂં મેરે નેહ કેહતાં જ્યું જલ બિન મીન[૭] મોહના

તિલમેં જલ બિન રે મરે જાવે સબ સુખ ચેન મોહના

મોહના મહમૂદ મોહન નબી મોહમ્મદ(સ) નબીયૂં કા સરતાજ મોહના

ઇસથી છૂટ[૮]ક દો જગ ભીતર ઇસકે રાજે રા[૯]જ મોહના

ભેજો દરૂદાં પેગબંર સલ્લલ્લાહ પર વ આલેહી વ બારિક વ સલ્લિમ

(અર્થ)

(૧) તુ હી રે (૨) તખલીકે જહાં (૩) સરીખા (૪) દિલ કે અંદર (૫) બસા હુઆ (૬) સાંવર (સાંવરિયા) (૭) મછલી (મીન-ગુજરાતીમેં) (૮) છુટકારા, નજાત (૯) રાજી બ રઝા

૭૪

નેન રંગીલોં કે કુરબાન નેન છબીલોં કે કુરબાન

નેન જંઝાલોં કે કુરબાન નેન સલોનોં કે કુરબાન

જીન્હ દેખે સો રહકર ઘરે આપિસ[૧] કરે નિધાન[૨]

દેખત નેન મૃગ[૩] ભી મોહે છેલ હુએ નિસ્વાન[૪]

પંખી પંથી[૫] દેખત મુએ કાલી કીતી જાન

ઇન નેનૂંથીં અમીં[૬] ઝરત હે કોઇ[૭] જીવ બંધાન

જીવ દેતે જો દેખન પાએ તો જીવન પતંગ ઝપાયે[૮]

દીપેં[૯] નિલાવે ચાંદ સૂરજ દૂદેં છબવ[૧૦] કે દાંત

બોલેબાલ ઝરેં ફુલ મુખથીં દેખિન ને ખિલત

જો ચકમીત[૧૧] મોહમ્મદ કી પાવે મહમૂદ સુખથીં જીવે

દરસન ઉપર બલબલ જાવે પેર ધોઇ પીવે

(અર્થ)

(૧) આપહી (૨) ઇલાજ (૩) હિરન (મૃગ-ગુજરાતીમેં) (૪) મુઅન્નસ
(૫) ચરીંદે-પરીંદે (૬) અમરિતજલ (આબેહયાત) (૭) અતરાફ, ઇર્દીગિર્દ
(૮) ઉડાએ (૯) રોશની સે (૧૦) દૂધ સે છબાકર (દૂધ સે ધોકર)
(૧૧) આંખ, નઝર, (નિગાહે કરમ) (ચક્ષુ-ગુજરાતીમેં)

૭૫

પ્રેમકી બાત કોઇ ન પાએ ઇસ ખતઈ[૧]મેં આપિસ[૨] દે ગંવાએ

સર[૩] છેંરા ઉસ્કા ન પાએ કસીયા[૪] ન જાનૂં કેમ

જીસ્થીં મનમાંહ સમજ રહૂં હૂં ભોલી પીતકી પેમ[૫]

જે કો આઇ બલોઘે[૬] માંહે પાઉં ઘરી યૂં આઇ

જનમ[૭] બંધાને ઉસરી ગલીમાંહ છૂટૈ[૮] જો જીવ જાએ

મહમૂદ બાન્દકા ભાવે જે કો પઠા[૯] આય તિસ બાંહે

તેહનેં કોઇ ન લૂટ સકે આપ છુરાઇ લેવે

(અર્થ)

(૧) ઉલ્ઝનમેં (૨) આપહી (૩) સરા, (છેડા-ગુજરાતીમેં) (૪) કસના, ખીંચના (૫) પ્રીતકી પ્રેમી (૬) બુલાએ, યાદ કરે મુઝે (૭) જનમ કી બંધી (૮) છુટકારા મિલે, નજાત પાએ (૯) પટખા, પટ્ટા

૭૬

કોઇ આખોય[1] માઇ બિન સાઇયાં કયૂં જીવ જીવૂં

નેનૂં કયૂં જોઉં બિન દેખીં કયૂં જીવ જીવૂં

ઠારે નેન[2] બહાવ્હેં રત રોવત રોવત

સબ દિન તપતે છાવ્હેં[3] પંથ જોવત જોવત

નેન જોરેં..... જીવનમેં આવુર[4]દાને

ઘુરત ઘુરત પૂછતે સિધ બિસે[5] હર આને

હાંડ઼ે માસ[6] સૌ ગલ ગયા કાયા જયુંરે જીવાસે

વાલે દેહે વ્યાકુલ ફિરૂં[7] ઘળી ન્આવે દાસે[8]

બન બન બિલ્ખૂં કૂચંડ઼ે[9] કોઇ ભાલ ન આખે

મહમૂદ પૂછે વાકરો[10] આવીન કોઇ ન ભાકે

(અર્થ)

(૧) બતાઓ, કહો (૨) ઠંડે નેન, ચૂપકેસે (૩) જાવેં (૪) ઉમ્ર (આવરદા-ગુજરાતીમેં)
(૫) સુરાગ, રાહ કે મુતઅલ્લિક (૬) હડ્ડીયાં ઔર ગોશ્ત (૭) પરેશાન
(૮) મદદ કે લિયે (૯) ગલીયૂં (૧૦) સરીહ આન કર, સીધા આકર

૭૭

કોઇ કહિયો રે મેરે મીત સંદેસા કહિયો રે મેરે પીવ

ના જાનૂં તેં કયા કુછ કીતા[૧] તેરે પાઘલ જીવ[૨]

સબ સુખ સાવ[૩] ગયા હે મેરા તેરી પ્રીતેં લાગ

ચેન[૪] સુચિન્ત મેરે કાનલિયા પાવક[૫] ભીમ[૬] ભજાક

નેહ ઓપાકર આપ છુપાકર કભૂં ન હંસમુખ લાએ

દાહે[૭] દેહે દેખન કારન ભેરહી[૮] એન્હી સુનાયે

આપીં દેખેં મુઝ ન દિખાવેં ચૂંકર લાણી[૯] લાવે

જો ચક[૧૦] ઘનકૂં આપ દિખાવે તેરા કયા ઘટ જાવે

મહમૂહ સંવરે સાઇયાં રે બના[૧૧] હોણા નિચિત[૧૨]

ઇસ તો તૂં આઇ સમઝાય રે બાચા[૧૩] દેકર વાત[૧૪]

(અર્થ)

(૧) કિયા (૨) પાગલ તેરી જાનકી (૩) સબકુછ (૪) ચેન, કરાર (૫) અકીદતવાલા (ભાવિક-ગુજરાતીમેં) (૬) બહોત ભજનેવાલા (૭) જીસ્મસે જલે (૮) ભૈરવી (રાગ) (૯) તકસીમે તબર્રુક (લ્હાણી-ગુજરાતીમેં) (૧૦) મુખડા (૧૧) બનનેવાલી યા હોનેવાલી બાત (૧૨) યકીનન (૧૩) ઝબાન (વાચા-ગુજરાતીમેં) (૧૪) બાત.

૭૮

જીવન[૧] સિધાવન કયૂંકર પાઉં નેહ[૨] લગાવન કયૂંકર પાઉં

કોઇ આખો રે માને[૩] જનમ કયૂં ગિનવાઉં

જીસકે પાલવ હૂં લે બાંધી સો મેરે હાત નાંહીં

મોરા માસ ગાલ્યા[૪] ઉસ લગ આપે કયૂં હવે જીવ એન્હેં

દિન સબ તપતે કંપતે[૫] જાવે બિલ્ખત બિરલત રાત

પુછૂં પંડિત જોસી સે કેહવે મગનકી[૬] માત

મહમૂદ મીત સિધવાન મેરા નબી મોહમ્મદ મીત

શાહ ચાલંધા કે વસીલે બધી[૭] ઉસકી પીત

(અર્થ)
(૧) જીવનસાથી (૨) પ્યારા (૩) હમકો (૪) ગોશ્ત ગલ ગયા (૫) બીતતી
(૬) પ્યારમેં મશગુલ (૭) બંધી (૮) પ્રીત

૭૯

તમ્હુને ફૂરીયાં[૧] અમને કેમ સરે[૨] નાહૂ લિયા[૩] નીઠર રે નિવાર[૪] રે

તે કેમ હોરે નિદ્રાલૂ[૫] જેને કુતુમ્બનો[૬] ભાર રે

સાજંતર[૭] સિખાવન માંહરે[૮] નાંહૂ લિયા ઘરી લઈ કાન રે

એક[૯] ભાગે ત્હારે નેહ ઉભારે[૧૦] દૂજે ઠર કોઈમાંહ ગુન્વાનરે[૧૧]

તૂં જો સોવે સેજ રે અમને સહિયાંની લાજ રે

સર સાજન કીથાં[૧૨] લીજે જીન અવસર ન્આવે કાજ રે

હૂં જાગૂં તુમ કારને તમને નીદંસુ[૧૩] પરહાર રે

સેજ સુતાં ઘન તિલમિલે પાસે રસિયા ભર[૧૪] થાર રે

સાંઇ નઘર[૧૫] દિલ ભરાનિયૂં[૧૬] લઘીર[૧૭] ભારી ન લાર[૧૮] રે

નિત ઉઠીને કેતી કહે અપને ઘરની ઠાર[૧૯] રે

બીજૂ કાંઇ હોય તો બદલે મીત ન બદલિયુ જાય રે

જે આયોજ[૨૦]ને લાણ[૨૧] ભૂઇ તેહથી સેજ ભાયે રે

કાઝી મોહમ્મદ તન ચાલંઘા સેવૂં..... પુરે

મહમૂદને ભુલમ[૨૨] એત કેહતે અહનિસ એહી ચેતાવ[૨૩] રે

(અર્થ)
(૧) મુવાફિક આયે (૨) કયું રાસ આયે (૩) નામ લિયા (૪) નીંદ તર્ક કર કે (૫) નીંદ કા આદી (૬) ખાનદાન કા બોઝ (૭) શાસ્તર (હિન્દુ મઝહબી કિતાબેં) (૮) હમકો (૯) એક હિસ્સમેં (૧૦) પ્યાર બળ્હાએ (૧૧) ગુની (૧૨) કિતના (૧૩) નીંદ કા હમલા (નીંદ કા ગલ્બા) (૧૪) પ્યારમેં પેવસ્ત ખાવિન્દ (૧૫) નગર, શહર (૧૬) દિલ આ ગયા (૧૭) ઝરા ભી (૧૮) મોહબ્બત, લાળ-પ્યાર (૧૯) ઘર કા દરવાઝા (૨૦) મનસુબા (૨૧) ખાને કી અશિયા જમા કી (૨૨) સાદા લોહ, ભોલા (૨૩) ચેતાવની

૮૦

સબહી ઠાંહાં[૧] પિયૂ હી પિયૂ હૈ સો તુ મેરે જીવકા જીવ હૈ

બારી ફુલું[૨] બાસ બસાનાં ભંવરા હોકર આપ લુભાનાં

નેહકી ચાઉં[૩] ઘુંઘટ કીતા પરઘટ[૪] હો શહ જલ્વા હીતા

જીવકી પીડન કિસ્હી ન કહે પિયૂ બિના તિલ એક ન રહે

કાઝી મહમૂદ તુ સુન રે મીતા અવગુન થા સો ગુન કર લીતા

(૧) ઠીકાના (૨) ફુલોં કી બાળી (૩) છાઉં (૪) ઝાહિર હોકર

રાગ - સામરી

૧

પિયા રે કયૂં બેહલાઉં જીવ — મેરે મન હાવા[૧] તેરા પિયૂ

સાંઇ બારી[૨] તેરણી — જયૂંરે કોઇ ઘિરમાલ[૩]

રેહન્ત[૪] કિયા મન મેરણા[૫] — પરા પિન્જર ખાલ

મુઝ તન ખટકે સાઇયાં — જીકર સો હેરે માંહ

નયન કી પરનાલીયાં — ઉનિયા ભાને[૬] નાંહ

સબ કયારી માલી સીચેં — રાખ બિછૂરી[૭] બેલ

લીંબુકી આનબાન પર — જયૂં કુમલાની કેલ[૮]

સેવતી પાલા કેવળા રે — મુઝ તન બાસ ન આવે

રૂં રૂં ચંપા સીચા રે — પ્રેમન[૯] ઓરૂં જાવે

જાઇ જૂઇ મોગરા રે — દારમ અંખ ન ભાએ

નેન કનેર ગુલાલ કે — પિયૂ દૂના[૧૦] મરવા જાઇ

મહેમૂહ બોલ સોહે યૂં સાચા — કરની અબ સંભાલ

કોઇ ન રહિયા ઇસ જગ ભીતર — સોચેં એસી કમાલ

અર્થ

(૧) પ્યાર (૨) બાળી ફુલોં કી (૩) કોહમાલા, પહાડી કી કતાર (ગિરીમાલ-ગુજરાતીમેં) (૪) રેહન, ગીરો (૫) મેરા (૬) જાને નહિં (૭) બિદૂરીબેલ (એક કિસ્મ કી બેલ) (૮) કેલેકા પૌધા (૯) ખુશ્બુ (પરિમલ-ગુજરાતીમેં) (૧૦) પિયૂ દોનૂં-મરવા ઔર જાઇ.

૨

હૂં તો ભાંભર[૧] ભોલી લાળ[૨]ઘેલી જાતીથી મેરી બાટ[૩]

અવચિંત[૪] મિલ્યા છેલ બિછ[૫]કન તેન્હે કરિયા હાત

ભાઇ બેહની સગલૂં[૬] પ્યારે બાબાની બલિહાર

એકસબાર મિલા મુઝ અમ[૭]ણી પિહર પર મુઝ પ્યાર

બિખમ પ્યા[૮]લા લે મુખ લાઇયા છેલ ન્હે મુઝ હાત

નાં જાનૂં મુઝ કયા કુછ કીતા બિસરી ઘર કી બાત

અમ[૯]રી પ્યાર બહુત મુઝ ઘરે બાબા દેવે ધી[૧૦]ર

બેરન મેરી કુન બટા[૧૧]વે જીસ દેખૂં તિસ પીડ

ગુન-ગુનકે અખ્હ[૧૨]ર લિખિયા સો કાગલ ચાંદખાં ભેજે સંદેસ

છેલા સલામ મેરા સબકૂં હમરે ચલે પરદેસ

સાંસેં સાંસ ઉસા[૧૩]સર ધી[૧૪]ઉ ચાલો જાય

સબ[૧૫] રત આવેં આપને વાલ્હો કયૂં નઆવે

સંપ[૧૬]ત સુલગે જોરઉં જીવરા ઉપર[૧૭]વાન

જેકો વાલ્હા વાલ્હે ભાઈ એતલી હા[૧૮]ન

જહાં ઘટમાંહ હે જીવરા નિસ[૧૯]રે કાલે કા[૨૦]જ

હંસા મુખ[૨૧] વાખી તિતના[૨૨] ચાલે લોકૂ લાજ

બીનવે મહેમૂદ સાઈયાંરે બીન્તી કાન ધર આવ્હ

દયા તેરી જો ધરે યે દુખ કિસી ન દેહ

(અર્થ) : (૧)ભોલી માસુમ (૨) પ્યારમેં પાગલ લાડલી (૩) રાહ રાસ્તા (૪) અચાનક પકાયક (૫) બીચ મેં હી (૬) સારે લોગ (૭) અમ્મા સે (૮) ભીખ કા કટોરા (૯) અમ્મા (૧૦) તસલ્લી (ધીરજ - ગુજરાતીમેં) (૧૧) બાંટે, કમ કરે (૧૨) હુરૂફ (અક્ષર - ગુજરાતીમેં) (૧૩) આતી - જાતી સાંસ (ઉચ્છવાસ-ગુજરતીમેં) (૧૪) આહિસ્તા (૧૫) રાત કો (૧૬) સરમાયા દૌલત (૧૭) અદ્ધર જીવ (૧૮) ઈતના રોબ (૧૯) પૂરે હોં (૨૦) મુશ્કિલ કામ (૨૧) મુંહ બંદકર (૨૨) ઉતના

3

તેરે જીવકા ગમતા[૧] કર પન પ્યાર હમુંકૂ ધર

મેં લીતે તેરે પગ ન છોડું પિયૂ ઈસ જગ

મેરે તુ તુઝથી લગ[૨]

મન બેરી ને પિયૂ હંસના પન[૩] જીવ મેરે કાકસના[૪]

મૈં મુઝ લોકચારોં કાકસનાં

તિલતિલકા હે લોટના પલપલ સુ લોહૂ ઘટના

એ નિતકા અવગુન કુટનાં

સુન બચન મહમૂદ કેરે[૫] કયા કરસે સાઈં છેળે[૬]

મિલ આવ મયાગર મેરે

(અર્થ) : (૧) પસંદ આયે (૨) લગન, લગાવ (૩) લેકિન (૪) ઝગડાલુ (૫) મહમૂદ કે (૬) બાદમે, આખિરમેં

૪

હજું[૧] સુ મન આપ ન ચેતે નેનૂ પરતગ[૨] કયા કયા દેખે

તુઝ ઈસ દુનિયા હુંરે દોસી[૩] પૂછ દેખે પંડિત જોસી

કિસે ન હોણે સો તુઝ કયૂં હોસે

સુનરે મનહર[૪] પ્યારે મેરે તુઝસે ઈસ જગ હોવે બહોતેરે

વેભયકે[૫] ખણણલે[૬] કોળે

સીખ મહમૂદકી મનમાંહ ઘરવી મન ઈસદુનિયા જાનો ગરવી[૭]

પહલે મીઠીં પીછીં કડવી

(અર્થ)

(૧) અભીતક (૨)૩બ૩ (૩) મેં હીકયા ગુનાહગાર ! (૪) દિલબર (૫) શાન શૌકત ઐશૌ ઈશરત (૬) ખનકતે રૂપયે (કોડી - ઉસ ઝમાનેકા મુરવ્વજ ચલન) (૭) કાબિલે ફખ્ર

૫

મન્હે બિસારી[૧] સાઇયાં ઘર આંગન સુભાંવે[૨]

જોઇ જોઇ શહકી બાતરીયાં[૩] કો કાગલ લિયો ન આવે

હૂતો સેવક દાસ તુમ્હારી સાઇં કિયા થાળા[૪] કેતા

મન મેરે બહુ પાવન[૫] સો તુઝ બિન ઓંર ન મીતા

નાંવ[૬] તુમ્હારે સ્રીજન મેને સહિયા ભીતર ગાજૂં[૭]

મિલે મયાગર મુઝકૂં સાંઈ અવગુન અપને લાજૂં

કાઝી મોહંમદ તન પીર હમારા ચાયલંઘા ચાઉન કીતા

મહમૂદ સેવે પાવ તુમ્હારે કરો હમારી ચિતા

(અર્થ)
(૧) ભુલાહી (૨) સુહાવે (૩) બાતેં (૪) કિતના ઠંડા (ટાઢા-ગુજરાતીમેં)
(૫) પારસા (૬) નામ (૭) ગરજૂં

૬

બનરી[૧] તેરી આંખકી કીકી કિયા અબલાકા મન કેતા

આગીં નેન ઉછાંયલે[૨] વલી સુ કાજલ દેતા

જીન દેખિયા સો મોહ રહિયા ઉસ કેરે નેહા[૩]

જીસ પૂછું સો ન આખે યે ફૂટિલ[૪] કઈહા

જતી પતી ઔર મહાસતી સબ એન્હે ભુલાએ

છેલ બિચારે કિસમાંહ મોહે મુક[૫] સુબ્હાએ

યે કરતબ ઉસ કેર રે કયા જાનૂં માઈ

જીવ ઈસ પાઘલ ભર રહિયા જાને ભૂરકી[૬] લાએ

મહમૂહ આખે બારબાર કરગરે બિચારા

યે પીડ ઉસકી કો લહે કરજુગ હે સારા

(અર્થ)
(૧) બની (૨) છિછોરે (૩) ઉસકે પ્યારમે (૪) દગાખોર કહા (૫) ગુંગા
(૬) જાદુકી ભૂરકી

૭

ભાયે મૂન્હે લાઝન કેસી — હૂં મિસ્વાસન નાર

કયા જાને મુરખ ગંવાર — લોક બોલે ઓગટ[૧]વાર

ભકત સાંઇને હૂં નિત સાધૂં — નિત ઉઠ કરૂં અપવાસ

મીતા અપને કારન સહે — મેં કાગ્યા[૨] મહિરા[૩] માસ

આંઉં[૪] ખણાખણ[૫] વલણે — કાઢ્હું[૬] કાલા[૭] સાંપ

ઓર[૮] પરખનુ નાંવ સાંભલતાં — મારૂં રૂં રૂં રહે સૌ કાંપ

હૂરે રટલ[૯] કહાણી સહી — પરગલ[૧૦] રઈસું બાંહ

ઘજ[૧૧] કરૂં પતિજ કરૂં માઇ — હૂં ચોખી મન માંહ

કાઝી મહંમૂદ તન પીર હમારા — ચાલંધેકા મુઝ પ્યાર

મહમૂદ સેવે પાવ તુમ્હારે — હમ થી કલંક ઉતાર

(અર્થ)

(૧) મુરખ ગંવાર (ઓઘડ- ગુજરાતીમે) (૨) તર્ક કર દિયા ત્યાગ્યા (મુજમે) (૩) શરાબ ઔર ગોશ્ત (૪) લે આઉં (૫) ખનકતે પૈસે (૬) નિકાલું (૭) કાલાઘન (૮) જાન પહેચાન (૯) રટી હુઈ (૧૦) દુસરે કે ગલેમેં રહૂ બાંહેડાલકર (૧૧) સજધજ કરૂં

૮

તારા મુખરાની વારની[૧] ભેજ સંદેસડા

હું વારણે[૨] ઉભરી[૩] વાંચૂં તાડું સંદેસડા

પ્રિત ઓપાકર લાણી લાઇ અવચિંત ભોલે ભાવે

બહોત અમાહા[૪] તુઝ ભીતન[૫] કા નેનૂં નેન મિલવે

તેં જીવ અપના મોટા કીતા કો તેરે ચિંત ન આવે

ચતુર હોરવેં[૬] દિન મુઝકૂં ઘડીયાં બરસ હો આવે

ચોલી તડકે[૭] જોબન ભારે કસકસંકસ[૮] સૌ રાખૂં

ગરજ હેગી મનમાંહ મેરે તુઝસા કહીં કિસ આખું

મૈ મન રાતા સ્રીજન મેરે કો મુઝ આખ જનાવે

મહમૂદ મોહિયા દરસન તેરે કે તું આપ છૂપાવે

(૧) કુરબાન (૨) દર પર, દરવાજે પર (૩) ખડી રહકર (૪) પ્યાર (૫) અંદર કા, બાતિન કા (૬) હો રહેં (૭) ફટે (૮) ખિંચખાચકર, કસોકસ રખું

૯

નેનૂં નિરખનાં જીવરા[૧] જુગ ગયો રે

ચાલ્યુ જાય સંગાત[૨] ખની[૩] નપરખે કોઇ રે

મુરખ પંથી બાવલા સદા નિજીવન[૪] હોવે રે

આલે લોંભે લે ફિરે યે ભોલા લે ન્આણે

પંથ સંવારેં અપનાં ઇસ જનવરા[૫] મીત ન જાને

મહમૂદ ભુકે ભોજન દીજેં તરસા દીજેં પાની

ઓછા સીતેં[૬] નમકર[૭] ચલે કાંઇ મોટમ[૮] મન ન આણે

(૧) જાન (૨) સાથ (૩) પલ, ઘળી (૪) નઇ ઝિંદગી (૫) ઇસ જનમ કા
(૬) ખ્વાહિશેં કમ રખેં (૭) ઝુકકર (૮) બળપ્પન, તકબ્બુર

રાગ - ટોડી

૧

મૈં તો યૂં બુઝિયા રે સહી

નમી ચલે તો પિયૂ જે લહે

ઇસ દુનિયા કા ગરબ[૧] ન કિજેં કોઇ

જીન કીતા પછતાયા સોઇ

પીંછીં સમજે કછુ ન હોય

ઇસ દુનિયા મેં ઇતના કીજેં

નિસ[૨] દિન પિયૂકા કહિયા કીજેં

અમીં[૩] મહારસ ભર ભર પીજેં

આખે મહમૂહ મન મેરે મીતા

ઉસે ભી હે જગ કી ચીતા[૪]

શહ મિલ્યા હૂં હૂઇ નિચીતા[૫]

(૧) ગુરૂર (૨) હમેશા (૩) શરાબે તુહુર (૪) ફિક (૫) બેફિક (નચિંત-ગુજરાતીમેં)

૨

તુઝ બલ[૧] સાઈયાં રે સુન બીન્તી મેરી

તુ હે મેરા રાજ[૨]નાં હું બિંદીયા[૩] તેરી

તેરે રૂપ લુભાય કરી મન તમસૂં લાયા

રલીયાં[૪] માનૂં રંગભર મેં રાજનિયાં પાયા

તિલ ન બિસારૂં તુઝકૂં હું દાસ તુમ્હારી

તુઝ બિન મીત ન મુઝકૂં કર સાર હમારી

બિનવે મહેમૂદ બીન્તી સુન ગુસાઈં

જે હૂં બરાન્સી[૫] દાસ હોર દૂસ[૬] ન લાએં

અર્થ

(૧) કુરબાન, બલિહારી (૨) રાજા (૩) ખાદેમા, દાસી, બંદી (૪) રંગ રેલીમાં મનાઉં (૫) જીગર જાન, જાનનિસાર (પ્રાણ-સે-પ્રાણસી) (૬) ઔર એબ, દિગર એબ

3

આજ સુરંગી[૧] સેજ સંવાઉં — દૂધેં બોઠો[૨] મેહ

અંખ હમારે અમીં[૩] ભરાને — લાગો[૪] સાંઇસુ નેહ[૫]

રાતે[૬] આહર મુખ તંબુલા — બહુ પેહરનૂં રાતા ચોલા

રાતી માંગ સિંદૂર ભરાઉં — રાતે ફૂલું જોળા

જીવ મિલાન જીન કાંઇ ભરાયા — તો હૂં તખત ચળ્હાઇ

ખોલ અંખિયાં મેં સાંઇમુખ દીઠા — અબ હૂં કરૂં બધાઇ

ઉસરે મશાતા[૭] કે બલ જાઉં — જીનયે કામ ચળ્હાયા

શાહ ચાલંધા તન મેરે ભાયા — મહમૂદ શહમેં પાયા

(૧) રંગબિરંગી, ખુશરંગ (૨) દૂધસે ધોયા, દૂધસે છબાયા (૩) પ્યાર કા નશા ભરા (૪) લગા (૫) સાંઇસે પ્યાર (૬) લાલ હોંટ (અધર-ગુજરાતીમેં) (૭) ઝીનતો સિંગાર કરનેવાલી

૪

હું રે સુહાગન સહિયૂંમે મન [૧]જીતના પાયા

બાતાં[૨]ળિયું કુરબાન રે જીસ ગલી[૩]યૂં આયા

ચુવા ચંદન બાસ કર ભર તખત સંવાઇ

નોશા આયા ચાવકર ઉસ લૂન [૪]ઉતાઇ

હૂં ખિલન્દી નીદમેં શહ રેન જગાવે

નોશા ખરા [૫]ઉતાવલા નિસ રાવ[૬]ન લૂણે

લોક તમાશે મિલ રહિયા તિલ [૭]પાસ ન છોરે

કાઝી મોહંમદ તન મૈં લહિયા ચાલંધા મીતા

મહમૂદ ઇંછા [૮]પૂગીયાં યે સોહ[૯]લા કીતા

(૧) મનકા પાયા (મનજીત) (૨) બાતોં પર (૩) બાતોં (૪) લૂન ઉતારના (મુહાવરા) (ખુશ આમદીદ કરના) (૫) બહોત જલ્દબાઝ (૬) શાદી કી ખુશી કી રસ્મ (૭) બાજુ, સાથ (પાસો-ગુજરાતીમેં) (૮) ઉમ્મીદ પુરી હુઇ (૯) ખુશનસીબ

૫

મૈં તો તેરા[૧] કિયા કિયા ગુનવન્તરે[૨] નાંહાં

તુઝ મુખ ચાહન હૂં તપૂં સાધુ મન માંહાં

લૂણુ[૩] દરસન તેરણા[૪] તું આપ છુપાવે

હું તો બિરહ બ્યાકુલી[૫] તુઝ દયા ન આવે

આહુણિયાં[૬] કરું[૭]જો ઘરી ઘન પાઉં લાગૂં

ઘન[૮] એક હંસમુખ દીજે માન ઈતનાં માંગૂં

ગજા[૯] હમારા કુછ નહિં અપની[૧૦] ગરજાને

મનમાંહ[૧૧] રુસ ન કિજેં મહમૂદ કુરબાને

(૧) તેરા કહા (૨) ગુની નામવાલે (૩) ચાહૂં (૪) ઉસકા (તેરા) (૫) જુદાઇમેં પરેશાન (૬) સાહેલિયાં (૭) હાથ જોડકર (૮) એક પલ (૯) હોસલા (૧૦) અપની ગરજ સે (૧૧) રુઠના

૬

આવ પિયા મુખ જોઉં તેરા

તનમન જીવ તપે સાંઇ મેરા

હેણે[૧] સાધુર તેરે[૨] તાંઇ

છાને છુપકે મિલ મુઝ સાંઇ

જ્યૂં જ્યૂં દેખૂં દરસન તેરા

ત્યૂં ત્યૂં મનસુખ હોવે ઘનેરા[૩]

કાઝી મોહંમદ તન પીર મનાઉં

શાહ ચાલંધા સેવત[૪] સુખ પાઉં

(૧) દિલમેં (હૃત્યામાં - ગુજરાતીમેં) (૨) તેરે લિયે (૩) બહોત (૪) ખિદમત કરતે

૭

સાહુરે[૧] જીવ કિ ન પર લાએ પિહર અપને કે બલબલ જાએ

સરે[૨] લગીં દુખ કહા નજાવે સાસુકી ડર મુઝ નીદ ન આવે

નન્દ હટીલી લાળન લાવે દેરાની જેઠાની કરેં મુઝ હેરા[૩]

ઈસ ઘરકે[૪] જીવ ઠાંવ[૫] ન મેરા દેવર જેઠ દહે બહોતેરા

બાબા બહુત બહુત સમજાવે અમરી[૬] ધીરક દે ગલ લાવે[૭]

બેહની બેરન બલબલ જાવે બીનવે મહમૂદ સેવક તેરા

સાહુરેકા[૯] દુખ ઘનેરા[૧૦] નબી મોહમ્મદ પીહર મેરા

(૧) સાવરે (૨) સામને (સર કે સામને) (૩) હસદ (૪) ખોફ, ડર
(૫) ઠિકાના (૬) જલાવે (૭) અમ્મા (૮) ગલે લગાવે (૯) સાવરે કા
(૧૦) બહોત

૮

આજ કયૂં આયા મંદીર મેરે કેહ મુઝ સાથે વારી[૧] તેરે

સીસ નમાઉં વારી જાઉં ગુન ગુણ[૨] ચંદ પાઉં લાઉં

બોલ સાચા તેં અપના પાલિયા પેરે પરહા[૩] ભાર નિકાલિયા

બહુત દીનાં મેં સેજ સંવારી અવચિંત[૪] સોધન[૫] કયૂં સંભારી

કાઝી મોહંમદ તન ચાલંદ લહિંયા[૬] મહમૂદ સાંઇસૂં હિલમિલ રહિયા

(૧) કુરબાન (૨) ગુનો સે ભરે ચંદ થેલે (૩) પેરમેં પળા બોઝ (૪) ચકાયક, અચાનક (૫) બીવી, બિયાહતા (૬) પાયા

૯

ઐસે બોલ ન બોલે કોઇ કુછ બિચારે

પાસ પરોસ જાગને મત હાંસે[૧] મારે

રસિયા મીતસુ ચારાપણી[૨] લૂણે

લાજેં[૩] ઘુંઘટ જિન કિયા સો તૂં કયા ખોલે

મરમ તેરા મૈં બુઝિયા ગલ તેરા લેવે[૪]

સોઘે મન ન મિલે તું ઘન[૫] જીવ કયૂં દેવે

મૈં તો તુન પિછાનીયા તુ જગ ઘુતારા રે

એસી હમસૂં ન કિજે મૈં ઘૂર[૬] તુ ઘારા[૭]

છેલ છંદા[૮] ચારી સાથી યૂં જાન ન પાવે

મહમૂદ તેરા લાડલા તિસ લાળ લળાવે

(૧) મઝાક ઉડાએ (૨) ઉકેલ, ઇલાજ (૩) શરમ સે (૪) અંદાઝા લગાએ
(૫) ખાવિન્દ (૬) હેચ, કમતર (૭) શાહ, રાજા (૮) છેલ છબીલા

૧૦

નૈના મોટે[૧] ચોઘરે તિસ[૨] કાજલ કીતા

મુખરે બરસે નૂર ભર સુરમા દીતા

કામનગારી કીકી રે મન મેરા લીતા

ચન્ગે ભાગ સુહાગ મુઝ શહ મેરા રાતા

ચાઉન પ્રેમ પિલાયકર હંસ પૂછી બાતા

આજ સ્રીજન આયકર હોર હમકૂં મિલ્યા

કાહી ન મેલેં સહેલીયાં રંગ[૩] ગાવે ખિલ્યા

મેં સુખ દેખી પિયૂકે કડું મનકા ભાયા

મહમૂદ ઘર બધાંવતાં[૪] પૂણ[૫]નહ ફિરા પાયા

(૧) બળે વસીઅ, ચોળે (૨) ઉસ પર (૩) રંગ ખેલીયાં ગાવે (૪) (મુહાવરા) ઘર કા બધાવા કરના, ઘર કી સલામતી કે લિએ રસ્મ કરના (૫) પુરા, મુકમ્મલ (પૂર્ણ-ગુજરાતીમેં)

૧૧

લોકણા કિસ કયા પરા[૧] હે

હૂં જાનૂંગી રાચ[૨]નાં જીન પ્યાર ધરા હે

બાંધે પાલવ જીસ્કી જિન મુહત[૩] ચરાયે

પરગત[૪] દોહનૂં ખેલસે દિન રેન સુભ્હાયે

ધન સુલખની સેજ પિયૂ હોર રલીયાં[૫] માને

આજ મેરા સાંઇ મુઝ કન કોઇ ખાર[૬] કે આને

મહમૂદ કે મન ચાવ થા સાંઇ મિલને કેરા

આસ પૂગી પિયૂ મિલ્યા રાજનિયાં મેરા

(૧) પરાએ (૨) ખુશ હોના (૩) મોહ ચળ્હાએ, (પ્યાર બળ્હાએ) (૪) ઝાહિર મેં (૫) રંગ રેલીયાં મનાએ (૬) હસદ, બુઝ્ઝ

૧૨

જાગ નિદરાલૂ જાગ સવેરા — સોવન કી યે કોનસુ[૧] બેલા

જાનકૂં હોવે આગીં[૨] પંથ ચલના — તિસ કયૂં નીદ નિચિંત[૩] હો રહના

યે જગ જાને જેસા સોહનાં[૪] — આલે લોભને જનમ કે ખોવે

અપને ભય બિમાસ[૫] ન જોવે — દિન દિન ચલન સુનેરા હોવે

ચિત હી કુછ એસા કિજે — જીસથી હોન્હેં જગ મોહત લીજે

અપને સાહિબકૂં ઉતર દીજે — કે તું મહમૂદ હુવા ઈયાનાં[૬]

જે સૂતા સો જનમ પછતાનાં — પરહર[૭] નીંદ જે હોવે સયાનાં

(૧) કોનસા વકત (૨) આગે (૩) નીદમેં ચોકન્ને (૪) ખ્વાબ (૫) ફિક્રો ડર (૬) ઉસકા (૭) છોડે

૧૩

સો પરભૂ[૧] મન મેરે ભાવે અલખ[૨] રૂપ હે અખિયા[૩] નજાવે

આપ[૪] પનાં જીન આપ જનાયા બિન ઠાન માનિયા[૫] મંડપ છાયા

સબ પર સમરત[૬] હે સો[૭] નાંહાં રાખે પિરથૌ પાની માંહાં

ચાંદ સૂરજ જીન રોશન કીતા તાકૂં તેજ સભાંકૂં દીતા

રચ રચ[૯] સીંદની[૧૦] ઢૂંઢી લાવે આપી આપસ[૧૧] રહિયા છૂપાઇ

ચાંદ સૂરજ હોર તાકૂં માંહાં ભુવન બાદલ કરાક્ષેત[૧૨] માંહાં

માતા પિતા તિસ બહેન ન ભાઇ આગલ સાઇસુ ગલિયા[૧૩] ન જાએ

નહીં તિસ આહર[૧૪] નહીં તિસ નિદરા હૂં મોહી ઉસ કેરે મંદરા[૧૫]

કાઝી મોહંમદ તન ઇલાહ પ્યારા બીનવે મેહમૂદ દાસ તુમ્હારા

શાહ ચાલંધા કે બલબલ જાઉં તુઝથીં મારગ ઇસકા પાઉં

(૧) અલ્લાહ, ખુદા (૨) વાહદિ, યકતા (૩) તસવ્વુરમેં (૪) ખુદ હી ખુદ (૫) ખીંચા (૬) કાદિર (૭) સો નામવાલા (૮) દુનિયાં, જહાન (૯) ઝર્રા ઝર્રા (રજે-રજ)(૧૦) ખબર (૧૧) આપહી આપ (૧૨) લડાઇ, ટકરાવ (કુરુક્ષેત્ર-ગુજરાતીમેં) (૧૩) ગેરતસવ્વુર (૧૪) ખાના (આહાર-ગુજરાતીમેં) (૧૫) ઉસકે પીછે મંડરાકર

૧૪

કયૂં ન દેખૂં નેન ભર મેરે જીવથીં વાલ્હા[૧]

આપ સંવાડ઼ે ચાવકર તન પેહડ઼ે વાલા

નોશા આય ચાવકર તિસ લૂણ[૨] ઉતાડ઼ે

નેનૂં કાજલ[૩] દીખજીવન સરમાંગ સંવાડ઼ે

આવ મિલો સહેલિયાં મેરા શાહ બધાંઓ[૪]

યે બેલા હે હોસ્તાંકી રંગખિલ્યા ગાઓ

દૂધ પીલા પેઠ[૫] ઠાડ઼ે નોબત[૬] ચનાઉં

હે જલ્વા શહ દેખને અબ બાઝ઼[૭] મિલાઓ

ઘન જનેંદી[૮] માદરી જીન તુ શહ જાયા

જગ ઉજાલા હો રહિયા જબ બિયાહને આયા

નબી મોહમ્મદ કી હોસ્તી બખ્ત[૯] સાંઇ દેતા

મહેમૂદ ઇછાં[૧૦] પૂગીયાં યે સોહીલા[૧૧] કેતા

(૧) અચ્છા, પ્યારા (૨) લૂણ ઉતારના (મુહાવરા) બધાઇ દેના
(૩) દીગજીવન કાજલ (દીગ્વજીન છાપ કાજલ) (૪) બધાઇ હો
(૫) પેટ (૬) ઢોલ બજવાઉં (નોબત ચઢ્હાઉ) (૭) હોબારા (૮) જનેતા, માં
(૯) કિસ્મત (૧૦) ઉમ્મીદ પુરી હૂઇ (૧૧) ખુશ નસીબ

૧૫

જે યે પૂછે લોકણા કુછ ગરજે[૧] નાહીં

કયા કયા બાને[૨] સુરભે તો મિલ્યા સાંઇ

ઉભરે સાઇયાં સેવતેં પાઉં મુઝ ગુન્વાયા[૩]

નેનાં લોહૂ રોયે તો મેં મીત પાયા

અન તજિયા[૪] નેન નીરસૂં[૫] તન માસ[૬] ન રહિયા

સેજ કાંટૂં પર સોઇ ખરા[૭] તુ મીત લહિયા[૮]

મેં જીવ અપને સાંઇ લગ તિલી[૯] સુખ ન હીઠા

કર[૧૦] ગયા જાની પિયૂ બિન જે મુઝ બાન્હે સુરભિના

છોરે સંવારત[૧૧] અપને કહિયા પિયૂ કા કીતા

મહમૂદ અપના પીર પાયા ચાલંઘરા મીતા

(૧) ગરજેં નહીં (૨) બહાને બનાએ (૩) ગુનવાલા (૪) ખાના તર્ક કિયા (૫) નેનૂં મેં નીર ભર (૬) જીસ્મમેં ગોશ્ત ન રહા (૭) સચ્ચા (૮) પાયા, મિલા (૯) તિલકે બરાબર સુખ (૧૦) આજિઝી કી (૧૧) ગરઝ (સ્વાર્થ-ગુજરાતીમેં)

૧૬

આજ સૂ બેલાં રાવ[૧]ન કી ચાલંઘરા મેરા

મુઝ તેરા ચાવ હે મીઠ[૨]બોલે ઘોલા

સો મેં સ્રીજન પાઇયા કૂજ[૩] કહૂ મન ખોલ[૪]

નેન કાજ[૫]લસૂં ભારૂં લાઉં રાતા મુખ તંબૂલ

આસા પૂગે મેર[૬]ણી હમ ઘર આયા ગુન[૭]ન્ત

સેજ ચ[૮]રી ચર રલિયાં મા[૯]નૂં નિત મેરે મન બસ[૧૦]ન્ત

કાઝી મોહંમદ તન ચાલંઘા તિસ મન રહિયા લુભાયે

મહમૂદ શહ પાઉં લાગસૂં ચાઉન સીસ નમાયે

(૧) ખુશીયાં મનાને કા વકત (રાવણા બૈઠાનેકી રસ્મ) (વેળા-ગુજરાતીમેં) (૨) શીરીં કલામ સાજન (ઢોલા-સાજન કે લિયે ગુજરાતીમેં) (૩) કુછ કહું (૪) દિલ ખોલકર (૫) નૈનૂં મેં કાજલ ભરૂં (૬) મેરી (૭) ગુનવાલા (ગુણવંત-ગુજરાતી) (૮) સેજ ચઢકર (૯) રંગરેલીયાં મનાઉં (૧૦) હંમેશા મનમેં બસે, યા હંમેશા મેરે લિયે બસન્ત

૧૭

ઉસરે નગર કયા રીત હે કો' રાજ સુનાવે

દુખ સુખ અપના જે કહે કે સુનાવ ન પાવે

પહલેં મેરા ચાવ કરી યે પ્રીત[૧] ઓપાઇ

પીછીં મિલે ન મુઝકૂં કિસ આખું[૨] જાઇ

પરતગ[૩] દેખન હૂં તપૂં શહ સોહનેં[૪] રાવે

એસે લાળ[૫]ન લાયકર મુઝ યૂં બહલાવે

પીર હમારા ચાલંધા હૂં ઉસ બલ[૬] જાઉં

મહમૂહ સાંઇસૂં ઇસ્નાંકર કયૂં મનાઉં

(૧) પ્રીત બળ્હાયે (૨) જાકર કહૂં (૩) નઝરોં કે સામને (પ્રત્યક્ષ-ગુજરાતીમેં) (૪) ખ્વાબોંમેં રહે (૫) લાળ લળાકર (૬) કુરબાન જાઉં

૧૮

આવ સલોને આવને હૂં વારી[૧] તેરે ચોઘરીયાં[૨] મનાવે વારે તેરે

આલી દુખ ન દિયૂંગી હૂં વારે[૩] તેરે બલિયાં[૪] કયૂં નલિયૂંગી હૂં વારે તેરે

આલ સાથે રંગ રલિયાં કીજેં જબ લગ જીવન પાયેં

હમ તુમ બીચ હાર નમાતા દિન એતે[૫] કયૂં જાયેં

હૂં લાળઘેલી તુઝથી મીઠા કયૂં રહૂં તુઝ બાજ[૬]

આવ સલોને બાર[૭] ન લાગે ભાણા ભરુંગી આજ

મહમૂહ રાતા માતા[૮] તેરા માંગે માન વિસેખ[૯]

હેરે હરખ[૧૦] ન માવે[૧૧] મેરે મુખ તુમ્હારા દેખ

(૧) કુરબાન (૨) જબરી ઓરતેં (૩) તેરી બારી પર (૪) બલઈયાં (૫) ઇતને (૬) તેરે બિના (૭) દેર ન હો (૮) પ્યારા (૯) મઝીદ, બહોત વિશેષ-ગુજરાતીમેં, (ઇન્આમ અભિષેક-ગુજરાતીમેં) (૧૦) દિલમેં ખુશીયાં (૧૧) ન સમાયે

૧૯

સુહાગી[૧] બનરા ચાઉન બિયાહને આયા

શહને ભેજી પાલકી ઉપર લાલ ઉરાયા

રીતી[૨] શાઇ રેનકી[૩] મુઝ નિકતા[૪] બિહાનાં

શહ સરખીં ઘન[૫] પાલખી ને મિલ્યા નાનાં

જલ્વા દીતા શાહ નીદમેં સુન અમરી માઇ

પાલકી નિણભજ[૬] ઢેકર શાહ નઆયે

નબી મોહમ્મદ સોહિલા સુનસુનરે પ્યારે

મહેમૂદેં પિયૂ પાઇયા એંને[૭] માગ્યા રે

(૧) સુહાગી બના, સુહાગી દુલ્હા (ચાવુન બના) (૨) રીતી રિવાજ (૩) રાતકે (૪) ચકતા (નિકેતા-ગુજરાતીમેં) (૫) તારીફ કે કાબિલ પાલખી (ઘન્ય-ગુજરાતી મેં) (૬) રવાના કરકે (૭) ઉસકા ચાહા

૨૦

કયૂં ન માનૂં ગુન સાંઇ કરાનિહે[૧] સબ સુખ લાએ

અપને પ્યારૂ આપ ઓપાઇ[૨] સેજ ચરાકર[૩] હે બિદાઇ

હિનવંત[૪] કર ઘર હંસમુખ લાએ પંકજથી તેને[૫] સબકુછ કીતે

એન્હી સુહાગન મહોત એતી[૬] પ્રેમ કી બાત બીછાકર હીતી

દુર્જન જીલમિલ ખેતા[૭] હોણા સ્રીજન સીતલ[૮] નારા હેરા

ભરા[૯] વાસ નરહિયા કેર[૧૦] કીળા

મહમૂદ સાંઇ તુઝ કુરબાને કીતી જીસ બદન મેહર[૧૧] સમાની

અબ હંસ તિસ કરૂ મહાની

(૧) કિએ જાનેવાલે (૨) પ્યાર જતાયા (૩) સેજ ચળ્હાકર (૪) કમી કા એહસાસ (૫) ઉન્હોંને (૬) પ્યાર ઇતના (૭) કિતના તિલ મિલે (૮) ઠંડે પાની કી તરહ (૯) ખુશ્બુ સે ભરા (૧૦) કીડે-મકોળે (૧૧) મેહર સમાઇ

રાગ - રામકલી

૧

અવગુન મારૂં લે ગુણ તારૂં
જાનિયું[૧] કાંઇ સોધૂં રે

મારે કરમ કટોને[૨] લાગે
રૂં રૂં પાપ બલોધૂં[૩] રે

કોઠી ધોતેં કાદવ અમેઠુ[૪]
તે કેમ ન થાસે ચોખી

કહિયૂં ઘનૂં[૫] કાન ન ધરે
કર દુખી કો સુખી

એ રાખોલી[૬] આગલ કર લે
કોઠી કોઠે[૭] મેરા

એક તિલકે સૂં પૂરૂં[૮] પરે
જાજૂ[૯] માંહીં સવેરા

કાઝી મહમૂદ તન સેવક તેરા
નબી મોહંમદ (સ.) રાતા

છોરૂ[૧૦] કછોરૂ એનૂજ[૧૧] હોવેં
માયા ને લુટાવે માતા

(૧) જાનકર (૨) બુરા નસીબ (કઠણ-ગુજરાતીમેં) (૩) ભરે હુએ (૪) કિચળ જમા કરૂં (ઉલેચૂં-ગુજરાતીમેં) (૫) બહોત (૬) ધુલ, રાખ, કચરા (૭) મેરે જીસ્મમેં (૮) કૈસે કાફી હો (૯) ઝ્યાદહમેં (૧૦) અચ્છી-બુરી ઔલાદ (૧૧) ઉસીકે

૨

યે મન ઘેલા[૧] બાવલા ઉસ લાજ ન આવે

જીસકે અવગુન નિત કરે તિસ માંગન જાવે

હેરે[૨] મેલ ન ધોવે મુખ મીઠા બોલે

આપીં કરીત[૩] જે કરે સો ઓરૂં[૪] ઢોલે

અપને ભાર ન ચલ સકે દુજા કે તું લેવે

પીટ[૫] ન સૂજે અપની દોસ ઓરૂં દેવે

ઈતના બિમાસ ન દેખેં મેં કયા કયા કીતા

એને સમરત સાઈયાં તિલ ચેહ[૬] ન દીતા

મહમૂદ મનકૂં બુજે રહ[૭] દિસ ન ધાવે[૮]

જેસી સંગત બેઠે મત[૯] તેસી આવે

(૧) પાગલ, બાવલા (ઘેલા-ગુજરાતી) (૨) અંદર કા, બાતિન (૩) ફેઅલ, કામ (કૃત્ય-ગુજરાતીમેં) (૪) ઓરોં પર ડાલે (૫) પીઠ, પુશ્ત (૬) ફરેબ, છેહ (૭) રાસ્તા, સિમ્ત (૮) ન પાવે (૯) અકલ (મતી-ગુજરાતીમેં)

3

તું તો આહે રાવલ મિતરા ભાયું[૧] સંવડું[૨] નાઉં સૌ તેરા

ચકર ચકર જીવ તાન્હેં[૩] તુઝ ઘંટાગાન ન મંદિર લાયા

દરસન તેરે સબ જગ રાતા પાર ન કહીં પાયા

સીંગીં[૪] ન પૂરે[૫] ભભૂત ન લાવે હાત ન ડંડા[૬] લેવે

ગુપ્ત રાવ લિયા આપીં[૭] ખેલે ભુકિયાં[૮] ભોજન દેવે

અલખ નિરંજન રાવલ મેરા સમરત એક ગુસાઈં

મહમૂદ ચેલા ભરપુર માંગે ભિકનાં[૯] દૂર કરાયેં

(૧) પસંદીદા (૨) નામ યાદ કરું (૩) ખીંચે (તાણે-ગુજરાતીમેં) (૪) શંખ
(૫) ન ફૂંકે, ન બજાએ (૬) દંડ (૭) ખુદ હી (૮) ભુખોં કો (૯) ભીખ (ભુખ)

૪

મારે સાજનાં સંતોક[૧] ઇતનાં તુઝ બિન જીવરા ન રહે મેરે મીતા

તપૂં જીવન નિસ[૨] નિદ ન આવે તુઝ બિન પીડન કહી ન જાવે

જીવરે મેરે કૂં તુંઝ ભાવે

એક તુહીરે તુઝ ન બિસારૂં જેતે[૩] સાંસ લ્યૂં તિત્તે[૪]સંભારૂં

તન મન જોબન પિયા પર વારૂં

સાંઇ હમારા ગુની ભંડાર ખન[૫] એક અપના બાર[૬] ઉઘાર

મહમૂદ ઉભા કરે જુહાર[૭]

(૧) ઈત્મિનાન (૨) રાતમેં નીંદ (૩) જીતને (૪) તિતની બાર યાદ કરૂં, ઉતના (૫) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૬) દરવાજા ખોલ (૭) સલામ.

૫

[૧]ચુંરિસ લિજે રીસીરે [૨]જે બુધ હોય સયાની

ઓઝલ મછલી પીવે રે કિસ [૩]વેલાં પાની

[૫]હેળે હેણા એક હે [૬]પરગટ કયા કીજે

[૭]તું તો ગુનન્ત [૮]સુલખના તું સીખ કયા દીજે

[૯]જો બિખનાકર [૧૦]માસ સીસે [૧૧]હાર કોઠે ન લાનાં

વે તો ચાતુર માનવી નેહ રાખે છાનાં

[૧૨]કણ અપના છાનાં [૧૩]ખાએ [૧૪]કો છેડા ન ઝાલે

મહમૂદ તેરા લાડલા આઈ દેખ ન ચાલે

મહમૂદ ચેલા ભરપુર માંગે ભિકનાં દૂર કરાએં

(૧) સમઝ, રસાઇ (૨) અકલ (૩) પુખ્તા, સયાની (૪) વકત, કૌનસી ઘળી (૫) બાતીન કે અંદર (૬) ઝાહિર (૭) ગુનવાલા, સાહેબે સિફાત (સુલક્ષણા-ગુજરાતીમેં) (૮) તુઝે (૯) ભીખ માંગકર (૧૦) માહ ગુઝારે, મહિના પુરા કરે (૧૧) હાર ન માને, માયુસી ઝાહિર ન હોને દે (૧૨) દાના (અનાજ) (૧૩) છિપકર, ખુફિયા તરીકે સે (૧૪) કિસીકા આસરા ન લે.

૬

ચેતો ચતુરે[૧] ભાયા મેલો મેલોરે[૨] માયા બોલમ કાં મન[૩] આણો

ખળે ખળે ખટ[૪] ખટ હો જાવે ચક તન[૫] પર જાનો

અઠેર પિરથી[૬] ઠવ[૭] કાંઇ ન જાનૂં આઠોં કોટે[૮] માલા

આહૂ કાયા રહેસે કોની નીડર નિવારો બાલા[૯]

ઘનૂં માડું ઘનૂ તાડું ઘનૂં નાંહી કોઇ

આપ સંવારત સહૂ બિઠાનૂં મુકત કેતે[૧૦] પર હોય

પીર પેગંબર મુલ્લા મુતઅલ્લમ કોઇ પાર ન[૧૧] લાધા

હોર ચંદ ગોરધન ફોજ બિધરે[૧૨] સૂઇ ઘાલીં કારા

મહમૂદ એકયુ[૧૩] જંપે એકકયુ સોય જે નજાને જણતા[૧૪]

છોર બંધન ને મુકત દેવે સોવહી અલખ અનન્તા[૧૫]

(અર્થ)

(૧) ચતુર ભાઈ (૨) છોળો (૩) કયા દિલમેં લાઓ (૪) ખિટ પિટ (૫) ઝરા (૬)બે સિબાત (૭) ઠીકાના (૮) આઠોં કોઠે (૯) આફતકો ટાલો (૧૦) કિતને પર (૧૧) પારન લગે (૧૨) બિગડ જાએ (૧૩) એક હી અકેલે (૧૪) જાનતે (૧૫) અહદ વ હય્યુલ કય્યુમ

૭

સબ તુઝથી હમકૂં માન વાલ્હા તૂં ચતુર સુજાન

એક તિલ જીવતૂં મેરા રાખે તેરા કયા ઘટ જાય

માંઝ[૧] સહલિયાં હલ્કી પડ[૨] હૂં ચૂંભી મુઝ કયૂં ભાય

જે મેં તુઝકૂં હંસતેં કહિયા તૂં નલેહવે સોય

તિલ તિલ કેરે ઇસને વાલ્હા મુઝ મુહત કયૂં હોય

આંખો[૩] લોકા પિયૂ હૂં એહા[૪] કે રહિયા ચિંત અંચાય[૫]

મહમૂદ સાંઇ જીસ્કા ઇસે સોસ હિયાંમેં કયૂં સમાય

(અર્થ)
(૧) મેરી સહેલિયૂંમે (૨) મરતબા ઘટે (૩ સમઝો (૪) ઐસા (૫) ફિક્ર રહે (૬) ઉઠે

૮

મેરે શહ માંડે શતંરજ બાઝી આપૌં બિસાત બિછાએ

ચો[૨] રુખ ફોઝી બંદકર મોહરે મોહરા લાએ

હાતી ઘોડા જીન ઘરૂં પ્યાદે અંત ન પાર

સુતુર ઊંટ[૩] ચાલે ઢોર ઉસકી મુરખ ગરબ નિવાર[૪]

મનમાં બિમાસુ[૫] ચાલે ચાલ જાન અપને હાત

શહરુખ રાખે અપને જયૂં રે નહોસે માત

તું શાહ રાણા રાવ્હેં એ મુઝ તુંહીં સાખ

મહમૂદ સંવરે તુઝકૂં સાઈયાં બાઝી કાયમ રાખ

(અર્થ)

(૧) ખુદહી (૨) ચારોં તરફ ચો તરફ (૩) ઉંટ ચલે અપની ચાલ (૪) છોળ ગુરુર (૫) ફિક્ર (વિમાસણ - ગુજરાતીમેં)

૯

આન મિલાવરે હમકૂં આન મિલાવરે

હમારે મનકા માનિયા પિયૂ

હમારા નેન સલોના પિયૂ જહાં નદેખૂં

નેન ભરે ત્હાં પરા સૂનાં જીવ

હેણા[૧] એત[૨] ઉલાન્સ સૂં મુઝ ચાવ ઘનેરા

સાંઇ કેરી મુખ જાત્રા[૩] ચૂંભી હોવે કેરા

મુઝ સુહેલે સાંઇ બિન કુછ હાત નલાગે

હેવ કર મેલે સાઈયાં ઘનૅ[૫] ઇત્નાં માંગે

સહી દરસન સાઇંકા મહમૂદ કૂં ભાવે

બલ તંના[૬] હવે જાય જે મીત મીલાવે

(અર્થ)

(૧) દિલ (૨) ઇતની ખુશી (ઉલ્હાસ- ગુજરાતી) (૩) ચેહરે કા દીદાર (૪) દિલમેં બસા (૫) ખાવિન્દ (૬) ઉસકી આફતો બલા

૧૦

મેરા મીતના હે સિધ્ધ[૧] સનાસી પરગટ કિન્હેં બનાયા માઈ

જીસ મુખ અપના આન દિખ લાયા તિસ્કું ઓર નિભાયા માઇ

તનમન જોબન ઉસ્કે ભારી ફૂલૂં અંત ન પાયા જાઇં

આપી માલી હોકર સીંચે આપીં આપ લુભાયા માઇ

ઇસ્કી કરની નિત નવેલી ઉસ[૨] જોગ કયૂં હોસૂં માઇ

ઇસ પરભુકે દરસન રાતે રંગભર મંદરા જોસું માઇ

મહેમૂદ ચેલા હે ઉસ કેરા જીસકે રે બહુ ચાળી[૩] માઇ

ઇસ બિન હેળે[૪] ઓર ન આવે પ્રીત[૫] બંધાન ઘાળી[૬] હોયે

(અર્થ)

(૧) પહોંચે હુએ (૨) ઉસકે જૈસા (૩) (૩) ચારી હોસ્તી (૪) સાથમેં (૫) પ્રીત બંધન (૬) ગેહરી મજબુત (ઘાટી)

૧૧

રાખુંગી રાખુંગી નેનૂં અંદર પિવ

હૂં જાનૂં કૈસા પિયૂ જે મેરા પિવ જાને કે જીવ

નાં કિસ આગલ કોજ[૧] હૂં કહેસૂં નાં જીવકેરી બાત

નાં હૂં અપની પ્રીત પંવાસૂં[૨] કોન કરેગા તાત[૩]

મુઝ બીચ અંતર[૪] કોઇ ન લેહસે યૂં રાખૂંગી પાસ

મિલ દોનૂં હમ એક હો રહસેં જયૂં ફુલૂંમેં બાસ[૫]

નેનૂં[૬] ભીતર પિયૂ છુપાસૂં કીકી કેહસે લોક

મહમૂદ મરમ યે સોહીબૂઝે જે હોવે ઇસ જોગ[૭]

(અર્થ)

(૧) કુછ (૨) પ્રીત ઝાહિર કરૂં (૩) હસદ (૪) ફાસલા (૫) ખુશ્બુ (૬) આંખોકે અંદર (૭)ઇસકે કાબિલ

૧૨

સાજના જોઇ જોઇ હૂં બાટ[૧]ડી સબ રાતડી જાગી

મુખરા દેખનકું હૂં તપૂં નિસ[૨] આંખ ન લાગે

દિન તપૂં નિસ યૂં જલૂં જયુ દીવડે બાતી[૩]

યે બિજોગ[૪] ન સહ સકૂં આવ મિલ રે સાથી

ઠાંવ[૫] નહીં ચિંત[૬] મેરણા કયા કરૂં સહેલી

જીવન બંધાનાં પિયુસૂં હૂં ખરી દોહીલી

હૂં રાતી પિયૂ તેરણી રતી તૂં ન આવે

બિરહા[૭] તેરા લાડલા તિસ કયૂં સમઝાવે

મિલ મયાગર મુઝકૂં કર અપની જાને

મિન્નત મહમૂદ કિયોરે સાઇ ઇતનાં જાને

(અર્થ)
(૧) ઈન્તિઝાર, રાહ દેખના (૨) રાત (૩) દીયે કી બાતી (૪) જુદાઇ (વિયોગ-ગુજરાતીમેં) (૫) ઠિકાને નહીં (૬) મેરી જાન (૭) બિજોગી, જુદાઇમેં પરેશાન

૧૩

(યે જીકરી વિસાલ (વફાત) કે વકત કહી ગઇ)

તપતી હું તેરે મુખ કારને જીવ

દરસન તેરા મુઝ ખ[૧]ન દિખલાવરે

બાર એક ગલી હમારી આવ રે

મનમાં મેરે યે ચાવ રે

આસ[૨] બલોધા જીવરા અહનિસ જુવે બાટ[૩]

એક તિલ મુઝ ન બિસરે જંપૂં સૌ દિન હૌર રાત

અંતર[૪] પાસે બહુતી રહિયા પુર[૫]પુર આપ છુપાયે

જીવ અધીરા મેરણા અબ તું બાર[૬] ન લાયે

મહમૂદ કા સંદેસરા કો' પિયૂ આખો જાયે

દોહૂં જનકા ચિંત[૭] એક હુવા ત્હાં[૮] બીચ-પરદા કયાયે

(૧) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૨) મુતમન્ની, તમન્ના રખનેવાલા (૩) રાહ દેખે, ઇન્તેઝાર કરે (૪) દિલ કે પાસ, દિલ કે અંદર (૫) પુરત દર પુરત (૬) બાહિર (૭) દોનોં તન (૭) એક ચિત, યકદીલી (૮) વહાં

૧૪

કોન કહેગા મિલ્યા તિલ[૧] છાનાં આયેં

મુઝ તપિન્દી દેખકર મેરા જીવ સમઝાયેં

નેહ છાનાં તુઝ ભાવ્હેં કયૂં પન્વાસૂં[૨]

હૂં જાનૂંગી તૂં પિયૂ તુઝ યૂં છુપાસૂં

હૂં કયૂં આઉં તુઝ લગીં સુન બાલા[૩] મનકા

પાયલ મેરી બાજની નેવરડા ઝન્કા

હૂં ભોલી તૂં ચાતુર જીવ મેરા ચોખા

મત કર જાની પગછલ યે લોગ અદેખા[૪]

આ હૂળિયાં કરૂં જો[૫] ઘરી સાંઇ ઇત્નાં માને

મહમૂહ રાતા તેરણા દયા મન આણે

(૧) કુછ છિપકર (૨) ઝાહિર કરૂં (૩) ચહિતા (વ્હાલા-ગુજરાતીમેં)
(૪) હાસિદ (૫) હાથ જોડકર

૧૫

હૂં અઝ્સૂં[૧] બાલ કુંવારી મિસ્વાસન[૨] કંથ પ્યારી

મેં પીર[૩] બહુ તેરે કીતે છલપારે[૪] છોળે છેટે[૫]

મેં કિસ હાત નદીતા[૬] મોલ[૭] ઘરિયા લાભ ન લીતા

કો આખો યે મન રાઇ[૮] પીર પાપ[૯] ન હોવે ભાઇ

મત બોલ એસા કોઇ માનેં[૧૦] સત નેરા કરી નિભાવનેં

પિર મેરી મહમૂદ મન જાનેં હૂં સોધી એન્હેં પિછાની

જીવ અપના કહીં ન બાંધિયા નેહ સોધા સાઇંસૂં સાંધિયા[૧૧]

(૧) અભી તક, અબ તક (૨) ભરોસેમંદ (૩) દર્દ, પીડા (ગુજ. મેં) (૪) ચાલાકી (૫) દૂર રખે (૬) ન દિયા (૭) કિમત ઘણ્હકર, દામ મુતઅય્યનકર (૮) ગુરૂ (૯) દર્દ પાપ ન બન જાયે (૧૦) મુઝે, મુઝકો (૧૧) જોળા

૧૬

વાલ્હા મનહર મન રેહવેં યે ચરિત[૧] સોભાયે

એ કરીત[૨] ઉસ કેરણે જીન આપન[૩] બનાયે

ઇતના હેરે[૪] ગ્યાનઘર બિમાસ ન જોવે

હૂં કયૂં તુઝથીં બિછર જે મુઝ યસ[૫] હોવે

પન[૬] જે અખ્ખર[૭] દે લિખે સો કયૂં ફિરાવે

નહીં તો સબ પરિવાર તુજ પર રીસ કર આવે

દેખે દખન માલવા હર થાના સભ્હાયે[૮]

માણે સાધુર હત્યે લે હમ ફિર ફિર આવે

નહીં નગર ગુજરાતસા કો ઈસ કુલ[૯] માંહાં

નદીયાં સાબર સરભરી હોર ચંગે ઠાંહાં

ભુક કી તસ[૧૦] જેહરે તિસ્કૂં સુનાવે

લોએન[૧૧] લાએ પંથસર કો પંથે ન્આવે

હૂં કિસ પૂછું રે સખી સિધ્ધવાલે[૧૨] કેરી

આવે જાવે કો નહી તો કયા પુરસેરે[૧૩]

બિનવે મહમૂદ બિનતી સુન.....

મીઠે બચન સૌ મેં લિખે જાએ આધેં[૧૪] માઇ

મોતીકંઠા પેરહકે[૧૫] સોહે ન જાવે

બાજ બિછુહે પેરહકે કો પાર ન પાવે

(અર્થ)

(૧) ચરીતરકો ઝેબ હૈં (૨) ફેઅલ (કૃત્ય-ગુજરાતીમેં) (૩) ખુદ હી (૪) દિલમેં (હત્યામાં-ગુજરાતી) (૫) ફલ, બખ્હાવા (યશ-ગુજરાતીમેં) (૬) લેકિન (૭) હુરૂફ (૮) સબ જગહ (૯) કુલ દુનિયામેં (૧૦) ભુક કી શિદ્દત (૧૧) આંખે (૧૨) પ્યારે કી શોહરત (સિધ્ધિ-ગુજરાતીમેં) (૧૩) પૂછાવે, પૂછે (૧૪) દૂર

૧૭

જાન[૧] ન દેસૂં તુઝકૂં સૂન[૨] તેરી હે મુઝકૂં

પીળ[૩] તેરી લે રહી કયા કેહવે સૌ તુઝકૂં

છાંદવે[૪] છાહે કુછ હોવે તો મેં બહોતી છાએ

ચિંત ઓપાયે[૫] તૂં ફિરી કિસ આખું[૬] માઇ

જે આય સો જાય સે યે પંથ હે એસા

પાંધડું[૭] કયા ઘર બસે યે પિત્યા[૮] કૈસા

મહમૂહ સાઇં માનિયા હરખિયા[૯] કીતા

હોય સનાપરી[૧૦] સહિયાંમેં મેં લાહા[૧૧] લીતા

(અર્થ)

(૧) ન જાનને દૂં (૨) કસમ (૩) દુખ, દર્દ (૪) આજિઝી ઈલ્તિજા કર (૫) ફિક્ર જતાકર (૬) કૈસે સમઝાઉં (૭) વીરાનેમેં (પાદર-ગુજરાતીમેં) (૮) ઘરબાર (૯) ખુશીયાં ઝાહિર કી (૧૦) સિયાનાપન (શાણપણ-ગુજરાતીમેં) (૧૧) લાભ (લ્હાવો-ગુજરાતીમેં)

૧૮

હય્યરે[૧] કોપીં બહુ[૨] દાધી

કોઇ આખે[૩] સ્રીજન મેરા હવે બુઝાવે

ચલન મિતા જબ ઉન શહ કીતા

આવી સ્રીજનથીં પાવ આધેં[૪] રીતા

પિયુ બિન માસ ઘતિયા[૫] સબ તનકા સભી

સુકૂં હાળૂં[૬] માસ ન લ્હે

તન એનુ[૭] બરહેં લાએ આગ[૮]

માલે સોધન[૯] ખેલે ફાગ[૧૦]

રાજે કુતુબ આલમ તન મંઝન પ્યારા

આખે મેહમૂદ દાસ તુમ્હારા

પિયૂ બિન પીર ન ભાવે કોઇ

જબ લગ મંઝન મિલત ન હોયે

(૧) દિલ દર્દસે કરાહે (૨) બહોત જલે (૩) આકર (૪) એક કદમ દૂર
(૫) ગોશ્ત ઘટ ગયા (૬) સુખી હડડીયાં (૭) ઉસકે તનમેં ભરે (૮) જલન ઔર આગ (૯) સોધન મનાએ (૧૦) ફાગુન કે ગીત ગાકર

૧૯

પિયૂ બાંધી[૧] મુઠી રખેં રે

મેરા અવગુન ખોલ નઆખેરે

જો પિયૂ ખોલે તો પિત[૨] જાવે

માંઝ સહિયાંમે ઘન[૩] ઘળી રે

ખોલે પીછીં કોરી[૪] મોલ ન પાવે

માનસ હોથે તિસ પર હોય બરાંસાં[૫]

મુઝ અબલાકું એતા કિયા ઝાંસા

મેરા મરનાં સેવતન હાંસા[૬]

માંજ સહિયૂંમેં તેં પટ[૭] રાખ્યા

અવગુન થા સો ગુન કર અખિયા

મહમૂદ તુઝ પર વાર વાર[૮] નાખિયા

(૧) બંધીમુઠ્ઠી (૨) પ્રીત ખત્મ હો જાએ (૩) મુબારકઘળી (ધન્ય ઘડી-ગુજરાતીમેં) (૪) કોડીકે મોલ (૫) ભરોંસા (૬) મઝાક (૭) લાજ (૮) નિછાવર કિયા

૨૦

આજ હૂં મેરે સાંઇસૂ બોલુંગી

મુંહ ઉપર તણ[૧]કા તોળૂંગી સબ દુખ સુખ મનકા ખોલુંગી

નેહ પ્રીત પુરાની જોડૂંગી

મેં તો લાજ જો રાખી ઇત[૨]ઘની ઉસકી બાત ન અખે કિસ[૩] ભની

આજ લગીં મેં બાવ[૪] નજાનિયા યે ઘુરત[૫] અભીં પિછાનીયા

ઉન અગીં બહુત બખાનીયાં મુઝ સરખીયાં સહસ[૬] ભુલાનીયાં

કભીં અવી ન ઘીરખ દીતી કે તું કૂં સુહાગન કીતી

કો બાત કિસીકી કયા લહે નિત પેરે પરા મુઝ રહે

દુખ મેરા તિલ ન બટાવ્હેં મુઝ અંશ[૭] ઘુરક[૮]યૂં ન આવ્હેં

સુન નબી મોહંમદ બાતા યે મેહમૂદ સાંઇકા રાતા

ઉસ બાલી જાય બુઝાઇ મુઝ પિરહર[૯] ઓર ન જાઇ

(૧) ગુસ્સા (ટણકો-ગુજરાતીમેં) (૨) ઇતની સારી (૩) કિસકી તરફ (૪) દામ, કિમત (૫) છલ (૬) ચકાચક (૭) મુઝે (૮) ગુસ્સા (૯) દુખ, દર્દ (પીરડ-ગુજરાતીમેં)

૨૧

બાર[૧] તેરે મેં બાંધી આસન બિહાન[૨] આસન જીવ મેરે કી બિમાસન[૩]

પ્યાર તેરા તેં સદા મુઝ કીતા જે મેં માંગિાય સો તેં દીતા

તું સિધગર[૪] ને હૂં તેરા ચેલા કરમ કિરપા કી એહી[૫] બેલા

મન્દરા તેરે કી સૂં ખાઉં માન્ગને ઓરુંબાર ન જાઉં

મહમૂદ કે અવગુન ગુનકર લીજે અમીં મહારસ ભરભર પીજેં

(૧) બાહર (૨) દૂર કર (૩) ઉલ્ઝન, મુશ્કિલ (વિમાસણ-ગુજરાતીમેં)
(૪) કામિલ પીર (સિદ્ધગુરુ-ગુજરાતીમેં) (૫) યે હી

૨૨

વાહરી[૧] જાઉં ઓ સલોને મિલે — સલોને હૂં તો રાતી[૨] તુઝ

ઈતનાં પૂછૂં કયૂં રિસાનાં — કેહ દિખાલેં મુઝ

ચિંત અચાય હમ તેન[૩] હાન્દે — ઓડું કેરે ચાવ

હૂં કયા દુખ તુઝકૂં લુણૂં — તું ન સુને રાવ[૪]

જોબન અપને કા બલ દિખાલે — ગલી ન મેરી આય

મુઝ અબલાકા કુછ ન ચાલે — તિલમેં હા તૂં જાય

કીરી[૫] ઉપર કોપ[૬] ન કીજીં — બિનવૂં સીસ[૭] નમાય

ઘનેર સાંઈ મુઝ મયાકર — મહમૂહ લાગે પાય

(૧) વારી જાઉં, કુરબાન હોઉં (૨) તેરી ચહીતી (૩) ઢૂંઢે (૪) ફરિયાદ
(૫) ચિંવટી, કીડી (૬) ઝુલ્મ, કહર (૭) સર ઝુકાકર

૨૩

મેં શહ કારન બહુતી કુછ કીતા કોઇ કયા જાને જે મુઝ બીતા

જીત ખન[૧] સ્રીજન ચિત અચાયા ભર મન ઓડૂ લાયા

કાન્ટૂં સેજ બિછાને સુતી યૂં કર જનમ ગિન્વાયા

જીસ દિનકા મુઝ બિછરીયા મીતા લિખ્યા લેખ ન આયા

કી અકરન હમ મન ધરીયા કે શહ એહણા[૨] પાયા

જે શહકેરી હૂં રંગરાતી સો શહ હમ દહર કરે ન ફેરા

પૂછૂં પંડિત નિત હૂં જોસી ઈસ દુખ કા કબ હોસે નમેરા[૩]

મહમૂહ કે મન બહોત ઉમાંહા[૪] શહ મુખ દેખન પાયે

એક તિલ મિલે તો ઇતના પૂછૂં કે સ્રીજન બનીં કી ચુરલાઇ[૫]

(૧) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૨) ઐસા (૩) નિપટારા, ફેસલા (૪) ચાવ (૫) ચાલાકી, ચતુરાઇ

૨૪

તું બેહની ન હોઇ તું બેરન ભઇ

મેરૂ સુતુ[૨] નાંહ જગવાન[૩] કિત કિએ

ગુન અવગુન સંવરે આવે

તેરે કુલકી લાજું બોલ ન પાવે

કેહ તૂં યે પીર તુઝકૂં કુન કહે

યૂં તુઝથીં ન હોય તું મેરી સહી

બેહની જાની મેં ખોલી સૌ ઘરીયા[૪]

તેં ઈસસૂ મેરા મીતસુ[૫] હરિયા

ગલ ખોટી મહમૂદ પટે[૬] નહીં

સત અપને સીતીં તું રહેં

(૧) બેરી, બેર લેનેવાલી (૨) સુતે હુએ કો (૩) કયું જગાએ (૪) ખોલ કે સબ રખ દિયા (૫) મીત કો છીન લિયા (૬) માને નહિં

૨૫

કિસ રે ઘરી[૧] મેરા પિયૂ મિલે પંડિત કરો વિચાર

શહ મુખ દેખન હૂં તપૂં કબ સાંઇ કરે મેરી સાર[૨]

કેહ ન સકૂં દુખ અપના કહે બિન સુને ન કોઇ

સાંઇ બિન રેન[૩] સૌ ભુઝકૂં બરસા[૪] સો કી હોય

કિરત[૫] સૌ કરહા હમ રહે સાંઇ પર માને ભોગ[૬]

સૌ મેરી સહી સુલખણી જે યે ભાને બિજોગ[૭]

કાઝી મોહંમદ તન ચાલંધા સંવરૂં સાંઇકા સ્નેહ

મહમૂદ પય્યાં લાધેં ચક[૮] હમ ધીરક[૯] દેહ

(૧) કૌનસી ઘળી (૨) ખબર લેં (૩) રાત (૪) સો કા એક બરસ (૫) અમલ (કિર્તન-ગુજરાતીમેં) (૬) ભોગ (સદકા) કી મન્નતેં માની (૭) જુદાઇ કા ગમ જાને (૮) કુછ, થોડા (૯) સબ્ર, (ધીરજ-ગુજરાતીમેં)

૨૬

આઇ ઋત ગુલાલકી ગુનવન્તરે[૧] ઢોલા

મેં પહેરિયા[૨] ઉલાંસકર તન રાતા[૩] ચોલા

જાઇ જુઇ સેવતી ફુલું સેજ બિછાવે

ભંવર હમારા લાડલા તિસ ભોગર ભાવે

ઇતના પ્યાર સુ કેવડા મુઝ પિયૂકા માઇ

ચંપે કલીયાં ચાવકર શહ હાર ગુંધાએ

મનઘર સુનો સહેલીયાં મહમૂદ કી બાતા

મેં ગુન્ત[૪] જોયન બિલસ[૫] લહૂં જાન દિલ હિજરાતા[૬]

(૧) ગુનવાલે પ્યારે મીત (૨) ખુશ હોકર પહેની (૩) લાલ રંગ કી ચોલી
(૪) ગુનવાલે કો દેખને (ગુણવંત-ગુજરાતીમેં) (૫) તડપૂં, બેચેન હોઉં
(૬) પરેશાન, બેકરાર

૨૭

ગુઝ દરસન જોગી જોગ લિયા કર જોગન જોગ સંજોગ કિયા

તન જોબન કીતા જાલ[૧] ભસ્મ તન મેરે લાગે ઝાલ પરેમ[૨]

તિસ ઉપર બેરી બરહ્[૩] રહે જગ ઝાલ[૪] ન બનતે હી સમે[૫]

ધજ[૬] કીતી ઉભરન[૭] બિરવલી સોન સમરત[૮] કંઠા પેહર ગલે

કર ભગોન[૯] કિન કિન સમંદરે દેહર ખપુરલી[૧૦] ચોખંડ ફિરી[૧૧]

ચિન્ત[૧૨] ઉલઝિયા ઉનરીં[૧૩] સીસજટા જલ મરતેં લીતા જોગવટા

દુખ[૧૪] દાધે દેહ સંતોક રેહને ઝાલ સુલ્ગી તિલતિલહી ઘની[૧૫]

શાહ ચાલંધા તન આહે સિધ[૧૬]ગુરૂ સુન મેહમૂદ ચેહલ[૧૭] પેરો વરે

ચક મંદિર દેખન જે લહૂં દુખ બિસરે જીવ સંતોક રહૂં

(૧) જલકર ભસ્મ હોના (૨) પ્રેમ કી ઝુલુસ (૩) બઢ રહે (૪) (ચક) થોડી (૫) બુઝે (૬) સજધજ કી (૭) ઉબટન મલી (૮) સોને કા ધારણ (સોન સ્મૃત કંઠા-ગુજરાતીમેં) (૯) હાથ ભિગાને (૧૦) દુનિયા કી સેર કરલી (૧૧) ચારોં ખંડ ઘુમ લિયે (૧૨) ઉલ્ઝી ચિન્ટ (ગિરહ) (૧૩) સર કી જટા ખોલી (૧૪) દુખ જલાએ (૧૫) બહોત (૧૬) મુરશીદે કામિલ (૧૭) ચાલીસ કદમસે આગે

૨૮

આવો સહેલિયાં ખેલન જાવેં પિયૂ કી બાળી[૧]માંહ

શહ ખેલાવે આપન ખેલૂં ગેલ કરેં ઈસ ઠાં[૨]હ

ગંધ સુગંધ ઉસ બાલે[૩] કેરી દેખન ચંગા નાંહ

ફુલ ચુનીચુની હાર કરાઉં દેવૂં શહ ગલ[૪] બાંહ

જાઈ જુઈ રાતા મરવા ચંપે હોર ગુલાલ

શહ અપને કૂં બેઠને ચાવેં સીસ અમો[૫]ળી ઘાલ

સદા ફલ હે શહ કી બાળી એત સુહાવે કેલ

ઠંડ[૬]ણી છાંહી મીઠરી પવન શહસૂં કિજેં મેલ

શહકી બાળી મહેમૂદ દીઠી દેખત રહિયા ફુલ

ઈસ બારીમેં જે ફલ લાગા કરૂ[૭]ની કેરા ફલ

(૧) બાગમેં (૨) જગહ (૩) વ્હાલે, ચહિતે (૪) ગલે ઔર બાંહોમેં (૫) ગાલ મિચોડે (૬) ઠંડી છાંવ (૭) આમાલ, કરતુત

૨૯

આવરે આવ મુઝ લાળ લળાવન આવ મેરા જીવ સિધાવન આવ

સુકા પિંજર પાલવે રે જો હોય તેરા પ્યાર

માંઝ સહેલિયાં મુહ[૧]તરે સુહાએં ઘનં[૨] એક બાર ઉ[૩]ઘાર

બીન્તી મેરી કાન ધરે રે તુઝ લગ બીનૂં[૪] એવન

ઝૂટે મુઝકૂં જો મિલે સાયેં જીવ વારી દિયૂં

મહમૂદ સાંઇ અપના પાવે યે જીવ વારી દેહ

પાંવ તલેકી ખી[૫]રી હો નેનૂં ભર ભર લેહ

(૧) પ્યારમેં સોહે (૨) એકપલ (૩) દરવાજા ખોલ (૪) ઉનકો દેખૂં (૫) ધૂલ કે ઝર્રાત (ખિયાળી-ગુજરતીમેં) રજોટી

30

તુઝકૂં કયા દયૂં દોસ પ્યારે — લિખ્યા આપ ભાગ[૧] હમારે

પ્રીત જો કીતીમેં તુમ સાં[૨]તા — હોતે હોતે હુઈ કુછ બાતા

અબ જો તોડ઼ે નેહ પ્યારા — ગોગ્યા આ[૩]ણે મેરા પિત્યા[૪]રા

કરતેં પ્રીત મેં તુમસૂં કીતી — પર ભાંડી[૫] હૂં ઘરી બિકુટી[૬]

અબ મીત ભૂલે મીત પ્યારા — તુઝ ફિરતીં જગ ફિરી સારા

મેં તો બાત ન બૂઝી એતી[૬] — હબ કિસ આખું ઘુર[૭] નચેતી

અપની કરની આપ બલોચૂં[૮] — પાની પે હબ ઘર કયા લૂંછૂં

કાઝી મોહંમદ તન જે હૂં પાઉં — સૌ દુખ અપનાં આપ જનાઉં

શાહ ચાલંધા જે પીર જાને — મહમૂદ સાંઇસૂં ઉસના[૯] ભાને

(અર્થ)

(૧) હમારી કિસ્મતમેં (૨) તુમ્હારે સાથ (૩) સાંપ લે આવે (૪) મેરા ખાવિન્દ (૫) પરાએ મુકામ પર (૬) જુદા (વિખુટી-ગુજરાતીમેં) (૭) અવ્વલસે ન ચેતી (૮) આપ ઉઠાઉં (પાઉં) (૯) રોના રોએ

★ હાશિયેમેં : જીસકે લિયે મૌલા હે, ઉસકે લિયે સબકુછ હે, જીસને મૌલા કો ખો દિયા ઉસને સબકુછ ખો દિયા. (મન લહુલ મૌલા ફલહૂ લિલ્કુલ વ મન ફઇન્નલ મૌલા વ ઇન્ન ઇલાહ)

૩૧

ભેજી મેંહદી સુહાગભર સાસુ શહ કે ચાઉં[૧]

જાયે મશાતા[૨] લાયેતી તુંન લાલ કેરે પાઉં

બનરા રાતા બની કા ઈસ રંગલે લાવ

રાતે ફુલોં સેહરા લઈ મુઘટ પેહરાવો

યે રે નિશાની બની કી જા શહ દિખલાવ

સાતોં[૩] સબદ બાજનેં અમર રંગ ચરાવ

બિનવે મહમૂદ બિન્તી યૂં સહિયાં માંહે

ચંગા બરતંવ[૪] મેં લહિયા જો ઠોઠા[૫] સાંઇ

(અર્થ)
(૧) ચાહમેં (૨) શાદી કી દલ્લાલા યા દુલ્હન કા સિંઘાર કરનેવાલી (૩) સાતોં સુર (૪) બરતાવ (૫) ભલા, ભોલા (ઠોઠ-ગુજરાતીમેં)

૩૨

મીઠે બચન ન મોટા કોઇ જીન જીન કહે ન સુહાગન હોયે

જીસ સુહાગનકી ખેપ[૧] હોવે જાગ સાઇંસૂં કયૂં સોવે

ઇતના મન માંહ બિમાસ[૨] નજોવે સુહાગન કરતા બાર[૩] નલાગે

કુછ નિરાગે[૪] તપ કર લાજે કરતુ[૫] ચેલા દેખ નવાચે[૬]

મહમૂદ સિધવર[૭] અપની રાખે શેખન સામીં મિલને તાકે

હવસકી હાંરી[૮] કધીં[૯] ન પાકે

(૧) દૌરા, બારી (૨) ઉલ્ઝન (વિમાસણ - ગુજરાતીમેં) (૩) દેર (૪) બે મર્ઝ બગૈર મર્ઝકે (૫) કરતબ આમાલ (૬) ન કહે (૭) સીધાપન સાલુસ (૮)હાંડી હંડીયા (૯) કભી ભી (હવસ કી હાંડી કભી ન પાકે (મુહાવરા)

33

નેહ અપના પરગટ ન કિજે સબકી તૂં છિપાએ

ભાવ ભાવે તૈસા અનનવા લિજે યૂં કર જનમ ગિન્વાએ

સિરકી[૧] બાત ન કિસી કહે યે જગ હે ધુતારા[૨]

માથે ઉઘાળે જે કો હાંડે તિસકા કયા પિત્યારા[૩]

સંગ[૪] પૂજા બહુતું કીતી સુધર[૫] કિયા હિરદય

માસ ખાઇ હાર[૬] કોઠે બાંધ જનજન કોતક[૭] જોવે

જીવનસુ રહે ત્યું અપના રાખે નિસરા કામ ન આવે

મહમૂદ આસ સભુકૂ સાંઇકી સરસું[૮] ભી આપ મિલાય

(૧) રાઝકી બાત (૨) ફરેબી (૩) ભરોસા, યકીન (૪) બુત પરસ્તી (૫)દિલ કી સફાઈ કી સુઘડ (ગુજ. માં) (૬) જીસ્મ પર હાર ડાલે (જનોઈ કી તરફ ઈશારા) (૭) અજબ મન્ઝર (૮) અરછે લોગ

૩૪

જાનુંગી ઈંટના તેરણા — લટકન[૧] આવેરે ઢોલા[૨]

સલોને આવરે ઢોલા — આરે મુંહબોલે ઢોલા

હમસૂં તારા પિયૂ નકિજેં — તરન[૩] ખાંડી ખાવ[૪]

દે સુપારી પાનસૂં — કંથા આવ પિયારન્ગ લાવ

મીઠરી જો હોય સેલળી[૫] — મીઠી શકકર દાખ[૬]

ઈસથીં મીઠી પરહણ[૭] — જેકો જાને રાંખ[૮]

માંઝ સહેલિયાં આપ સરાવની — રાખેં હમારા તૂન[૯]

કે નકતોરે[૧૦] પિયૂ કરે — ચક[૧૧] હમસૂં મીઠા બોલ

કાઝી મોહંમદ તન ચાલંઘા — ઉસકે લાગૂં પાવ

હોય પરાપત[૧૨] હૂં લહૂં — મહમૂદ શહ મીત મિલાવ

(અર્થ)

(૧) (લટક મટક) લટકે કરતે હુએ (૨) પ્યારસે મહેબુબ કો દિયા નામ (૩) તિન્કે, ખસો ખાશાક (૪) કુટા કરેં (૫) ગન્ના (૬) શકકર જૈસી મીઠી દરાખ (૭) શાદી, બ્યાહ (પરણ-ગુજરાતીમેં) (૮) રખ જાને, નિભા સકે (૯) મન્નત (૧૦) નાક ચઢાયેં (૧૧) કુછ, તનિક (૧૨) હાસિલ

૩૫

કો મુઝ આખો ઉસકી બાતા
હું તપૂં લાલન હે કિસ રાતા

જનમ ગિનવાયા મેં ઈસ તાઈં
ઈસ પરચંત[1] કે લેખે નાહીં[2]

ન જાનૂં પિયૂ કિન્હેં ભંભેરા[3]
મુઝ પૂછત તિલ કરે ન ફેરા

આજ લગીં મેં બહુતીં ઠીઠા
કભીં એક બોલે હમસૂં મીઠા

જયૂં જયૂં સોધંન[4] છાંદવે છાવે[5]
ત્યૂં ત્યૂં શહ હાતું જાવે

ઉસ ઠાકુર કા હૂં ગલ લિયૂં
પહલેં અપના ચેહ ન[6] દિયૂં

કેતા હમસૂં કરે પરાંન[7]
દેખૂં ભારી છે નિરવાંન[8]

કાઝી મોહમ્મદ તન ચાલંધા મેરા
બહોત ભરોસા હે મુઝ તેરા

અપને ઉપર કોપ ન કિંજી
મિલ મહમૂદ ધીરખ દીજીં

(૧) અઝીમ (૨) શુમારમેં નહીં (૩) ફેરા, મુખાલિફ કિયા (૪) બીવી (૫) આજિઝી કરે (૬) ચાલ (૭) વઅદા (પ્રણ-ગુજરાતીમેં) (૮) નજાત, છુટકારા

૩૬

યોવન[૧] સુંદર મેરે સજનાં દિન સૂરજ નિસ[૨] જ્યૂં ચંદ[૩]નાં

હૂં બાલી ભોલી[૪] નેહ ઘનાં શહ પાસ ન છોડું એક[૫] ઘનાં

રંગ રાતી માતી ઉસકે[૬] કનાં નેનૂં દીઠા મીઠા જે કાનૂં સુના

શહ આખે પ્યાડું સબ સહું સેવા ઉસકી કરતી ના રહૂં

મેં પૂછા સહી સબ કહેં એસી મીઠી પ્રીત દૂજી નહીં

કાઝી મોહમ્મદ તન મીત સુમિતા જનમ[૭] તારા હમસૂં નિકીતા[૮]

મેરે સ્રીજન માન જગ માને યે મહમૂદ ઉસ કુરબાની

(૧) ખુબ શબાબ (૨) રાત (૩) ચાંદની (૪) ભોલી ભાલી (૫) એકપલ (૬) ઉસકે પાસ (૭) ઝિન્દગી પાર હુઇ, ગુઝરી (કામ્યાબ હુઇ) (૮) ચકતા, ચગાના, ખુબ

૩૭

હે કો આખે મેરે શહ કૂં જાઇ

તુઝ બિન યે જીવ કયૂં રહે સ્રીજન ભૂલાયે

જીસ સમરત સાંઇયાં તિસ્કૂં સભીં સંજોગ

સજન મિલાવા કિજેં કોઇ બહાને[૧] રે યે બિજોગ[૨]

તન મન વારૂં અપનાં અપને શહ કે ચાઉં[૩]

ગલી હમારી જો ચક[૪] આવે કભૂં ન છોરૂં પાઉં

મહમૂદ સાંઇ અપના પાવે યે જીવ વારી દેહ

પાઉં તલે કી ખેળી[૫] હો નેનૂં ભર લેહ

(૧) દૂર કરે (૨) જુદાઇ (વિયોગ-ગુજરાતીમેં) (૩) ચાહતમેં (૪) કુછ દેર, તનિક (૫) ધૂલ કે ઝર્રાત (ખિયાળી-ગુજરાતીમેં)

૩૮

આઇને દેખો મુઝકૂં મેરે તન લોહુ ન માસા[૧]

હું તપૂં તુઝ કારને રોઇ રોઇ ભરું નિસાસા

હૂં તપૂં તુઝ કારને તુઝ દયા ન આવે

આપીં પ્રીત ઓપાઇ કરી કે આપ છુપાવે[૨]

જદ કી બિછળી તુઝથીં તિલ આઇ ન પૂછે[૩]

નેહ તેરેમેં પર કર હૂં ખરી બિકોચી[૪]

બાચપના લે અપને જીવ કયૂં પિત્યાવે[૫][૬]

તેરે ચરિતું કેણળે મહમૂદ વારને જાવે[૭][૮]

(૧) ન લહૂ ન ગોશ્ત (૨) પ્રીત જતાકર (૩) જબ સે બિછળી (૪) મુશ્કિલમેં (૫) દરમ્યાનગિરી (૬) પટાવે (૭) પીછે (કેડે-ગુજરાતી મેં) (૮) વારી જાવે

૩૯

આઓ સહેલીયાં ઝીલન[૧] જાવેં પીવેં ચોખા નીર[૨]

અપને આંગન સરોવર ભરિયા નિર્મલ કરેં સરીર[૩]

સારસ કુરલેં[૪] હંસ તિર આવેં મોતી રતન ચુનાવેં

બગ[૫] પાવસ હરખે[૬] તિરબેઠે[૭] જીવંતર[૮] લેકર આવેં

આવી બેઠે બારા આવી પીછેં મત પછતાવે

સાઇં સરોવર અમરત ભરિયા મોતી[૯] ગુરવાની

મહમૂદ કે મન પીર ચાલંધા ભાવે

ઉસકે બચન[૧૦] મન આણે

(૧) કૂંવેસે પાની નિકાલા જાતા હે ઉસે ઝિલન યા ઝિલા કહતે હૈં. (૨) સાફ પાની (૩) જીસ્મકો સુથરા કરેં (૪) સારસ કી મખસૂસ આવાઝ (૫) પારસ બુગલે (૬) ખુશ હોં (૭) કિનારે પર બેઠેં (૮) જીવજંતુ (૯) મોતી લુટાનેવાલી પીર કી બાત (ગુરુવાણી-ગુજરાતીમેં) (૧૦) મનમાં લાએં

૪૦

કો આયરા પારધી[૧] ને બાંધે ફાંદે[૨]

આયેં છાનેં પારધી[૩] આગલ ઘેરે ટાંડે[૪]

માણ ખંડારા પારધી[૫] કેહાર[૬] ચુહા બિલ્લી

હા હા કરતેં સબ ગયા જગ ખાલી હાતે

સાવજ પકડે નિત નવે લિયે કોઇ બિછુહા[૭]

જબ તું પડે પિંજરે તબ જાને ઘેરા[૮]

ચલન જો એસા ચાલે સબ કિસી ન ભાવે

મહેમૂદ ઐસા ચાલ તું જીસ ફાંદે[૯] આવે

(અર્થ)

(૧) શિકારી (૨) ફંદે, જાલ (૩) ચૂપકેસે (૪) ડેરે તાને, ડેરે લગાએં
(૫) મારધાડ કરનેવાલા શિકારી (૬) ગીદડ, ચુહા, બિલ્લી (૭) જાલ, ફંદા
(૮) ઘેરા, ઘેરા હુઆ (૯) જીસ્કે ફંદેમેં ફંસે

૪૧

હૂં બિલ્ખી જે શહ પાઉં — જીવ અપનાં કિસી ન લાઉં

મુઝ દૂ[૧]ભર રેન બિહાવી — સહી સાંઈબિન ઘ[૨]ન ન સુહાવે

હૂં કેવન કંથ મનાય કરી — સીસ અપનાં પાઉં લાય કરી

ઈસ[૩] હારે જનમ ગિન્વાયા — સુ ઠાકુર સંવર ન આયા

સીખ[૪] લાગે કોપ[૫] ન કરસું — પગ અપનાં ફૂંકી ઘરસૂં

કાઝી મોહંમદ તન જે કો મનાવે — દુખ દા[૬]લર ઉસકા જાવે

શાહ ચાલંઘા જે હમ ઘુર[૭] જોવે — તો મહમૂદ સુખિયા હોવે

(અર્થ)

(૧) બળી મુશ્કીલસે (૨) પલ (૩) સાથ (૪) નસીહત (૫) જુલ્મ, ગુસ્સા (૬) દુખ દર્દ (૭) ચંદ લમ્હે

૪૨

આજ પેખો[૧] પિયૂ કૂં તો સુખ[૨] લાધો

નેન કાનૂંકો ભાગુ[૩] બાંધો

બહોત અપંતાં[૪] જીસ કારન સહિયા

હિરદીયૂં[૫] સાધ સાંઈસૂ મન લહિયા

બિરહર[૬] સહી પિયૂ ચાહ ન પાયો

અપીં[૭] મયાથીં આપ દિખાયો

એત[૮] સરૂપ સુહાગું ભરિયા

ચાલંધા દેખ મહમૂહ નેન[૯] ઠરિયા

(અર્થ)
(૧) પસંદ કિયા (૨) સુખ મિલા (૩) કિસ્મત કે સાથ (૪) આફત, મુસિબતેં (આપદા-ગુજરાતીમેં) (૫) દિલ સે લગાયા (૬) દર્દ (પિરહર (પિરડ) ગુજરાતીમેં) (૭) ખુદહી (૮) હુસ્નો ઇશ્ક (હેત-ગુજરાતીમેં) (૯) આંખો કો ઠંડક મિલી

૪૩

ઉસરે જોબન કી સાર સાંઇ ન બિસારસે માનેહ[૧]

જતન કિયે જે જાય હાત તાલી દે જાય

તિસી જીવ બાંધુ રે કાંહ[૨]

જોબન જોબન નિસરે ઈસ જોબન કે સાથ

અધ બિચ જોબન છોર ગયા હૂં રહી મિલંદી હાથ[૩]

સુમન ઘેલા બાવલા જે એસે રહિયા લુભાય

પહલેં લાલી લાયકર પીછીં દેહ કુમલાય[૪]

મન અપના સંતોકી રહી મતકર જીવ બિચરાય[૫]

નેનૂ પરગત[૬] દેખતે તિસ સાખ[૭] પુરી જાય

જોબન હાથ ન પાયે રે માંગ્યા કોઇ ન દે

મહમૂદ એસા જાન કરી યુવન[૮] રાગ્યું[૯] ન લે

(અર્થ)
(૧) હમકો (૨) કયૂં (૩) હાથ મલતી (૪) બાદ મેં (૫) બિચાર, સોચ
(૬) આંખો કે સામને (૭) શહાદત, શાખ (૮) જવાની (યૌવન- ગુજ.)
(૯) મુવાફિકત ના કરે

૪૪

અપને બાબા ગ્યાન[૧] ચોખલિયા પિહર[૨] જોગને આવે

જીવ રમાતા સોહ[૩]ને પના ચંગે મન ભાવેં

ચંગે બાપ કે ચાવકર અંગ[૪]ન પીંખ[૫] બંધાની

ઘિરીયાં[૬] મિલ પિંખેં ચૂંટી દેવે ભાઇ

દિન દિન પ્યાર મમત જો ઘના[૭] ચિરજીવુંસુ[૮] વર પાયા

જીસ્કી રાજી માયેં રેતીયાં નિતનવેલા રાજા

યે દિસ પનાહ ખુદાયકી માન મોહત જહાં માવેં

દુરિજન હોરે પાંવ રે પિહર જેમ જેમ આવેં

બોલ એક સતકા મન ઘરેં ઘૂન[૯] સૌ મનમેં લિજીં

મહમૂદ મિસ્કીન ઘિરીયા[૧૦] પ્યાર ઇનુકુ કિજીં

(અર્થ)

(૧) ખાલિસ ઇલ્મી (૨) મિલને (૩) ખ્વાબ કી માનિન્દ (૪) અંગસે, જીસ્મસે (૫) લગાવ (૬) સાલીયાં (૭) ચુટકી (૮) તવીલ ઉમ્ર (ચિરંજીવ-ગુજરાતીમેં) (૯) ગુન, અવસાફ (૧૦) નવાઝે

૪૫

આવો મિલ્વા બાત કરૂંગી જે બિત્યા તુઝ લગ રે મીતા

કિસ અવગુન તેં મન્હ[૧] બિસારી મીતા કરિયા મેરી ચિંતા

માતે ઘણી લે પરહાન્દે હમ દહર સ્રીજન કરે ન ફેરા

આંખ પાટન ફુલ પકર મારૂં કે તબ જાને કેરા[૫]

જે બાતાં મેં તેરીયાં સુનિયાં સૌ લિખ્યાં મેરે હેળે માંહાં[૬]

બહોત છાવરિયા[૭] સહિયાં ભીતર અબ હું કેતા સુનાહાં

મહમૂદ માન બને તુઝ નાઈં હેં તેં મેરા બોલ ન માનાં

હાથ જોયગા જબ તું મેરે તબ હૂં કરસૂં જીવ કા જાનાં

(અર્થ)
(૧) મુઝે ભુલા હી (૨) સરપર (૩) બમુશ્કિલ (પરાણે-ગુજરાતીમાં) (૪) આંખ પટાને (૫) ખેર, ખૈરિયત (૬) દિલ કે અંદર (૭) ઢાંક પિછોડ કી, એબ પોશીકી

૪૬

(વિસાલીયહ)

બહુ ભાંતું[૧] મન સમઝાયા સાજન આયા રે ઘર આયા

મુઝ કેરી[૨] ભરા[૩] લાયા સુખ સાદ સવચેન્દે[૪] લે આયા

જીસ કારન નીદ ગઈ થી ઉસ ભીતન[૫] હૂં બિલખતી થી

એન આકર અપની કીતી જીસ દેખી બનબન ભમતી

દુખ કયા ગયા સરપર લેહતે યૂં આ મુઝકે મન ગમતે

ભોર નીદરા સેરા[૬] પાયા સબ સાદ જે પેમ ચખાયા

કર બેઠી જે મન ભાયા અબ મહમૂદ કયૂં નિરખિયા

સબ સહી સમાની મેલે ઈત[૭] કોઇ ચાઉન ઘેલે

(અર્થ)

(૧) કઈ તરહ સે (૨) મુઝે પીછે (૩) જોડલાયા (૪) આઝાદ હોકર (૫) ડર, (ભીતિ-ગુજરાતીમેં) (૬) રાહ, રાસ્તા (શેઢો-ગુજરાતીમેં) (૭) ઉસકે ઈદીગિર્દ (૮) પાગલ.

૪૭

(ઈશ્કિયહ)

અમને અમારે પિયૂ કી ઘની[૧] ઘની આસ રે

હમ ચાહેં સાજન આપણો જહાં ઘટ ભીતર સાંસ રે

અહનિસ સંવરૂં સાંઇયાં સેવૂં તેહનૂ દરબાર

ગરભ ગરદૂં[૨] મંદિર અપને અથેર[૩] સંસાર

અરથ[૪] ધરિયા હૂં કાંઇ કરૂં સાંઇ બિન હાર સિંગાર

સબ આછરન[૫] સાંઇ મેરણા મિલવે મુઝ ભરથાર[૬]

એક બિન્તી હૂં કહૂં સુન સાંઇ લેલબિલાસ[૭]

ઉલ્ઝી આસા પૂરવે રે.....

(અર્થ)
(૧) બહોત બહોત (૨) ધરતી ઔર આકાશ (૩) મુસલસલ ઘુમતી
(૪) સદકાત (અરધ, ભોગ-ગુજરાતીમેં) (૫) ફેઅલો અમલ (૬) માલિક, ઘની (૭) રતભોગી

૪૮

(ફિરાકીયહ)

કામનગારે લોયન[૧] તેરે — તિસ પર કીકી મુકુલ[૨]

ખોલ ખોલ લોયના મેરા લેતા — જયું અવાઢામાં[૩] ડોલ

કિસ પુકારૂં કિસ કહૂં — છોડૂં[૪] મન્હ બિમાસ[૫]

આસ બલોધા જીવરા — પરયા મરગઝું[૬] પાસ

પીંજર ઉન્હાં મન એન્હાં — સારન હેળેમાંહ

મિલ ન સકૂં સાથે હૂં — ત્યૂં જીવરા નાંહીં ઠાંહ[૭]

લોયન તમ્હારે ફટ પળે — અવચિંત ભૂરકી લાએં

મહમૂહ હેણા હાથકર — કુશ[૮] હે ઈસ માંઇ

(અર્થ)

(૧) આંખે (૨) ઝિનત બખ્શ (૩) પાની કા ઝખાઇર (ચાર દિવારી-જીસપેં પાની જમા કિયા જાતા હૈ) (ગુજરાતીમેં અવાઢો) (૪) છોડ દૂં (૫) મન કી ફિક્ર (૬) કરીબ પળી મૌત (૭) ઠિકાના (૮) ખુશ

૪૯

બાર એક મંદિર આયે જીવ નેનૂં નેન મિલાએ જીવ

બો માનો તો માન મોહત હમ દીજીયો કરજો[૧] ઘરી ઘન્યૂ[૨] કેહવે

હસતે ગાન[૩] નઝારવ્હે હસનાં ભી ઈતના ન કરિયો

હસ્તેં મુંહ ન ખોવે જીવ મહમૂહ જીવ જે તુઝ મુખ જોવે

ઘર બેઠે તીરથ હોવે

(૧) હાથ રખકર (૨) શાબાશ કહે (ઘન્યવાદ-ગુજરાતીમેં) (૩) ગાના ન સંભલે (જાળવે-ગુજરાતી)

૫૦

(તલબીયહ)

પ્રાનીયું[૧] મારો રે માઇ તિલમિલે સામીં[૨] તેણા નિરખા હો વાલા

હૂંરે સંતોકું[૩] માઇ આતમુરે[૪] રતી એક સાઘઇ[૫] સંભલાવ હો વાલા

તુઝ બિન સાજન જો મોતી લખમિલે કિસીનહયૂ જાબ[૬] હો વાલા

એકે અસરનિયુ[૭] માઇ આતમુ જીવ બીજા માઇને બાપ હો વાલા

સુકી કાયા જેને બાલવે[૮] મારો આત્માનો અવધાર[૯] હો વાલા

તુ સાજન કેમ વિસરે[૧૦] સંવરૂ બારી બાર[૧૧] હો વાલા

સહુકો અપને રંગ રમે એ તન કરે પિસાવ[૧૨] હો વાલા

મારવારહન મારો સાજનાં મેલવો મુઝ ભરથાર[૧૩] હો વાલા

કાંઇ પેરાવે ચિન્તા અપની[૧૪] કોરા કલજુગ પરવેસ[૧૫] હો વાલા

જેને નજોયા ચલન સામીં[૧૬] નાંખે અપની ભીંસ[૧૭] હો વાલા

સીખ મહમૂહકી મન ઘરનીં કેરા હેરે[૧૮] ચિન્ત હો વાલા

સામીં ભિતુતીને[૧૯] દેહ ઘરતી માઇની પીઠ[૨૦] હો વાલા

(અર્થ)

(૧) જાન (૨) ઉસકો દિદાર (૩) તસલ્લી દૂં (૪) દિલ (૫) આવાઝ (સાદ-ગુજરાતીમે (૬)જવાબ (૭)તાબેઅ (શરણે - ગુજરાતીમેં) (૮) જલાયે (૯) આસરા દિલકા (૧૦) ભુલાયા જાસે (૧૧)બારબાર (૧૨) પીસના, પિસાએ (૧૩)ખાવીંદ (૧૪) પેહનાએ (૧૫)કલજુગમેં દાખિલા (૧૬)સામને (૧૭)દબાવ (૧૮)કિસકે સાથ (૧૯) ખોફ, ડર (૨૦) ઘરતીમાંકી પીઠ

૫૧

કયુંકર વાઉ[૧] બેરન[૨] અંખરી — અવચિંત[૩] જીવ લચરાએ

આપી લાવી પરહે[૪]રે — હમકું દુખરા સુનાએ

જીવન મારા કયા કોઇ અખો — જો જીવ લચરા[૫]એ

એ દોહે[૬]રો મેરે બેસે નહીં[૭] — અવઘટ[૮] લેજાએ

ઇસ ઘરવા[૯]સ ખાર[૧૦] રે — એ મુઝ કેરે પા[૧૧]વ

નેન હમારે નાન[૧૨] કરે — સાઇં બન[૧૩] દુજા સાવ

કાઝી મોહમ્મદ તન મેરે બસે — ઉસલગ જીવન મરન

પીર હમારા ચાયલંધા — મહમૂદ તેરે સરન

(અર્થ)
(૧) કૈસે સમઝાઉં (૨) બેરી અંખિયાં (૩) અચાનક (૪) લાકર છોડે (૫) લલચાએ (૬)દોહરાપન (૭)ન બૈઠે (૮) બે નજાતી (અવગત-ગુજરાતીમેં) (૯) ઘરબાર (૧૦) દુશ્મની, ખારા (૧૧)ઘેરે (૧૨) છોટે, નન્હેં નાનકડે (ગુજ.) (૧૩) બના

૫૨

(તલબિચ્યહ)

નિરસપ[૧]ના હમસૂં ન કિજે
રાવ[૨] તેરન હૂ કરૂં કિસે

તુઝ થીં વારા લૂણ[૩] હે મુઝકૂં
દુખ મેરા સાંઇ રખે જીસે

જે કો તેરી બલથીં માંગે
તિસ તૂં આપે કયૂંયે કસે[૪]

એક તિલ નયન તુન નરક નજોયા
ઉસકે[૫] હેરે કોન બસે

બિખમચરિત[૬] સબ છોર ગુસાંઇ
સબ તુઝથીં મુઝકૂં તૂ[૭] કહેતા

હૂ અબલા બલ[૮] તેરી માંગૂ
દૂર કર મુઝથી લોક હંસા[૯]

સબ પરિવાર પરખમૈ દેખીયા
આપેં ચાવ ને સભી મિલેં

અવસર પરીયા[૧૦] કાજ તૂં આવે
ઘન મેરા સાંઇ તુઝી લગેં

લાજ[૧૧] મરજાન સમન્દ[૧૨] જીવનુ લે
ઘન પલ પિરથી સભી

સાહિબ ઉગામે[૧૩] તિતના છોરે
તો પરજા કયૂં પગું રહે

અબ અપના જાન ગુસાઇં
ઇતનાં મુઝકૂં કરેં પિસા[૧૪]

એક તન મીત જો હોવે તેરે
મહમૂદ કેરી[૧૫] વલે[૧૬] દસા

(અર્થ)

(૧)ના ઉમ્મીદી (૨) ફરિયાદ (૩) લુણ વારના (મુહાવરા) (આફત દૂર કરનેકે લિયે) (૪) ખીંચે, જબરન દે (૫) ઉસકે સાથ (૬)માંગને કી આદત (૭) મુઝે તુકારતા (૮) બલઈયાં (૯) જગ હંસાઇ (૧૦) વકત પડનેપર (૧૧)લાજ શરમ (લાજ- મરજાદ - ગુજરાતીમેં) (૧૨) સમન્દજીવ અગિયા (૧૩) ઉંચે ઉઠાયે (૧૪) પિસાઇ (૧૫) મહમૂદકી (૧૬) વકત કરવટ લે (પલ્ટે)

૫૩

(દરાઝ દર દરજાત .....)

મેરી ગલી કંટાલરી[૧] જે શહ ઈસ ગલી આયે
જાને નદયૂં ઓર ઘર્યૂં[૨] રાખૂં ઉલ્ઝાયે

હોરી[૩] સંચારા એત કરૂં ને ઝિરવજો[૪] મેરે હાત
એક તિલ પાસ ન છોરૂં પિયૂકા સેવું દિન હોર રાત

વિગન[૫] જો હેરા ઉગમકે[૬] મેરે ગુન[૭] હવાલ
જલાયન મૂઝ જીવન તિલમિલી સાઈં તેરા મુખ ઉઘાલ[૮]

લોભ જો હોય પિયુ કૂં તો કુછ ચલ્હેં[૯] માઈ
ઝલ ભેદ[૧૦] કર લિજે કુછ ચારા દિખલાએ

કુતર[૧૧] સાયિર તિરનાં મહમૂદ તિરન્હી બાજ[૧૨]
તાક[૧૩] ન લહૂં જલ ઉંડા[૧૪] થાવે આજ

(અર્થ)
(૧) કાંટોંભરી યા કંટ્રોલરી (૨) રખી રહૂં (૩) કંટ્રોલ (૪) સંભાલના, દસ્તગીરી કરના (૫) રુકાવટ (વિઘ્ન-ગુજરાતીમેં) (૬) શુરૂ સે હી, પેહા હોતે હી (૭) ગુન કે હવાલે (૮) મુંહ ખોલ (૯) છલેં/ધોખા હૈં (૧૦) પાની પાર કર (૧૧) દોનોં તટોંસે સાગર (૧૨) તૈરાક (૧૩) અંદાઝા (૧૪) પાની ગેહરા હોતા જાય.

૫૪

(તલબિચ્યહ)

કરમ કરી પ્યાર જો આને[૧] તો યે જીવ જીવ્યા જાને

ચોહરવે[૨] પ્યાર મન કેરા સભી દુખ જાવે કેવા

તો જીવ સુખ હોય ભી મેરા

કિસ અવગુન જીવ તરસાવે ઘન એક મુખ આપ દિખલાવે

તેરા ઘટ કંથ કયા જાવે

ન છોડું પાઉં હૂં તેરે જીવ આવ રે આજ ઘર મેરે

જાવુંગી વારને[૩] ફેરે

તપૂં દિન રાત હૂં સાંઇ ન હૂં તૂઝ બાંજ[૪] તિલ માંહીં

સભૂંમેં મોહત મુઝ નાંહીં

મહમૂદ કા બોલ એક સત કા ભરોસા મુઝથીં ખટકા[૫]

સલોને છોર મન હટકા[૬]

(૧) પ્યાર લાએ (૨) ચુરાએ (૩) વારી જાને કે ફૈરે (૪) તુઝ બિના દુસરા (૫) ખટાઇ મેં પડા (૬) હટા.

૫૫

(ફિરાકિયહ)

રે ભાઇઓ હૂં શુ કરૂં મુઝથીં અધિકસુ કયા હોવે

સીસ નમીં નમીં સેવા કરૂં

પિયૂ બાજ ઘુપ્ત ન સુહાવ્હેં દિનરેન તપ્ત બિહાવ્હેં

ફએતા કરી ન્આવ્હેં

નિત બિરહ બેરી મુઝ દહે આવી ઝાલ પાવક ન સહે

સાંઇ બાજ મુઝ કુછ ના લહે

નીર તુજથીં નેરા આહે રમ રમ રહિયા સબ જાગ રે

મુઝ તુઝ યૂં જાગ રહે

જીવ ઓર પર જાતા નહીં ઉસ બાજ કુછ ભાતા નહીં

કોઇ આય સમઝાતા નહીં

મુઝ જગ કહી હંસા નહીં દુખ બર ઘટ[૧૦] સુસ્તા નહીં

પિયૂ બાજ જીવ બસ્તા નહીં

તેં આપ મુઝ બશીર કહિયા ફિર જીવ પર મુલ્ઝમ[૧૧] લહિયા

ઇસ ઘૂને[૧૨] થીં પરે દુખ સહિયા

જો ચાલંધા મુઝ દેહર જોવે દુખ બિરહકા તિલમેં ખોવે

મહમૂદ તુ સુખીયા હોવે

(૧) પિયૂકે અલાવા કોઇ દુસરા (૨) ખુફિયા (ગુપ્ત-ગુજરાતીમેં) (૩) તપતે, જલતે (૪) ફજેતા, ફઝીહત (૫) જલાએ (૬) શુઆ, લપટ (૭) અકીદતવાલા (ભાવિક-ગુજરાતીમેં) (૮) અચ્છા (૯) સબ જગહ (૧૦) બગ્હના ઘટના રાસ આતા નહીં (વધ-ઘટ ગુજ. મેં)(૧૧) ઇલ્ઝામ (૧૨) ગુનાહ સે

૫૬

(દિલજુઈ)

મેરા આઈસ[૧] આન મિલાવરે મેરા જોગી મુઝ દેહર લાવ રે

હૂં ઉસ આઈસ કી ચેરી[૨] જીસ રૂપ દિખા ભેરી[૩]

દેખત દેખત ભુરકી લાવે ઉસ બિન ઘન ન સુહાવે

તિલતિલ બિહરન[૪] બન ફિરતી ઘરીમેં[૫] બરસ બિહાવે

આપ નિરંજન સીંગી પૂરે ઘર[૬] ઘૂરજીં[૭] મેલે

મંદિર ઉઘારન રેહે કરગર આપ અલોપ હો ખેલે

કથા મેરે આઈસ કેરી અકત[૭] કથા હે માઇ

ઉસરે કથા મેં મેં કથી સુધ બુધ જાએ હરાઈ[૯]

મહમૂદ મોહિયા મંદરા ઉસ્કે જો ચક[૧૦] દેખન પાવે

આપસ વારી લૂણ ઉતારે ચાવન બલબલ જાવે

(૧) આશિષ, પીરોમુર્શદ (૨) ચેલી, શાગિર્દ (૩) સાથમેં (૪) બિરહન (૫) એક ઘળીમેં (૬) લરઝા દેવે (૭) અનકહી કથની (૯) ભાગ જાએ, નિકલ જાએ (૧૦) મુખડા, ચેહરા (૧૧) લૂણ વારના, લુણ ઉતારના (મુહાવરા)

૫૭

(તૌહીદ)

સામીં કયા હે રે સામીં કયા હે રે[૧] કછુ તલહીયા[૨] હેરા[૩]

ચલનહલન સબ તેરા દેખું ભુકત નાંઉં[૪] સુ મેરા

અપને પ્યારું અપને ચાઉં આપ સૌ અપને કિતે

ફરઝ નવાફિલ સુન્નત વાજિબ તાઇબ[૫] સૌ હમસરહિતે

મુહિબ્બ મહબૂબ આશિક મઅશુક શાહિદ મશહૂદ પ્યારે

સાનેઅ મસ્નૂઅ આપ એહી[૬] રે તાઇબ કયું થર થર કાંપે

બાસિર મુબસ્સિર બસીરત સોહે કાશિફ મકશુફ વોહી રે

આઅમા[૭] દેખ કયા આઅમા હોણા ઇતના કરન[૮] સૌ કેરે

મહમૂદબી[૯]ના ભાને[૧૦] હે રે ઓરસુ[૧૧] દર જાના નહીં

બાનીકેરી[૧૨] કંથા[૧૩] કંથની સમઝો મનહીં[૧૪] માંહીં

(અર્થ)

(૧) કયા દેખતે હો (૨) કુછ લટકતા હુઆ (૩) દિખા (૪) ભગત, મુરીદ (૫) તૌબા હમ સબ કરતે (૬)વહી હે (૭) નાબીના (૮) કરની, અમલ (૯) વાકેઆ (૧૦) જાનતા (૧૧) ઔર કિસીકે દર પર (૧૨) બાની (વાણી-ગુજરાતી) (૧૩) કથા-કહાની (૧૪) મન કે અંદર

૫૮

(ખેરિયતે ઉમ્ર)

હે હે ભાયો જનમ ગુન્વાયા[૧] આલે

જીસ કુછ સાન[૨] હથ્યમેં હોવે ઈસ ઝયફી[૩] પર માલે[૪]

અન્ત એનાથીં કયા તું દેખે ચલનાં મંહ ન્આવે

જે કુછ ખેરે[૫] તેરે આહે લેખે[૬] ખપરનેં[૭] બરસ બિહાવે

આગેં અધેર[૮] ફલેં ફુલેરે વેભય[૯] સભી ચલે રે

છાન બનાની જાને ગ્યાની અનભય[૧૦] હાત મેલે[૧૧] રે

ચેતની યહી બેલાં હે રે મત પીછીં પછતાવે

ઈસ સરવર માંહ હંસ[૧૨] ભામનાં બારીંબાર ન્આવે

મહમૂદ કૂં કયા જધ[૧૩] કર સોધે ઉસ નેકન કે કાજે

તેરે ઘર હે એક સુલખને ઉસ્કી સીખ ન લાગે

(અર્થ)

(૧) ગુનવાલેને (૨) સાન-ભાન, અકલો ફરાસત દિલમેં (૩) ઝઇફી (૪) ખુશ હો (૫) બહેતરી (૬) તેરી કિસ્મતમેં (૭) હાસિલ કરનેમેં (૮) ઘનઘોર, ઘનીઘાટીયાં (૯) શાન-શૌકત (૧૦) તજુરબા (અનુભવ-ગુજરાતીમેં) (૧૧) હાથમેં રખે (૧૨) ઘુમતે હુએ હંસ (૧૩) બે વજહ

૫૯

(તરાનએ ગુરૂર)

તુંકાર[૧]ના મિયાં ન હોયેં રે ઈસ બુઝે જ[૨]નમ ન ખોયે રે

બરેમિયાંકી સેવા કરતે રેન સુ[૩]ભાઈ ખોવે રે

અગન્યા[૪]કારી હોકર રેહવે તો મિયાંગર હોવે રે

મિયાં મિયાં તુઝ સબકુ કહો રે બરેમિયાં કે દ્વા[૫]રે

કોઈ ન બૂઝે કોઈ ન જાને મત રેહવે અસા[૬]સા રે

બરે મિયાંજીવ જીસ્કુ માનેં મોહત સભા[૭]યા પાવે

પિર[૮]થી સારી સી[૯]સ નમાવે ચાઉન બલબલ જાવે

મહમૂદ બરેમિયાં પર વારિયા જેથીં સભી મિયાં હે

(અર્થ)

(૧) તુકારના, ખિતાબે અસ્ગર (૨) જાનકર (૩) રાત-દિન, સુબ્હો શામ
(૪) ફરમાં બરદાર (૫) દર પર (૬) આધાર, ઈન્હિસાર (૭) સબકી
(૮) જમીન, ધરતી (૯) સર ઝુકાવે

૬૦

(ઝોઅમે મુદ્દઈ)

કયા[૧] કરે સુંગન[૨] ઠાગા — રંગ લાગા ભઈ રંગ લાગા

મુખ મસકોરિયાં પ્રેમ રસીલીયાં — બાતાં મુઝકૂં આખે

ઝુટીં[૩] ભીજો અખું શહકૂં — મેરા જીવ સવ રાંખે[૪]

હાતા જોરી દેહનસુ[૫] હાંઢે — બાંઢે[૬] ચૂં ગલ બાંહાં[૭]

હું ઉસ રાતી વે મુઝ રાતા — ખુલ રંગ જોલ[૮] મનવાનાં

મહમૂદ સાંઇસૂં મિલ જાતી — જે કુછ હોવે સો હોવે

દુરજન કહિયા મન્હ[૯] ન્આયે — ખાઉં[૧૦] સોઇ સુનવે

(અર્થ)

(૧) કયા કિયે (૨) સગુન કે કરતબ (ઠાગા-કૈયા-ગુજરાતીમેં) (૩) ઝુટ મુટ હી (૪) કુબુલ કરે (૫) મુંહ તક (૬) બાંધી (૭) ગલેમેં બાંહે (૮) રંગ જોલી મનાના (૯) મનમેં ન લાયેં (૧૦) બુઝ્ઝ, હસદ

૬૧

(ઈશ્તિયાકે તલબિય્યહ)

સાંઇ આવે નહીં તિલ પૂછેં નહી દેહન કયુંકર જનમ ગુનગાવે

નેન સલોને નીંથ[૧] સરલાવે હે હૂં આવાત કરન બતાવે

તુઝરે મિલેગે સાધુર આંગન ખોને[૨] બરસ બિહાવે

દિન સબ તપતે ખપતે જાવે રેન નીદ ન આવે

નેડ઼ેથી[૩] નેરા આ હે કેની[૪] પરખો તુઝકૂં ભાવે

એક તિલ હંસમુખ લાવે ચાવન બલબલ જાવે

મહમૂદ કે મન બહોત અમાંહા[૫] તુઝ દેખનકા સાઇં

ઈસકૂં આઇ મયાંચક[૬] કીજે નેનૂં નેન મિલાઇં

(અર્થ)

(૧) હરદિન (૨) કોનેમેં (૩) અચ્છોં સે અચ્છા (૪) કિસકી તરફ, કિસકી કુરબત (૫) બેહદ ખુશી (ઉમળકો-ગુજરાતીમેં) (૬) માયાજગ, જોગમાયા

૬૨

(અદાવતે મુદ્દઈ)

મુઝ દુખ સોઉન[૧] કા ભાવે — ધુતારી કામનગારી

અગ્ન્યાકારી[૨] જે કો હોવે — માન મોહત વે પાવે

સાંઇ ઇસકૂં સેજે[૩] રાવે — ચાઉન તિલતિલ છાનવે છાવે[૪]

સોહન બિરહા મિલમિલ ઝમનીં — ઠાલે[૫] મીઠે ભાવેં

ઇત પ્યાઝું શહ નાખે — સેઝું માંહ[૬] નલ્યાવેં

મહમૂદ સોહન ગોધો[૮] મેલે — ઇસકા કા પતિયારા[૯]

સેવા સાંઇ કી મનમંહ ધરૂં — જિસસૂં સુકારા[૧૦]

(અર્થ)

(૧) સોતન (૨) ફરમાં બરદાર (૩) સેજ પર ચઢાવે (૪) ઇજઝો નિયાઝ કરે (૫) ઝુટમુટ (૬) ફુલોં કી સેરોંમેં (૭) નેહલાવે (૮) ઠોંસા (૯) ઘરબાર (૧૦) સુખચેન

૬૩

(ફિરાકિયા)

વારી રે આવ સલોને મનસલોને — નેનૂં નેન મિલાવ

તેરી પલખંઘરી[૧] તેરી તપંદરી[૨] — કૂં બતલાવ

તપતી ખપતી સબ રાતા જાવે — ચિન્ત રેન બિહાવે

બલખૂં[૩] પરિયૂં ચોંદિસ[૪] હાંદૂં — સહી કોઇ આન મિલાયે

ઉભરી[૫] જોઉં બાટ[૬] સહેલી — રલવને[૭] રેન સભાયે[૮]

દેહર દેહર હાંદૂં ઢુંઢતી — ભાવંદરા[૯] કબ ઘર આયે

જીસ્કે ચાઉં નીદ ગંવઇ — ખરી ઉદાસી માઇ

ઝૂંટેંભી જગ હંસમુખ લાવે — સોઘન વારી જાવે

મહમૂદ પાયા ઢૂંઢકરી રે — એસના નાંથીં[૧૦] કોઇ

જો જગ મુઝકૂં પ્યાર કરે રે — સબ પર પુરા હોય

(અર્થ)
(૧) ભુલકની (૨) પ્યારમેં જલતી (૩) ઈખ્તિલાફ પેદા હુઆ (૪) ચારોં તરફ ઢૂંઢૂં (૫) ખડી રહકર (૬) રાહ, રાસ્તા (૭) મનાને કે લિયે (૮) રાત દિન (૯) ભાતા, મનભાવના (૧૦) એસા નહીં

૬૪

કો કહ્યોરે પરનવ પારખો
કહ્યો રે સીસ પુકાર

કો કહ્યો રે હાંક પુકાર
ઉભર હાથ તાલી દે જાય

બરસ જ્યું માસ બરાહેં રે
માસ જ્યૂં દિનહીં ભરાય

ઘુરબાખ બારહેં રે
તેં સભી ગિન્વાયે

આન્હ માંહીં કયા તૂં મોહિયા
દેખી ચલનાં નેરા થાયે

જીસ તું મુહત આવન્હાં
તું પાવે સોઈ ઘાવન ઘાયે

સબકો સરજીયા સેવાકારન
સુ તેરે ચિન્ત ન્આયે

રેન ગુન્વાય કરે રે
દિન ભી આન ગુન્વાયે

કાઝી મોહંમદ તન શાહ ચાલંઘા
મહમૂદ લાગે પાય

અપના કર ઉસ આખે રે
આહનિસ આય ચેતાયે

(અર્થ)
(૧) કોઇ કહે (૨) પ્યાર-મોહબ્બત (પ્રણવ-ગુજરાતીમેં) (૩) પરખ કરો
(૪) સીટી બજાકર (૫) ભરાએં (૬) કમનસીબી (દુર્ભાગ-ગુજરાતીમેં)
(૭) દેખેં (૮) અચ્છા (૯) વોહી (૧૦) ભગદોડ મચાકર (૧૧) પેદા કિયા, તખલીક કી.

૬૫

(જોસિયહ)

વાલા હું ચેરી[૧] તુમ્હારી તેરે દરસનકી બલહારી

જીસકું છેડે ઘાલે[૨] સો કયૂં કંઠા[૩] ટાલે[૪]

ખપોર[૫] લિયા મેં તુઝકૂં જોગી ભોમ[૬] ખ્યાતીં[૭] ચાલી

આપીં જોગી આપીં ભોગી બેઠા હાવે લાવે[૮]

મહમૂહ દરસન દેખ્યા લૂણે[૯] મુઝ તુઝમેં ઓર ન ભાવે

(અર્થ)
(૧) ચેલી, શાર્ગીદ (૨) દામન ડાલે (જીસકે દામન બાંધે) (૩) ગલે મેં હંસડી (કંઠડી-ગુજરાતીમેં) (૪) દૂર કર સકે (૫) હાસિલ કર લિયા (૬) દુનિયામેં (૭) શોહરત પાઇ (૮) ખુશીયાં પાએ (લ્હાવા-ગુજરાતીમેં) (૯) આરઝુ કરે

૬૬

રાજે આવજે ભલેં આયા દિન આજ કેરા રલિયાવનાં[૧]

ઘર-આંગન એતાં[૨] સુહાવનાં

રે ગુસાંઇ આસ હમારે પેરે[૩] પૂગી જંપૂં[૪]

ગોદ[૫] પસારી ભીકુ[૬] માંગે તિસ ભી હોયુ એનૂં

પગ માંડ પરજાઉં[૭] સૂં મેરે નેનૂં આવેં દરસ[૮]ૂં

રાજે બાવલિયા.....

જે પરહાને[૯] ચિંધિયા[૧૦] સોમેં લહિયા પિયૂ

દેખન લોયન[૧૧] ટાઢે[૧૨] હુવે માંહથીં[૧૩] ઠરીયા જીવ

મીતમેં પાયા સહી જીનકા પિવ

નેનૂં અપને મીઠા દીઠા મોહિયા મલિક જીવ

મહમૂદ એસા દેખ બિચારે ગુન પરખ કૂં સોના રે

એકી ડોરે સબકુ બાંધે કો બાંધે કો છૂટે

ઓબત[૧૪] ચલે સો ઘર જા ફુટે બાત જાએ આબરૂ લુટે

(અર્થ)

(૧) ખુશ્નુમા (રળિયામણુ-ગુજરાતીમેં) (૨) ઈતના (૩) પેર પડકર (૪) ચૂપ રહૂં, ઈત્મિનાન પાઉં (૫) ગોદ ફેલાકર (૬) ભીખ માંગે (૭) કયા ઝાહિર કરૂં, કયા બતાઉં (૮) દીદાર (૯) બમુશ્કિલ (૧૦) ઈશારા કિયા, દિખાયા (૧૧) આંખે (૧૨) ઠંડી હુઈ (૧૩) અંદર સે (૧૪) અફવાહ

રાગ - અસાવરી (અષાઢી)

૧

હોતેં હોતેં હમથીં હોણા અબ કયા કરી જાય હો લેણા

પાઉં પરી પરી છાંદવે[૧] છાઉં અબ તો તૂંહીં છુરાય લેણા

કેહતાં કેહતાં મેં કુછ કહિયા કરગર હૂં પછતાની હો લેણા

જોતીં જોતીં અવગુન મેરે રોતીં રેન બિહાની હો લેણા

અપકરમ[૨] કર મુંહ બિસોઉં[૩] તુઝ બિન કોઇ નસારે[૪] હો લેણા

નેકન કારે હૂં નિરધારી[૫] કરતીં મુંહથી સારે હો લેણા

ઉમ્મત નબી મોહમ્મદ કેરી ગુનહગાર ખુન કાઢે હો લેણા

અપની કેડ[૬] ઉપર કીજાં મહમૂદ છે અપરાધી હો લેણા

(અર્થ)
(૧) આજિઝી કરું (૨) બદકારી (૩) મુંહ છુપાઉં (૪) ન સંભાલે (૫) ઈરાદા કિયા (૬) પીઠ પર

૨

સાજનાં વારની[૧] તેરી તેરા મુખરા મુઝ દિખલાવ રે

ઉભરી[૨] જોઉં બાટરી[૩] રે સૌ કુમ્લાયે કેસ[૪]

સિધ[૫] પૂછે કો ન્આખે[૬] હૂં હાંડી દેસ[૭] બિદેસ

આહુણિયાં[૮] કરૂં જોઘરી[૯] સુન સાંઇ ગેલ[૧૦] બિલાસ

આસ ઘળી[૧૧] મન તેરણી સો કયૂં હોય નિરાસ

ઇતના સહીકો કહે જાકર મેરે મીત

મહમૂદ કે મન તૂં બસે સાંઇ ઓર ન્આને ચીત

(અર્થ)

(૧) કુરબાન, નિઘાવર (૨) ખડી (૩) રાહ, રાસ્તા (૪) બાલ

(૫) નિશાનદહી, સુરાગ (૬) ન કહે (૭) ફિરૂં, ઘુમૂં (૮) સાહેલિયાં

(૯) જબરપન (૧૦) ગેલમસ્તી (વિલાસ-ગુજરાતીમેં) (૧૧) બહોત

3

મને મારો પિયૂ જીવ ભાવે રે બીજૂં કોઇ ચિન્ત ન આવે રે

મીઠે બચન પિયૂ કે સહી લિખ રાખૂં મન માંહ

ઢળૂં[૧] પાણી નાં પિયૂં રે મીત ઘૂલાયે જાંહ

નેનૂં કેરો નેહ બંધાના મિલ્યા જીવન જીવ

પંથસુ લાયે લોચન[૨] સહી જબકા બિછરા પિવ

રત આઇ જો સાવન કેરી મન ધરના[૩] હત્યે પિંવ[૪]

જ્યૂં રે પપીહા પિયૂ પિયૂ જંપે ત્યૂં મહમૂદ કા જીવ

(અર્થ)
(૧) ઢૂલા હુઆ (૨) આંખ (૩) મનમેં રખના (૪) દિલમેં પિયૂકો

૪

લિયૂં જોગ જોગી કારને બેરાગ[૧] જોગી કારને

અવકાસ[૨] જોગી કારને કી અપને પરભૂ કારને

જટામુકુટ[૩] કરકંઠા[૪] પેહરૂં ગયા ભભૂત[૫] ચરાઉં[૬]

હાત[૭] ખપોરને ડંડ લિયૂં હૂં દેસ દેસંતર ઢાઉં[૮]

જલ થલ ફિર ફિર સેંગી[૯] સુનાઉં જગ કે જોગી મિલાઉં

પાય પરી પરી પત્ર પરાઉં મેરે આઇસકે બલ જાઉં

સત કચવતા[૧૦] જનમ ન છાંદૂં[૧૧] જહાં ઘટમાંહ પ્રાન

સુખ આસન સંધે[૧૨] તપ બેસૂં મેરા આઇસ દેહ મુઝ માન

પ્રીત ઓપાકર ભૂરકી લાએ આપી અપને ધ્યાન

મહમૂદ દરસન દેખિયા લૂણે તેરે મંદરા કેરી આન[૧૩]

(૧) તર્કે દુનિયા (વૈરાગ્ય-ગુજરાતીમેં) (૨) વેહશત (૩) જોગીયોંકી જટા ઔર તાજ (૪) હાથમેં કડા (૫) રાખ ઔર ધૂલ (૬) ચળ્હાઉં (૭) હાથ કે બરતને લિયે (૮) ઘૂમૂં (૯) શંખ (૧૦) મુતરદ્ધદ (કચવાતા-ગુજરાતીમેં) (૧૧) ન ચુનૂં, પસંદ ન કરૂં (૧૨) સારે (૧૩) આન-બાન

૫

આવરે સાજના મુઝ તો તુઝ લગ જાન

હું ઓસીકલ[૧] જીવ દેસૂં તોફી[૨] તુઝકૂં હાન[૩]

બાલમ બિકટ[૪] ન કોખે સિધ[૫] ન સરખી હોય

તૂં પુન જાને ઓડું કે મુઝ ન લેખે સોય[૬]

સમંદર નિદાર[૭] બન પિયૂ બેસે રે ઉસકે પાગલ જીવ

પિંજર સુના રોહૂં પડું પરીરે જીવન પાસે પીવ

કર્મે[૮] વામન[૯] પૂરિયાં વાણે[૧૦] સૌ વાય

મહમૂદ કા સંદેસરા કો પૂછી પિયૂ લગ જાય

(અર્થ)
(૧) અબઘળી (૨) થોપું (૩) નુકશાન, ઈજા (હાનિ-ગુજરાતીમાં)
(૪) મુશ્કિલ (વિકટ-ગુજરાતીમાં) (૫) સીધી રાહ (૬) વોહ ભી
(૭) બેઆસરા (નિરાધાર-ગુજરાતીમાં) (૮) ફેઅલસે (૯) દેવ, રાક્ષસ
(૧૦) હવા કે સાથ બહે, સબ ચલે.

૬

મનકા માન્યા રે ધન[૧] એક મિલે તો કહૂં

મુંહ બિસારી કે રહિયો દુખરા કેતા સહૂં

રૂપ તેરા મેં લેખિયા[૨] ઓર ન્આવે અંખ

અલ્ગી નરેહતી તુઝથીં જે હોતી મુઝયા નાંખ[૩]

એક સરવરમેં બીસતન[૪] કૂરલેં[૫] હંસા ઓર કાગ

મેં ગત ખોઈ[૬] અપની સંગ તેરા ખોળી[૭] લાખ

જદ કા મહમૂદ બિનમિયારે[૮] તબ હમ હીતે સાથ

હમ તુમ એસે પરહણે[૯] જયૂંરે જયોતિ વાંટ[૧૦]

(અર્થ)

(૧) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૨) પાયા, દેખા (૩) નાક (૪) બીસીયોં, કઈ (૫) કિલકારેં, શોર મચાએં (૬) અકલ, સુધબુધ (૭) ઢુંઢકર (૮) ઈલ્તિજા કી (વિનવ્યો ગુજ. મેં) (૯) શાદી કે બંધનમેં બંધે (૧૦) દિયા ઔર બાતી

૭

સુન રે પિયા હાત[૧] કરિહ્યા
કુલમેં[૨] રહસે કયા

ધન મનનેં લાવે ગ્યાન
ન આવે સાથ સો જે દિયા

મુખ[૩] અચાયે કે હાંદે
સાંઇ રેહસે જેહ[૪]ના

એ ધન રાવલા કે તુ બાવલા
નિરવાન[૫] લિખ દીનાં

ખાયે દિખલાવે કેસે દેવે
સોહી[૬] જાને તેરા

ખાલી હાતેં રઇ રે સિધાવે[૭]
જો કેહતે ધન મેરા

મહમૂદ કી સીખ મનમાંહ ધરવી
મેં યે પૂછ પછતાની

દેતેં નિરધન[૮] કોઇ ન હોણા
મેં પ્રાનસે[૯] જાની

(અર્થ)
(૧) હાથોં કા કિયા (૨) કુલ દુનિયામેં (૩) સર ઉઠાકર ચલે (૪) જીસ્કા
(૫) મોત, ખાત્મા (૬) વહી (૭) ચલ દે (૮) ગરીબ, કંગાલ (૯) દિલ સે

૮

હબ ન બિસારિયો[૧] હમથીં માયા ન ઉતારિયો હમ થીં

હમ ચલતે હેં પરદેસ હમ કરતે હેં આદેશ[૨]

માયા બંધાના જીવરા છોર ન સકે સેહવાસ[૩]

પરવાસ[૪] સારા ચિન્ત[૫] ચરે મેરે જીવતું એક એક પાસ

તેહની[૬] પડ઼ે સું દોસ્તી સબકો દેવે આશિષ[૭]

સહીહ સલામત આવસું તો પાઉં લાસું સીસ[૮]

સવદેસી મિલના ભલા ના પરદેસી મીત

પરદેસી સબ પારકો મેરા અલ્લાહ કસ્સે ચિત

મહમૂહ માંગે સાઈયાં જીસ કેરા હે યે દાસ

બિછરે વહી મિલાવસે પુરસે મનકી આસ

(અર્થ)

(૧) ન ભુલેં (૨) હુકમ, (અર્ઝ) (૩) સોહબત (૪) સફર (૫) ફિક્રો ગમ રહે (૬) ઉસ પર (૭) દુઆ (૮) સર

૯

પંથ દોહિલા દૂર પિયાનાં આગલ બિસ્મીં[૧] બાટ

છોર ભરોસા દુનિયા[૨] કેરા જાવે હાતું[૩] હાટ

પંથી પંથ સંભારકર પરવરી[૪] બેસ નિવાર[૫]

જીસરે મારગ તુમકૂં ચલનાં સોહી પંથ સંભાલ

સંવરો એક ગુસાઈયાં રે જીન સરજીયા સંસાર

ચિન્તા ટાલો આપની સંવાર ઉસકા પ્યાર

બિનવે મહમૂદ બિન્તી ઝૂતે[૬] ખેલ નિવાર[૭]

સાચે હોસે છુટ[૮]નાં તું અપનાં ચિન્ત[૯] સંભાર

(અર્થ)

(૧) મુશ્કિલ રાહ (વિસમ -ગુજરાતીમેં) (૨) દુનિયા કા (૩) હાથોંહાથ
(૪) ફારિગ હોકર (૫) હલ નિકાલના, ઢુંઢના (૬) ઝુટે (૭) છોડ
(૮) છુટકારા (૯) દિલ (ચિત્ત-ગુજરાતી)

૧૦

જીસ કિસ હોવે જીવ પ્યારા પ્રેમ ન ખેલો ઈસ જમવારા[૧]

ખેલ પ્રેમકા ખેલિયા[૨] લૂણે પહલેં આસ જીવનકી છોરે

તો પ્રીત સાંઈસૂ જોરે

ખેલ પ્રેમ કા ચૂં રે ભૂલાવે જચૂંરે પર્તિંગા[૩] હીવે ઝંપાવે

જીવ કાંપતે સંગ ન આવે

ખેલ પ્રેમકા એસા હોવે સીતા કેરી લાહે[૪] જોવે

દસ સર રાવન તિલમેં ખોવે

મહમૂદ મનમાંહ ગરબ ન કિજેં એક સીસને પિયૂ ઘર દેવેં

પ્રેમ પિયાલા ગુન[૫] પુર પીજેં

(૧) ઈસ ઝિન્દગીમેં (૨) ખેલના ચાહે (૩) ફૂદ પડે (૪) જલન
(૫) ગુનસે ભરા

૧૧

ઈસ જીવન કા કયા રે ભરોસા યે જગ જાની લે સપને જેસા

સસીર[૧] સૂરજ અંબર તારે ધરતી સાઈર[૨] જીતર સાવે

કોઠ[૩] નાહીં ચેત બિચારે

તુઝ રે દેખત લઇ ભીંતિ[૪] ચાલે હંસતે ખેલતે વ્હેરલે ઘાલે[૫]

જંવરા[૬] મીત ન હોવે કિસ[૭] કાલે

નેનૂં પરતંક[૮] યે જગ જોનાં લાહે કારન[૯] મોલ નખોનાં

બહોત ગરદભે[૧૦] ઢોતે સોનાં

મહમૂદ આલ લોભૂં જનમ નખોએં અપને હેરે બિમાસી જુએં

સૌ કિજેં જે અમરજસ[૧૧] હોએં

(અર્થ)
(૧) ચાંદ (૨) સારે જાનદાર (૩) ખોટ (૪) ખોફ (૫) દુશ્મની, અદાવત
(૬) મોત કા ફરિશ્તા (જમરા, જમદૂત-ગુજરાતીમેં) (૭) કિસી ભી વકત
(૮) નઝરોં કે સામને (પ્રત્યક્ષ-ગુજરાતીમેં) (૯) લાલચ, જલન (૧૦) ગધે
(૧૧) હમેશ કા સિલા

૧૨

સહેલિયાં ખેલેં હુળા[૧] હુળ

આપન આસિસ કી કરેં રે શહકૂં અપના ખોર[૨]

તલક છાયરા[૩] ખેલે દેહેરે[૪] ન આપની છાંહ

હેરા[૫] રાખો ઠાંવ[૬] સોહલે રસિયા સ્રીજન માંહ

યે ઘરભી સુઅંગના કઈ સોભતેં ખેલ

આપન એસા ખેલી રહે જો શહસૂં મેલ

એક સુ અંગન સુહાવનાં દુજી ચાંદની રાત

જેથી છુપે સોંહી શહ અપને કા સાથ

મહમૂદ ખેલે એકમેંના[૭] રે સાંઇસૂં ચિન્ત બાંધ

ઘેલા મેહલા[૮] કભીં પરખે લાણી[૯] લાકર માંધ[૧૦]

(અર્થ)

(૧) ઉધમ મચાકર (૨) ઢુંઢકર (૩) ધૂપછાંવ (૪) જીસ્મસે (૫) દિલ (હૈયૂ- ગુજરાતીમેં) (૬) ઠિકાને પર (૭) એક હી તરહ સે (૮) મેલા કૂચેલા (૯) તબર્રુક (પ્રસાદ, લ્હાણી) (૧૦) માંગકર

13

તપ[૧] તપ હાતૂં[૨] આયા પીવ પાસ[૩] ન છોડું જહાં ઘટ જીવ[૪]

હૂં જાનૂં કે સ્રીજન[૫] મેરા ઈસમેં ભાગ[૬] નહીં કિસ કેરા

સહી સમાની કે સમજાયો[૭] મુઝ મેરે પિયૂ બિચ કોઇ ન્આયો[૮]

જે મુઝ ભાવે સો હૂં કરસૂં છાંદવે છાય[૯] રાખું યે તિલ ભરસૂં

આન[૧૦] ગુસાઇન કી મેં કીતી ઇતની અકળ[૧૧]મેં હેરે ભીતી[૧૨]

સહી અમીં ભરાને નયન શહ મુખ દેખૂં બસયૂં ચેન

લારેં[૧૫] લારઘેલા[૧૬] પાયા અપનીં સેજૂં આપીં આયા

(અર્થ)

(૧) બહોત જતન કરકે (૨) હાથ લગા (૩) કોખ, બાજુ (પાસું-ગુજરાતીમેં) (૪) જીસ્મમેં જાન (૫) કૌન (૬) હિસ્સા (૭) સમઝાઇયો (૮) ન આઇયો (૯) ઇજઝો નિયાઝ સે રખૂં (૧૦) ઇઝઝત, આન-બાન (૧૧) અકળાઇ, ઝિદ (૧૨) દિલમેં (હૈયે-ગુજરાતીમેં) (૧૩) ખુમાર ભરે નૈન (૧૪) ચેન બસા (૧૫) લાળ પ્યારમેં (૧૬) પ્યારમેં પાગલ

૧૪

મેરી રૂપકી માતી[૧] પિવ તેરે તાંઇ[૨] તલવલતા[૩] હે જીવ

તું સદા જોબન હરખાના[૪] તેરી જગમેં બાત થાવ ઠાંના[૫]

તુન આવરી[૬] રાખૂં નેનૂં માંહ

હૂં તેરાથીં પુકાવુન[૭] હૂં તો બલબલ[૮] તેરે જાવુન

જો મુખરા દેખન પાઉં

(અર્થ)

(૧) હુસ્ન કી દિવાની (૨) તેરે લિયે (૩) તડપતા (૪) ખુશ હોતા (૫) ઠાંવ-ઠિકાના (૬) બસાએ રખૂં (૭) પુકારી જાઉં (૮) કુરબાન જાઉં

૧૫

મેરા સાથી આહુરિયાં ઘર આવો — મનમાંહ મેરે તેરા ચાવ

શહ ચલિયા મેં સેવ[૧] નકીતી — મનમાંહ ઝુરૂં[૨] સવ

હાલ મલીમલી હૂં પછતાની — નૈન ગંવાએ હો

એક તિલ પાસ[૩] ન છોરૂં તેરા — જો મેરા બસ હોયે

હૂં કિસ આખૂં પીડન મેરી — તુઝ ન મિલાયે કોઇ

સંવરૂં સાથી પંથ નિહાલૂં[૪] — મન હર અપના પીવ

અવસર ચૂકે ઉગ્યા[૫] કરસે — જીત ઘ[૬]ન જાસે જીવ

કાઝી મોહંમદ તન પીર હમારા — શાહ ચાલંધા ચતુર સુજાન

મહમૂદ સેવે પાવ તુમ્હારે — યે દુખ મનકા બિહા[૭]ન

(અર્થ)
(૧) ખિદ્મત ન કી (સેવા-ગુજરાતીમેં) (૨) હંમેશા ઝુરૂં (૩) કોખ, બાજુ (પાસુ-ગુજરાતીમેં) (૪) દેખૂં (૫) સોતે રહેં (૬) જીસ પલ (૭) દૂર કર

૧૬

હે[૧] કો સહી પીયુ આવતા આંખે[૨] ધરમ કરી યે જીવ જાતા રાખે

રોયે રોય નેનકે રત્ના લે જીવ બિન દાધે[૩] કેસૂ કાંલે[૪]

જીવન હમારા મીત નિહાલે[૬]

સાંઇ બિન સાળન[૭] હેળે માંહાં[૮] કાન પિયૂ કી નહીં ચિંત ઠાંહાં[૯]

મૂઇ[૧૦] જીવૂં જબ મિલે મુઝ[૧૧] નાંહાં

નિત ઉઠ અપના જીવ સજાઉં અહનિસ[૧૨] સારે પીર મનાઉં

હૂં પરાપત[૧૩] હૂં શહ પાઉં

મહમૂદ હેરે ચાવ ઘનેરા[૧૪] દરસન દેખન સાંઇ કેરા

કભીંસૂં[૧૫] મિલે ચાલંધા મેરા

(અર્થ)

(૧) હે કોઇ સખી ! (૨) આનેકી ઇત્તેલા દે (૩) જાતી જાન કો રોકે (૪) જલે (૫) કાલે બાલ (૬) દેખે (૭) દુખ-દર્દ (૮) દિલ કે અંદર (હ્યામાં-ગુજરાતીમેં) (૯) ચિત ઠિકાને નહીં (૧૦) મરકર જીયૂં (૧૧) મિલે નહીં (૧૨) હર વકત (૧૩) હાસિલ (૧૪) બહોત (૧૫) કભી ભી

૧૭

જીસ દિન સાજન મિલકર બેસે વારી ઉસ દિનાઁ[૧]

હેળા[૨] ભિગસે કંવલ જ્યૂં નેન સદા મેં ભરઇં

સહી સૌ સાજન ઘર આનિયા[૩] જોતી જીસકી બાટ[૪]

પાલૂં[૫] સિખ સહેલીયાં માનૂં રલિયાં દિન રાત

દિન દિન કરૂં રલિયાં મિલ્યાં સબ સંજોગ

અપને સાંઇ કી વારની જીન બિહાનીયા[૬] યે બિજોગ[૭]

કાઝી મોહમદ તન ચાલંધા સીયેં મીઠાં નાઉં

મહમૂદ યે મન ચાવ્હે ચાઉન બલબલ જાઉં

(અર્થ)
(૧) ઉન દિનોં પર (૨) દિલ ભીગે (૩) લે આઇં (૪) રાહ, ઈન્તિઝાર
(૫) નસીહત માનકર (૬) દૂર કિયા (૭) જુદાઇ

૧૮

હાત તાલી દે સબ જગ ચાલે મુરખ તું કયાં રેહકર માલે[૧]

ચાવ સભાયા[૨] હન્દ[૩] બિચારે જાન ઘણા એન[૪] છીટે મારે

ઈસ પિત્યારે[૫] સબકો રેહવે ઈસ દુનિયાં કૂં અપની કેહવે

પહલેં મીઠી કરવી[૬] પીછીં[૭] મુરખ ઘેલે[૮] ઈસ પર રીઝે[૯]

મહમૂદ કરવી જાંચ છોરે પ્રીત પર એનેં સાંઇસુ જોરે[૧૧]

(અર્થ)

(૧) બરતે, ફાયદા ઉઠાએ (મ્હાલે-ગુજરાતીમેં) (૨) સબ લોગ (૩) બિચાર કર ચલે (૪) ઉસે (૫) સંસારમેં (૬) કડવી (૭) બાદમેં (૮) પાગલ (૯) ખુશ હો (૧૦) છોડે (૧૧) સાંઈ સે જોડે

૧૯

મેરા બાલિહા[૧] મેરા બાલિહા કયા જાનૂ તંતમંત કયારે કિયા

તું ૩ ૩ બસિયા[૨] મુઝયા સુખ ચેન સૌ મેરા હરહી[૩] લિયા

મુઝ અંગ ચટપટી લાગ રહી સુધસાન[૪] સૌ મેરી સહી ગઇ

પિયૂ આવ ન પૂછે મેરે સહી બનબન પૂછું દિસ ઘુમતી[૫] હૂં

રે દરસન દેખીં તપતી હૂં બહૂ ચાઉંન નાંવ સુચેતી[૬] હૂં

યૂં ભુરકી પેખંત[૭] લાય કરે કયૂં રહિયા આપ છુપાય કરે

હૂં દાહે[૮] દેહ દેહર આય કરી

બહુ ભાંતૂં બિરહી ભાલી[૯] રે જયૂં હોરી[૧૦] કોયલ કાલી રે

કિસ અવગુન ચિન્તથી ટાલી રે

(અર્થ)
(૧) પ્યારા (વ્હાલા-ગુજરાતીમેં) (૨) નસ નસમેં બસા (૩) છિન ગયા (૪) સાન-ભાન (૫) હર સિમ્તમેં (૬) ચેતતી (૭) ભુરકી ફેંક કર (૮) જલે હુવે જિસ્મસે (૯) દેખી (૧૦) હોતી

૨૦

મેરે રાવલે હૂં ચેરી[૧] કેની રૂપી દિખા સુધ[૨] હર કર[૩] લીની

કંઠા પ્રેમ કી આય પેહનાલી વેરી કંથા જે કહે ન જાવે

ઉસરે કંથાકા છેહ નાઇ ઘિન્તે ઘિંન્તે[૪] જનમ ગિનવાયે

રાવલ જોગી કે હીન ઘન હોસે[૫] પૂછે બહોતી પંદિત જોસી

કભીંરે મંદરા હેખન પાઉં સીસ નમી નમી પાઉં લાઉં

હાત ખપોર[૬]ને ડંડાઉં હેહર હેહર બન બન હૂં ફિર જોઉં

કભીં મિલે રે આઇંસ[૭] મેરા તો ફલ પાઉં જીવન કેરા

મહમૂદ સંગે ન્આવે માયા રે ગોરક મુઝ એથીં ભાયા

અપને ચેલૂંમાંહ ગિનાવે તો દોહૂં[૮] જગ મોહત સૌ પાવે

(અર્થ)
(૧) ચેલી-ખાદિમા (૨) સાન-ભાન (૩) છિન લિયા (૪) ગિનતે ગિનતે (૫) ખાવિંદ (૬) બાઝાર ખરીદને, સોદા લાને (૭) મન ચાહા (આશિષ-ગુજરાતીમેં) (૮) દોનોં જહાન

૨૧

આસ[૧] ઘણી મ્હને આસ ઘણી સામીં[૨] જોય હોતા રે દાસ[૩] ભણી

મનડું[૪] માન્યુ છે મારૂં જનમ લગી

આંધિણી[૫] લાગી છે છાની[૬] જલી મોની[૭] રહિયું ન જાયે ઉસી જ લગીં

પંથળ[૮] જોઇ જોઇ નેનૂં તેજ હુવે

ઘનવારી વાલ્હા આપ ઘળી વાલ્હા વિલમ[૯] ન કિજે આપ[૧૦] ઘળી

હું વારી[૧૧] ફેરે[૧૨] તુઝ પર ફરી

મ્હને તુ પાખે[૧૩] નાંહીં સરે[૧૪] કાઝી મહમૂદ રાખે પય્યાં સીસ[૧૫] ઘરે

(અર્થ)
(૧) બહોત ઉમ્મીદેં (૨) અગર સામને દેખતા (૩) દાસકી તરફ (૪) મન (૫) આગ (અગ્નિ-ગુજરાતીમેં) (૬) ચૂપકેસે (૭) ખામોશ (મૌન ગુજ. મેં) (૮) રાહ, રાસ્તા (૯) દેર, ઢીલ (વિલંબ-ગુજ. મેં) (૧૦) ઘળી ભરકે લિયે (૧૧) તુઝ પર કુરબાન (૧૨) ચકકર (લગનના ફેરા ગુજ. મેં) (૧૩) પસંદ કરે (૧૪) ન ચલે (૧૫) સર પર પાઉં રખે

૨૨

ચાંદા જાને રે સેસાર[૧] મુરખ નિદરી[૨] નિવાર

જન[૩] જાને દિનને મુકૂર[૪] દિન જાને જન જાયે

અધન[૫] થીં ભરે દુખ બુરે ખરે ખરો[૬] સેહલ થાયે

હાતૂં[૭] પરબત તોલતે રે સમંદર ઘૂંટ[૮] ભરાયે

સૂંડાં[૯] ઘરતે ગલે રે હમ ગત ક્રિયા[૧૦] કરાયે

જીસસૂં હંસ હંસ બોલતે દિનમેં કઈ કઈ બાર

સુસાજન ગિલમાટી હોવે હાંડી ઘળે કુંભાર

મહૂદમ મોટમ[૧૧] ન લેખિયોરે ચક ફિરતે ઝાવે

આજ રેસે સો કાલ નહી રે સમઝો હેરે માંહ[૧૨]

(અર્થ)

(૧) સંસાર (૨) નીંદ તર્ક કરો (૩) જન-માનસ, ઇન્સાન (૪) છોડ દૂં (૫) આગ સે (૬) સચમુચ (૭) હાથોંમેં (૮) ઘૂંટમેં ભર લે (૯) સૂંઢ જૈસે સાંપ (૧૦) નજાત કે લિએ અફઆલ (ઘટ-ક્રિયા-હિન્દુ રસ્મ) (૧૧) બળાઇ, તકબ્બુર (૧૨) દિલ કે અંદર

23

ઓલ્ગા[૧] જીવ જીવના દિન હોચાર — તું તો એવા વહામ[૨] નિવાર

મીત ન જાએં પરદેસ રે રઇ — છોર કુતુમ[૩] પરવાર

મૂકે કઇ મિલે નહીં — રે તેનૂં વહેવાર

સબથી કોઇ છાનાં[૪] રિઝે — દેસૂં આછે દાબ[૫]

મુઝ તું વાલ્હા બિછરે — એવન ને ન હોં લાભ

મીત બિછુંહા[૬] છલઇયા પઘમેં માઇ — પરદેસે બાતરી કોન કહે આઇ

કોઇ ઠાગો[૭] સેવતાં રે — માંહી ઉપર ખેલ

ઘેરૂં અસીસે સોવન સાથ રે પાતે — ઓલક[૮] પરેહ મેલ

કરમેં લિખ્યા સો પાએ રે — પરદેસે કયા હોય

સાચે સાજન બહુ મિલેં — અવસર મિલે ન કોઇ

પુરી હાતેં[૯] સામીં પૂછે — બેઠાં ભોજન દેહ

પુતર કુલતર ઘન તિલમિલેં — એવડું[૧૦] કુચ મિલેહ

મહમૂદ પેરાયૂં[૧૧] કહે રે — આઠ ન સાવે સાત

કેહા[૧૨] ભરોસા દુનિયા કેરા — જાવે હાતૂં હાત

(અર્થ) : (૧) અલગ (અળગો ગુજ. માં) (૨) શકોશુબા (વહેમ) (૩) ખાનદાન (૪) ચૂપકેસે માને (૫) હલ્કા દબાવ (૬) ફરેબી જાલ (૭) હિલાબીલા (૮) પેહચાન (૯) હાથમેં પુરી રખકર (૧૦) ઐસા કુછ (૧૧) પહેલીયૂંમેં (૧૨) કૈસા

૨૪

હાલીરા[૧] તુ હાકી[૨] સાવજ[૩]વાર
મત જોય[૪] ખા જાસે ચાર

ખાયા ખેતર રલિયાં[૫]વરે
ઘન[૬] હું મને કરજો ઠાર[૭]

કેર[૮] રે લાગો હરાયુ[૯] રે
પતી ઓપાસે[૧૦] વંસાર

પૂરેં જાલા પાપનાં
તે જળથીં[૧૧] કારેં[૧૨] નાખ

ચોખુ[૧૩] કેલવીને[૧૪] આદરજો[૧૫]
જમહીરો[૧૬] પૂરેં સાખ[૧૭]

સપેરો[૧૮] આયા કામટુ[૧૯]ઘરી
માલી[૨૦] બેઠો જુએ

કાચા પાકા ચૂંટસે રે
તેને વારી સકે[૨૧] ન કોઇ

કુતુબ બુરહાન તન ઉફરી[૨૨]રે
મહમૂદનો છે.....

બસાઇન છૂત સુનુંરે
જો સુખ પાયે સરીર

(અર્થ) : (૧) હાંકનેવાલા (૨) હાંક (૩) શેરોં કો રોક (૪) ઘાસ (૫) ખુબસુરત (રળિયામણુ-ગુજરાતીમેં) (૬) માલિક, (ધણી, હૂં ગુજ. મેં) (૭) સુલી (૮) જુલ્મ (૯) મારનેવાલા (૧૦) નસબ બજ્હાએ (૧૧) અસ્લસે (૧૨) નિકાલ ડાલેં (૧૩) ખાલિસ સુથરી (૧૪) તરબીયત કર કે (૧૫) આગે બજ્હના (૧૬) દામાદ (જમાઇડો-ગુજરાતીમેં) (૧૭) ગવાહી (૧૮) મદારી શિકારી (૧૯) કમાન (કામઠુ-ગુજરાતીમેં) (૨૦) માલી (૨૧) રોક સકે (૨૨) સરદાર (ઉપરી-ગુજરાતીમેં)

૨૫

જંઝાલે[૧] છજ[૨] લગાવન કૂં ઈત ભાવિક[૩] પેમ જગાવન કરી

વે લોઅંન[૪] દેખેં તપ ત્યૂં દો નેનૂં નેહ લગાય કરી

ચિત મેરા યૂં ઉલ્ઝયા કરે કયૂં બિસોરી[૫] વાય કરી

તેરી બિરહી સીતીં આઇ[૬] પરીયા સબ નિસદિન આગેં આય ખરા[૭]

ઘન[૮] વારી રે તિલ આ સમઝાતા તો તેરા કયા ઘટ જાતા

તેરે પ્યારજ કી મુઝ ભુખ ઘનીં સુન નબી મોહંમદ સારધી[૯]

ઘર માયા[૧૦] ચક મહમુદ[૧૧] ભની

(અર્થ)
(૧) જંજાલ, તુટાફુટા (૨) છજ્જા (૩) ભાવસે, પ્યાર સે (૪) આંખ
(૫) ભુલાદી (૬) આન પડા (૭) આકર ખડા (૮) કુરબાન ખાવિંદ પર
(૯) સરદાર (સારથિ-ગુજરાતીમેં) (૧૦) માયા રખ (૧૧) મહેમૂદ કી તરફ

૨૬

અરે હમ વાતોડી[૧]યાં હમ પેમબલો[૨]ધી ખેલેં દુરજન રંગભર સોધી

તુમ કર ઘરે લોકા સેવ એકલે રાવન જોગા

સહી સુહાગન શહકૂં ધા[૩]એ અજ્ઞાકારી[૪] સિયી[૫] રે

તિસકૂ ચાવ રાવન કે જો[૬]રે જાગતે શહ કા મન કયૂં સોવે

સેવા એકલે શહકૂં પાવે સાંઇ ઇસકૂં મોહત ચઢાવે

રાવન જોગી હોગા મુશ્કિલ સેહલ નહીં હે બહિતી અશ્કલ[૭]

મહમૂહ લોહૂ પાની કીતા તો ફિર સિંચે રાનિયા મીતા[૮]

(અર્થ)

(૧) બાવુની (૨) પ્રેમ મેં રત (૩) શહકી તરફ દોડે (૪) ફરમાંબરદાર
(૫) સચ્ચી (૬) સાથ (૭) બહોત હી મુશ્કિલ (૮) અપના બનાયા

૨૭

જહાં જહાં દેખૂં ત્હાં ત્હાં સાંઇ
દમ દમ[૧] રહિયા માંઝ ગુસાઁઇ[૨]

જેમંહ દેખૂં તાંહીં પિયા હે
મત કર આઘો[૩] બની બનાહી[૪]

સંથી[૫] હોકર વુજૂદ જો કીતા
મુબ્તદી હો ઘટકૂં[૬] ઘટ લીતા

ઘેલા[૭] હોય ૩યત જાને
આપ દેખ ઇસકૂં બખાને

કસરતમાંહ સૌ વેહદત હેરે
આપ એક સબ તુજરે રે

સબહીં તીરથ[૯] ઘટ જા ન પાઉં
ઘટકૂં છોડ[૧૦] અવઘટ[૧૧] કહાં જાઉં

મહમૂદ હિર ફિર પિરથી[૧૨] જોવે
એને[૧૩] ૩પેં રહિયા મોહે

(અર્થ)
(૧) હર સાંસમેં (૨) મેરા ગુસાઇં (૩) દૂર (૪) બની બનાઇ (૫) સંત
(૬) ઘટમેં ઘટ (૭) પાગલ (૮) સબ તુઝીકે (૯) ઝિયારત કે મુકામ (તીર્થ સ્થાન ગુજરાતીમેં) (૧૦) અપના જીસ્મ છોડ (૧૧) ઓર જગહ
(૧૨) ઝમીન, દુનિયા (૧૩) ઉસકે ૩પસે

૨૮

ઈસ પ્રેમ ગલી મીત આવે રે ઘર ઘૂંડ[૧] સીસ[૨]ને લાવી

મુઝ લાય[૩] પ્રેમકી છેરે રે હૂં આઇ ભરાં[૪]ની ખરી રે રે

સોઘન[૫] ઘુતલકે ન હોણે ન મેરે રે

શહ ભોલા આયા ઉસરે ગલી મેંસુ[૬] લે આયાયે પીટ મેં[૭]લી

સીસ[૮] દઇને પૂછી બાત ભલી

મહૂમદ બહુ જગ મીતારે બ્હાલે[૯] જીવકા લોભ ન કીતારે

તોનબી મોહમ્મદ દરસન દીતારે

(અર્થ)
(૧) જમીન પર (૨) સર રખું (૩) આંચ પ્રેમકી (૪) ફંસી (૫) ફરેબી ખાવિન્દ
(૬)મેરે પાસ (૭) પીઠ ફેરકર (૮) તવજ્જોહ સે (૯) પ્યારા જીવ

૨૯

સોહના[૧] રે યે જગ સોહનાં નેપથ[૨] ધરતી સોનાં[૩]

અપનું જેસે અપનુ માંહાં ચલ ચલ[૪] કેડે હબીં સુકાનાં[૫]

જહાન[૬] બનાની જાને ગ્નાની ઝટક ચલે ગુન ખોજન પાયે

જે કહેતે દહેર હે[૭] ધન મેરા ખાલી હાથ ચલે ઝારા છેરા[૮]

મહમૂદ ગ્યાન ધરેં તુ મનમાંહ પીર પેગંબર ગએ તું કિનમાંહ[૯]

(અર્થ)

(૧) સુહાના (૨) ઝમીન કે ઉપર ઓર નીચે (૩) સોના (૪) પીછે-પીછે ચલકર (૫) અબ થકે (સુખ હુવા) (૬) દુનિયાં બના ની (૭)દુનિયાં મેરી દૌલત (૮) ઝટક દિયા દામન (૯)કિસમેં

30

ઈસ માયા સૂં કયા જીવ લાયા આજકાલ ચલના[૧] રે માયા

જીવન આસરા રાત બસેરા ઝટક ચલે સબ છેરે છેરા

માયા મનમાંહ ન અવાસે[૨] રહેવે તુ કભી અપનેં શહકૂં લેહવે

મિલ્યા જાવે સાથ સૌ તેરા સાંભલ બાંધ ન ચિઠી સૌ વેરા[૩]

મહમૂદ શહસૂં જીવ બંધાયા હિર ફિર શહમાંહ આપ ગિન્વાયા[૪]

(અર્થ)
(૧) ચલન રીત (૨) મુકામ (આવાસ - ગુજરાતીમેં) (૩) સબકે સાથ
(૪) શુમાર હુઆ

૩૧

બિલખ[૧]તી રેન સભા[૨]ઇ જાવે — સહી હે કો મારગ લાવે

પ્રીત કહાની કિસસૂં કહે — કભૂં સુ છે[૩]હ ન આવે

ઉભ[૪]રી નિત બટિ[૫]યા જોઉં — નેન સૌ પંથ[૬]સર લાએ

તપતેં ચેતેં ચિન્ત નઆવે — આવતકો આ[૭]ખેં માઇ

ચોં[૮]હદીસ હાંકૂ દુદતીરે — કુન મુઝ ભાલ[૯]ખરી કહે

જોવત બ[૧૦]તિયા ઉસકી લે — સિધ[૧૧] ગુની જગ સા[૧૨]ખે

મહમૂદ કં[૧૩]થા પ્રેમકી ભાવે — કહેતે પાર ન આવે

શાહ ચાલંધા જો હમ દહરજોવે — તો યે કંથા કં[૧૪]થા રે

(અર્થ)
(૧) પરેશાન હાલ (૨) પુરી રાત (૩) શર્મ લાજ (૪) ખડી રહકર (૫) રાહ રાસ્તા (વાટ) (૬) રાસ્તે પર (૭)કોઇ કહે (૮) ચારોં તરફ (૯) સુરાગ (૧૦) રાહ (વાટ- ગુજરાતીમેં) (૧૧) ગુન સે ભરે, ગુન હાસિલ કિયે હુએ (૧૨)ગવાહીમેં (૧૩) કહાની (૧૪) કથા - કથા (કહાની)

32

મંદિર[૧] કોઉ એકજ દીવલા કો જાની[૨] અંતર[૩] જોવરા

ઈસ દિવરેથી સભી ઉજાસ એક નલ્હે ઉજાસજ પાસ

અંતરા[૪] અંતરા અંતર[૫] હેરે મુરખ ફૂલ[૬] બિમાસ રહે રે

ઈસ દીવેથીં પિતી[૭] જ જાન મહમૂદ દીવે પતંગ[૮] હો રહિયા

આપ છુપા દિવેમેહં ભયા

આપસ દેખ બહુ ભેખ લહિયા

(અર્થ)

(૧) મંદિરકે અતરાફ એક હી દિયા (૨) જાનને વાલા (૩)બાતિન દેખને વાલા (અંતર જ્ઞાની - ગુજરાતીમેં) (૪) બાતિન, દિલ (૫) ફાસલા (૬)મુરખ (૭) પ્રિત હી, મોહબ્બત હી (૮) પતીંગા (૯) દીએ કે અંદર બસા (૧૦) ભેસ, લિબાસ

33

જગ માલીરા[૧] હું માલન તેરી ગુન ઘૂંટ ઘૂંટ[૨] હોય અવેરી[૩]

જગ બાળી[૪] ફુલસુ કોણે ફલેરી

કભુંસુ કોરી[૫] ઘત ચલાવે કભુંસુ ઘર ઘર માલી વાલે

કભું સુ ખાલી ઘુન્યૂં[૬] ભરાવે ઈસ ખિરતી ઘટ કંથા[૭] જાવે

કભું સુ કયારી આપ નપાવે કભુંસુ રસ્તું હાર લગાવે

કભું સુ રૂપ અનેર[૮] લાવે કભુંસુ ચલતે પેર જાવે

કભુંસુ ફુલ અબોળે[૯] લાવે કભુંસુ એની સેજ સંચાવે

કભું સુ ઝાલ ઝલ[૧૦] મુરઝાવે મનમંહ ઈસકે દયા ન આવે

કભુંસુ ખીલન ફુલું દેવે કભું સુ ફલથીં પાકન મેવે

કભું સુ કાચે નાખે ઉતારે કભું સુ દાલ્હૂં[૧૧] મોલ સુપારે

ઈસ માલીસૂં કછૂ ન ચાલે કિસે બુઝાયે ને કિસે ઉજાલે[૧૨]

મનમંહ ભાવર[૧૩] જે કુછ ભાવે એક પલકમેં સોહી[૧૪] થાવે

મહમૂદ સરભર લેંણા ન આવે જે કુછ ચિતસુ ઈસ માલી આવે

ઈસકે ગુન હુ રહૂં રે લુભાએ ગુન ગાનેં ગાતીં છેહ ન જાએ

(અર્થ): (૧) જગ કામાલી (ખુદા) (૨) એક-એક ઘૂંટસે (૩) જમા કિએ (૪) બાગે દુનિયા (૫) કોરી કટ (૬) થૈલે ભરકર (૭) વાકેઆ, કહાની (૮) રૂપ અનેરા (૯) અબોટે ફુલ (૧૦) આંચ સે જલ જાવે (૧૧) દાલોં કે મોલ બિકવાએ (૧૨) ઉજાળે, ઉજાડ દે (૧૩) ઝાયકા (૧૪) વહી

૩૪

કિસકા મેરા કિસકા તેરા ફોગટફાગટ ઝુટા ફેરા

સેવા કારન સાઇ બિથાવે[૧] સેવા જાહવા[૨] અપરાધે[૩] ધાવે

ફેરા સાચા તેહના પરમાન[૪] સબ તિસ ચેતે હોવે ભાન

માયા બલોધા[૫] કે તું હાંઢે ઝૂટ સમાવન[૬] નેહ નમાંડે[૭]

મહમૂહ સાચા સાંઇ હે રે પીઠ પ્રિતવંત[૮] ઇસસું રહે રે

(અર્થ)

(૧) બિઠાએ (૨) ખિદમત કરને (૩) ગુનાહ કી તરફ ભાગે (૪) ઉસકે મુતાબિક (૫) માયા લગાકર (૬) ઝુઠ કો સચ બનાને કી પેરવીમેં (૭) પ્યાર ન કરે (૮) પ્રિત કી તરફ

૩૫

હૂં વારી રે હૂં વારી તન મનસું વારી જ[૧] વારી

દો લોય[૨]ન એતે ખિ[૩]લ્યાલે ઝલ ઉ[૪]લ્ઝે કાલે વાલે

ગર[૫]ઝવતે હો મતવાલે

એને કંકરિ[૬]યાલે કેસા રે જયૂં જલે યુસુર[૭]માલે ભીનારે

ઝ[૮]યોતી દેખત બાંધે દીસારે

મહમૂદ જો દેખન પાવે જો વારન બાર ન[૯] લાવે

સૂન્હ[૧૦] ઉસ્કે સો[૧૧]ધન કહાવે

(અર્થ)

(૧) કુરબાન હી કુરબાન (૨) દો આંખે (૩) ઈતને ખિલે હુએ (૪) પાની ભર આયે (૫) ગજાતે (૬) ઘુંઘરિયાલે બાલ (૭) સુરમીલે નયન (૮) રોશની (૯) દેર ન કરે (૧૦) કસમ ઉસ્કી (૧૧) ખાવિન્દ કેહલાવે

૩૬

મેરે લાલકું કાગલ ભતુંગી[૧] બચન લિખાયે

અંગે[૨] અંધન[૩] અનંગ ઉતાપી[૪] કિત ગુન ઓર લુભાયે

ઉદર માઇ[૫] કે જબ હૂં ઉપની[૬] જનમ ન જાનું બિજોગ

..... જીન્કે કરમે સહી સંજોગ

આગીં[૭] આવ બધાંઇ[૮] ઝંખે કુલ[૯] અપને જાય

.....[૧૦] હિરદન ગ્યાન હોય મહમૂદ તાકું[૧૧] ગુન સુખિયા[૧૨]

(અર્થ)

(૧) ભેજૂંગી (૨) જીસ્મમેં (૩) બળી અગન (૪) ફૈલી (૫) માં કે પેટમેં (૬) પેદા હૂઇ (૭) આગે આકર (૮) બધાઇ કી તમન્ના કરે (૯) ખાનદાન (૧૦) દિલમેં ગ્યાન (૧૧) ઉસ્કો કહે (૧૨) ગુની ઔર સુખી

૩૭

મન મારિયા તેણે[૧] મનહર પાયા ..... હૂઇ ઝાખી[૨]

પંડિત કઇ બિમાસ[૩] બિકોચે તીરથ કર કર થાકી

સિધ ગુરૂ સેવત[૪] નવે નવલે[૫] મુરખ ઢુંઢે પોથે

ગોરખ મૂંધે[૬] રવી મેં રાવલ લોક બિછોરે[૭] થોથે

ચાલંધા પીર સૌભાગું[૮] ભરિયા મતીબંચન[૯] યૂં કહિયા

તેરી જીવન કહે મને મહમૂદ તેણે નવી નિધ[૧૦] લહિયા

અર્થ

(૧) ઉસને (૨) દરસન હો પાયે (૩) મુશ્કિલાત બતાયે (૪) અપનાએ
(૫) નઇ-નઇ બાતેં (૬) સૂરજમેં છિપે (૭) થોથે બિછાકર ઉસમેં ઢૂંઢે
(૮) કિસ્મતવાલા (૯) અકલમંદી કે બોલ (૧૦) બિલ્કુલ નઇ

૩૮

મારા સાજનનો મારગ મુ[૧]ને દાખો[૨] રે

જહાં આસુર[૩]જે મિલવા આવે તમુ[૪]રે

મુઝ મિલન કે સાધુર સાંઇ રે

ચિંત ઓરસુ હેરે નાહીં[૫] રે

મારા આત્માનો અવધાર એટલો રે

ખપ કરતાં[૬] હોઉં સૌ કિસી કો રે

મારૂ સનરૂ[૭] ઘર કે મીત કારને રે

યે મહમૂદ ઉસ્કે વારને[૮] રે

અર્થ

(૧) મુઝે (૨) દિખા (૩) આસ્માની મખ્લૂક (૪) તુમકો (૫) રખેં નહીં
(૬) ઝરૂરત જીતના (૭) અંગ અંગ ઘડકે (૮) નિછાવર હોને

૩૯

શહ પૂછન નહીં ચક[૧] આયે હૂં રહીસુ મન સમઝાયે

નિસ[૨] સેજ અકેલે કયું જાએ સુખ ચેન સૌ મેરા હરહર લિયા

નિસ[૩] ચિન્ત બચાયારે પિયા પિયા નાં જાનું કરતબ કયારે કિયા

ઘનવારી કયૂં જીવ બેહલાએ તિલ આવીને જે હંસમુખ લાએ

ઇન બાતું ઘન કયૂં જનમ ગંવાયે કિસ અવગુન ચિંત બિસાર[૪] લહિયા

મેં બિલખી બહોત પુકાર કહિયા સબ સુનસુન મનમંહ સમજ રહિયા

યે મહમૂદ બન બન હાંહિયારે ઇસ બિરહીસું જીદ માંડીયા રે

ઘર ભાંભલ[૫] ભરા ખાંડી[૬] યારે

(અર્થ)
(૧) કુછ દેર કે લિયે (૨) રાત (૩) ચકીનન પણ્હા(૪) દિલ સે ભુલાકર
(૫) બચ્ચોંસે ભરા ઘર (૬) કુટ કુટ ભરા (ખચાખચ ગુજ.મેં)

૪૦

યૂં જગ પિયા પ્યારા રે — સહી કો સત પરણાએં[૧]

જીન જીન પાપસુ આદરિયા[૨] — પુન[૩] રહ્યા ન કાંઇ

અપને ચાઉં[૪] હંસ મિલે — મનમુખ મીઠા બોલે

છાંદવે[૫] છાવેં નમ ચલેં — નેહ[૭] અધિકાં જોવેં

૩૩ ચંપા સીંચિયા રે — પ્રેમન[૮] ઓડ જાવેં[૯]

જાઇ જુઇ મોગરા રે — દારમ અંખ ન ભાયે

નેન કનેર ગુલાલ કઇ — પિયૂ દૂનાં[૧૦] મરવા જાઇ

મહમૂદ બોલ સરે યૂં સાચા — કરની આપ સંભાલ

કોઇ ન રહિયા ઇસ જગ ભીતર — નિસ્જી[૧૧] આપસે ઘાલ[૧૨]

(અર્થ)
(૧) સચ સે જોડેં (૨) ગુનાહ કે કામ કિયે (૩) સવાબ (૪) અપની ખ્વાહિશ (૫) આજિઝી કરેં, ઈલ્તિજા કરેં (૬) ઝુક કર ચલેં (૭) પ્યાર કો ઝયાદા તરજીહ દેં (૮) ખુશ્બુ (૯) ઔર તરફ (૧૦) દોનોં, મરવા ઔર જાઇ (૧૧) યકીની (૧૨) દફન કર દેગા

રાગ - સારંગ

૧

મેં બૂઝી[૧] જીવકી બાત — લાલનજે છુપાવતેં રાખેં

આપ સંવારત[૨] મીતના — હમકે લચરાવે[૩]

જે ચિન્ત લહે જો તેરણા — તુઝ કયૂં પિત્યાવે[૪]

જો તુઝ મેરા ચાવ હે — સુન મેરા સાંઇ

ઇતના કહિયા તું કરેં — દુમનાં[૫] ન આણે

મીત સલોના મન ધરેં — મહમૂદ કુરબાને

દૂજિયાં જીવ[૬] ભગાઈયાં — એન્હા[૭] ત્યૂં ન જાને

(અર્થ)

(૧) જાનલી (૨)ગરઝ (સ્વાર્થ - ગુજરાતીમેં) (૩) લલચાવે (૪) મયમૂલ રખે (૫) દૂઇ, દો દીલી, દોતરફગી (૬) દીલ શિકસ્તા કરેં (૭)ઉસકો ઉસતરહ

૨

રત રોય હો લોચનાં[૧] સુન મેરે મીતા

સૌરત બીરભુતિયાં[૨] લે ઉભરન કીતા

મીલકર સહી સમાનીયાં મુઝ પૂછેં આવી

નેન સુરાતે કે હુવે રાત માંહ ઠરાવે

કિસ કિસ પીડન હૂં કહૂં જે પિયુ ચૂં કીતા

આપીં પ્રીત[૩] ઓપાઇકર દુખ હમકુ દીતા

રત જો આઇ પિયુ બીના રત રોઇ ભાયા

રાતા બીન સુ માલિયાં ઉસ રકત સિંચાયા

પરછો જાય પલાસકૂં થા ઇસબન માંહાં

રાતે કેસૂ ગુલમુખી હોણે તિસ ઠાંહાં

નેના લોહૂ રોનાં મુઝ રેન બિહાની

સહી બેલ ચુનોઠીયાં ઉસ રકત સિંચાની

જેન પતિજ મુઝકૂં જા દેખ ઉસ ઠાંહાં

હજુસું કાજલ નેનકા ચુનોઠી માંહાં

૨

રત રોય હો લોચનાં[૧] સુન મેરે મીતા

સૌરત બીરભુતિયાં[૨] લે ઉભરન કીતા

મીલકર સહી સમાનીયાં મુઝ પૂછેં આવી

નેન સુરાતે કે હુવે રાત માંહ ઠરાવે

કિસ કિસ પીડન હૂં કહૂં જે પિયુ યૂં કીતા

આપીં પ્રીત ઓપાઇકર[૩] દુખ હમકુ દીતા

રત જો આઇ પિયુ બીના રત રોઇ ભાયા

રાતા બીન સુ માલિયાં ઉસ રકત સિંચાયા

પરછો જાય પલાસકૂં થા ઇસબન માંહાં

રાતે કેસૂ ગુલમુખી હોણે તિસ ઠાંહાં

નેના લોહૂ રોનાં મુઝ રેન બિહાની

સહી બેલ ચુનોઠીયાં ઉસ રકત સિંચાની

જેન પતિજ મુઝકૂં જા દેખ ઉસ ઠાંહાં

હજુસું કાજલ નેનકા ચુનોઠી માંહાં

મહમૂદ મનમાંહ એકમનાં સાઇં કારન ધાયા

નબી મોહંમદ બહુ ગુનાં યે ચાઉનપાયા

મનકી પીડન ઉસ કહી એને મીત મિલાયા

તો ઇન નેનૂં મેરણે સહી સુખ પાયા

(અર્થ) : (૧) દો નૈન (૨) બેર બુટીયાં (૩) પ્રીત જતાકર (૪)મેરે સાથ અરછે મામલાત નરખે

3

તેરે ચન્ગે મુખરે કે બચન હૂં પિત્યાઇ[૧]

તેરે મીઠે બચનાં હૂ તો હાવરે[૨] લાઇ

કરગિયા[૩] કિયા બાતાં પિયા પ્રીત[૪] ઓપાઇ

હબ ન મિલેં મુઝ રહિયા આપ લગાઈ

અપને મંદિર હૂં બેઠી થી માઇ

દો નેનૂં બીનૂં[૫] મિલે હૂં લજરાઇ

મુખ ફુલ ઝરે મહમૂદ જેસી અમરતવાની

જબ દીઠા કહિયા જીવ કુરબાની

(અર્થ): (૧) સંસારી હૂઇ (૨) બહાવરી હૂઇ (૩)આજિઝી કરકે (૪) મોહબ્બત જતાઇ (૫) બીચ

૪

કયા સીખ દીજેં તેન્હ કૂં જે ઈતના ન બૂઝે

અપને[૧] ઘટકી સુધ[૨] નહીં પરઘટ[૩] કયા સૂઝે[૪]

ઘટકા જીવન જીવ હે યૂં સબ કૂં જાને

જીવકા જીવન જીસથી તિસકે પિત[૫] જાને

હૂં ભી ઈસમાંહ કયા લહૂં મુઝ અંધિયારે[૬] માંહાં

સોધ[૭] ન દેખે દૂધમાંહ ઘી હે કે ના હાં

યેતો બાત એસી નહીં જે બનકર બૂઝે

મહમૂહ હેણા[૮] હાતકર બહુ પંડિત ખોજે[૯]

(અર્થ)
(૧) અપને ખોલિયેકી (બદનકી) (૨)ભાન નહીં (૩) પરાયે ખોલિયેકી (૪) કયા દીખે (૫) પિત (૬) અંધરે મેં (૭)તફતિશ ન કરે (૮) દિલ (હૈયુ - ગુજરાતીમેં) (૯) ઢૂંઢે

૫

મિલકર ધીરક[૧] દીજેં મુઝ મીત સલોનાં

તુઝ બિન નિસ્જી[૨] જાન તૂં જીવ મેરા સૂનાં[૩]

ફલે[૪] ગુન તો એનુથી[૫] ઘન[૬] લાળ[૭] લળાયે

હબ તું ચિંત[૮] અચાઈયા કિસ કહિયા જાએ

તેં મુઝ બાચા[૯] જે દીની[૧૦] સોમેં સોવ્હી[૧૧] જાની

મહમૂદ કોજ[૧૨] સુનાકર સહિયાં માંહઝમન પછ તાની

ફટરે[૧૩] હેણા નિફફટ[૧૪] તૂં તુઝ લાજ ન આવે

જીસ્કા સ્રીજન યું મિલે સુ છેહ[૧૫] દિખલાવે

(અર્થ)

(૧) તસલ્લી સબકી તલ્કીન (૨)ચકીનન (૩) તન્હા, સુનકાર (૪) ગુન પેદા હોં (૫) ઉસીસે (૬)ખાવિન્દ (ધણી-ગુજરાતીમેં) (૭)પ્યાર જતાએ (૮) દિલમેં ઉતર ગયા (૯) ઝબાન, બોલનેકી કુવ્વત (૧૦)જો દી (૧૧)સો વહી (૧૨)કુછ (૧૩) ફિટકાર હો ઉસ દીલ કો (૧૪) બેશરમ (૧૫) ફરેબ

૬

અપને જીવસૂં[૧] સેવા પિયૂકી કિજે

સ્રીજન અપના કર કર લિજે

બાત સાંઇ બિન ઓર નકરે

દુરીજન બચન કાન ન ધરે

જીન પિયૂ[૨] લીતા તેન જગ જીતા

દોનૂ[૩] જનમસુ હુવા નિચે[૪]તા

સેવત[૫] સાંઇ નવી[૬] નિધ લહે

મહમુદ આધે[૭] જીવન ઉસ રહે

(અર્થ)
(૧) જાન સે (૨) પિયૂકો પા લિયા (૩) ઇસ દુનિયા ઔર આકેબત દોનૂ જહાંનમેં (૪)બે ખૌફ હો ગયા (૫) ખિદમત અપને પિયૂકી (૬) અઝ સરે નો, નવી સંપત્તિ(૭) આગે

૭

કંથકી[૧] પરખન કહી ન જાએ તાસૂં[૨] કયા ચલે મોરી માઇ

અવચિંત સેજ નિસ[૩] સોતે સપને પિયૂ ભતલાયે[૪]

સાઇર[૫] પૂરબજ મીત હમારા ઇત પરગટ[૬] હો મોરી માઇ

જાનું મીત મંદિરમાંહ સહી રેહસે આંખ નમાઈ

ચક ચક[૭] ઘુર જેતે મુખ[૮] જાહું તબ પિયૂ આપ[૯] લગાયે

મહમૂહ બચન કહે સત[૧૦] સબ્હી પિયૂ બિન ઘન[૧૧] ન સુહાવે

હિરદય[૧૨] સીત ચંદન[૧૩] કી ભાવે જો લગ[૧૪] મીત ન આવે

(અર્થ)

(૧) સાજનકી પહચાન (૨) ઉસકે સાથ (૩) રાત સોતે (૪)બતલાયે (૫)કદીમ (૬) ઇતને ઝાહિર (૭) ચેહરા ઘુરકર (૮) જીતના મુંહ દેખું (૯) પાની ચઢ્હાએ (આબ લગાયે) (૧૦) સભી સચ બાત (૧૧) એક પલ ક્ષણ (ગુજ. મેં) (૧૨) દિલ (૧૩) ચંદન કી ઠંડક (૧૪) જબ લગ

૮

આયોરે મિતરા જીવ[૧] અધાર લિયાયો રે મુઝ સબ સંકાર[૨]

કેતારે[૩] મુઝ બહુતી પ્યારા એકસ જીભેં કયા કયા આખું

એકસ જીભેં કયા કયા આખું[૪] સભીં ઉસકી બળાઇ

દેખ બિસકતે[૫] ધીરખ[૬] દીતે લેકર કંઠ[૭] રે લાઇ

બછ[૮] કુછ ભુચકા[૯] દુરીજન લાયા તિસથીં[૧૦] મેં ચૂં તાણિયા[૧૧]

તુઝથીં અવગુન કછુ ન દીઠા તો હૂં આપીં માનિયા[૧૨]

મહમૂદ નમીં નમીં પાઉં લાગે ચાઉન લહિઆ સુમિતા[૧૩]

નેનૂં ભર ભર કયૂં ન દેખે જયું દેખે ત્યૂં મીઠા

(અર્થ)

(૧) જાનકા આસરા (૨) સંસારમેં (૩) કિતના (૪) કહું, તારીફ કરું (૫) બસ કેહતે (૬) તસલ્લી દેતે (૭) ગલે લગાતે (૮) બચા હુઆ (૯) ઝોલી ભરકર (૧૦) ઉસસે (૧૧) ખીંચી (૧૨) આપ હી માન ગઇ (૧૩) અચ્છે મીત

૯

પ્રેમ રસ પીજે પીજી અરે યે લાખું બૂંદ પકાઇ

અમીં મહારસ ભરી તલાવરી[૧] સાજન બાંધે પાલ[૨]

સુદેસ બિસુયા[૩] મિથરા નગરી જીસમેં તેરા ચાલ

ખેર ન પરકે[૪] બિકત[૫] ન જાને છેલ ત્યાસા[૬] જાએ

સિધ[૭] મતવાલા નબી મોહંમદ(સ.) મહમૂદ સેવે પાએ

પ્યાર કિયા પિયૂ મુઝકૂં યૂં મેરે ચાલંઘરે કે

(૧) છોટા તાલાબ (૨) કિનારે કી સફીલ (૩) બસાયા (૪) ન પેહચાને
(૫) તફસીલ (વિગત-ગુજરાતીમેં) (૬) ટેવ્હા (૭) જમીઅ સિફાતવાલા

૧૦

હુંતો બરા[૧]ની બાત ન જાનુ
અપના બીજા[૨] આખું

મુઝકું મિલ્યા જીવન મેરા
આત્માં પાસે રાખું

છાને[૩] મુઝકૂં ઇત્ના જનાયા[૪]
તું તો આહે મેરી

તુઝ મિલ્નાં હૂં પુન[૫] કર રાખી
લ્હે ન સખી સહેલી

હાત તેરા મેં તિસ્થીં પકરિયા
જે તું આહે લજા[૬]લૂ

આપ પુન્વાસી મુઝ ગુન્વાસી
હૂં[૭] તૂં[૮] ખરા રિસાલૂ

ઘેલુ[૯] ઘેલુ સહિયાં પૂછેં
મેં કુછ ઇસ્થીં ન કહિયા

લકરીકી ઠર[૧૦] મકરી[૧૧] નાચે
મહમૂઠ ચૂપ કર રહિયા

(અર્થ)
(૧) બળ્હાની (૨) દુસરા (૩) ચૂપકેસે (૪) મુત્તલેઅ કિયા (૫) સવાબ (૬) લાજ, શર્મ (૭) મેં ઔર તું (૮) સચમુચ કે રિસાલ (૯) પાગલોં જેસી બાતેં (૧૦) ડર (૧૧) બંદરિયા (માંકડી-ગુજરાતીમેં)

રાગ - મલ્હાર

૧

આવના[૧] મન ભાવના મેરે ગુન[૨] ગુન ચંદન લાઉં પાવન[૩] તેરે

પ્રેમ પિયાસી હૂં શહ કેરી આયા પિહર બચન પિયૂ તેરે

સબી પિયુ પિયુ પ્રેમ ચખાયા ઈસ રત મંદિર સંવર પિયૂ આયા

અમીં મહારસ પીજ્યું રાંઉં[૪] પાઉં પરી પરી ભામૈં[૫]ની જાઉં

ગેલ કીરીત[૬] માઇ રેન બિહાની મહમૂદ સાંઇ કી પ્રીત પિછાની

(અર્થ)

(૧) મન કા ભાતા, મનચાહા (૨) થેલા ભરકર (૩) કદમું પર (૪) પીતી જાઉં (૫) ઘુમતી (૬) ગેલ મસ્તી

૨

આજ સ્રીજન મુઝપર ટુઠા[૧] સાંઇ રત માનું[૨] પારસ પુઠા[૩]

ઘન ગાજે બરસે મેહા રે ઘન જોબન[૪] બાલે[૫] દેહા રે[૬]

યે રંગ ભીની સાંઇ કી નિહારી[૭] દેખ પ્યારે પ્યાર સૌ ઘરિયા

જગ હોણા ચોંહદીસ[૮] હરિયા મન મેરા બહુ સુખ ભરિયા

સાંઇયાં કીતે સાર[૯] સવેરે ભઇ આસા[૧૦] પુગી[૧૧] મેરી

સદા પુંપટ[૧૩] પપીહે[૧૪] કેરી[૧૨] કાઝી મોહંમદ તન મેરે મન ભાયા

ચાઉન ચાલંધા પીર મેં પાયા એન મહમૂદ સાંઇ મિલાયા

(અર્થ)

(૧) તુટા (૨) રાત મનાઉં (૩) મુકદ્દસ, નૂર બરસતા (૪) ખાવિન્દ (૫) દેખે (૬) જીસ્મ (દેહ-ગુજરાતીમેં) (૭) દેખકર (૮) ચારોં સિમત હરિયાલા (૯) હિફાઝત, દેખભાલ કરે (૧૦) જાગી આસા (૧૧) પુરી હુઇ (૧૨) અવાઝ (૧૩) પોપટ (૧૪) પપીહે કી

3

આવ રે સ્રીજન ચે રત[૧] માને અપન ભી અપના જીવ્યા જાને

પારસ[૨] બરસે મંદીર ઘોલા[૩] ધરતી પેહરા હરિયા[૪] ચોલા

અમરત ભરભર પીજેં કયોલા[૫] અપને જીવનકા યેહી બિસેખે[૬]

હૂં તૂઝ દેખૂં તું મુઝ દેખે તો ઘન મનમેં ગયા કયા[૭] લેખે

સેંઘ પપીહા[૮] મેં પિયુ પાઉં બીરભુતિ[૯] હો રંગ લાઉં

આંગન મેરે મોર નચાઉં ચળે[૧૦] ચોંકલે ખ્વાંચલે ઘાલે[૧૧]

સબકો અપને મંદિર માલે મહમૂદભી અપનાં મીત સંભાલે

(અર્થ)
(૧) રાત મનાએં (૨) પારસ જૈસા સફેદ મેહ બરસતા હે. (૩) સુફેદ (૪) પેહના હરે રંગ કા ચોલા (૫) પ્યાલા ભરકર (૬) ઈનઆમ (અભિષેક-ગુજરાતીમેં) (૭) મન-ઘન કામ્યાબ હુઆ (૮) પપીહા કે સુરાગ સે (૯) બેરબુટી-લાલ રંગ કી જડી બુટી (૧૦) હર ચોરાહે પર (૧૧) ખૂંટ યા મેખી ઘુસેળી

૪

ચોંહિસ[૧] બાદલ આવન[૨]નો ગરજ કરે

ઝુરમુર બરસે મેહ[૩]જલ જલ થલ નીર ભરે

દાદુર[૪] મોર[૫] ચિંઘારેં[૬] સૌ બન[૭]ખંડ દેખ[૮] હરે

એ ભાગ[૯] નિલાવે[૧૦] મુઝ જે ઈસ રત કંથ ખડે.

માતું[૧૧] સાદ્ય અસાર જયૂં બીર[૧૨]ભુતીયાં

સાવન માસ ભંભોરે[૧૩] કંથ[૧૪] મનાવનાં

જીવ્યા યે પરમાન[૧૫] પ્રિતું હોય જીવ

મેરા દેખ સુહાગ પપીહા જંપે પિયુ

જીવન ભરિયા ભાદો[૧૬] મેઘ ચમુકે બીજ[૧૭] ઘની[૧૮]

ત્યું ત્યું હોય ઉલાન્સ[૧૯] સો મનમાંહ પાસ રેહને

આસ[૨૦] પુગી આસ સૌ દિન હોર[૨૧] રાટળીયાં

મહમૂદ મોટે ભાગ[૨૨] જે પિયુ સું બાતળિયાં[૨૩]

અર્થ : (૧) ચારોં સિમ્ત (૨) બાદલ આકર (૩) બારિશ કા પાની (૪) ઝિંગર, ચમગાદળ (૫) મોર (૬) કહુકેં યા ચિંઘાળે (૭) પુરા બન (૮) હરા દેખકર (૯) નસીબ (૧૦) નેહલાવે (૧૧) મદમસ્ત સાંઢ કી માનિન્દ અષાઢ (૧૨) બહાદુર સિપાહી કી તરહ (૧૩) ઉકસાએ (૧૪) સાજન કો મનાને કે લિયે (૧૫) ઉસકે મુતાબિક (૧૬) ભાદો કી ભરપુર બારિશ (૧૭) બીજલી ચમકે (૧૮) બહોત (૧૯) ખુશીયાં (ઉલ્હાસ-ગુજરાતીમેં) (૨૦) તમન્ના પુરી હુઇ (૨૧) દિન ઔર રાતેં (૨૨) બડે નસીબ (૨૩) પિયુસે બાતેં

૫

આજ બધાવા[૧] હમ કર સહી અપના કોત[૨] મિલાઉં

બીરભુતિ[૩] હોકર બેસું આંગન મોર નચાઉં

ચોંહદિસ બાદલ આવ ને વાય આજ સહેલીયાં ઝેલાઝેલ[૪]

રાતીમાતી બીરભુતિ કયું ન બેસું સઘલે ઘેલ[૫]

દાદુર[૬] કુરહેં મલ્હાર સહેલી હું કરું અપને સાંઇસુ[૭] ગેલ

બાદલ ખાજે હોકર[૮] આયે તબ આન પરહી માને મેલ

ઘન ઘન[૯] જીવ્યા આજ હમારા ઇસ રત[૧૦] મંદિર પિયુ

ભાગ સુહાગ રે મુઝ હીતા જ્યું મિલ્યા મલિકજીવ[૧૧]

(અર્થ)

(૧) મુબારકબાદ (૨) નસબ (ગોતયા ગોત્ર-ગુજરાતીમેં) (૩) ફાતેહ બનકર (૪) સહેલીયુંકી ચેહલ પેહલ (૫) સારી મસ્તીયાં (૬) ઝિંગર કુરલેં, મલ્હાર ગાયેં (૭) સાંઇસે ગેલ મસ્તી (૮) પાગલ કી તરહ, ઉમળ ઘુમળકર (૧૦) પિયુ કે સાથ કી રાતમેં (૧૧) સુહાગ ઔર નસીબ પાયા (૧૨) જૈસે મલિક જીવકો પા લીયા

૬

આયો રે મુઝ મિલનકે[૧] કાજ તુઝ પર પ્યાર મેરા હે આજ

તપતીથી નિત જપતીથી તુઝ કારન બહુતી ખપતી[૨] થી

રખ સકે તો યું મુઝ રાખેં જીન જીન આગેં ગરજ ન[૩] આખેં

છુપા રહતા હું તુઝ પાસ કયું ન મિલે તું રાસખ રાસ[૪]

મહમૂદ પરકટ[૫] ન કિજેં પ્યાર લોક જાનેં તો આણે ખાર[૬]

(અર્થ)

(૧) વસ્લ કે લિયે (૨) પરેશાન (૩) ગરજ ન રખેં (૪) હસ્બે મઅમુલ (૫) ઝાહિર (૬) હસદ, બુઝ્ઝ કરેં

૭

રાજે[૧] મોહી રે નેન કી[૨] જાલે છલ બિછકન[૩] બાંધી[૪] કેતી

દૂજે ગુનમાંહ બિચારે

ગુન[૫] ગુન વરન ચિનોઠી[૬] ઝીની[૭] રાતીને બીચ કાલી

કાજલ દેખ નયન એતસોહે ખલ ખલ હોવેં રત્નાલે

મોતી ચૂર ચૂર ભરે સુ લોયન જાને અમીં કચોલા[૮]

જાનોં અમીં ભરે હૈં લોયન એય તુ દિય્યે સંવારી

સીપ નેન[૯] કી એસી સોહે નયન સૌ કો ઈસ લુભાયે

દેખ હોર[૧૦] નેન સેવક ભી મોહે સબ જગ ઘેરે પ્યારે

બરસાસુકા[૧૧] દુખડા જાવે જે તિલ ઉન્કું જોવે

મહમૂદ મોટી બાત ઉનૂંકી જે દેખે સો મોહે

(અર્થ)
(૧) રાજાને મુઝે મોહલી (૨) નેન કી જાલસે (૩) છેલ છબીલે (૪) પુટકી (પોટલી-ગુજરાતીમેં) (૫) કિસ્મ કિસ્મ કી (૬) છોટી ચિનોઠી (૭) ઈતને સુહાવે (૮) અમીસે ભરે કટોરે (૯) છીપમાનિન્દ આંખ (૧૦) ઔર
(૧૧) બડી સાસ

૮

માઇ આજ લાલન જીવ બાજ[૧] નહોવે મુઝરે મિલે મેરા સબ દુખ ખોવે

હમકું રેહના સાંઇ બિન સહી અપને કુલકી[૨] લાજ

જતન કરૂં યે જીવરા રાખું અપને સાંઇ કે કાજ

ચર[૩] બોલીં સહી સમાની સહુનેં કેહને બોલ

બાજ[૪] પ્યારે કિસ દેહ રાખું મન કી પીડન ખોલ

એક તિલ મિલે સ્રીજન મેરા મેરે સર કા તાજ

સહિયાં માંહ મોહત મુઝ હોવે મહમૂદ સાંઇ કે રાજ

(અર્થ)

(૧) દુસરા (૨) ખાનદાન કી (૩) ચળબોલી, ચરબ ઝબાન (૪) દુસરે

૯

આવરે સ્રીજન મિલ રે સ્રીજન મેરે તુજસું કાજ

તુઝથીં લાખેણી[૧] હૂં મેરે મીતા નિતનવેલે રાજ

છાંદવે[૨] છાઉં ભામની[૩] જાઉં મુઝ અપની[૪] ગરજાં

હૂં ભી સુહાગન આપ કહાઉં સહિયૂં ભીતર માન

પ્રીત દોહીલી સ્રીજન મેરી આહુરિયાં સુન બાત

વેણા[૫] ભુલાવન માંજ સહેલિયાં ખરી દોહીલી રાત

તુઝ મુખ દેખન મુઝસુખ હોવે સબ દુખ મન બિસાઉં[૬]

મહમૂદ આગે મિલ દેખ સ્રીજન કયું કયૂં[૭] આપ સંવાઉં

(અર્થ)

(૧) બહોત મેંહગી (૨) આજિઝી કરું (૩) રકસ કરું, ઇર્દીગિર્દ ઘુમું (૪) અપની ગરઝસે (૫) બોલ, બાતેં (૬) ભુલા દૂં (૭) કૈસે, કિસ તરહ

૧૦

આજ આયા મેરા ઘોલા[૧] તિસ કારન બાસિયા ચોલા[૨]

જગ આખે મુઝકું સુહાગન હું ગઈ ન ઉસકન માંગન

એન[૩] આપીં કી સુહાગન

મીત મિલ્યાં મુઝકું આજું[૪] સબ પુગે મન કે કાજ

મેરે હો હો હાતું લાળુ[૫]

મહમૂહ કી યે મીત માનિયો કો મેરે અંખ ન[૬] આનિયો

સાંઇ સબ અપના કર જાનિયો

(અર્થ)
(૧) ઢોલા, ચહિતા (મહેબૂબ કે લિયે ખિતાબ) (૨) બંદ કિયા (૩) ઉસને ખુદ હી (૪) આજ (૫) લડુ (૬) સામને ન લાઇઓ

૧૧

હું કયું શહ કે હો મુખ લાગું શહ મુઝ રાતા હું રેન ન જાગું

જબ શહ મુઝકું રેન જગાવે પ્યાર કરે હોર હંસમુખ લાવે

તબ રે બેરન યે નીંદ જંપાવે[૧]

શહ મુખ દેખન લોયન લૂરે[૨] રેન સબ્હાએ[૩] નીંદ ન છોરે

જાગને[૪] નેહ સાંઈસુ જોડે

મીઠરા સ્રીજન મુઝ ઘર આયા પાઉં લાગીસુ નેહ અંચાયા[૫]

મેં રે સુહાગન સોઈ ગન્વાયા[૬]

મહમૂદ અવગુન અપને લાજે સેવા સાંઈકી રેન ન જાગે

ઉનપર સહી કયું ઓલંખ[૭] લાગે

(અર્થ)
(૧) સુ લાવે (૨) આંખે ખોલું (૩) રાત દિન (૪) જાગકર (૫) પ્રેમ જતાયા
(૬) સોકર ગંવાયા (૭) પેહચાન (ઓળખ-ગુજરાતીમેં)

૧૨

જારે[૧] પપીહા પિયુ પર છાએં દેકર બુમ્બ[૨] હોર મીત[૩] જગાએં

માસ[૪] અષાળ પિયુ સિધાંયા[૫] સાવન સાંઇ સંવર ન આયા

ભાદો ભરભર લ્યું નિસાસા આસો પુરે ગુસાઇં આસા

ચોંહદિસ નહીનાલે ભરાયે મોર કહુકે સબદ[૬] સુનાયે

બારહ મેઘ સૌ ઉન્રાવેં[૭] ઋષિરાય અંગ નમાવેં

પંથ સભી સંવર ઘર આયે પંખી સાડું[૮] માલે બ્હાયે[૯]

ઘર ઘર કામન[૧૦] બીરભૂતિ નેન પાવસ બરસેં મોતી

મેહમૂહ સાંઇસું રત માને તો મન અપનાં જીવ્યા જાને

લાય[૧૧] બરાયે સ્રીજન કેરી સુની ચોંચ સિંઘાવન બેરી

(અર્થ)
(૧) જબ (૨) પુકારે (૩) મીતકો (૪) અષાવ્હ કા મહિના (૫) રવાના હુએ
(૬) બોલ સુનાયે (૭) ઉમળ પડેં (૮) સારે પંખેરૂ કે (૯) ઘોસલે બેહ ગએ
(૧૦) કામિની વીરભુતિયાં (૧૧) આગ બવ્હાએ

રાગ - કોરી

૧

જીસકા સ્રીજન ચાવકર ચક[૧] સેજ ન આવે

હેરા તનકા[૨] બિજુરકા[૩] જે ફાટ ન જાવે

ફટ[૪] ઈસ કેરા જીવ્યા જીસ મીત બિછુહા[૫]

સુખ્યા જીવે પિયુ બિનાં તન ઉસકા લોહા

સાંઈબિન સોવે નીંદભર સુખ રેન બિહાવે

સહિયાં માં હંસ બોલતાં તિસ લાજ ન આવે

જીતખન[૬] સ્રીજન ગુન કરે મન ઓરૂં લાયા

તબ[૭] ખન પરહંસ[૮] લોયનામેં રકત બહાયા

મીત બિછુહા પડ ચલીયા પગમાં માઇ

પાર પ્રેમ[૯] કા અબ લહિયા જો પ્રીત ઓપાઇ[૧૦]

મહમૂહ સંવરે સાંઇયાં યું રેન[૧૧] દીનાં

યે સાધુર મુખ દેખને મન મેરે માનાં

આખે સદરજહાન મુઝકું કયું મિલસે માઇ

હું પ્રેમરતિયા[૧૨] હોલું[૧૩] હોર હય્યા[૧૪] શહ કેરી તાને[૧૫]

(અર્થ) : (૧) ઘડી ભરકે લિયે (૨) ખુશી કી ઇન્તેહા (૩) હોસલા (૪) ફિટકાર (૫) બિછડા (૬) જીસ ઘળી (૭) ઉસ પલ (૮) મુસલસલ (૯) એહસાન (૧૦) મહોબ્બત જતાઇ (૧૧) દિન-રાત (૧૨) પ્યારમેં મશ્ગુલ (૧૩) હો જાઉં (૧૪)દિલ (૧૫) શહ કી તરફ ખીંચે

૨

હું પ્રેમ પ્યાસી તેરી મુઝ ઔર ન ભાવે

હું લ્યુંગી બલિયા[૧] મોહી રે કોઇ ચિન્ત[૨] ન આવે

ઐસી મીઠી પરહરી[૩] મેં કહીં ન દીઠી

ગરજીવની[૪] થીં અધિક હો ચિન્ત મેરે પેઠી

નેનૂં નેહ અયાનિયા જીન લાર[૫] ખેલે.....

આપ તુ વરપને[૫] ન હોવેં આવ મંદિર મેરે

હેણે[૬] મેરે તું બસે પિયુ સોધ્યા[૭] જાણે

મહમૂદ કેરે બચન સુન દયા મનમાંહ આણે

(અર્થ)

(૧) બલઈયાં લુંગી (૨) ચિત્તમેં, મનમેં (૩) સુબ્હે સાદિક (પરોઢ-પરહરી)
(૪) ઝિંદગીસે ભી (૫) સયાને (૬) દિલમેં (૭) ગોયા કે ઢુંઢ લિયે (૮) લાખેં

3

બહુતીં બુજું[૧] જીવકું પલ[૨] માટ ન આવે

ભોલા હન્યા[૩] હેખકર ઉસ[૪] કેરે ઘાવે

નેનું પર[૫] તક હેખતીં યે નેકન ગાવે

ગુન[૬] ગુન હાના સબ ખાઈયા એસે ગોઝારે[૭]

સર્વન[૮] કેવલ તુઝકું હોવેં રે જીવ બિચારે

કે તું મન[૯] ન ચેતેં સ્રીજન હમારે

જીસ સું હંસ હંસ બોલતે હોર જીવ બંધાના

ટેઢો પંથું[૧૦] રે ચલ ગએ જે ખોજ[૧૧] ન પાતાં

જીનસુ વરહન્સ[૧૨] ગરજતે સો સૌ સુંકાને[૧૩]

રેહજાતે ઘીરે[૧૪] ચુંહી રે મુરખ[૧૫] ઈયાને

ફુલ મેહકતી બારિયાં છાન[૧૬] ભંવર[૧૭] ભુલાયે

જીન મંદિર મંગલ હોતે હંસ તુર[૧૮] બજાયે

સબકા[૧૯] સાજન મિલ બેસતે હોર અંખ[૨૦] નમાએ

અંખ દીઠા કાનુ સુનિયા હોયાં મન દર્પન સુજાયે

મહમૂદ એસા ચાલે જેસા મુખથી બાંયે[૨૧]

તિસકું મુરખ કહે જે સોહી રાયે[૨૨]

૨૩ ૨૪
જેસુ છતર ઢોલાયે વે યું જા સુતે

૨૫
જાનો ઈસ કલજુગમાંહ રે કધીં ન હોતે

(અર્થ) : (૧) સમઝાઉં, બુલાઉં (વાડું-ગુજરાતીમેં) (૨) એક પલ કે લિયે (૩) ભોલા ઔર ગરીબ (૪) ઉસકે પીછે ભાગે (૫) ઝાહિર (આંખો કે સામને) (પ્રત્યક્ષ-ગુજરાતીમેં) (૬) થેલે ભર કર (૭) ઐસે ઝાલિમ (૮) તસ્બીહ (સ્તવન-ગુજ.મેં) (૯)કબતક તું (૧૦) ટેઢી રાહ પર, ગુમરાહ હોકર (૧૧) ઢુંઢ ન પાએ (૧૨) જીનકે લિયે બરસોં (૧૩) સુખ ગએ, ખામોશ હો ગએ (૧૪) ઠંડે હોકર (૧૫) ઉનમેં જો મુરખ હૈ. (૧૬) કુલોંસે મહેકતી બાળિયાં (૧૭) ભંવરે પહેચાન યા રાસ્તા ભુલેં (૧૮) વહાં હંસ કુરલેં (શોર મચાયે) (૧૯) ખાસે લોગ સબ જહાં પર (૨૦) આરામ કરતે (૨૧) ચેહરેસે પડ્હ લેં (૨૨) ખુદ હી કરે (૨૩) જીનકે લિએ (૨૪) છતર બંધવાયે (૨૫) ગોયા કભી થેહી નહીં..

૪

૧
તુઝ નમીં નમીં કરું જુહાર રે સાંઇ કરહેં મેરી સાર રે

૨
અહનિસ ઝુરું એકલયારી અરે સિયાને તેરે બચન સંભાલ

૩ ૪
કેતી ..... છાલે પર ગએ અરે સાંઇ પંથ નિહાલ નિહાલ

૫ ૬ ૭
કો ભવ ઉસ્નેં જાય હું રહી જાં ઘટ ભીતર સાંસ

નામ તુમ્હારા મન ધરું બહોત ભુઝ તેરી આસ

મહમૂદ કે મન પિયુ બસે ઓરું જીવ ન જાય

૮
નબી મોહંમદ તેરે જો રેહવે સાંઇ એક ઘન મિત મિલાય

(અર્થ) : (૧) આદાબ, સલામ (૨) મુસલસલ ઝુરું (૩) કિતની ભટકી (૪) દેખેદેખે (૫) કોઇ ઝમાને તક (૬) ઉસકે પાસ (૭) જહાં તક જીસ્મમેં (૮) એક પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં)

૫

હું તિસવારે[૧] જીવ વારી[૨] મેરે બાલપને કા મીત

અરે મેરે બહુ ગુનવંતા મીત

સાંઇ બિન અમન[૩] રોતી નેનૂં નીંદ ન આવે

સાજન[૪] સરસી પ્રિત બંધાની ઘન[૫] કોઇ આન મિલાવ રે

એક ભુલ[૬]ન મેં કિયા તિસ દુ[૭]ખ દાધે દે[૮]હ

અવગુન પીછે ગુન કરે હું બલહારી તે[૯]હ

કાઝી મોહંમદ તન શાહ ચાલંધા બહુ ગુનવન્તા મીત

મહેમુદ સાંઇ[૧૦]સું મન લાયા કરો હમારી ચિન્ત.

(અર્થ)

(૧) ઉસકે સાથ (૨) જાન કુરબાન કી (૩) ખામોશ રોતી (૪) સાજન કે સાથ (૫) પલ (ક્ષણ-ગુજરાતીમેં) (૬) ભુલ, ખતા (૭) ઉસ દુખસે (૮) જીસ્મ જલે (૯) વહી બલીહારી (૧૦) સાંઇ કે સાથ

૬

પાઇ[૧] જીવ નચેતી[૨] માઇ જોબન હાત તાલી દે જાય

ઇસ પર કોપ[૩] ન કિજે કોઇ એ નિરવાન[૪] કિસે ન હોય

એસી માન જે બરકત[૫] જુવે સો કયું નીંદ નચેત[૬] હો સોવે

મનમાંહ સંવરે મહમૂદ તા[૭]નેહ જોબ[૮]ન તરુવર ફરતી છાંહ[૯]

કેતે ઇસ મન રહે કુમલાયે અવસર[૧૦] ચુકા સો પછતાય

(અર્થ)

(૧) પાકર જાન (૨) ચેતે નહીં (૩) ઝુલ્મ (૪) મોત (૫) ઝાહિર (પરગટ-ગુજરાતીમેં) (૬) બેફિકર (૭) ઉસે (૮) શબાબ (૯) શજર (૧૦) મોકા

૭

કબ તુ મિલેગા રે
હું પરેમ પ્યાસી તેરી

લોયન[૧] લોભમેં દેખતે
કબ ઘર આવે પિયુ

ઉભરી[૨] જોઉં બાટડી[૩]
ઉસ હારે[૪] લાયા જીવ[૫]

અંગન સેરી બારને
લખ આવે લખ જાયે

એક ન આયા લાડલા
તેહસું[૬] જીવ બેહલાયે

કાઝી મોહંમદ તન શાહ ચાલં ઘારે
મહમૂદ લાગે રે પાય

મોરની ઉર ન આવેંહ રે
પંખ બિન ઉડા ન જાયે

(અર્થ)
(૧) આંખે (૨) ખડી ખડી (૩) રાહ, ઇન્તીઝાર (૪) ઉસકે સાથ (૫) લાગા જીવ (૬) ઉસકે સાથ

૮

આવ સલોને હૂં કહું સુન બાત સલોની

જીસરે સભામાં તું નહીં સો સભા અલુ[૧]ની

હેણા મેરા હાત નહીં ચિંતા હોરા સુનાં

જીવના રે લેખે નહીં[૨] જે મોહત ભવ[૩]નાં

ઉણુ[૪] દિયા હું તેરણે કર પુરા ઉણા

ભર દુખ રહિયા સરીર યે કિસ આખ જનાવું

આજ તુ એસા કરેંહ જીસથીં સુખ પાઉં

હિરફીર બાર[૫] સો તેરણા નિસીજ[૬] માંગન આવું

ઘનકેરા કયા આસરા તુઝ[૭] પાખેં મીતા

એક તિલ તેરે પ્યારમેં દુખ બહુતીં દીતા

માંડયા[૮] મંડન રાખે કો તનકી ચિતા

મેરે તુઝ પર ઓર નહીં પુન[૯] ઈતના આવે

બુરખ[૧૦] પાખેં[૧૧] ઠાકરા કુછ ચંગા ભાવે

સુન મહમૂહ કી બીન્તી કે દિયા ન આવે

(અર્થ) : (૧) બેમઝા (ફિકી-ગુજ.માં)(૨) મતલબ નહીં (૩) કદીમ મોહબ્બત (૪) ના મુકમ્મલ (૫) સો બાર ઉસસે (૬) ઝુરૂર (નિશ્ચિત-ગુજરાતીમાં) (૭) તેરે કરીબ (૮) કાહો કદમી સે (૯) સવાબ (પ્યાર) (૧૦) ચિપટી, ભુરકી (૧૧) બાંટે, તકસીમ કરે.

૯

મુઝે દેખતે હોય સો હોય
સલોને મુઝ ન વારો[૧] કોઇ

લટકા તેરા લાખકા સાથી
મચકોરે નાંહીં મોલ

હું વારી[૨] ઘુંઘટ તમારે
મુખ દિખાલો ખોલ

હમસિયાં[૩] હેં બહુતિરીયાં
રાજે તુજસા નાહીં કોઇ

ચાંદ સૂરજથીં નિરમલ સાથી
કયૂં ન નિરખે સોઇ[૪]

મહમૂદ ઇછાં પૂગિયાં
રાજે મિલ્યા મીતસુજાન

બહુ ચાઉન ચાલંધા પાયા
કયૂં ન નિરખે સોઇ

મહમૂદ ઇછાં પૂગિયાં[૫]
રાજે મિલ્યા મીતસુજાન

બહુ ચાઉન ચાલંધ પાયા
કયૂં ન જાઉં કુરબાન

(અર્થ)
(૧) ન રોકો (૨) કુરબાન (૩)હમ જૈસી (૪) દેખે (૫) તમન્નાએં પુરી હુંઈ

૧૦

ઇતને કે કારન કહૂં ખરી — હંસ મુખ દીજે માન જીવ

આહુરિયાં[૧] પિયુ પાય લગન — સો એતા હમસું નિતાન[૨] જીવ

હું મોહી ગુન તેરણે[૩] — જયુ જલકંમલ બિમાસ જીવ

માલી મોહિયા ફુલળે રે — સુદર[૪] મોહિયા માંસ જીવ

પ્રીત બંધાની નેનૂં કી — બુજેં લાકે અજાન જીવ

હું જાનું ગી જીસ સરબીતી — કે પિયુ ચતુરસુજાન જીવ

આવને બારેં બેઠા જોવન — મિતવા સુહેલે પાર જીવ

મનકી પીડન કિસ કહૂં — હબ કીજેં પિયુ સાર જીવ

કાઝી મહમૂદ તન જો મિલે — હૂં ઉસકી નિરદાસ[૫] જીવ

કાઝી મહમૂદ બિનવે ચાલંધા સાંઇ — પુરવેં મનકી આસ જીવ

(અર્થ)
(૧) સાહેલિયાં (૨) ઇતના હમસે પ્યાર (૩) ઉસકે (૪) હલકી ઝાત (શુદ્ર-ગુજરાતીમેં) (૫) બેકુસુર

૧૧

ફૂલોં ફુલોં ભંવર[૧]નું ગાન ભમે ફુલુ[૨] પ્રેમલ બાસ[૩]

જીન[૪] આહિણે જમ[૫] પારધી હેણે[૬] જુએ બિમાસ[૭]

પિંઢકા[૮] ચોખ્યા ખાવ્હેં કરસે જતન સરીર

બન કર રહે ઘટ જાજવો[૯] નિરમલ જીવ છે નીર

છતરપતી ભુપતી ખાન કયા ઘુરંત[૧૦] બહુ લાખ[૧૧]

લોભ[૧૨] વાહ્યો લઈ કાન ભરે અમરકો મુઠી વાખ[૧૩]

આગીં આગીં સાઈર સૌ ભરિયા માથે કેશ[૧૪] સંહાર

જમ[૧૫] રળે સાથ ભયાન્તુ[૧૬] પીછીં રેહસે મન લઈ હાર

જંપી જંપી મારગ ચાલવું અવઘટ[૧૭] ઘાટ

પંથે પંથ હાથ નિબાનિયા[૧૮] લીજીં સાંભલ[૧૯] સાત

મહમૂહ બિસ્તી[૨૦] ભોરની જેની સામું[૨૧] ભલ હોવે

અપનું લાભ અહકારે[૨૨] લેખે શેશને[૨૩] વિષે[૨૪] રે

(અર્થ) : (૧) ભંવરેકા ગાના (૨) ફુલોં કે ગીર્દ ઘુમે (૩) ખશ્બુ (પરિમલવાસ - ગુજરાતીમેં)(૪) જીન કે સામને (૫) યમરાજ બતોર શિકારી (૬) દિલ કે અંદર (૭) ફિકર (૮) જીસ્મકા (૯) જીસ્મ દેરતક રહે (ઝાઝું ટકે-ગુજરાતીમેં) (૧૦) ઘુરંધર (૧૧) બહોત લગતે (૧૨) લોભી લાલચી (૧૩) મુઠી બંધકર કે (૧૪) બાલોં કો સંવાર (૧૫) મોત કે ફરિશ્તેકા સાથ મિલ જાય (૧૬) ભયાનક, ખૌફનાક (૧૭) મુશ્કીલ કિનારા (૧૮) હાથ નિભાહ લેં (૧૯) સંભલકર સાથ ચલેં (૨૦) ખૌફ, (ભીતી-ગુજરાતીમેં) (૨૧) તાકત, બલ (૨૨) અપના ફાયદા ઝ્યાદા દેખે (૨૩) ઔરું કે (૨૪) મુતઅલ્લિક

૧૨

હું રે સયાની તુઝ ન બિસાઉં[૧] યે જીવ પ્યારા સાંઈપર વાઉં

અપને મનમેં બિમાસી[૨] જોઉં તેરે ગુન ના વસી[૩] કલ હોઉં

જબમેં અવગુન તેરા કીતા તેં સમરત મુઝે છેહ ન[૪] દીતા

તુઝથીં સહિયાં ભીતર સોહું[૫] તુઝ બિન આલે જનમ ન ઘણું[૬]

પ્રીત તેરીમેં પરતક[૭] દીઠી સુધ-બુધરે હૂં અપની કીતી

જીસ્કું સાંઈ અપના સઘલા[૮]રે સો મુરખ કયું કહિયા જાવે

ઉસકે રાજેં હું દુખ ન જાનું સુખ સામીંસું રલિયાં[૯] માનું

કાઝી મોહંમદ તન સુમન[૧૦] સુજાને ઈસ ચાલંધે કે હું રંગ લાને

મહમૂદ સાંઈસા હૂં કિસ આખું નિસદિન બરત[૧૧] અવસ્થ[૧૨] રાખું

(અર્થ)

(૧) ભુલાઉં (૨) ફિક્ર કરું (૩) ગુન ફરામોશ (૪) ફરેબ (૫) ઝીનત બનુ, સુહાવું (૬) શુમાર ન કરું (૭) નઝરોં કે સામને (પ્રત્યક્ષ-ગુજરાતીમેં) (૮) અપના સબકુછ (૯) રંગરેલીયા મનાઉં (૧૦) બેહતરીન શખ્શ (૧૧) મન્નત (વ્રત-ગુજરાતીમેં) (૧૨) ઝુરૂર

13

રાજા તું થવ[૧] આજ — હમું સબકું હે બળાઇ

જીસકા રાજ તિસ્કી પરજા — યું જાનો તુમ પરજાઇ[૨]

જનજન[૩] સેવેં કયા કુછ હોવે — એકસે[૪] સું મન લાએ

લાહે[૫] કારન મોલ ન ખોલે — બિજ એસે[૬] કોન ઘાએ[૭]

મન ચોખે[૮] જીન મીત સેવિયા — લહિયા[૯] મુહત સિયાની[૧૦]

જેસા બોએ તેસા લણે — ગ્યાન હયમેં[૧૧] આણે

મહમૂદ સાંઇકી બલહારી — કેતી[૧૨] મેરે સમાની[૧૩]

દૂધેં બોઠો[૧૪] મેહ સહેલી — મનકી આસ પુરાણી[૧૫]

(અર્થ)

(૧) હો જાવ (૨) લોગ, અવામ (પ્રજા-ગુજરાતીમેં) (૩) ફરદન ફરદન (૪) એકસે હી (૫) જલન કી વજહ સે (૬) ઉસકે બીચ (૭) દૌડે (૮) સાફ દિલસે (૯) લે (૧૦) બેહતર પ્યાર (૧૧) દિલ કે અંદર (૧૨) કિતની (૧૩) સમાઇ (૧૪) દૂધ કા ધોયા (૧૫) આસ પુરી હુઇ

૧૪

તું કયા જાને પ્રેમ કહાની તુઝ બિન લોહુ ન હોણા પાની

તુજન જીવ અપના આલ ગંવાયા ધોકર હાત ન ઉસ મન લાયા

હેણે ઝાલ[૧] ન તુઝ તન જાવે નેનૂં નીર ન લોહૂ આવે

ભર આય ન તુઝ તન ઘયા[૨] કરૂં ખાવના[૩] સોતેં સુનિહયા

એક તિલ નેના નીદ ન ખોયે અવગુન અપને સંવર ન રોયે

ઝાલ ન તેરે ગરદૂં[૪] લાગા કુચલ ડુંગર[૫] કણક[૬]ન ભાગા

આંચ ન તેરે કરદવેં[૭] સુકા તુઝ તન માસ ન જલ કુલ ભુંકાં[૮]

ભર આંચ ન તુઝ તન બાલેં[૯] પીંજર તેરે પેર ન સાલે[૧૦]

નાં તુઝ બાત પ્રેમકી મીઠી નાં તેં પ્રીત સંવર કર લીતી

કાઝી મોહંમદ તન ઈલાહ પ્યારા બિનવે મહેમૂદ દાસ તુમ્હારા

શાહ હમ્માદ કે ગુન્હું લુભાની એને કુછ બુઝી[૧૧] પ્રેમ કહાની

(અર્થ)

(૧) લો, શોઆઅ (૨) રહમ, (દયા) (૩) તમન્ના (ખેવના-ગુજરાતીમેં) (૪) આસમાન (૫) પહાડી કે ઝરીએ કુચલને પર ભી (૬) ઝરેં કી સખ્તી (૭) કર સુખા દેવેં (૮) કુલ જહાન ભુખા (૯) જલાએ (૧૦) દર્દ કરે (૧૧) સમઝી

૧૫

કયારે સુનાઉં હું દુખ આખ
બાંધી મુઠ્ઠી લ્હે પિયુ લાખ

કે મન સાંઇ કેતા રુસ
મુઝ અદોસી[૧] દેતા દોસ

સ્રીજન તેરે ચરિત બહુ ગુન
બિલોના[૨] કરવા ગરવે[૩]કૂં

અપને ભારેં રહે હો આપ
મલમલ રસ્સી ન કિજે સાંપ

કીળી[૪] પર કોપ કરે જે કોઇ
આપ હાન[૫] જગ હાંસા[૬] હોય

કિસ અવગુન પિયુ દેવે દાવ
જીતના[૭] ખાંડા તિતના ઘાવ[૮]

યે અચંબા જનમે[૯] ન હોય
દેખત આગ ન ઘસે[૧૦] કોઇ

ઇસ ડર કહૂં ન મનકી બાત
જે ટૂંકા[૧૧] સૌ તેરે હાત

મહમૂદ સાંઇસું યું કરના[૧૨]
એકસબાર બરાંસા[૧૩] લેહનાં

અબ પિયુ કરસું એક નમેરા[૧૪]
આવે આંબકે[૧૫] જાય પેરા[૧૬]

(અર્થ)
(૧) બેકુસુર (૨) બુલાવા (૩) ફાખિર કો (૪) ઝુલ્મ, કેહર (૫) અપના નુકસાન (૬) જગ હંસાઇ (૭) તલવાર (૮) ઉતના ઘાવ (૯) કભી ભી (૧૦) ન લપકે (૧૧) મુખ્તસર (૧૨) સાંઇકો (૧૩) ભરોંસા (૧૪) ફેસલા, નિપટારા (નિવેડો-ગુજરાતીમેં) (૧૫) કુદકર (૧૬) સીધા

૧૬

કેહ ન સકું બિન કહે ન હોય — કહૂં સૌ કુછ હું કયા

જે હૂં બચન મુખ કહિયા — લુણ[૧] સૌ ઉસ જીભ[૨] ન આવે

બિન ચાખે[૩] કો સાવ[૪] ન જાને — કૌન કહ્યા પિત્યાવે[૫]

કિન પર આખું પરમ કહાની — કહતેં સબદ[૬] બંધાવે

જો ચક[૭] અંધા કાનું બેહરા — પૂછન હાર ગંવાર

જીન જીન મરમ ન યે કો બુઝે — બુઝે બુઝનહાર

મહમૂદ આખોં સીખ બિચારી — સુન એક સાયન બાત

તું કર અપના ચુરી[૮]ખાએં — દેતા રે જો હાત[૯]

(અર્થ)

(૧) કેહના ચાહૂં (૨) ઝબાન પર ન આયે (૩) કોઇ ભી (૪) મઝા, લઝઝત (સ્વાદ-ગુજરાતીમેં) (૫) અમલ કરે (૬) અલ્ફાઝ બંધે જાયેં (૭) આંખસે અંધા (૮) ચૂર કર ખાયેં (૯) તેરે હાથ તક પહોંચતા હૈ.

૧૭

સહી લાગું તેરે પાય — ખડી બજારે[૧] લટકન[૨] જાય

કર જોડી કહિયા મેં મેરા પિવ — ઠાંઉ ઠાઉં[૩] ન લાયે જીવ

સહી બાત[૪] અનેરે ઘાટ[૫] — ૩ઠા સ્રીજન ઇતને મોટ[૬]

યે સીખ હેવેં સહી સમાની — સોહી સ્રીજન અપની બાની[૭]

આસ કરવી ભી ભરે સોય[૮] — તો કયૂં જીવન મેરા હોય

કુલની[૯] કલકલ કયા મુઝ હેખે — તુજસા મહમૂહ કિસી ન લેખે

એક તિલ જો તું મુખ હિખલાવે — બરસા સૌકા[૧૦] પાપ[૧૧] ધુલાવ

(અર્થ)

(૧) ભરી બાઝારમેં, બીચ બઝારમેં (૨) લટક-મટક કરતી (૩) હર એક ઠિકાને પર (૪) સચ્ચી બાત (૫) અન્જાન જગેહ (૬) ઇતને કે લિયે (૭) અપની ઝબાનમેં (૮) વોહી પુરી કરે (૯) કલ-કલ કરતી કલંકિની (૧૦) બરસોં કા (૧૧) સબ કા પાપ

૧૮

ખેલૂંગી હું કુદી[૧]કુવ — અપને સાંઇકિ[૨] રાજ

ચંદા કેરી ચાંદની — ગેલ કરૂંગી આજ

ઓવ્હું નવરંગ ચૂનરી — સુમન સાંઇસુ મેલ[૩]

સાંઇ ખેલાવેં હું ખેલું — સહિયાં ભીતર ખેલ

જહાં તન જોબન પાહુ[૪]નાં — જાન જીવન મુજ રાત

અવસર ખેલું અપને[૫]સહી — હું સમાની[૬] સાત

કાઝી મોહમ્મદ તન પીર હમારા — ચાલંધા ચતુર સુજાન

મહમૂદ સાંઇ પાઇયા — ઉસ કેરે કુરબાન

(અર્થ)

(૧) ચકરીયોંવાલા ખેલ (ફેર કુદની-ગુજરાતીમેં) (૨) રાજમેં (૩) સાંઇસે મિલને (૪) ફાવે, રાસ આવે (૫) અપને લિયે (૬) અપની હમ ઉમ્રો કે સાથ

૧૯

મેં મન એનું ન જાનિયા
તું તો એસા કરસે

ભુલેં[૧] અવગુન મેં કિને
મનમાંહ ઘોસે

જીન[૨] ખોલે સરભાહી[૩]
સો કયૂં હોય નચિંતા[૪]

રે બિસાસ[૫] યું કયું કરે
સુન ઠાકુર મીતા રે

મનમાંહ કયા કયા લેખતી
જહાં તુ થા મેરા

અબ તું ચિન્ત ઉચાઈયા[૬]
મેં બુઝિયા[૭] તેરા

જલે કેરા કયા જલે
તુઝ ગુનેર[૮] આગેં

મહમૂદ જીવ સંતોકિયા[૯]
જેલિખ્યા ભાગેં[૧૦]

(અર્થ)
(૧) ભુલકર (૨) જીસકી ગોદમેં (૩) સોંપી ગઇ (૪) બે ફિકી (૫) ભરોસા, (વિશ્વાસ-ગુજરાતીમેં) (૬) ફિક્ર બઢાઇ (૭) મૈંને સમઝા (૮) ગુનવાલે (૯) સબ કિયા (૧૦) નસીબમેં જો લિખા

૨૦

તુઝ બિન સ્રીજન મેરરે કો ચિન્ત ન આવે

કહે તુ સોઘ[૧]ન સાંઈયાં સું તેરી કહાવે

જયું મન માને તેરણા હૂં ત્યું મનાઉં

જો ન પતિજે મુઝકૂં જગ સાખ પુંરાઉં[૨]

ભોલે રાતા આપ તું મુઝ ત્યું ન જાને

જિતના ઘુટીયાં[૩] તુઝ હેં હું તિન[૪] બિછરાની

છોરે સંવારત અપને મેં તો તુન લહિયા

હબ સુન સાંઇ મન ધરીં મહમૂદ કા કહિયા

(અર્થ)

(૧) બયાહતા (૨) ગવાહી દું (૩) ઘુંટા (૪) ઉસે ભુલતી ગઇ

૨૧

આવરે ઠાકુર કુન કુછ કહિયા

જે તું મુખ ફિરા કર રહિયા

મુઝ તુઝ સેવત બરસભર આને

દયા ન આણે મીત સિયાને

જીન સુ કરવત ધાર[૧] દેહાને

ઝાલ[૨] પરેમ કી તેન્હીં પિછાને

મુઝ માં સાંઇ તેં કયા દીઠા

યે મહમૂદ તો તુઝથીં મીઠા

(અર્થ)
(૧) કરવત જૈસે તેઝ દાંત (૨) પ્રેમ કી લપટ

૨૨

ઈસ કુલ[૧] કોરે આય કરી રે — નારો[૨] દરિયા નાવ

કુલજગ કેરે પાઉ ન લાગે — પેર અપને કે સાવ[૩]

પાક મુશાહેદા સાંઇ કેરા — મન મેરે મેં ભાયા[૪]

રૂં રૂં હોણા સુખ સૌ — દિન બરાહ[૫] માર નસાયા[૬]

નિરમલ હેણા અપના કરજો[૭] — મેલ સભાયા ધોયો[૮]

જેસા મન મહબૂદકું હોણા[૯] — તેસા સબ કસ[૧૦] હોયો

(અર્થ)

(૧) કુલ દુનિયાં કે કરીબ (૨) દેખો (૩) બિલ્કુલ (૪) પસંદ આયા
(૫) અપની રાહ પર (૬) માર ભગાયા (૭) સાફ દિલ (૮) ધોઈઓ (૯) હોના
(૧૦) હર કિસીકો હોઈઓ

23

કુછ કહું માઇ હૂં મેરે જીયા કી

હૂં મિસ્વાસન[૧] અપને પતિયાકી[૨]

પિયા કારન નિત કરૂં અપવાસ

મેં તન[૩] ગાલિયા મોરા માસ[૪]

દો ચક[૫] અપને સીંચ[૬] બહાઉં

જે ચાહું તો પિયા મુખ ચાહું

મહમૂદ પૂછે પંદિત જોસી

કબ મિલાવા મેરે પિયાસું હોસે

(અર્થ)
(૧) ભરોસે મંદ (૨) ખાવિન્દ કી (૩) તન ગલા દિયા (૪) મેરા ગોશ્ત (૫) દો નૈના (૬) આંસુ બહાઉં

૨૪

હું રે બુરાંસી[૧] મેરે ઢોલ[૨] — હમકું બેંકે[૩] બોલ ન બોલ

સુન સુન સાંઇ મેરી બાત — હું તુઝ સંવરૂં દિન હોર રાત

કે તું રહિયા ચીંત અચાએ — પગકી લાગી કદસે જાઇ

મેં તુમ સીતીં લાયા જીવ[૪] — હું તુઝ સંવરૂં તિલ તિલ પીવ

જીમેં અવગુન કેતે[૫] માઇ — સમરત સાંઇ તુંહીં છુરાએ[૬]

કાઝી મોહંમદ તન સાચા મીત — મેરે આહે સબ તુઝ ચિત

શાહ હમ્માદ કે લાગું પાય — બિનવે મહમૂદ સીસ નમાએ

(અર્થ)

(૧) બુરી (૨) મેરે પ્યારે (મુહબ્બત સે દિયા ગયા સાજનકો ખિતાબ)
(૩) બાંકે (૪) લગાયા જીવ (૫) કિતને (૬) તું હી છુડાવે

૨૫

તેરે મુખરે કી મન[૧] સાધ — સલોને મુઝ હાવા[૨] તેરા રે

કોન સોધન[૩] સુલખના હોય — જે શહ રાઉન મેરા રે

નિસદિન ઉભી બાર[૪]ને — પિયુ પિયુ કરું પુકાર

મિલે તો જાઉં વાર[૫]ને — નમી નમી કરું જુહાર

દુરીજન પાસેં છો નેરા[૬] રે — કર ન સકું કુછ બાત

આલે લોંભે[૭] દનરા[૮] બેહલાઉં — તારે ગિન ગિન રાત

એક બિન્તી મન ઘર સ્રીજન — બિનવે મહમૂદ દાસ

જીસ સર તુજસા સાઈયાં રે — સો કયું હોવે નિરાસ

(અર્થ)

(૧) મુઝ તમન્ના (સાધના-ગુજરાતીમાં) (૨) ખુશી (લ્હાવો-ગુજરાતીમાં) (૩) ગુણિયલ ખાવિન્દ (૪) દરવાઝે પર ખડી (૫) ઈસ્તિકબાલ કે લિયે, વારી જાને કે લિયે (૬) ભલે હી કરીબ હો (૭) લાલચ કે (૮) દિન (ઇસ્મે તસ્ગીર)

૨૬

હું તો સેવક તેરણી[૧] મુઝ તુંહી ભાવે

ઈસ મન મેરે તું બસે ચિત ઓર ન આવે

ચારેં કુઠની[૨] હું ફિરી તેરી પ્રિતકી બાંધી

મેં ભૂલેં જનમ ગંવાઈયા અબ સર તુમસું સાંધી[૩]

જે બહુતેરા ગુન કરૂં ભઈ[૪] નેકન કારી

તું ગુનવંતા સાંઈયા કર સાર[૫] હમારી

બિનવે મહમૂદ બિન્તી મન ગરવે[૬] સાંઇ

ઈસ મન મેરે તું બસે તું ચિન્ત ઓર નલાઇં[૭]

(અર્થ)

(૧) ઉસકી (૨) ચારોં સિમ્તકે ફેરે (૩) છેડા તુજસે જોડા (૪) હુઇ

(૫) હિફાઝત, તવજોહ (૬) ફખ્ર કે કાબિલ (૭) દિગર

૨૭

ગુન અવગુન કેહ સાઈયાં યે તારા કરનાં[૧]

હાંસા[૨] હે મન તેરણે[૩] પન[૪] હમકું મરનાં

યે પિર[૫] તેરી સાઈયાં મેં કહીં ન દીઠી

ચાઉન પ્રેમ પિલાયકર હોર ગરવત દીંઠી

યુંથા મનમેં તેરણે તો લે લાળ લળાએ

હું તો કુછ ન જાનતી એ સબ તેં સિખલાએ

કાઝી મોહંમદ તન ચાલંધા યું છલ[૬] ભેદ ન કીજે

જે કણ[૭] બદલે જીવ દેવે તિસ બીખ[૮] કયૂં દીજે

(અર્થ)
(૧) તેરી કરની (૨) હંસી મઝાક (૩) ઉસકે મનમેં (૪) લેકિન (૫) મુશ્કિલ, દર્દ પીડા (ગુજ. મેં) (૬) ઔર કુછ ફરેબ, તફરકા (૮) અનાજ કા એક દાના (૯) ભીક.

૨૮

આયા બુરાપા બાવ[૧]ને ગએ બાલપને કે ભેસ[૨]

કાગ[૩] ઉડે બગ પારસ[૪] બૈઠે ધોલે હુવે સૌ કેસ[૫]

જોબન ચલિયા મકલા[૬]યકર લાઠી દે મુઝ હાત

જાતા જોબન લે ગયા જે થે મુઝમાંહ આત[૭]

નાક[૮] ચૂવે નીતર ગલે પેહર[૯] પરે સો પાવ

ઘત બરા[૧૦]નાં જીવ નવાલુ[૧૧]ણે નિત નવે[૧૨] સાવ

જોઉ[૧૩] તળકેં બહુવાં[૧૪] હંસેં કાકા કહેં પરિવાર[૧૫] સવ

આપીં જોબન ઉઠ ચલિયા દેકર મુઝ સરપાવ[૧૬]

તુંપ[૧૭]નાં સેહનાં હો ગયા બળપન[૧૮] લહિયા બહુ હેત[૧૯]

એસા પરતક[૨૦] દેખી મહમૂદ હજું તું મનમાંહ ચેત

(અર્થ)

(૧) બાવન કે સાલમેં (૨) લિબાસ (૩) કવ્વે ઉડ ગએ (૪) સફેદ બુગલે બૈઠ ગએ (૫) સારે બાલ (૬) મચલ મચલકર (૭) આંત (૮) નાક ચૂકર ગલેમેં બહે (૯) પેરુંમેં પળે (૧૦) ઘટાના-બળ્હાના (૧૧) નયા ચાહે (૧૨) નએ નએ ઝાયકે ચાહે (૧૩) જોઉ તળકે, ઝિળકે (૧૪) દેખકર બહુવેં હંસેં (૧૫) સારા ખાનદાન (૧૬) ઈનઆમ (૧૭) તુકારા (૧૮) બળી ઉમ્રને (૧૯) બળી ખુશીસે (૨૦) આંખો કે સામને

૨૯

પ્રિત કી બાંધી નીઠ મુઝ નાંહીં

બેઠરી[૧] હું જાગું કો મિલસે મેરા સાંઇ

આહર[૨] ન ભાવે નીર[૩] ન પિઉં

તુઝ બાજેં[૪] કે કયુંકર જીવું

નેનભરી મુખ જોઉં શહ કેરા

ગુન સોઠન[૫] માઇ હોવે કેરા

હૈરે[૬] ઝાલ[૭] ન લેહવે કોઇ

હવે જાનુંગી જીન લાંય[૮] સોઇ

કાઝી મહમૂઠ તન જે હું પાઉં

સબ દુખ મહમૂઠ આગ[૯] જનાઉં

(૧) બેઠકર (૨) ખાના (૩) પાની (૪) તેરે સિવા દૂસરે સંગ (૫) ગુની ખાવિન્ઠ (૬) દિલ કે અંદર (૭) લો, શુઆઅ, આગ કી લપટ (૮) જીસ જલનસે (૯) આગે પેશ કરું

30

જનમ ગંવાયા તુઝ લગ મુઝ આસા તેરી

કઈ ન ઘાલે મુઝકું હું ગઇ અવેરી[૧]

જદ[૨] કી જન્મી મારુંહ મન ઈત ના જાનું

મેં તુ[૩] એક પિછાનિયા ચિત ઓર નલાઉં

પિયુ પિયુ કરતાં મુઝકું યું રેન[૪] બિહાની

તિલ[૫] પરછારે મુઝકું યું પ્રેમ કહાની આકે[૬]

મનમાંહ સોધા જાન તું મુઝ હાંવા[૭] તેરા

તિલ મુખ અપને યું કહેં યે મહમૂદ મેરા

(અર્થ)

(૧) નાકામ હુઇ (૨) જબસે (૩) તુઝ એક કો હી (૪) રાત ગુઝારી
(૫) પલભર કે લિયે બયાન કરે (પ્રચારે ગુજ.મેં) (૬) આકર (૭) પાયા હુવા
(૮) પ્યાર, લગન (લ્હાવો-ગુજરાતીમેં)

૩૧

આવ સ્રીજન જીવ[૧] અધારા મેરે તુઝસું હે સુકારા[૨]

જબ કી બિછળી તુઝથીં સાથી જયું દીવે મુખ હોણી બાતી

વન[૩] તર ભંવર સબ રાતે[૪] એ હું પિયુ પિયુકર રઉં બળલાંતી[૫]

અરે મુઝ નેહ હે તુઝસું ઈત[૬] ઘનાં જગ મીઠા કરવાં[૭] તુઝ બિનાં

એ હું આસા તેરી મન ઘરૂં[૮] તુઝ બિન ઓર કિસીકું કયા વરૂં[૯]

બિનવે મેહમૂદ બીન્તી તુઝ[૧૦] ભની સર મેરે તુઝસા હે ઘની[૧૧]

હું આસ ગુસાઈં મન ઘરૂં બાત ઓરુંકી તુઝ બિન નાં કરૂં

(અર્થ)

(૧) જીવ કા આસરા (૨) બેહતર કામ, બેહતરી, સુખ (૩) બન કે કીડે-મકોડે(હસરાતુલ અર્દ) (૪) સબ ચહીતે (૫) બળાઇ મારતી રહું (૬) ઇતના સારા (૭) કળવા, તલ્ખ (૮) મનમેં રખું (૯) કયા બિયાહું (૧૦) તેરી જાનિબ (૧૧) ખાવિન્દ

32

નેન[૧] બેનસું બાઢે લગાના — અચરત[૨] મોહિયા જીવ

ચાંદ બદન મુખ અમીં ઝરતે — ભયે જીવ[૩] જીવ પિયુ પિયુ

પ્રીત પ્યાર પિયુ અપને સીતેં — ઓર ન આવે ચિત

કઈ લાખ[૪]ને સ્રીજન મેરે — બાલપને કે મીત

દો ચક[૫] અપને હું સુખ ચાહું — ખેલું પ્રેમ પિયા

સહિયાં માંહ સુહાગ બખાને — ધન ધન[૬] આજ જીયા

મુખ સકોરિયાં[૭] હંસ હંસ આખે — મહમૂદ મીઠે બોલ

આજ સ્રીજન મુઝ પીર[૮] જાએ — બાત પ્રેમ કી ખોલ

(અર્થ)

(૧) આખું કે બાણ (નયનબાણ-ગુજરાતીમેં) (૨) તઅજ્જુબસે (અચરજ-ગુજરાતીમેં) (૩) હુએ હર જાનમેં (૪) લાખણે, મેંહગે (૫) દો નૈન

(૬) અલ્હમ્દુલિલ્લાહ (ધન્ય-ગુજરાતીમેં) (૭) ચેહરે પર ખુશી લાકર (પ્રસન્ન મુખે-ગુજરાતીમેં) (૮) દર્દ (પીડા ગુજ.મેં)

33

ગોરી કહે મોરે મીત સુહેલે

ચતર[૧] ભંવર નિસ પરહૂં[૨] અકેલી

રકત[૩] સોંસ[૪] માસ[૫] હાર[૬] બરાના[૭]

બાલે[૮] જોબન તન યું ગલાના[૯]

ઓર કહૂં દુખ તો કુલ[૧૦] લાજે

માન માંગે મહમૂદ પાયાં[૧૧] લાગી

નીર[૧૨] ન ભાવે આહર[૧૩] ન ખાઉં,

અપને પિતમ બિન ઓર ન જાઉં

(અર્થ)

(૧) ઘુમતી છત્રી (આસમાન) (૨) રાતમેં (૩) ખુન (૪) સાંસ (શ્વાસ ગુજ.મેં) (૫) ગોશ્ત (૬) હડ્ડીયાં (૭) બળ્હાના (૮) આગાઝે જવાનીમેં (બાળ-યૌવન-ગુજરાતીમેં) (૯) ગલ ગયા (૧૦) નસલ, ખાનદાન (કુળ-ગુજરાતીમેં) (૧૧) પાઉં છુકર (૧૨) પાની (૧૩) ખાના (આહાર-ગુજરાતીમેં)

૩૪

રસિયા મીતસુ બાવલા[૧] નિત ખેલન જાવે

ખેલ તો ઐસા ખેલે જીસે હાન[૨] ન આવે

બતરી પકરી લે સહી પિયુ કું સમજાઉં

દો દો ઘોરે[૪] મત ચઢ્હ મુખ ઉંચે[૫] ઘાઉં

જે હંસને[૬] જુગ[૭] દિખાલે તિસ દેખ નિહાલેં[૮]

પાંચે દેસું[૯] વાર તુઝ તું આપ સંભાલેં

બોલ એક સતકા હું કહું ચકજોગ[૧૦] સુનાએં

આઠે અંગ તુ ખેલેં અપના સ્રીજન પાએં

અપને પ્યાર પિયુ રાખે જીવ ઔર નલાએ

તો જોબન[૧૧] ભરહું રહે દેહ[૧૨] દિસ નધાએ

ઝુટે ખેલ જો ખેલીયાં જુગ બહુતીં હારે

મહમૂદ સૌ પાસા જીતિયા જીન બારહ પાળે

(અર્થ)

(૧) પાગલ (૨) નુકસાન (૩) બાત પકડલે (૪) દો ઘોળોં પર (૫) ઉંચા સર રખકર દોળું (૬) હંસકર (૭) જુવા (૮) ઉસે દેખલેં (૯) પાંચ સે કઇ વાર (૧૦) ખુલુસ કે સાથ સુનેં (૧૧) શબાબ ભરપુર રહે (૧૨) દસોં સિમ્ત ન ભાગે (૧૩) જુવા (૧૪) બારહ પાંસે પાળે

૩૫

એક એક કી હે સબ બાતા[૧] આપૌં[૨] અપને ચરિતું[૩] રાતા

છુપ્યા થા છત અપની માંહાં છતા હુઆ[૪] શહ ઠાંહે ઠાંહાં[૫]

ગલી ગલી હો ફુલ દિખાયા ગલે ગલે શહ લટકા લાયા

ચાંદ સૂરજ હોર તારૂં માંહાં ભુવન બાદલ કણ[૭] એક છુપ છાંહા[૮]

લુણ[૯] સમન્દર છલીયા સાવે[૧૦] ઘન[૧૧] હો રહ્યા આરે આરે

જીવ મેરે કા સ્રીજન જીવ દુદ્ધમેં[૧૨] જયું છુપ્યા કીર[૧૩]

યું ફલ જાએ[૧૪] સો પાયે[૧૫] કાઠા પરઘટ હોણા[૧૬] ઇહ માંહાં[૧૭]

સમઝ લો તુમ સાચે બોલ ઢાંપા થા જે દિયા સૌ ખોલ

(અર્થ)

(૧) બાતેં (૨) ખુદ હી (૩) અપની કરની સે પ્યારા (૪) ઝાહિર હુઆ (૫) હર જગેહ (૬) આસમાન ઔર બાદલ (૭) એક (કણ) દાનેમેં (૮) છાંવમેં છુપ જાએ (૯) નમક (૧૦) ઝાયકા ધોખેમેં ડાલે (૧૧) સખ્ત હો રહા (૧૨) દૂધમેં (૧૩) પોરા, કીડા (૧૪) પક જાએ તો (૧૫) સખતી પકડલે (૧૬) ઝાહિર હોના (૧૭) દિલ કે અંદર (૧૮) ઢંકા હુઆ થા

૩૯

મેરા જીવ જાત હે માઇ

મેરા મીત ચિત ખનખન[૧] ચહરત[૨] હે માઇ

હિરદ્ય માંહથી ઉલાન્સ[૩] કરત હે માઇ

દુન્હ[૪] જગમાંહ દનબંન્ત[૫] હે માઇ

મોરે આંગન મોરે ગુન કરત હે માઇ

મન મહમૂદ કેરા સાખ[૬] પુરત હે માઇ

બિચ છાનાં પરઘટ મયા કરત હે માઇ

(અર્થ)

(૧) પલપલ (ક્ષણ-ક્ષણ - ગુજરાતીમેં) (૨) ચળહતા હે (૩) ખુશી (ઉલ્હાસ-ગુજરાતીમેં) (૪) દોનોં જગમેં (૫) તવંગર (ધનવંત-ગુજરાતીમેં) (૬) ઝાહિર (પ્રગટ-ગુજરાતીમેં) (૬) ગવાહી દે

૩૭

રનલ[૧] જોબન લઇ કાં ખોવે આલે જનમ ગંવાએ રે

કયા સરવર હન્સ પરહનુ[૨] બારીં બાર[૩] ન આયે રે

મોહ માઇયા કાંઇ ઢુંઢે[૪] હેવરૌ[૫] રાખ લે હાત રે

પાંચ જોડૂં તું બીસ પરિયા[૬] ચાલવે[૭] દિનબીચ રાત રે

પુતર કુલંતર[૮] ધન મ્હાડું વધે એમ કહે સહુ કોય રે

મુરખ કેહનૂ કોઇ નહીં રે એટલુ મન ઘર જોઇ રે

જલ[૯] માહી સબ જગ જાનું ન રહે મેઘ મેંઘાં[૧૦] રે

એહડું[૧૧] જાની કયા[૧૨] નિજ મનઘરે સોહી[૧૩] પંડિત જાને રે

માહડું માહડું કાં કરે રહીમન ઝહેર લાયે રે

આવનાં કરી નિદન[૧૪] રિવ[૧૫] જાનાં લે ન જાએ રે

મહમૂદ મન જો કહું ખરી કિજે સાંઇ ઉપર આસ રે

ખાવા કારન લે સહુ મિલે ઝુત સે આપી[૧૬] નાસે રે

(અર્થ) : (૧) દિલ્કશ (રણિયલ-ગુજરાતીમें) (૨) મેહમાન (પરોણું-ગુજરાતીમें) (૩) બાર-બાર (વારંવાર-ગુજરાતીમें) (૪) કયા ઢુંડે (૫) દિલ (હૈયુ-ગુજરાતીમें) (૬) પળે (૭) ચલે (૮) નસબ-ખાનદાન (૯) પાની કે અંદર (૧૦) બારિશ (૧૧) ઐસા (૧૨) ગુનહી (૧૩) વો હી (૧૪) ગરીબ (નિર્ધન-ગુજરાતીમें) (૧૫) રાવ, રાજા (૧૬) ખુદ હી ભાગે

૩૮

એસા દેખ ચલો તુમ ભાઇ પીછીં[૧] ના પછતાઓ

પાંચ પાણે[૨] પર બાંધ ઝુંપરા[૩] અપના જીવ ન લાવ[૪]

ભાવ બંધકર બચન રિહાયા ભાઇ ભાંભલ[૫] સબ જાને

જે દેસે સો સબ બનસે તેન્હૂંન્હે મનમાંહ આણે

સોધકારન મગન બનજાવે મિલકર સહુ કો આયા

એની માયાને જગ લચરાયા તુમ કયા કામ કમાયા

માદમાસ[૬] નિસ[૭] કેરવે મરમ ન કોઇ પાવે

પાણે કોરકર[૮] આબ વ્હોરે કાહે બાહર ધોવન જાવે

માંદરી[૧૦] તિરીયા[૧૧] સહુરાયે[૧૨] મુરખ ચિંત ન્આવે

આન મંદરા કે મહમુદ[૧૩] સતઆખે હરઆન[૧૪] અંખ મુઝ ભાવે

(અર્થ) : (૧) બાદમેં (૨) પાંચ પત્થરોંપર (૩) ઝોંપડા (૪) ન લગાવ (૫) ખાનદાન (૬) મદમસ્તી (૭) રાતભર કી (૮) પત્થર કાટકર (૯) પાની પાયા (૧૦) માદર (૧૧) બીવી (૧૨) સારે મોજ મનાએ (૧૩) સચ કહે (૧૪) હર વકત

૩૯

મેરા મેરા કે[૧] કરો અપના કુછ નાંહીં

કાહે કૂં કો ગરબ[૨] કરો.... કે તાંઇ

સાચા બોલો સત ચલો કુછ કરો ભલાઇ

પાવતલે તલે કી ધૂલકૂં કહો કેસી બરાઇ[૩]

આંગીં[૪] બહુતીં માનભાવ જે હોય ચંગે

વે મીર[૫] કિધર ગએ કુલ જીતને અંગે[૬]

નેરા[૭] આવે સબ રાવલા સબ છોર સિધાવે[૮]

અવસર[૯] ચૂકે આજ મત પીછીં પછતાવે

મહમૂદ[૧૦] હેરે ગ્યાનઘર મન ચિત બિચારી

અપની પાઇ[૧૧] ન કર સબ જમવારે[૧૨]

(અર્થ)

(૧) કયા કરતે હો (૨) ગુરૂર (૩) કૈસી બળ્હાઇ (૪) આગે (૫) મીર, અમીર (૬) જીસ્મ પર (૭) કરીબ (૮) છોડકર રવાના હો જાએં (૯) મોકા ગંવા દે (૧૦) દિલ કે અંદર જાન લે (૧૧) અપની ફાઇ (મન ફાવે ગુજ. મેં) મનમાની (૧૨) ઇસ ઝિંદગી મેં

રાગ - કાનરા

૧

સ્રીજન પાખીં[૧] મિલના દોહેલા[૨] મુરખ જાને નેહ સોહેલા[૩]

તરુવર[૪] ચરી ચરી[૫] પાટડી[૬] જોઇ બિછરે આન મિલાવ કોઇ

હું તું જલભર નેનૂં રોઇ

મેં શહ ખોયા અપને રે હાતું મુઝ તલવલતી કઇ દિન રાતું

હું લાગી દુરીજન કી બાતું

શાહ ચાલંધા તુન અલ્લાહ પ્યારા આખે મહમૂદ દાસ તમારા

કયા રે કરું કુછ નહીં ચારા

(અર્થ)

(૧) પાસ (૨) મુશ્કિલ (૩) સ્નેહ સુહાના (૪) શજર, દરખ્ત (૫) ચઢકર (૬) રાહ (વાટડી-ગુજરાતીમેં)

૨

બનીકા આયા બના મુખરા દિખલાવરે વારી[૧] રંગ લાવ રે

રાજે[૨] જીવ આવનારે અવાયે[૩] રંગ લાવના રે ઘર આવ દિખલાવ નારે

સેરી[૪] સેરી બહુતીં ફિરીયા[૫] ચરિહ્યા[૬] ઘોલ[૭] બજાયે

વારે ફેરી બલ ગએ અબ તુન બાર[૮] ન લાયે

આરસી દેખદેખ આપ સંવારૂં નેનૂં કાજલ સાર

સીસ[૯] ગુંધા ચર[૧૦] સેજૂં બેઠી ગુલચંપે કે હાર

બનડી બિહાને જબ શહ ચરિયા[૧૧] જગ ઉતારે દાઉં

સબ સુહાગન દેખને મિલ્યાં મિલ્યાં સોહે[૧૨] કું

દાંત રંગાકર જોગ[૧૩] છલાયા જ્યૂં અંધારે જોત[૧૪]

હાતું પાઉં મેહદી લાયે મિલ બેઠા સબ ગોત[૧૫]

યે સોહિલા મહમૂદેં કીતા[૧૬] લહિયાં અપનાં પિયુ

એ દિન ચંગે રંગ રંગીલે બનણા[૧૭] તું જો જીવ

(અર્થ)

(૧) ઉતારકર (૨) પ્યારે રાજા (૩) ઝરૂરહી (અવશ્ય-ગુજરાતીમેં)

(૪) મોહલ્લે મોહલ્લે (૫) ઘૂમે (૬) ચઢે (૭) ઢોલ બજાતે (૮) દેર

(૯) સર કે બાલ ગુંધાકર (૧૦) સેજ પર ચઢકર (૧૧) ચઢે (૧૨) સોહેલેકું

(૧૩) રૂપ બદલા (૧૪) રોશની (૧૫) કુલ, ખાનદાન (ગોત્ર-ગુજ.મેં)

(૧૬) કિયા (૧૭) બનના

3

ભરી ભરી નેનૂં દેખું મેરા રસિયા

જીસરી પ્રીતમેં તન અપના કસિયા[૧]

ચુન ચુન ચોલા[૨] પેહનું રસ[૩] ભરિયા

આજ મેરા શહ બાચે બલિયા[૪]

મિલ મિલ સહિયાં કાળ રંગ[૫] ખિલીયા[૬]

સોહને થા સો પરગત[૭] મિલ્યા[૮]

મહમૂદ સાંઇ પર મન ભર રહિયા

બરકત[૯] શાહ ચાલંધા સુખ મિલ્યા

(અર્થ)

(૧) ઘીસ કાલા (૨) જોડા (૩) રસ ભરા (૪) બાહોંમેં તાકતવર (બાહુબલી-ગુજરાતીમેં) (૫) ગેહરા રંગ (ઘાટું-ગુજરાતીમેં) (૬) ખિલા (૭) ખ્વાબમેં (૮) ઝાહિર (પ્રગટ-ગુજરાતીમેં) (૯) પરગટ, ઝાહિર

૪

એકતિલ[૧] પાસ[૨] ન છોળે કેળા[૩] નેહ લાગા મુઝ મીઠા

જીસકી બાતાન કાનુ સુનતી સો મેં નેનૂં દીઠા

મિલ સહિયાંમેં બેઠી થી દીતી સુનાઇં મુઝ બળાઇ

પ્યાર કિયા શહ મુખ બતલાયે તબ હૂ અંગ ન[૪] માઇ

તપતી થી સો મુઝ ઘર આયા અબ મેરા મન બસિયા

એકસ સેજેં હમ મિલ બેઠે હું ને મેરા રસિયા

અવચિંત મેરે મનચિંત નાહીં સ્રીજન આયા મેરે

સાંઇ ઠુઠા[૫] દુધેં[૬] ભોઠા ભાગ[૭] જે કે રે[૮]

(અર્થ)

(૧) એક પલકે લિયે (૨) સંગત (૩) પીછા (૪) આપમેં ન રહું (૫) ઠોઠા, ભોલા, સાદાલોહ (ઠોઠ-ગુજરાતીમેં) (૬) દૂધમેં ધોયા (૭) નસીબ (ભાગ્ય-ગુજરાતીમેં) (૮) જીસકે

૫

વ્હેલ[૧] આવ પ્યારે મુઝ[૨] ઘરે ચક દેખું[૩] તુઝ મુખ નેનભરી[૪]

હું રાતી[૫] દરસન તેરણીયાં[૬] ઘુરગાં[૭] સો બનતી મેરીણીયા[૮]

સુન બાત સૌ દુખસુખ[૯] કેરણિયાં હું વારી[૧૦] તુમ સરફેરણિયાં[૧૧]

ખોલાઉં સ્રીજન સિજુરિયાં[૧૩] કયું માલું[૧૪] તુઝ બિન રંગરેલિયાં

કિસ[૧૫] ભાવેં ચોલા ચુંનરિયાં સબ ગલીયાં તુઝીબન સુંરિયાં[૧૬]

હો નેનૂં કાજલ સાર કરે ઘન રહે સો હેરે હાર[૧૭] કરે

મેં કહિયા બહુત પુકાર કરી કે રસિયા સાર બિસાર કરે

હો લોચન આંઝુ પુર કરે સોગા મન રહી બિસોર કરી

હું બાલી બિરહી કોરકરી[૧૮] ઘન મરસે તુઝ બિન ઝુર[૧૯] કરી

જો મિલે મુઝ શાહ ચાવ કરી ઉસ રાખુ હેરે લાય[૨૦] કરી

હો નેનું ભીતર ભાવ[૨૧] કરી જે આપ દિખાલે આય કરી

(અર્થ)

(૧) જલ્દી સે (૨) મેરે ઘર પર (૩) આંખુસે દેખું (૪) તસલ્લી કે સાથ (૫) ચાહું (૬) ઉસકે (૭) દુર્ગા બનતી (દુર્ગા માતા કી તરહ) (૮) મેરી સાહેલિયાં (૯) દુઃખ સુખ કી બાતેં (૧૦) મેં કુરબાન ઉસ પર (૧૧) સરફિરીયાં (૧૨) લૌટું, કરવટેં લું (૧૩) સ્રીજન કી સેજ પર (૧૪) કૈસે મનાઉં (૧૫) કિસકો ભાયેં (૧૬) સૂની (૧૭) સોગવાર માયુસ (૧૮) કરગરી, આજિઝી કરતી રહી (૧૯) ઝુરકર (૨૦) દિલમેં રખકર (૨૧) હો નૈનું કેબીચ પ્યાર સે

૬

સાજન પ્રીત દોહિલી હોય
જાની[૧] જોવન[૨] લાકરે[૩]

નેનૂં નેહ[૪] ઓપાય કરી
મનકો દેહ સદીર[૫]

ભવ[૬] કબ જાવે તિસ બિસરે[૭]
આહર[૮] ભાવે ન નીર

જિન જિનસું જીવ બાંધ કરે
મન હોય દામાં દોલ[૯]

પિંજર[૧૦] એન્હા મન ઉન્હાં[૧૧]
સહીસુ[૧૨] હારે પુલ[૧૩]

જે નિરબાહ ન કર સખે
સોકુ[૧૪] લીજે કાંહ[૧૫]

મન ભીતર યું રાખે
જયુ કોરે[૧૬] કો રેકી છાંહ

નેહ કિજે તિસ સું
જીસ્કા મિલ્હે માન્હ[૧૭]

મહમૂહ મન તિસ લાએ
જે ન્યાએ નિરવાહ[૧૮]

(અર્થ)
(૧) જાનકર (૨) શબાબ, જવાની (યૌવન-ગુજરાતીમેં) (૩) લાખ કા સહી (૪) પ્યાર જતાએ (૫) મનકો તસલ્લી દે (સધિર-ધીરજ, ગુજરાતીમેં) (૬) ઝિંદગી, ઝમાના (૭) ઉસે ભુલાકર (૮) ખાના-પીના (આહાર, નીર-ગુજરાતીમેં) (૯) કાવાંડોલ (૧૦) જીસ્મ ઉસકા (૧૧) દિલ ઓરુકા (૧૨) સહેલીયું કે સાથ (૧૩) કયા રકમ, પૈસા (૧૪) ઐસે કો (૧૫) લેના કયું (૧૬) કિનારે કિનારે કી છાંવ (૧૭) માન, એહતેરામ (૧૮) નિબાહના જાને

૭

લાલન[૧] જીવ હું માન માંગુંગી હરહરન[૨] દાન માંગુંગી

મુખ દેખી તેરા રે

આહુરિયાં હર હરન કરવન દેખિન[૩] તેરે નયન

હેરે[૪] ઘરી ન[૫] બિસરે તેરે અમરિત[૬] બેન

બહુતીં અકરહન[૭] મેં કિયે રે અપને સાંઇ[૮] કે જોગ

પિયુ પિયુ કરતી હું ફિરું મુઝ હસે ઇયાના[૯] લોક

કાઝી મહમૂદ તુન સાઇયાં રે બિનવે મહમૂદ દાસ

શાહ ચાલંધા પય્યાં લાગ મનાઉં સાંઇ પુરવે મન કી આસ

(અર્થ)

(૧) જાનસે પ્યારે મેરે (૨) અલ્લાહ વાસ્તે (૩) દેખકર (૪) દિલ કે અંદર
(૫) એક પલ ન ભુલાયે (૬) અમરિત જૈસે બોલ (૭) અકળન, જબરપની
(૮) સાંઇ કે મુતઅલ્લિક (૯) વહાં કે લોગ

રાગ - કેદારા

૧

અલખ[૧] સાંઇ એક ગુસાંઇ[૨] લખિયા[૩] કયું બન જાવે

અકલ કુલના કુલ[૪] જોયે[૫] માઇ પાર[૬] ન કોઇ પાવે

અવ્વલ તુંહી આખિર તુંહીં ઓર નહીં તુઝ બાજ[૭]

તુઝ બિન ચિંત ન આવે કોઇ અવિચલ[૮] તેરા રાજ

સબ ગરજાં[૯] કર થાકે કર કર તીરત[૧૦] તેરે

એકસ જીબેં કયા હું બખાનું કિસમાં બુધ[૧૧] સૌ મેરે

કરની મેરી એસી નાંહીં પહુંચું તુઝ લગ સાંઇ

મહમૂદ કે મન બહોત અમાહા[૧૨] તિસ[૧૩] તું મુખ દિખલાયે

(અર્થ)

(૧) તન્હા, યકતા (૨) વાહિદ (૩) લાખોંકા, અમોલ (૪) નામોસ કુલકે, ખાનદાને નામવર (૫) ખાનદાન દેખે (૬) પાર ન કર સકે (૭) તેરે બગૈર દુસરા નહીં કોઇ (૮) હંમેશા રહનેવાલા, મુસ્કીત (૯) ગરજકર, ચિલ્લા ચિલ્લાકર (૧૦) દિદાર (તીરથ-ગુજરાતીમેં) (૧૧) ઐસી અકલ કિસમેં (૧૨) બેકરારી, લગની (૧૩) ઉસકો તું

૨

હબકી[૧] છુપ્યા હાંદે મીતા — મેં પીર[૨] તેરે જાની

જયું રે સમન્દમેં નીર[૩] પપોતી — સબકો[૪] આખે પાની

પુરવી[૫] થીં પવન પરગટ[૬] હોણા — જેસા નિરમલ[૭] ચાંદા

કર દિખલાવે સોહી[૮] — દેખને મિલ્હે મુરખ અંધા

સબ રંગુમેં એક જ હેરે — નિત ઝલકારે દેવે

જેકો દેખે બુઝ કરે રે — લાહાં[૯] સોહી લેવે

મહમૂદ કે મન સોહી ગમિયા[૧૦] — દૂઈપના[૧૧] સબ છોરે

તો રંગ લાગા તેરણા[૧૨] રે — જુંઝલે[૧૩] છેરે તોરે[૧૪]

(અર્થ)

(૧) અબકે (૨) દર્દ પીડ (ગુજ.માં)(૩) પાની કે બુલબુલે (૪) સબકોઇ
(૫) પુરબસે (૬) ઝાહિર હોના (૭) ચાંદ જૈસા સાફ શફ્ફાફ (૮) વોહી
(૯) ફાયદા ઉઠાએ (લ્હાવો ગુજ.માં) (૧૦) પસંદ આયા (૧૧) દો તરફ્ગી
(૧૨) ઉસકા (૧૩) જંઝાલ કે છેડે (૧૪) તોડ દિયે

3

સાંવલે[૧] સાથે જીવ જાસે હઠમેલ[૨] પુરણ[૩] તુ મેરા મનમાં તેરા ગેલ[૪]

એક હાલ કઈ જવાલ[૫] કિએ ગલકીણા[૬] પાંજર માસ[૭]

જીસ્કું તું ગરવત[૮] લે રહિયા તેરે મુખર દેખી આસ

જબથી પિયા હૂં બાલી ભોલી તબકા તુઝસું સ્નેહ

કાલી થી સુ ઉજલ[૯] હોણી હબ કયા દેવે છેહ[૧૦]

બાજન[૧૧] લાગે દુરબરે[૧૨] રે ઓરનેં[૧૩] લાગે કેહ[૧૪]

ચલન લાગા લશકરે તો તન લાગા સ્નેહ

કાઝી મહમૂદ બિનવે મેરે તુઝ બિન ઓર ન કોઇ

ચિન્તા કરું સ્રીજન હૂં સેવક તેરી હોઇ

(અર્થ)

(૧) સાંવલે સલોને (પ્રિતમ) (૨) ઝિદ (૩) પુરા, મુકમ્મલ (૪) મસ્તી (૫) તબદીલી (૬) ગલા દિયા (૭) જીસ્મ ઔર ગોશ્ત (૮) ફખ્ર (૯) ઉજલી (૧૦) છલાવા (૧૧) દિગર (૧૨) દુબલે પતલે (દુર્બળ ગુજ.માં) (૧૩) ઓરોંકો (૧૪) કયા

૪

સ્રીજન રે મુઝ તેરા આધાર મિલ મુઝ આસા તેરી

પાસે સ્રીજન અંતર રહિયા તપતી દેખનકું જીવ

કિસે કુછ કિસે કુછ કહે હમકું હમારા પિવ

એકસ સેજેં એક હિંદોલે[૧] દરસન મુઝ ન દેહ

હું તુઝ કારન જગ ફિરી મોહી રે તેરે સ્નેહ

તેરે ઉપરથીં હું લાઘ[૨]ની તું મેરા સરતાજ

માંજ સેહલિયાં મુઝને લજાએં ઇસના સૌ નિવા[૩]રેં આજ

મેં જગ દીઠા હાંઢ[૪]કરી તુઝ બિન ઓર ન ભાવે

ખોલ ઘુંઘટ તિલ મુખ દિખલાએં મહમૂદ વા[૫]રા જાએ

(અર્થ)
(૧) ઝુલેપર (૨) અહેસાસાત (૩) દૂર કરેં (૪) ઘુમકર (૫) કુરબાન હો જાએ

૫

દેખો માઇ આવકરી
સેંય્યન[૧] બાલા પાયા

જાય સેવતરે[૨] જીસકું
ઘર બેઠે આયા

જોઇ ન રહેસું એ તિલ
મેરે મનકા ભાયા

રાતે ફુલ ગુલાલ કે
સુ મુકુટ પેહરાયા

હાર ચંપે ગુલ પેહર કે
સેજેં ચળ્હેં રાયા[૩]

ફુલ કનેરસે નહીં હોયે
રોએ નીંદકી માતી

મેં સુખ દેખે પિયુ કે
મેરે મનકે ભાતે

રૂં રૂં ગેલ ખેલ
ફુલિયાં સબ દે હમારે

માલી મનમેં ધરિયા
દેખ ચંગી બાળી[૪]

દુમને[૫] મન ન મિલસું
જીવ અપના વારું

જીવના મરવા ઉસ લગ
હોર ચિત નિવારું

મોકો બધાઇ મુઝ હિએ
ચાલંઘરે મેરે

મહમૂદ પાવુ ન છોર સે
કુરબાની તેરે

(અર્થ)
(૧) પ્યાર સૈયાં (૨) ખિદમત કે લિયે (૩) રાજા, રાય (૪) બાગ (૫) મોકા

૬

બેઠું માલે ચાવ કરી — મેરા મીત સલોનાં

પિંજર[૧] હેરા નિતકા[૨] રે — જે મીત જોનાં

સાઇં કારન મન હરખિયા — અબ આપ સંવાડું

મોતીયાં માંગ ભરાઇકર — સો પટીયાં પાડું

હાત[૩] કગન કલાઇયાં — ગલ નરસી[૪] હારા

પાય[૫] મોરાસા[૬] પાયલાં — પહનૂં ઝનકારા

મીઠલીયાં બાતાં સાઇં — ગ્યાન દો કાનું ઘાલું

નેનૂં કાજલ સાર કરી — સાઇં મુખ ભાડું[૭]

મહમૂદ સુનાઇં કરે — મન ગરબ ન કરે

અપને સીસ[૮] નમાય તો — સેજ પાઉં[૯] ઘર[૧૦] લે

(અર્થ)

(૧) જીસ્મ સાથમેં (૨) હંમેશા (૩) કંગન (૪) નરસીહાર (૫) પગમેં (૬) મોડાસા કી મશહૂર પાયલ (૭) દેખું (૮) સર (૯) પૈર (૧૦) ઘરે

૭

આજ ન ચેતે કે જગ ખોવે પીછીં હાત મલેં કયા હોવે

કયા તેં બુઝા[૧] કેહ સહેલી નીદર હોરી ગરબ ઘેલી[૨]

જીસ્કા સ્રીજન જાગત હોવે સો કયૂં નીંદ નિચેતે[૩] સોવે

જહાં ઘટ ભીતર[૪] આહે સાસા દેખ ન ચાલે જીવ નિરાસા

કિસ આઠ ન હોસે સાથા બહુતીં ખાસે ભુસું માથા

અપની કરની કર મન માંહાં યે જગ જાને ફિરતી છાંહાં

છોર સંવારત જો બુધ[૫] હોય પાપેં પેટ ન ભરીયો હોય

મહમૂદ સાંઇકા જીસ્કું ચાવ તિસ્કું સરખા રાંકહોર રાવ[૬]

કે તુ અપનાં જીવ મુચરાવે[૭] પલસી ઓઉં[૮] કરની[૯] જાવે

(અર્થ)
(૧) સોચા (૨) તકબ્બુરમેં પાગલ (૩) બેફિક્ર (નિશ્ચિંત-ગુજરાતીમેં)
(૪) જીસ્મમેં (૫) અકલ (બુદ્ધિ-ગુજરાતીમેં) (૬) શાહો-ગદા
(૭) જી મચલના (૮) ચાપલુસી, ખુશામદ (૯) ઔકાતકી કરને જાવે

૮

સાહિબ જીવ[૧] હંસા હમસું છોર — એ હૂં મેલ્યું હો કર જોર[૨]

હન્સનાં વુન કર લજાવ્હેં[૩] — મુઝ ઓટનાં[૪] પીવ

જો તન મુઝકું હંસમુખ દેવે — તો ઠાંઉં[૫] આવે જીવ

જે હૂં રાતા તેરણા[૬] — તિસ કયું દુજા ભાય

મહમૂદ જીસ મુખ અમીં[૭] બસે — તિસ્હેં કરું કરઘાંય[૮]

(અર્થ)

(૧) જાનદાર કી હંસી ઉડાના (૨) દો હાથ જોડકર (૩) શરમીંદા કરે
(૪) ખોટ, નુકસાન (ન મુઝે ન પિયુંકો) (૫) ઠિકાને (૬) ઉસ્કા
(૭) આબેહયાત, નઝરેકરમ (૮) હાથ જોડું દૌડકર

૯

આવ રે મેરા વાલ્હા
ઓરૂં કું પીછાને
કિસ પુકારૂં કિસ લહૂં
ઇતનાં મુઝકું કોઇ ન આખે
યું મોહી ગુન તેરણે
તિલ ન રહેતી અલ્ગી[૨] તુઝથી
(સ)
નબી મોહંમદ પિયુ લગે
તુઝથી રાખા ગુણ હેં

તુઝસું માણે[૧]
હમસિયોં કી તું તાણે
લાગા મેરા જીવ
કેય ન મિલે પિવ
ઓર ન્આવે અંખ
જે હોતી મુઝ પાંખ
મહમૂદ કા દુખ આખ
મુઝકું જીસ પર રાવું સાખ[૩]

(અર્થ)
(૧) મનાએં (૨) જુદા (૩) શહાદત પેશકરૂં

૧૦

કહે મુઝ પંડિત રાસ બિચારી કોનસુ ગરહ[૧] હું દિસ ભાવે

કે મુઝ હસમુખ દેસે નાંહાં કેય સાધુર રહસે મનમાં હાં

કબ ઠરીસું રહું સુખ ઠાંહાં

તાનકુ હાનકર[૨] ભુગત[૩] કરાઉં જીસ્થી શહ દેખીં પાઉં

ઉઠરા સ્રીજન કયું રે મનાઉં

શાહ ચાલંધા યું સમઝાવે જે દિન ગયા સો ભોર[૪] ન્આવે

મહમૂહ સાઇં બિન ઘડી મત[૫] જાવે

(અર્થ)

(૧) રાશિ (ગ્રહ - ગુજરાતીમાં) (૨) જીસ્મકો તકલીફ દેકર (૩) કુરબાન કરું (૪)સુબહ (૫) એક પલ ન કટે

૧૧

કાનું સુનિયાં મેં દીઠા[૧] સોય કેમ ન હેણા[૨] ઠારા[૩] હોય

જીસ સ્રીજનકે મીઠે બેન[૪] સો મુઝ મિલિયા નેનૂં નેન

સબ હું કયું ન બસ્યું ચૈન

જીસ સ્રીજન કી જોઇ બાટ ઉભી રહેતી દિન હોર રાત

એન મુઝ આયકર દીતા હાત

જીસ સર એસા રાજન જીવ સો મનમાંહીં ઝુરે કયુ

મહંમદ જીવ અમીંરસ પિવ

(અર્થ)
(૧) દેખા (૨) દિલ (૩)ઠંડા (૪) મીઠે બોલ (મીઠા વેણ-ગુજ.માં)

૧૨

કયું જાસે બાલમ બલાપનાં બીચલોગ સુમરા[૧] બેરે કાન

એક બિરહા તેન કું ભુલે દુજા દિખલાએં માંહરે

કોઇ કહોરે સુખ[૨]રા કહાંરે દિસે

સબ સખી સુહાગકી બાતકે તબ લોયન[૩] મેરે નીર ઝરે[૪]

શાહ ઓરું રાતા સેજ ચરે

ઓર ઓરે ભંવરા જાય આગીં મેરે પિયુકું સંદેસા કહીંરે રલેં[૫]

બાલા જોબન રાવન[૬] હોચાર લગીં

કાળી મહમૂદકું કોઇ જારે કહે યે કિરવત[૭] મેરે સીસ લહે

ઘન એતા દુખરા કયું સહે

(અર્થ)

(૧) અનદેખી કરને વાલે (સુમરા - ગુજરાતીમેં) (૨) સુખ (૩)આંખ
(૪) પાની (૫) પહોંચાયે (૬)ખુશીકા મનાના (૭) કરતુત અઅમાલ કરની
(૮) ખાવિદં માલિક

13

ઈસ ઘાઘ[૧]ગરે સીતે કયારે ચલે જે સોઘે મનસું નાંરે મિલે

કિસ ચાવન અપને કીતે રે ફિર ગિરવટ મુઝ ઘર લીતેરે

ઘેલા[૨] હાંજે લોગ બિઠે[૩]તે રે

બહુ ભાંતું નેહ લગાયારે જીવ મેરા યું ઉલ્ઝાયા રે

કર રહિયા આપસ ભાયારે

સબ આપીં ખેલ ખિલાવેરે સરભાં[૪]ણે મેરે લાવેરે

લાયા દુખ પાને ઘા[૫]વેરે

ડણ[૬] સીતે મહમૂદ રમેરે જે આખે હાંજી કહેરે

તો દરસન સાઇંકા લ્હેરે

(અર્થ)

(૧) ઈન્સાફ કા ઘર (૨) પાગલ સમઝકર (૩) મુખાતિબ કરે (વિદિત - ગુજરાતીમેં) (૪) ઝિમ્મે દારી (૫)દૌડે

૧૪

બાલન્હારે[૧] કેમ હમ રહિયા બિસાર તું આવરે સાઇં અપને દેસ

પિયુ રહિયા કે જા પરદેસ

આવે રુંગર[૨] બિચ બનાં ભય હારે કોઇ ન્આવે

સાંઇ કાજ ઉભરન[૩] જબ કરૂં કાજલિયારે ગલગલ જાવે

ઘન[૪] ગાજ[૫] બાદલ ઉનરે[૬] બરસે સુહાવા[૭] મેહ

પિયુ પિયુ જંપું અહનિસ તપું સાઇં મેરા હબ છેહ નલેહ

પરદેસ સ્રીજન મેરણા દયા દઇ આન મિલાએ

મન માંહ ઝુરૂં કિસ કહૂં મેરે સાંઇ બિન ઘન[૮] ન સુહાએ

કાઝી મહમૂદ તન શાહ ચાલંધા લાગું હૂં તેરે પાવ

મહમૂદકે મન સાંઇ બસે સો સાજન હમકું મિલાવ

(અર્થ)

(૧) પ્યારે બલમા (૨) રોના (૩) સીંગાર (૪) ઘનઘોર (૫) બદલ ગરજેં (૬) ઉમળ પડેં (૭) (બરસાત) સુહાના મેહ (૮) એક પલ ભી ન ગમે

૧૫

જહાં બાલા નસુનેં મેરા ત્હાં કયા કયા સુખ હોવે કેરા

ઘન વારી કયું ન બખાને રૂપ કહું કોઈ ન માને

જીન દીઠા સોઈ જાને

સબ દેખન સહિયાં મિલ્યાં જહાં પાવ ધરે તિસ કલીયાં[૧]

તહાં ભાગ સુહાગસુ રલિયાં[૨]

હુ સાઈંકી આપ કહાઉં પર મરમ[૩] ન કિસે જનાઉં

જા તિલ તિલ મિલ મિલ આઉં

એને મહમૂદ મીત પહેચાનિયા નેહ પરગટ હુવા સૌ છાનાં[૪]

કયા બુઝે લોગ ઈયાનાં[૫]

(અર્થ)

(૧) ગલીયાં (૨) રંગ રેલીયાં (૩) ભેદ (૪) છુપા (૫) વહાંકે લોગ

૧૬

આવરે રંગીલે આવરે છબીલે મુઝ તપતીકા[૧] મીત

કિન ભંભિયારા[૨] સ્રીજન મેરા કયુ રે બિસોરી[૩] ચિત

મુખ મકોરિયાં કર કર અઘટ[૪] પેમ પરમકી બાત

આજ સર ઓરૂં કયું રે લુભાનાં હુ અનેરીકે સાત[૫]

જીત ખન[૬] સેજેં મેરે આતા સો સો છાંદવે[૭] છાંહ

હસ હસ પૂછત બાત સહેલિયાં દે દે મુઝ ગલમાંહ

સારી રાત બિનોદ[૮] જો કરતા લાકર રેહતા કંઠ[૯]

હબ કયું ઓરૂં જાય લુભાવે જીવ કહારૂં ઈસ ઘંટ[૧૦]

કાઝી મોહંમદ તન શહ ચાલંઘા ઉસના[૧૧] બિહાનવે આય

મહમૂદ સુખિયા તોહી હોવે શહ ચક[૧૨] હંસ મુખ લાય

(અર્થ)

(૧) ઈશ્કકી આગમેં જલતી (૨) કાન ભરે (૩) ભુલાદી (૪) બેહૂદા (૫) સાથ (૬) પલ (ક્ષણ - ગુજરાતીમેં) (૭)ઈજઝો ઈલ્તિમાસ (૮) મોજ - મઝા (વિનોદ - ગુજરાતીમેં) (૯) ગલે લગાકર (૧૦) ઈસ ઘડી (૧૧) ઉસના દૂર કરે (૧૨) હંસતે ચેહરે (હસમુખ ગુજ.મેં)

૧૭

આવે ઠાગો ઠાકુર હંસમુખ લાએ આજ ઘન કયું જીવે તુઝ બાજ

સબ તુઝથીં હે મુજકું રાજ

દિન સબ તપતે ખપતે જાવે બિલ્ખત[૧] બરલત રાત[૨]

જંપતે જંપતે છેહ ન[૩]આવે બિરહી[૪] સીતે બાત

ઘડી ઘડી મુઝ બરસ બહાવે જો મેરે પિયુ જાએ

દેહે વાહે બ્યાકુલી[૫] રે ખનકો આન મિલાએ

રસ[૬]નાં સુખ રહી હે નિસરી પિયુ પિયુ પિયુ પિયુ આખ[૭]

યે દુખ આખ જનાઉં કિસ દહેર ચાંદ સૂરજ હો સાખ

મહેમૂદ સાઇંકી બલિહારી દુખ ઉસ દેખીન જાએ

સહિયાંમાંહ મિલ્હત[૮] હોવે ઈસ્કું અંગે અંગ ન[૯] માય

(અર્થ)

(૧) બિલકતે (૨) બીતે રાત (૩) ખબર તક નહો (૪) જુદાઇકી બાત

(૫) બેચેન (વ્યાકુલ-ગુજ.મેં) (૬) રસકી નાલી (આંસુરી કી નલી)

(૭) કેહકર (૮) મેલ - મિલાપ (૯) ખુશીસે ન સમાયે

૧૮

આપીં[૧] રાવલ આપીં જોગી આપીં બેરાગી આપીંભોગી

સભી આપીં આપ રચાયા ધર્મા પાપી[૨] આપ છુપાયા

મંદરે કારન જગ ઢુઢીલાયા

જીત ખન સીંગી[૩] નાદ સુનાવે ચેલું સાડું ભુરકી[૪] લાવે

મોતી[૫] કંઠારે કહી ન જાવે

અપને મન્ધેમાંહ[૬] આપ અકેલા જહાં જહાં સંવડ ત્હાં તિસ ભેલા[૭]

મહમૂદ દાસ આયેં કાજેલા

(અર્થ)

(૧) આપહી (૨) નેક ઔર પાપી, (ધર્મિષ્ઠ અને પાપી ગુજ.મેં) (૩)શંખ - નાદ (૪) તબડક, પરસાદ (૫) ગલે મેં મોતીયોકી માલા (૬) અપને મઢમેં (૭) વોહ સાથમેં (૮) કજરારા

૧૯

અબહું અપગત[૧] કરસું માઈ ઈતની બાત ન સાંખી જાવે[૨]

બાલપનેમેં જીવ જો લાયા સો સ્રીજન કયું હોવે પરાયા

ઈસ પછતાવે રહી મરજાએ બહોત છલાને[૩] સુકર કર ખાએ[૪]

સ્રીજન હમસું મિલ્યા લુરે સુકન સુનીં તાન ન તોડે

સોકન બિરહા એક હો બૈકે હંસ હંસ દેવે ઝાંસે[૫] મીઠે

એસી સગાઈ હમસુંન કિજેકોઇ સોંવ્લેસુંહ[૬] હાઉં મિલી

અબ કયા હોરે પરભી[૭] મેરે હંસતેભી ઘર બસેં કેરે[૮]

(અર્થ)

(૧) અવગત (આપઘાત) (૨)બરદાશત ન હોવે (૩)છલાવે ઝુટ (૪)શુક કરકે ખાએ (૫) ઝુટે વઅદે (૬) સાંવલે કે સાથ (૭) ખુદા મેરે (૮) કૈસે

૨૦

મુઝ કોઇ નભાવે તુઝ બિનાં મુઝ હાવા[૧] તેરા નિસ દિ[૨]નાં

તું આહી દે સંવા[૩]રિયા જીવ મેરા તુઝ પર વારિયા

જીન દેખિયા લુણ[૪] ઉતારિયા

મિત તુ ઈંત સલોનાં મીત મેં તુઝસા કોઇ ન દીકા

સાડે મેં તુંહી મીઠા

સોર મસે[૫]હરા નીર[૬] તારે દેખ રૂપ તુમ્હારા હારે

છલ રાખે છેલ બિચારે

(સ.)

જીસન નબી મોહંમદ રાચે તુઝ સબ બરાઈ[૭] છાજે

કાઝી મેહમૂદ તુઝ પર ગા[૮]જે

(અર્થ)

(૧) ખુશી પ્યાર (૨) રાત દિન (૩) સંવારે (૪) લુણ ઉતારના (મુહાવરા)
(૫)ખારા ગેહરા પાની (૬) તિરાયે (૭) બડાઇ ઝેબ દે (૮) ગરજે

૨૧

પિયા પર વારૂં[૧] જીવ અપના તુઝ દેખિન બાજ નસારૂં[૨] મિત્ના

મુઝ કુલ્ની બને જો માઇ શહ ચાવન પાસ બુલાએ

એત પ્યારૂં લે ગલ લાએ

હુ ઘુંઘટ મેરે મોહી શહ રાતા મેં મુખ જોઇ

મેરી ખોદ[૩] ન કરિયો કોઇ

હું કાહે આપ ન સરાઉં[૪] જો એસા લાલન પાઉં

ભલી ફિરલી અંગ નમાઉં

હું કાહે ન કરૂં બડાઇ નેહ આપીં લાડ લડાવે

કાઝી મેહમૂદ કી એને ભાયી[૫]

અર્થ

(૧) નિછાવર કરું (૨) દુસરા (૩) બુરાઇ (ખોદ-ગુજ.મેં) (૪) ખુદ ન સરાહું (૫) ઉસે પસંદ આઇ

શુદ્ધિ પત્રક

પાન નં.	લાઈન	અશુધ્ધ શબ્દ	શુધ્ધ શબ્દ
ટાઈટલ પેજ-૨	છઠ્ઠી	કુલ આપ લઝાવે	કુલ આપ લજાવે
F	૧૩મી	બોલે બોલે	બોલે બોલ
L	૨જી	કવિમઓએ	કવિઓએ
P	૧૨મી	નિસ્તબ	નિસ્બત
Y	નીચેથી ૪થી	કિરયા	કિરપા
AC	૨૧મી	સુોર	સૌ
AI	૧૮મી	શહેર કાજી	શહેર કાઝી
AK	૮મી	ફાઝલો	ફાઝિલો
AK	૨૫	રફાઈયા	રિફાઈયા
૧	૫મી	પરિવારમેં,	પરિવારમેં
૧	૫મી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહમ્મદ (સ)
		(જયાં જયાં નબીમોહમ્મદ આવે ત્યાં મોહંમદ શબ્દ ઉપર (સ) લગાડવો (સ.અ.વ.) નું સંક્ષિપ્તરૂપ)	
૧૦	અર્થમાં	(૬) અલસ્સુલહ	અલસ્સુબ્હ
૧૩	૭મી	મુઝ દિખલાવે	મુખ દિખલાવે
૨૯	૭મી	જનઉ કૂં	જનઉ કૂં (૭)
૨૯	૮મી	પરાપર	પરાપત (૮)
૨૯	૯મી	અહનિસ ગુનિદા	અહનિસ (૯) ગુનિદા (૧૦)
૩૪	૧લી	એની મુખ દેખન	મુખ દેખન (એની શબ્દ દૂર કરવો)
૩૮	અર્થમાં	(૬) પિરત	(૬) પુરત
૪૦	૧લી	સાહિબ હૂં	સાહિબ કૂં
૪૦	૪થી	મહમૂદર કી	મહમૂદ કી
૪૫	૬ઠ્ઠી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહમ્મદ (સ)
૫૭	અર્થમાં છેલ્લે	(૧૧) સામને	(૧૧) સામનેપ્રત્યક્ષ (ગુજમેં)
૬૦	૨જી	બિછી	બિછરી
૬૨	૩જી	હાવે સારે	હાવે સારે (૫)
૬૩	૮મી	લાનલ	લાલન
૬૬	અર્થમાં	ઝાહરિ	ઝાહિર

શુદ્ધિ પત્રક

પાન નં.	લાઈન	અશુધ્ધ શબ્દ	શુધ્ધ શબ્દ
૬૮	૧૦મી	રિસાલા	રિસાલ
૭૨	૨જી	પિરહ	પિહર
૮૦	૩જી	નિયોકે	નયૂકે
૯૨	અર્થમાં	(૩) સવજન	સ્વજન
૯૬	અર્થમાં	(૧૦) દર્દ (વિદેના	(૧૦) દર્દ, વેદના
૧૦૨	૩જી	ફિરકે	ફિરવકે
૧૦૩	૧લી	બાલમહૂં	બાલમકૂં
૧૦૮	૬ઠ્ઠી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહમ્મદ(સ)
૧૧૧	૧૧મી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહમ્મદ(સ)
૧૧૭	અર્થમાં	(૧) સરનમેં, તાબેઅ	(૧) સરનમેં, તાબેઅ (શરણે ગુજ.મેં)
૧૧૮	૧૧મી	સબ રીતાં	સબ રીતા(૧૬)
૧૧૮	૧૩મી	નૌબાત-ચુનાઇ	નૌબાત(૨૦) ચુનાઇ(૨૧)
૧૧૯	૩જી	ઘન રે માતા/જાયા	ઘન રે(૨૨) માતા/જાયા(૨૩)
૧૧૯	૪થી	સુહેલા	સુહેલા(૨૪)
૧૧૯	૫મી	મોતિયાં બધાઇકર	મોતિયાં(૨૫) બધાઇકર
૧૧૯	૫મી	અલંગા	અલંગા(૨૬)
૧૨૦	૯મી	ઉકગ	ઉગન
૧૨૧	૮મી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહમ્મદ(સ)
૧૨૨	૮મી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહમ્મદ(સ)
૧૨૪	૯મી	ચાલંધા જીને	ચાલંધા જાને
૧૩૦	૨જી	બિસારે	બિસારી
૧૩૧	૬ઠ્ઠી	એક પંકિત છુટી ગયેલ છે. જે સુધારીને વાંચવી	અપના કવજ ન પરગટ હોસે મરમ ન લેહસે કોઇ છાંને છાના મીલ એક હો જાયે કોને કૈસે હોઇ
૧૩૧	૭મી	--------	છાનેછાના મિલ એક હો જાએ કોન કેહસે હોઇ
૧૪૨	૪થી	પોલા દસ	પોલાં દસ
૧૪૩	૨જી	પતનેસું	તપનેસું
૧૪૫	૧૦મી	ઝુ માયા	ઝુટી માયા
૧૫૧	૫મી	રાખે માલ	રાખે મામ

શુદ્ધિ પત્રક

પાન નં.	લાઈન	અશુદ્ધ શબ્દ	શુદ્ધ શબ્દ
૧૫૫	૭મી	સંવાર પિયૂ	સંવારત પિયૂ
૧૫૭	૯મી	બોલે બાલ	બોલે બોલ
૧૫૭	૧૦મી	મોહમ્મદ	મોહમ્મદ (સ)
૧૬૧	૭મી	સિધવાન	સિધાવન
		મોહમ્મદ	મોહમ્મદ (સ)
૧૬૩	અર્થમાં	૨૧ ખાનેકી અશિયા જમા કી	૨૧ ખાનેકી અશિયાકી તકસીમ (લ્હાણી ગુજ.મે)
૧૮૫	અર્થમાં	૨ વાહદિ	૨ વાહિદ
૧૮૬	૧૧મી	મોહમ્મદ	મોહમ્મદ (સ)
૧૯૦	અર્થમાં	બહોત (વિશેષ ગુજ.મેં)	બહોત (વિશેષ ગુજ.મેં) ઈન્આમ (અભિષેક ગુજમેં) (ચા)
૧૯૧	૭મી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહમ્મદ (સ)
૧૯૩	અર્થમાં	૬ ધુલ, રાખ, કચરા	૬ ધુલ, રાખ (રજોટી ગુજ.)
૧૯૭	બીજી	ઓઝલ મછલી	ઉછલ મછલી
૨૦૮	અર્થ	૧૫	૧૫ પેહરકર
૨૧૨	૧૦મી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહમ્મદ (સ)
૨૩૧	અર્થ	ઝિલન યા ઝિલા	ઝિલન યા ઝિલ્ના
૨૩૬	૮મી	હોરે	હેરે
૨૩૯	અર્થમાં	૪ સદકાત (અરઘ)	૪ સદકાત (અર્ઘ્ય ગુજ.મેં)
૨૪૪	અર્થમાં	૧૨ સમન્દજીવ અગિયો	૧૨સમન્દજીવ, આગિયો
૨૪૮	અર્થમાં	૬ લરઝા હેને	(૬-૭) જમીન લરઝાહેવે ઘરા ધ્રુજાવી હે (ગુજ.)
૨૪૮	અર્થમાં	૭ અનકહી કથની	૮ અનકહી કથની
૨૪૯	અર્થમાં	૨ કુછ લટકતા હુવા	૨ કુછ ટલતા હુવા
૨૫૪	૬ઠ્ઠી	સોહન	સોકન
૨૬૦	અંતિમ પંક્તિ	ન્આને	ન્આવે
૨૬૦	અર્થમાં	નિધાવર	નિછાવર
૨૬૨	અર્થમાં	બરતને લિયે	બરતને કે લિયે
૨૭૧	૫મી	હેરે	હેરે (૧૨)
	૬ઠ્ઠી	અમીભરાને	અમીંભરાને (૧૩)
		બસ્યું	બસ્યુ (૧૪)

શુદ્ધિ પત્રક

પાન નં.	લાઈન	અશુધ્ધ શબ્દ	શુધ્ધ શબ્દ
૨૭૩	૩જી	હાલ	હાત
૨૭૭	૪થી	બન બન પુછું	નિસ બન બન પુછું
૨૮૦	૮મી	મહૂદમ	મહમૂદ
૨૮૩	૬ઠ્ઠી	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહ(સ)મ્મદ
૨૮૬	૨જી	ખરી રે રે	ખબીરે રે
૨૮૬	છેલ્લી પંક્તિ	તોનબી મોહમ્મદ	તો નબી મોહ(સ)મ્મદ
૨૯૦	અર્થમાં	૧૦, ભેસ, લિબાસ	૧૦, ભેસ, લિબાસ, (ભેખ ગુજ.માં)
૨૯૧	૩જી	ઘર ઘર માલી વાલે	ઘર ઘરમાલે બાવે
૨૯૭	૩જી	બચાયા રે	બ્યાપા રે
૨૯૭	અર્થમાં	૩ ચકીનન પળ્હા	૩ ચકીનન બળ્હા (નિશ્ચિત વ્યાપ્યો ગુજ.માં)
300	૪થી	હુવે રાત	હુવે રત માંહ
303	૬ઠ્ઠી	માંહરૂમન	માંહરૂ મન
313	અર્થમાં	-----	(૯) જીનેકી કામ્યાબી
31૯	અર્થમાં	સુ લાવે	સુલાવે
322	અર્થમાં	૪ ઝિંદગીસે ભી	૪ ઝુરતસે ભી
324	અંતિમ પંક્તિ	નબી મોહમ્મદ	નબી મોહ(સ)મ્મદ
32૯	અંતિમ બે પંક્તિ રીપીટેડ છે જે ડીલીટ કરવી		
334	અર્થમાં	૭ કર સુખા હેવે	૭ સુખા હેવે
336	અર્થમાં	૯ પહોંચતા હે	૯ પહોંચાતા હે
337	અંતિમ પંક્તિ	ઘુલાવ	ઘુલાવે
338	અર્થમાં	ફેર ફુદની	ફેર ફુદરડી
345	અર્થમાં	૭ લાલચકે	૭ લાલચ હે
347	૪થી	ગરવત હીઠી	ગરવ(૬)ત હીતી
347	૭મી		છલભેદ(૭)
347	૮મી		કણબદલે ભીખ(૮)(૯)
350	અર્થમાં	૬ આકર	૬ કહે,
356	૭મી	પરઘટ	પરઘટ(૭)

પાન નં.	લાઈન	અશુધ્ધ શબ્દ	શુધ્ધ શબ્દ
૩૫૬	અર્થમાં	૬ ઝાહિર (પ્રગટ) ૭ ગવાહી દે	૬ ગવાહી દે ૭ ઝાહિર (પ્રગટ ગુજ.માં)
૩૫૭	અર્થમાં	૧૨ ગુનહી	૧૨ ગ્યાનહી
૩૬૪	પમી	તુઝીબન	તુઝ બિન
૩૬૭	અર્થમાં	૬ પાર નકર સકે	૬ કિનારા ન પાયે અપાર (ગુજ. માં)
૩૭૧	૩જી	એતિલ	એક તિલ
૩૭૧	૮મી	સબદે હમારે	સબ દેહ મારે
૩૭૧	અર્થ	૧ પ્યાર સૈયાં	(૧) પ્યારે સૈયાં
૩૭૩	અંતિમ પંક્તિ	પલસી	(૮) પલસી
૩૭૪	અર્થમાં	૭ આબે હ્યાત, નઝરે કરમ	૭ રહમનઝર (અમી દષ્ટિ -ગુજ માં)
૩૭૮	પ્રથમ	બલાપનાં	બાલપનાં
૩૭૮	૪થી	બાતકે	બાત કરે
૩૮૩	અર્થમાં	૬ આંસુરી કીનલી	૬ આંસુકી નલી
૩૮૫	પમી		બૈઠે
૩૮૬	અર્થમાં ૪ થી	૨ બરદાશત ન દીકા	૨ બરદાસ્ત ન દીઠા

નોંધ : પેજ ૧૯૩ થી ૨૫૭ સુધી ગથાળે રામ-રામકલી લખેલ છે.
તેને સુધારીને રાગ-રામકલી વાંચવું.

હઝરત ખ્વાજા મહમૂદ દરિયાઇ દુલ્હા રહમતુલ્લાહ અલયહે (મુ.બીરપુર શરીફ)

જે કેહતે દેહર હે ધન મેરા
મહમૂદ ગ્યાન ધરીં તું મનમાં

ખાલી હાથ ચલે ઝાડે છેળા
પીર પેગંબર ગએ તું કિન્માં ?

(અસાવરી)

ઐસા દેખ ચલો તુમ ભાઇ
પાંચ પાણે પર બાંધ ઝુંપડા

પીછીં ના પછતાઓ
અપના જીવ ન લાઓ

(ગોરી)

હિંદુ, તુર્ક સંત છાંદમિયાં
કાઝી બના વટકર ચલે

સબ અવગત જાવે
કુલ આય લઝાવે

(લલિત)

હૈય રે મેલ ન ધોવે મુખ મીઠા બોલે
આપીં કિત જે કરે ઔરૂસું ઢોલે

અપને ભાર ન ચલ સકે દૂજાકે તું લેવે
પીઠ ન સુઝે આપની દોષ ઓરૂ દેવે

(રામકલી)

સાચે બોલ ન રાચે કોઇ
ગરજીયાલ જીવીસ નાંહી

જુઠ સભાંકું મીઠા
નાઉં ધનીકા જંપે

(ધનાસરી)